مركز الخدمات والأبحاث الثقافية

صندوق البريد ٥٠٨٣/١٤

بيروت - لبنان

(٨/٤١)

سلسلة فهارس المكتبات الخطية النادرة

فهرست المخطوطات العربية

وارسو - بولندا

تصنيف

دميسكي

وارسو ١٩٦٤

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KATALOG RĘKOPISÓW ORIENTALNYCH ZE ZBIORÓW POLSKICH

Pod redakcją
STEFANA STRELCYNA

Przy współudziale
|MARIANA LEWICKIEGO| I ANANIASZA ZAJĄCZKOWSKIEGO

TOM V

Część 1

WARSZAWA 1964

KATALOG RĘKOPISÓW ORIENTALNYCH ZE ZBIORÓW POLSKICH

CATALOGUE DES MANUSCRITS ORIENTAUX DES COLLECTIONS POLONAISES

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KATALOG RĘKOPISÓW ARABSKICH

Opracował
WOJCIECH DEMBSKI

pod redakcją
Ananiasza Zajączkowskiego

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

ZAKLAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CATALOGUE DES MANUSCRITS ORIENTAUX DES COLLECTIONS POLONAISES

Sous la direction de
STEFAN STRELCYN
avec la collaboration de
MARIAN LEWICKI ET ANANIASZ ZAJĄCZKOWSKI

TOME V

Première partie

WARSZAWA 1964

ZAKLAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CATALOGUE
DES MANUSCRITS ARABES

par
WOJCIECH DEMBSKI

sous la direction de
Ananiasz Zajączkowski

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Opisy wstępne rękopisów przygotowali:

I, X (1), XIV, XVII (1–3), XXIII — J. Bielawski; XXV — R. Kohnowa; XXI (1–56) — E. Szymański; II, IV (9), XI, XII — A. Zajączkowski; III (1–17, 19–31, 35–82), IV (3,4,7,8), V, VI (30–52), VII, VIII (2), IX — A. Czapkiewicz, J. Kaja, W. Kubiak, T. Michalska, M. Opozda-Czapkiewicz, M. Weigt-Kubiakowa

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — WARSZAWA 1964

Wydanie pierwsze. Nakład 750 + 150 Ark. druk. 15,5. Ark. wyd. 15
Papier druk. sat. III kl., 80 g 70x100 Oddano do składania w kwietniu 1962
Podpisano do druku w sierpniu 1964. Druk ukończono we wrześniu 1964
Zam. Nr 680/62. Z-12. Cena zł 60.—

DRUKARNIA IM. REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ, WARSZAWA

SPIS RZECZY

WYKAZ SKRÓTÓW

Burzyński	— Teka po O. Burzyńskim	ochr.	— ochronna
cm	— centymetr	por.	— porównaj
cz.	— część	r.	— rok
h.	— hidżra	r°	— recto
inw.	— inwentarz	s.	— strona
j.	— język, języki	ss.	— strony
k.	— karta, karty	sygn.	— sygnatura
l. c.	— loco citato	t.	— tom
n. e.	— naszej ery	v°	— verso
nlb.	— nieliczbowany	w.	— wiek
nr	— numer	zm.	— zmarł

Uwaga: Wykaz skrótów specjalnych stosowanych w indeksach, por. s. 442 uwaga*.

BIBLIOGRAFIA

Ahlwardt = Ahlwardt W., *Verzeichnis der arabischen Handschriften*. Bd. 1—10. Berlin 1887—89 (Die Handschriftenverzeichnisse der Königl. Bibliothek zu Berlin 7—9, 16—22).

Brockelmann = Brockelmann C., *Verzeichnis von Arabischen, Persischen, Türkischen und Hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*. Berlin 1903.

Czubek J., *Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie*. Kraków 1906. Dodatek I. Kraków 1912.

E. I. = *Enzyklopaedie des Islām*. Hrsg. von M. th. Houtsma... Leiden, Leipzig 1913.

GAL = Brockelmann C., *Geschichte der arabischen Literatur*. Bd. 1, 2. Weimar (Berlin) 1898—1902. S. = Supplementband (I—III). Leiden 1937—1942.

Günther = Günther O., *Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek*. Teil 3. Danzig 1909.

Ḥ. Ḫ. = *Ḥāǧǧī Ḫalīfa — Kašf aẓ-ẓunūn... Lexicon bibliographicum et encyclopaedicum*. Ed. ... G. Flügel 1—7. Leipzig, London 1835—58.

Inwentarz rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej nr 4175—6000. Kraków 1938.

Kętrzyński = Kętrzyński W., *Katalog rękopisów Biblioteki Zakladu Narodowego im. Ossolińskich*. T. I. Lwów 1881. T. II. Lwów 1886. T. III. Lwów 1898.

Kohnowa R., *Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wroclawskich*. „Przegląd Orientalistyczny" nr 3 (11) 1954.

Mašāhīr ʻulamāʼ al-amṣār = Ibn Ḥibbān al-Bustī, *Die berühmten Traditionarier der islamischen Länder*, hrsg. von Fleischhammer M., Wiesbaden 1959.

Motyliński = Motyliński A. de C., *Bibliographie du Mzāb*. „Bulletin de Correspondance Africaine" III, 1855.

Reychman, jęz. or. = Reychman J., *Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII wieku*. Wrocław 1950.

Richter = Richter G., *Verzeichnis der orientalischen Handschriften der Staats- und Universitäts-Bibliothek Breslau*. Leipzig 1933.

de Slane = Slane, W. Baron Mac Guckin de, *Bibliothèque Nationale. Catalogue des manuscrits arabes*. Paris 1883—95.

Sosnowski M. E. i Kurtzman L., *Katalog Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu*. T. I. Poznań 1885.

Vajda G., *Index général des manuscrits arabes musulmans de la Bibliothèque Nationale de Paris*. Paris 1953.

Wisłocki = Wisłocki W., *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków 1877—81.

WSTĘP

Katalog rękopisów arabskich, który pierwotnie stanowić miał jedną całość wraz z Katalogiem rękopisów tureckich i perskich,[1] ukazuje się oddzielnie jako pierwsza część tomu V *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich*. Rękopisy perskie i tureckie wejdą w skład drugiej części tegoż tomu. Kilka przyczyn wpłynęło na wyodrębnienie rękopisów arabskich. Jedną z ważniejszych był niewątpliwie fakt, że podczas prac kodyfikacyjnych ilość rękopisów arabskich okazała się znacznie większa niż to pierwotnie przewidywano, opierając się na wynikach ankiety sporządzonej i rozesłanej do wszystkich archiwów, muzeów i bibliotek w Polsce przez Komisję do Spraw Katalogu powołaną w 1951 r. przez Radę Naukową Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego[2]. Z drugiej strony wydało się rzeczą celową wyodrębnić rękopisy arabskie także ze względu na ich zawartość treściową: rękopisy arabskie różnią się bowiem znacznie, jeśli chodzi o ich treść, od rękopisów perskich i tureckich. Te ostatnie (jak wstępnie określa je redaktor tomu) zawierają bowiem z małymi wyjątkami dzieła o charakterze par excellence literackim, te zaś stanowią raczej rzadkość wśród rękopisów arabskich znajdujących się aktualnie w zbiorach polskich, względnie nie przedstawiają większej wartości. Wśród rękopisów arabskich przeważają natomiast dzieła o charakterze religijnym (rękopisy Koranu i jego fragmentów, modlitewniki, traktaty o charakterze teologiczno-dydaktycznym), prawniczym, historycznym, gramatycznym oraz amulety o przeznaczeniu magicznym.

Znajdujące się w Polsce rękopisy arabskie ani liczebnie, ani też pod względem wartości treściowej, nie mogą równać się ze zbiorami dokumentów i rękopisów tureckich czy hebrajskich. Przechowywane w polskich bibliotekach i archiwach turcica świadczą o istnieniu między Polską a Turcją bezpośrednich kontaktów politycznych, pokojowych i wojennych oraz kontaktów gospodarczych i kulturalnych, szczególnie żywych na terenach pogranicznych. Zbiory rękopisów hebrajskich, podobnie jak i mniejsze liczebnie zbiory rękopisów ormiańskich, są w prze-

---

[1] Por. S. Strelcyn, Słowo Wstępne do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich*; *Katalog dokumentów tureckich*. Cz. I, Warszawa 1959, s. 9.

[2] Por. S. Strelcyn, *Katalog rękopisów orientalnych*. „Przegląd Orientalistyczny" nr 1 (5), 1953, s. 48.

ważającej większości wynikiem kulturalnej działalności Żydów czy Ormian polskich. W tym zestawieniu wydaje się, że rękopisy arabskie znalazły się w bibliotekach, archiwach i muzeach polskich niejako przypadkiem. Nie można ich w żadnym razie porównać, zwłaszcza pod względem wartości, z europejskimi kolekcjami rękopisów arabskich we Francji, Wielkiej Brytanii czy w Niemczech, co bynajmniej nie oznacza, że zbiory polskie nie przedstawiają większego znaczenia dla studiów arabistycznych. Przeciwnie mają one swoją niezaprzeczalną wartość.

Brak dokumentacji dotyczącej proweniencji większości tych rękopisów nie pozwala dokładnie prześledzić drogi, którą dotarły one do Polski. Z konieczności więc poniższe uwagi mieć będą charakter bardzo ogólny i ograniczą się do wskazania tylko tych elementów, które można ustalić w oparciu o analizę rękopisów zawartych w niniejszym Katalogu[3]. Poważna część rękopisów arabskich pochodzi z terytorium dawnego Imperium Osmańskiego. Podobnie jak rękopisy i dokumenty tureckie świadczą więc one o ożywionych stosunkach polsko-tureckich. Jako przykład wymienić tu można znajdujący się w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu rękopis arabski zdobyty w 1683 r. w namiocie Kara Mustafy w czasie wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń[4].

Kontakty polsko-tureckie wywołały w XVII i XVIII w. duże zainteresowanie Wschodem, stanowiące pewnego rodzaju modę w snobistycznych ośrodkach magnaterii polskiej[5]. Ponieważ jednak zainteresowania orientalne w Polsce zwracały się głównie ku Turcji i kulturze tureckiej, przeto rękopisy arabskie, nabywane sporadycznie także za granicą, np. we Francji, stanowią w zbiorach magnackich (np. Ossolineum, zbiory Czartoryskich, Potockich, Raczyńskich) element raczej drugorzędny.

Pewna, niewielka zresztą, ilość rękopisów arabskich łączy się z bezpośrednimi kontaktami Polaków z krajami arabskimi. I tak w Muzeum Narodowym w Krakowie (Oddział Czartoryskich) znajduje się rękopis po J. Sułkowskim[6], który brał udział w ekspedycji Napoleona na Egipt i którego zainteresowania orientalne w połączeniu ze znajomością języków orientalnych pozwoliły mu wejść w skład powołanej w 1798 r. francuskiej komisji obarczonej zadaniem sporządzenia słownika arabsko-francuskiego[7]. Szereg rękopisów łączy się również z nazwiskiem

---

[3] Uwagi poniższe nie dotyczą proweniencji rękopisów znajdujących się w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego, których omówienie znajdzie czytelnik w katalogach C. Brockelmanna, *Verzeichnis von Arabischen, Turkischen und Hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*. Berlin 1903 i G. Richtera, *Verzeichnis der orientalischen Handschriften der Staat- und Universitätsbibliothek*. Breslau — Leipzig 1933.

[4] Por. W. Kętrzyński, *Katalog rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*. T. III. Lwów 1898, s. 424.

[5] O orientalizmie w Polsce por. J. Reychman, *Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII wieku*. Wrocław 1950, s. 93—145.

[6] Por. *infra*, s. 84.

[7] Por. J. Reychman, *op. cit.*, s. 144.

Prospera Burzyńskiego, reformaty, który w końcu XVIII w. i początkach XIX w. prowadził w Egipcie pracę misyjną jako przeor klasztoru misjonarzy-reformatów w Kairze[8]. Pominąwszy przechowywany w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Krakowie zbiór ewangelii na wszystkie niedziele i święta[9], którym wg rękopiśmiennej adnotacji Tarnowskiego O. Burzyński posługiwał się w czasie swej pracy misyjnej w Egipcie, pozostawił on znaczną liczbę kazań znajdujących się obecnie w Archiwum OO. Reformatów w Krakowie[10]. Kazania te, z których jedno pisane jest alfabetem łacińskim na podstawie prymitywnej transkrypcji włoskiej, pozostałe zaś — pismem arabskim, są niewątpliwie jego autorstwa. Świadczy o tym tekst pełen błędów ortograficznych, gramatycznych i polonizmów w składni.

W zachowanych zbiorach rękopisów arabskich brak jest prawie w zupełności zespołów, które świadczyłyby o prowadzonych przez jakąś jednostkę lub instytucję próbach świadomego i celowego ich gromadzenia. Skromne próby w tej dziedzinie podjęła tylko Krakowska Akademia Umiejętności, w której zbiorach wchodzących obecnie w skład Biblioteki PAN w Krakowie znajduje się kilka rękopisów zakupionych — jak wynika z odręcznych adnotacji — w Kairze z funduszów PAU przez T. Smoleńskiego. Podobną inicjatywę podjęła również w latach międzywojennych Biblioteka Narodowa w Warszawie; nabytki te w większości uległy jednak zniszczeniu lub zaginęły w czasie wojny. Są to chyba jedyne w Polsce próby świadomego gromadzenia zbiorów arabistycznych w latach poprzedzających II wojnę światową.

Z nabytków okresu powojennego pewne zainteresowanie wzbudzać mogą rękopisy magiczne zakupione przez Polskie Towarzystwo Orientalistyczne. Rękopisy te znalazły się w Polsce w czasie ostatniej wojny, prawdopodobnie przyniesione przez trudnych do bliższego zidentyfikowania żołnierzy muzułmańskich. Z językowego punktu widzenia zawierają one szereg błędów, ich stan zachowania przedstawia również wiele do życzenia[11]. Szczególnie interesujący jest fakt, że pisane są one magrebińskim *nasḫī* (udział żołnierzy pochodzenia magrebińskiego w armii niemieckiej nie został stwierdzony), a jeden z tych rękopisów wspomina o ʿUṯmān b. Fūdī (Usmanu bi Foduye), którego nazwisko łączy się z terytorium Adamawa położonym w Afryce Zachodniej[12].

Rękopisy arabskie w Polsce nie stanowiły nigdy zwartej całości w obrębie jednego zbioru. Nie posiadały też one jednego katalogu opracowanego z orientalistycznego punktu widzenia, lecz wchodziły w skład katalogów ogólnych opracowywanych przez poszczególne biblioteki. Wykaz tych katalogów znajdzie czytelnik

---

[8] Por. J. Reychman, *op. cit.*, s. 39 oraz *infra*, s. 18—54.
[9] Por. *infra*, s. 60—61.
[10] Por. *infra*, s. 18—54.
[11] Por. *infra*, s. 106—151 oraz notatka na s. 106.
[12] Por. *Encyclopédie de l'Islam*. Nouvelle Edition. Leiden—Paris 1954. T. I, s. 183 i następne *sub* Adamāwa oraz *infra*, s. 123.

we Wstępie do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich*[13] oraz w referencjach do poszczególnych rękopisów, nie wydaje się więc celowe podawanie ich tutaj.

Na zakończenie pragnę wyrazić swe serdeczne podziękowanie prof. S. Strelcynowi za pomoc i radę, których mi nie szczędził, prof. A. Zajączkowskiemu, redaktorowi niniejszego tomu pracy, za opiekę nad nią oraz mgr Z. Dubińskiej, pracownikowi Zakładu Orientalistyki PAN, za jej duży wkład w techniczno-redakcyjne przygotowanie niniejszego Katalogu do druku.

Wojciech Dembski

---

[13] Por. S. Strelcyn, Słowo Wstępne do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów Polskich*; *Katalog dokumentów tureckich.* Cz. I. Warszawa 1959, s. 10—12.

I

BIBLIOTEKA PAN W GDAŃSKU

1

Sygn. 2342 (XIq 129)

Koran

J. arabski. 1599/1600 r. Papier orientalny. Cm 30,5×23. Kart 165. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły sur (*sūra*)* czerwone i złote. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Günther, s. 266.

U w a g i: a) części Koranu (*ǧuz'*, pl. *aǧzā'*) oznaczone na marginesach pstrymi rozetkami w kolorach czerwonym, zielonym i żółtym;

b) na marginesach francuskie tłumaczenia sur oraz komentarze w j. francuskim, hiszpańskim i łacińskim, pisane różnymi rękami;

c) (k. 1r°) — napis: *E. Hubert d'Orleans medicin ord[re] chez le Roy lecteur de sa Ma[te] en langue Arabique a apporté cet Alcoran de Marroque en Affricque*, dalej zwrot arabski: أتوا البيوت من ابوابها, niżej zaś alfabet arabski w czterech wierszach zatytułowany: *Solares, Lunares, Radicales, Serviles*;

d) (k. 1v°) — notatka: *Ebna Andá Cordonez a fait une interpretation de l'Alçoran*, niżej napis w j. arabskim: قال الشيخ الامام ذوالمذاهب السنية والفنونات الربية ابو العباس احمد بن محمد بن عيسى البرنوسى عرف بزرّوق الفاسى رحمه الله و نفعنا به zawierający nazwisko mistyka magrebińskiego Abu' l-'Abbās Aḥmad b. Muḥammad b. 'Isā al-Barnūsī Zarrūq al-Fāsī;

e) (k. 8r°—10r°) — spis sur pisany inną ręką;

f) (k. 11 v°) — u góry notatka: *Cy commence l'Alcoran ou Legende du faulx prophète Mahmed*;

g) (k. 155 v°) — notatka: *Ce livre est a E. Hubert d'Orleans medicin de Roy*, niżej napis arabski: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد عمل المصحف المبارك من

---

* Ponieważ wyraz „sura" jako termin techniczny na oznaczenie rozdziału Koranu powszechnie jest używany w j. polskim, w dalszych częściach Katalogu występuje w formie spolszczonej. (Przyp. red.)

كتاب الله على يد العبد الفقير الضعيف الراجىْ عفو مولاه محمد بن الحسين الدرعى من قرية تافيلت فى
تاريخ رمضان عام ثمانيه و الف

zawierający nazwisko kopisty: Muḥammad b. al-Ḥusayn ad-Dar'ī z miejscowości Tāfīlt (?) oraz datę ukończenia kopii 1008 h. = 1599/1600 r. n. e.

h) na wewnętrznej stronie okładki tylnej napis: *Emptus in Usum Bibliothecae Gymnasii Gedanensis Ao. Christi 1643 VI Martii.*

2 Sygn. 2343 (XI 93)

Koran

J. arabski. 1639 r. Papier orientalny. Cm 29×20. Kart 325. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* wokalizowane. Tytuły sur, interpunkcja oraz ramki (do k. 68) czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi rozetami i resztką klapy.

Koran.

Bibliografia: Günther, s. 266.

Uwagi: a) pierwsze dwie strony rękopisu zdobione czerwonymi liniami; podwójne obramowania u góry rozpoczynające sury — w kształcie trójkątów;

b) na niektórych kartach w dolnym lub górnym rogu — znaki wodne: znaki w kształcie listka koniczyny na linii pionowej i pąka kwiatu na linii poziomej łączące się z sobą pod kątem prostym, obok znak w kształcie Λ;

c) (k. 325 v°) — nazwisko kopisty Ḥasan Ibn Ḥusayn Na'lband Zāde al-Balġrādī oraz data 1049 h. = 1639 r. n. e., zakończenie rękopisu w j. tureckim *tamām olundī maṣḥaf šarīf*... oraz nazwisko kopisty świadczą o jego tureckim pochodzeniu;

d) (k. 325 v°) — nazwisko właściciela: *Ṣāḥib we mālikī Ḥāǧǧī Muṣṭafā.*

3 Sygn. 2344 (HS BXIq 1)

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 27,5×18. Kart 96. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ turecki. Ramki złote i niebieskie, interpunkcja złota. Oprawa skórzana z wyciskanymi złotymi rozetami, klapa oderwana.

Koran.

Bibliografia: Günther, s. 266/7.

Uwagi: a) pierwsze dwie strony tekstu (k. 3 v°, 4 r°) — bogato zdobione: ornament roślinny w kolorach czerwonym, różowym, niebieskim i żółtym na złotym i niebieskim tle; strony te podzielone są na trzy poprzeczne pola z ramkami żółtymi i lila; w polach środkowych w kołach na złotym tle tekst pierwszej sury białym atramentem, tytuły w polach górnym i dolnym; całość obramowana ornamentem linearnym w kolorach czerwonym i niebieskim;

b) początkowe strony wszystkich *aǧzā'* ozdobione na marginesach rozetami na złotym tle;

c) na niektórych kartach znak wodny: gwiazda złożona z dwóch trójkątów równobocznych z umieszczonym wyżej półksiężycem o rogach zwróconych do góry lub z kwiatkiem o czterech płatkach;

d) (k. 1 r° — 3 r°, 95 r° — 96 v°) — nie zapisane.

4 Sygn. 2345

XXIX część Koranu

J. arabski. 1697/8 r. Papier orientalny. Cm 27,5×14,5. Kart 44. 19 wierszy na stronę. Pismo *ta'liq*. Tytuły sur, ramki i interpunkcja złote. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi rozetami i złotymi obramowaniami.

XXIX część Koranu wraz z komentarzem arabskim nieznanego autora, obejmująca sury 67—77.

Bibliografia: Günther, s. 267.

Uwagi: a) komentowany tekst Koranu oznaczony jest czerwoną linią u góry;

b) (k. 44 v°) — jak wynika z kolofonu: قد وقع الفراغ من تحرير هذا التفسير القران العظيم و تفسير معناى فرقان الكريم لاجل بادشاه اعظم مالك الرقاب الامم السلطان ابن السلطان مصطفى خان ابن محمد خان... لسنة عشر بعد مائة و الف rękopis został sporządzony w 1110 h. = 1697/8 r. n.e. dla sułtana Muṣṭafā II (panował 1695—1703).

5 Sygn. 2346

Fragment gramatyki arabskiej

J. arabski i turecki. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 16,5×11. Kart 13. 9—13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, różne ręce. Oprawa tekturowa.

1. (k. 2 r° — 7 v°) Fragment gramatyki arabskiej w j. tureckim opartej głównie na przykładach z Koranu. Autor nieznany.

Początek (k. 2 r°): [...] اكنجى سن سوره سنده كلور من مرقدنا هذا اوچونجى لااقسم سوره سنده كلور ...

2. (k. 1 v°, 8 r° — 10 v°) Modlitwa w j. arabskim.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و الله اكبر ايها الملكان الاكبران الاسودان اعوذ بالله عما قضى الله ربى و ربكما ...

Bibliografia: Günther, s. 267.

Uwagi: a) (k. 2 r° — 7 v°) — po 9 wierszy na stronę; (k. 1 v°, 8 r° — 10 v°) — po 13 wierszy na stronę;

b) (k. 1 r°, 11 r° — 13 v°) — nie zapisane;

c) na karcie wyklejkowej okładki naklejka: *Aus dem Vermächtniss des Pfarers Adolf Mundt † in Danzig d. 22 Juni* 1900.

6 Sygn. 2347

Modlitewnik i sennik

J. arabski, perski, turecki. 2. połowa XVII w. Papier orientalny. Cm 15×10. Kart 95. 14—19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* i *nasta'līq*, różne ręce. Oprawa tekturowa oklejona czarną skórką.

Bez tytułu. Modlitwy i rozważania religijne oraz sennik. Nazwiska autora brak.

Początek (k. 3 v°): ... بسم الله الرحمٰن الرحيم تبارك وتعالى و تعاظم عن صفات المخلوقين

B i b l i o g r a f i a: Günther, s. 267.

U w a g i: a) (k. 43 v° — 52 v°) — fragment traktatu w j. perskim traktującego o podstawowych prawdach wiary i zatytułowanego *al-Fuṣūl fī'ilm al-uṣūl*;

b) w tekście wiele wierszy w j. arabskim, perskim i tureckim;

c) (k. 52 v°) — w zakończeniu wspomnianego pod 1) traktatu data ukończenia tego fragmentu rękopisu 1075 h. = 1664 r. n. e.;

d) (k. 89 r°, 92 v°) — pod tekstem data 1080 h. = 1669 r. n. e.; (k. 93 v°) — data 1070 h. = 1659 r. n. e.;

e) na kartce wyklejkowej przedniej okładki — nalepka: *Vermächtniss des Pfarers Adolf Mundt in Danzig † d. 22 Juni 1900.*

II

BIBLIOTEKA PAN W KÓRNIKU

Sygn. 2393 (Dział Druków XVII)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart 460. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z medalionem (*lisān*) i klapą.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 459 r°) — inną (późniejszą) ręką dopisana *fātiḥa*;

c) (k. 460 r°—v°) — próby pisma (litery arabskie).

III

ARCHIWUM O.O. REFORMATÓW W KRAKOWIE

1 Burzyński 1

Kazanie o śmierci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Sopra la morte*. Kazanie o śmierci i znikomości życia, oparte na wer-

secie z *Genesis* (III, 19): „Pamiętaj, człowiecze, że z prochu powstałeś i w proch się obrócisz". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا مسيحيين اوّلنا التراب و آخرنا التراب طلعنا من التراب و نعود الى التراب هكذا قال الله لابينا ادم ...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

2 — Burzyński 2

Kazanie o spowiedzi

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la confessione*. Kazanie na temat spowiedzi oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XV, 18): „Wstanę i pójdę do ojca mego, a powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكذا قال ابن الشاطر لما شاف حاله الشاقى و تعبان فى بلد بعيده من ابوه ...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

3 — Burzyński 3

Dwa kazania o nieuchronności śmierci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 7 r°) Tytuł: *Discorso sopra la morte*. Kazanie o nieuchronności śmierci oparte na przypowieści z Ewangelii św. Łukasza (VII, 11—17) o wskrzeszeniu młodzieńca z Naim. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (k. 1 r°): ياايها المسيحيين ياعميان قلوبكم الذين انتم تصرفوا ايام حياتكم بغير فكر على الموت الاتى اليكم ...

2. (k. 7 v° — 8 v°) Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o nieuchronności śmierci opartego na wersecie z *Genesis* (III, 19): „Pamiętaj, człowiecze, że z prochu powstałeś i w proch się obrócisz".

Początek (k. 7 v°): اذكر الانسان انك تراب [والى تراب] تعود يا مسيحيين الذين خضرتم الكنيسه يوم الاربع الذى مضى اول الصيام المبارك ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy w j. arabskim i łacińskim.

4 Burzyński 4

Kazanie o Męce Pańskiej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 8. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della Passione del N.S.G.C.* Kazanie na temat męki Chrystusa oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (XIX, 30): „I skłoniwszy głowę oddał ducha". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من هو الذى مات يا اخوتى الاحبا من هو الذى مات اقول لكم انه مات المسيح الذى ابن الله الحىّ و مات على حشبه المعيرة ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 8 v°) — 6 wierszy.

5 Burzyński 5

Kazanie na Wielki Piątek

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 16,7×11,8. Kart 4. 21—22 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: Kazanie na Wielki Piątek o ukrzyżowaniu i śmierci Chrystusa. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części zatytułowanych: تألم (Cierpiał), صلب (Był ukrzyżowan), مات (Zmarł).

Początek (k. 1 r°): تألم و صلب ومات من هو الذى مات ابن الله مات كيف الله مايموت المسيح هو الله ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) karty pierwotnie zszyte w składkę zostały następnie rozdzielone.

6 Burzyński 6

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 18,5×11,7. Kart 4. 24 wiersze na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o walce z szatanem, przeznaczone, jak wynika z cytowanego wersetu z Ewangelii św. Mateusza (IV, 10): „Idź precz, szatanie...", na pierwszą niedzielę Wielkiego Postu. Kazanie składa się ze wstępu, dwóch części i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): تجارب ياايها الاحبا تجارب الشيطان كثيرة فى كل اوان و فى كل مكان يتعب هذا العدو الجنس البشرى فى كل اوان فى زمان فطار و فى زمان الصيام ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) (k. 1 r°) — błędna adnotacja w j. arabskim: druga niedziela Wielkiego Postu (الاحد الثانى فى الصيام الكبير);

c) (k. 1 r°) — w prawym narożniku u góry napis: ١٧٩٢ فى نقادى = 1794 w Naqādī; w lewym narożniku u góry: ١٧٨٢ فى جرجا = 1784 w Girga.

7 Burzyński 7

Kazanie o ustanowieniu Najśw. Sakramentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso del Santissimo Sacramento.* Kazanie o ustanowieniu i znaczeniu Najśw. Sakramentu oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (VI, 55): „Kto pożywa ciało moje i pije krew moją, ma żywot wieczny". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من يأكل جسدى و يشرب دمى فله الحياة الدائمة يا مسيحيين فى الناموس العطيقى كانوا يدبحوا دبيحة الخروف على عيد الفسخ وكان يأكل منه جميع الشعب المومن بالله الحقيقى...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

8 Burzyński 8

Kazanie o duszach w czyśćcu cierpiących

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×11,7. Kart 4. 19—23 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: ... فى تذكار جميع الانفس فى المطهر. Kazanie o duszach w czyśćcu cierpiących i pośmiertnej karze za grzechy oparte na wersecie z Księgi Hioba (XIX, 21): „Zmiłujcie się nade mną, zmiłujcie się nade mną, przyjaciele moi, bo ręka Boża dotknęła mnie". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): ارحمونى ارحمونى اقلها ما انتم يا احباى من اجل ان يد الله اقتربت اليه . قبلما اكلمكم على حال النفوس الذين فى المطهر قصدى ابين لكم ان يوجد المطهر...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) dwie karty zszyte w składkę, dwie luźne.

9 Burzyński 9

Kazanie na VI niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 18,5×11,7. Kart 4. 24 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie na VI niedzielę Wielkiego Postu oparte na wersecie z Ewan-

gelii św. Jana (IX, 7): „Idź i obmyj się w sadzawce Siloe...”. Kazanie składa się ze wstępu, dwóch części i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): الذى هو لابس الثوب جديد يا ايها الاحبا ما يجوز الغسيل ولا يفتكر فيه لان ثوبه نظيف ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy;

c) (k. 1 r°) — w narożnikach u góry, w prawym: قلت فى نقادى ١٧٨٨ ، ١٧٩١ (tj. wygłosiłem w Naqādī 1788, 1791); w lewym: قلت فى جرجا كيهك فى ١٧٨٢ فى الاحد الثانى (tj. wygłosiłem w Girgā w miesiącu *kayahk* 1786, w drugą niedzielę Wielkiego Postu).

10 — Burzyński 10

Kazanie o Najśw. Marii Pannie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33,5×22,2. 41—48 wierszy na stronę. Pismo łacińskie ozdobne. Bez oprawy.

Tytuł: *Sopra la S. Maria.* Kazanie o roli Najśw. Marii Panny w powołaniu Chrystusa. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): *Lamma samaa Juhanna fies Segien beamal elmasieh arsal itnien men talamido...*

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) kazanie pisane w dialekcie egipskim pismem łacińskim, a tylko tytuły części (*sic!*) القسم الاول i القسم الثانى nieporadnym *nasḫī.*

11 — Burzyński 11

Kazanie o raju

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Il discorso sopra la gloria del Paradiso.* Kazanie o nagrodzie czekającej sprawiedliwych w raju oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (I, 79): „By oświecić tych, którzy są w ciemnościach i którzy mrokiem śmierci są spowici. By kroki nasze wieść drogą pokoju”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا اخواتى المباركين سمعتوا من انجيل المقدس انه زكريا ابو يوحنا المعمدانى ممتلا بروح القدس يطلب من الله سبحانه و تعالى ليضى الجالسين...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy.

12 Burzyński 12

Kazanie o natchnieniu Bożym

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso dell' Inspirazioni Divine*. Kazanie o Bożym natchnieniu oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXIII, 38): „Oto zostanie wam dom wasz pusty". Kazanie składa się ze wstępu i trzech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): يستاهل الشرّ كلمن يرفض الخير وما يسترضى به وهذا هو الذى نقدر نتعلمه من انجيل هذا اليوم...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 8 v°) — 10 wierszy.

13 Burzyński 13

Kazanie o zbawieniu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Della Retta Intenzione*. Kazanie na temat zbawienia oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VI, 33): „Szukajcież tedy naprzód Królestwa Bożego i sprawiedliwości jego". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): لا تظنوا الاخواتّ الاحبا انه الله تعالى خلقكم و سكنكم على هذه الارض انكم تتعبوا و تشقوا لتملكوا مال هذه الدنيا...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 4 v°) — 24 wiersze.

14 Burzyński 13a

Kazanie o kłamstwie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Della Bugia*. Kazanie o kłamstwie oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 10): „Dwóch ludzi weszło do świątyni, aby się modlili: jeden faryzeusz, a drugi celnik". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): الانجيل المقدس يذكر اثنين الذين دخلوا الى الهيكل ليصلوا يعنى فريسى و عشار...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 4 v°) — 24 wiersze.

15 Burzyński 14

Kazanie o obowiązkach rodziców i dzieci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 4. 21–24 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Del debito de' Padri e de' Figliuoli.* Kazanie o miłości rodzicielskiej i synowskiej oraz o obowiązku miłości do Boga. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): الاهنا المسيح الاحبا ياالخوق يستحقنى فما منى اكثر (sic!) ابنتاً او ابنا يحب من له المجد قوله من يحب... لم يحرم الوالدين من محبة اولادهم و بناتهم...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy.

16 Burzyński 15

Kazanie o Niepokalanym Poczęciu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 18,2×12,2. Kart 6. Przeciętnie 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Immacolata Concepzione.* Kazanie o niepokalanym poczęciu Matki Boskiej oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 27): „...błogosławione łono, które cię nosiło...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): اليوم هو عيد العذرى مريم اليوم هو عيد والدة الله ومع هذا بتول الطهارة بغاية الطهارة...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy oraz odnośniki do cytowanych w tekście wersetów z Pisma św.;
c) (k. 6 v°) — 24 wiersze.

17 Burzyński 16

Słowniczek arabsko-włoski i brudnopisy listów

J. arabski i włoski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33×25. 1 karta złożona na 4 ćwiartki. V° — dwie kolumny po 48 wierszy.

1. (r°) Słowniczek wyrazów i zwrotów w j. arabskim i włoskim.

2. (v°) Brudnopisy dwóch listów dotyczących sprawy pewnego kapłana imieniem Šukr Allāh oddającego się pijaństwu i prowadzącego życie niegodne stanu kapłańskiego. Autor i adresat listu nieznani. Autor listu podaje warunki, na jakich mógłby przyjąć wspomnianego kapłana do klasztoru. List pierwszy do jednego z biskupów syryjskich, drugi do jakiejś osobistości świeckiej.

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

18 Burzyński 16a

Kazanie o miłości Boga i bliźniego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,5×11,5. Kart 2. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment kazania o miłości Boga, bliźniego i rodziców opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 10): „...Panu Bogu twojemu kłaniać się będziesz i jemu samemu służyć będziesz". Brak zakończenia.

Początek (k. 1 r°): الرب الاهك تسجد و له واحده تعبد وحقيقه انه الله تعاله (sic!) له المجد و السجود والاكرام واحده لانه ربنا والاهنا...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście nieco skreśleń, na marginesie dopiski z odsyłaczami do zawartych w tekście cytatów.

19 Burzyński 17

Kazanie o Męce Pańskiej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,3×12,2. Kart 16. 20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della Passione del N.Sig.G.C.* Kazanie o męce Chrystusa oparte na wersecie z Psalmów: „Jakiż jest pożytek z mej krwi". Kazanie składa się ze wstępu i trzech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): نعم ايها يسوع الهى المصلوب نعم انك بوجه الحق تشكى عند داوود النبى قائلاً اى نفع من دمّى...

U w a g i: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

20 Burzyński 18

Kazanie o obowiązku przestrzegania świąt

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso dell Osservanza delle Divine Feste.* Kazanie o obowiązku przestrzegania świąt oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (V, 10): „Jest szabat, nie godzi ci się nosić łoża twego". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا مسيحيين فى ناموس العطيق شعب الله كان ملزوم يقدس ويحفظ يوم سبت فناموس الجديد يلزم المسيحيين يعنى شعب المسيح بحفظ و تقديس يوم الاحد...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 6 v°) — 22 wiersze.

Kazanie o grzechu i karze za grzechy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,3×12. Kart 8. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della ricaduta nel peccato*. Kazanie o grzechu i karze za grzechy oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 24): „Wrócę się do domu mego, skąd wyszedłem". Kazanie składa się ze wstępu i czterech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): نعم نعم انّ شيطان بعد انه خرج من قلب الخاطى بواسطه سرّ الاعتراف انه يرجع ثانيا...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 8 r°) — część brudnopisu innego kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 23): „Kto nie jest ze mną, przeciwko mnie jest" i zaczynającego się od słów: يا اخوتى نحن نكون مع الله و الله معنا حينما نكون فى نعمته الالهية خالين من خاطيه مميته...

22 Burzyński 20

List 'Abd Allāha do O. Jana

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22,5×16. 22 wiersze. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

List niejakiego 'Abd Allāha do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu prosi adresata o przybycie do nie wymienionej w liście miejscowości i udzielenie pomocy pewnemu ojcu imieniem 'Abd Allāh (prawdopodobnie autorowi listu), którego ciężka sytuacja znana jest adresatowi.

Początek (r°): الى جناب حضرة الاب البابوى القوت التبرك كاهن الله ابونا الاكرم ابونا يوحنا رايس المرسلين لمصر المحروسه دام رايس علينا بعد تقبيل ايادكم الكرام و التماس الصالح...

U w a g i: a) podpis autora listu nieczytelny;
b) zapisana tylko prawa kolumna.

23 Burzyński 21

List Ignacego Michała, patriarchy Syrii, do O. Jana

J. arabski. 1808 r. Papier jasnoniebieski. Cm 30,3×21,3. Dwie kolumny po 18 i 15 wierszy. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

List z dnia 21 grudnia 1808 r. pisany przez Ignacego Michała, patriarchę Syrii (z siedzibą w Antiochii), do O. Jana (Burzyńskiego?), byłego przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. List jest odpowiedzią na pismo z dnia 9 listopada

i traktuje w sprawie podległego O. Janowi mnicha imieniem Šukr Allāh, na którym ciążą poważne zarzuty. Autor listu broni Šukr Allāha i uważa, że wszelkie decyzje w jego sprawie mogą zostać podjęte dopiero po dokładnym jej zbadaniu.

Początek (r°): ايها الابن الحبيب نمنحك السلام و البركة الرسولية وصل مكتوبكم المحرر فى ٩ت [= تشرين] الثانى القربى و حمدناه تعالى على سلامتكم و صار معلومنا بكافه ترحكم بخصوص الخورى شكر الله الذى يرجع اليكم قريباً...

U w a g i: a) (v°) — adres يصل الى مصر القاهرة الى الابن الحبيب البادرة يوحنا فى دير المرسلين الذى كان قبلا ريساً الاكرم امانه

b) obok podpisu i daty pieczątka: بنعمة الله تعالى اغناتيوس ميخايل الثانى بطريرك السريان الانطكى.

24 Burzyński 22

List O. Jana do patriarchy Syrii, Ignacego Michała

J. arabski. 1808 r. Papier. Cm 33×23,2. Dwie kolumny. R° — 37 i 38 wierszy, v° — 15. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

List z dnia 9.XI.1808 r. pisany przez O. Jana (Burzyńskiego?), przeora klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze, do biskupa syryjskiego Ignacego Michała w Antiochii. Autor listu zawiadamia, że zmuszony był usunąć z klasztoru pewnego mnicha imieniem Šukr Allāh, który nie spełniał swych obowiązków kapłańskich i oddawał się nałogowi pijaństwa.

Początek (r°): ايها السيد الكلى الطوبى بعد قبله انامكم المقدسه و التماس بركتكم الرسولية ان الذى اخبر به سيادتكم هو ان الاب شكر الله كاهن و خورى طايفة السريان فى هذه الايام وصل الى مصر بعد رجوعى من جبل لبنان...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) odpowiedzią na ten list jest rękopis nr 21;

c) (v°) — jedna kolumna nie zapisana.

25 Burzyński 23

List Ignacego Michała, patriarchy Syrii, do O. Jana

J. arabski. 1807 r. Papier jasnoniebieski. Cm 21,2×15,1. Kart 2. 14 wierszy na k. 1v°. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

List z dnia 23 grudnia 1807 r. pisany przez Ignacego Michała, patriarchę Syrii (z siedzibą w Antiochii), do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu potwierdza odbiór pisma z dnia 13 listopada (tegoż roku?), a następnie wyraża radość z przyjęcia w poczet mnichów niejakiego

al-Qiss al-Yūsufa. Dalej autor informuje o wysyłce pewnych artykułów użytku kościelnego. Koniec listu oraz post scriptum dotyczy sprawy mnicha imieniem Šukr Allāh (por. *supra* rękopisy 21 i 22), którą radzi utrzymywać w tajemnicy.

Początek: البركه الرسوليه و السلام بالرب يشملون حضرة الابن الحبيب البادرة يوحنا الجزيل اكرامه يباركه الرب الاله باتم بركاته العليه بعد اهداكم البركه و السلام نعامكم وصل مكتو بكم المحرر فى ٢٣ ت ٢ و حمدناه تعالى على صحة سلامتكم ...

Uwagi: (k. 1 r°) — adres: غب بلوغه مدينة مصر القاهرة يسلم لحضره الابن الحبيب البادرة يوحنا ريس دير المرسلين امانه

b) (k. 2 r° — v°) — nie zapisana i częściowo uszkodzona;

c) pod tekstem pieczątka: بنعمة الله تعالى اغناتيوس ميخايل الثانى بطريرك السريان الانطكى ١٨٠١

26 Burzyński 24

List ʿAbd Allāha do O. Jana

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22,7×16,1. Dwie kolumny — 25 i 5 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

List bez daty pisany przez niejakiego ʿAbd Allāha do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu prosi adresata o pomoc w ściągnięciu długów od dłużników swego zmarłego brata.

Początek (r°): الى جناب حضره ابينا العزيز المكرم البادر الرايس يوحنا ريس دير المرسلين دام الله قدسه بعد تقابيل اياديكم الكرام و التماس دعاكم الصالح على الدوام ليس خافى شريف علمكم الكريم و فهمكم الزكى السليم اذا سالتم عنا نشكر فضله تعالى على ما اعطا و على ما يعطى ...

Uwaga: część karty oddarta bez uszkodzenia pisma.

27 Burzyński 25

List anonimowy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnoniebieski. Cm 24,5×18,5. 22 wiersze. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

List bez adresu, nazwiska adresata i daty, wysłany z podróży przez cudzoziemca, który wyjechał z Egiptu, do osoby pozostałej w Egipcie. Autor listu skarży się, że niektórzy ludzie w Egipcie zapomnieli o nim zaraz po jego wyjeździe, i donosi, że ma zamiar wyjechać z Akki na Maltę na pokładzie niemieckiego statku.

Początek (r°): بعد مزيد البركات عليه و كثرة الاشواق اليه ليس صدق محبتكم ان سابق تريحه (sic!) ارسلنا مكتوب الى حضرتكم كما ارسلنا مكاتيب الى اولاد نا العزاز و محبينا من طايفتكم التى غاليه و عزيزه عندنا جدا

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane.

b) jak wynikałoby ze zdania w tekście: [...] فنحن نستعحب كثير قوى ان تلك المحبه الحقيقية التىكانت موجوده ما بين الراهب يوحنا و ما بين حضرة المعلم فلتاوس ابو يعقوب و نحن مقيمين بمصر بعد ما غيبنا من مصر هذه المحبه فرغت ...
autorem listu jest O. Jan (Burzyński), adresatem zaś Filtāus (?) Abū Ya'qūb.

28

Burzyński 26

Słowniczek arabsko-włoski

J. arabski, włoski, łaciński. 1808 r. Papier. Cm 36×28. 45 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Słowniczek zawierający wyrazy i zwroty w j. arabskim i włoskim.

Początek (r°): *Pena* القصاص *infra* الاذلمن

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) (v°) — dokończenie słowniczka zajmujące mniej więcej 1/2 ćwiartki oraz dwa krótkie teksty o treści historyczno-religijnej w j. włoskim i łacińskim. Tekst włoski rozpoczyna się od słów: *Finalmente da gran incendio che successe...*, tekst łaciński od słów: *Hanc imaginem Pueri JESUM representam...*;

c) jednej ćwiartki rękopisu brak;

d) w tekście włoskim data: *l'Anno 1808 di Ottobre.*

29

Burzyński 27

List

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×7,8. 16 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

List bez daty pisany przez nie znanego bliżej 'Abd Allāha do niejakiego Ya'qūba aṭ-Ṭanṭāwī w odpowiedzi na pismo tego ostatniego. Autor listu prosi adresata o przesłanie należnych mu pieniędzy.

Początek (r°): الى جناب حضرة مخدومنا و عزيزنا اخينا العزيز يعقوب الطنطاوى اعزه الله تعالى بعد مزيد السلام عليه و كثرة الاشواق اليه ...

U w a g i: a) pół karty oderwane;

b) podpis autora listu, z wyjątkiem imienia 'Abd Allāh, nieczytelny.

30

Burzyński 28

Brudnopis listu do biskupa syryjskiego, Ignacego Michała

J. arabski. 1808 r. Papier. Cm 43×31. 2 kolumny po 48 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Brudnopis listu do biskupa syryjskiego, Ignacego Michała, w sprawie pewnego mnicha imieniem Šukr Allāh budzącego powszechne zgorszenie zaniedbywaniem

obowiązków kapłańskich, kontaktami z kobietami oraz pijaństwem. Autorem listu jest prawdopodobnie O. Burzyński.

Początek (r°): الى جناب الرفيع السامى شرفان (sic!) و احترامان (sic!) و الفخر النبيل الفايق عزن (sic!) و اكرامان (sic!) قدس سيدنا اب الاباء البطريرك اغناطيوس ادام الله عزه مع رياسته امين بغايه التوقير و غزارة العباده الكليه هوانه اولان السوال عن عزيز خاطرك و ثانيان بان قبل تاريخه وصلنا عزيز مشرفكم المحرر فى كانون الثانى فى سنة ١٨٠٨ ...

Uwaga: (k. 1 r°) — tylko 26 wierszy w jednej kolumnie, z czego cztery skreślone.

31 Burzyński 29

Kazanie na I niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×22. Kart 2. 38—39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zgięte i złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *La Spiegazione del Vangelo per la Dom*[*enica*] *dopo la Pentecoste*. Kazanie na I niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 21): „Nie każdy, kto mi mówi: Panie, Panie — wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech...".

Początek (k. 1 r°): ليس كل من يقول يارب يارب يدخل ملكوت السموات لكن الذى يعمل ارادة ابى الذى فى السموات هذا هو راى المعلمين الهوتيين الاجمعين انه ما يوجد احدًا من بنى البشر الذى يستطيع ان يكفر بالله الذى خلقه ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski związane z treścią kazania;
c) (k. 1 r°) — 15 wierszy przekreślonych.

32 Burzyński 30

Kazanie na XVII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy prążkowany. Cm 25×19. 32 wiersze. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *17 dopo la Pent*[*ecoste*]. Niedokończone kazanie o miłości Boga i bliźniego przeznaczone na XVII niedzielę po Zielonych Świątkach i oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 37): „...będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego...".

Początek (r°): تحب الرب الاهك من كل قلبك و من كل نفسك ومن كل فكرك كبريه الانسان و عظمته يا ولادى المباركين مرار كثيرة توصل الى هذا الحد انه يظن انه يفهم اكثر مما يفهم ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (v°) — nie zapisane.

33 Burzyński 31

Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieski. Cm 25×19. Kart 2. 26–27 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *18 dopo la Pent*[*ecoste*]. Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach traktujące o konieczności wystrzegania się zawiści i oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IX, 4): „Czemuż myślicie źle w sercach waszych?"

Początek (k. 1 r°): لمذا تفكرون شرورًا فى قلو بكم مسكين حال ذلك القلب ياولادى المباركين الذى ملكه الحسد و العداوة و الغيره الفريسيين مايذكرهم ابدًا الانجيل المقدس ذكر حسن بل يذكرهم دايما ذكر ردى ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 2 v°) nie zapisana;
c) w tekście dopiski i skreślenia, na marginesach notatki o pochodzeniu cytatów.

34 Burzyński 32

Kazanie na XXII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 37–38 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo per la Dom*[*enica*] *22 dopo Pent*[*ecoste*]. Kazanie na XXII niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 18): „...Czemu mnie kusicie, obłudnicy?"

Początek (k. 1 r°): فعلم يسوع باشرهم و قال لمذا تجربونى يا مرابين : ربنا و الاهنا يسوع المسيح له المجد الذى اتنى عليه انه يدعا اسمه [...] السلام ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

35 Burzyński 33

Kazanie na VI niedzielę po Trzech Królach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×21. Kart 2. 26–32 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *6 dopo la Epiph*[*ania*] (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania na VI niedzielę po Trzech Królach opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 31): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorczycznemu...".

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل المسيح الاهنا له المجد انه كان يريد ان يستفيد من كلامه و تعليمه كل العالم يعنى كبار و صغار ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 2 v°) — 18 wierszy.

36 Burzyński 34

Kazanie o miłości Boga, rodziców i bliźnich

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33×22. R° — 42 wiersze, v° — 51 wierszy. Pismo *nashi*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o miłości Boga, rodziców i bliźnich oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (X, 27): „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca twego...". Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (r°): تحب الرب الهك من كل قلبك و من كل نفسك و من كل قوتك و قريبك مثل نفسك یاولادی المبارکین الناموس الاجمع یلزمنا اننا نحب الله تعالى من كل قلبنا لانه ربنا و الهنا...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

37 Burzyński 35

Kazanie na niedzielę po oktawie Wniebowstąpienia

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 31—32 wiersszy na stronę. Pismo *nashi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell'Evangelio per la D-nica infr. Octav. Ascensione*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na niedzielę po oktawie Wniebowstąpienia traktującego o Duchu Św.

Początek (k. 1 r°): الانجيل المقدس الذى انتم سمعتم اليوم اولاً يعلمكم و يتبتكم من جهة الحق الذى هو من قبان الايمان انه الروح القدس الذى هو الاقنوم الثالث من التالوت...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne poprawki i skreślenia, na marginesach uwagi wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 1 v°) — nie zapisana;

d) (k. 2 v°) — 22 wiersze.

38 Burzyński 36

Kazanie na niedzielę Trójcy Świętej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,1×22. Kart 2. 30—33 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Esposizione dell'Evangelio per la D[ome]nica della S[anti]ss[i]ma Trinità*. Kazanie oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXVIII, 19): „Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego"

Początek (k. 1 r°): الانجيل هذا اليوم يذكر سرّ عظيم الثلوث الاقدس يوصى فيه المسيح الاهنا تلاميذه الاطهار قايلا لهم اذهبو الان و تلمذوا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy; c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

39 Burzyński 37

Kazanie o kłamstwie na niedzielę Męki Pańskiej

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier. Cm 31,1×22,7. Kart 2. 32—38 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Maledicenza p[er] la Dom[enica] della Passione*. Kazanie na niedzielę Męki Pańskiej o konieczności pokuty i oczyszczenia się z grzechów oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (VIII, 48): „Czyż nie slusznie mówimy, że jesteś Samarytaninem i czarta masz". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): أليس حسناً نقول نحن انك انت سامرى و بك شيطان ياما عظيمه هى المعيرة التى يعيروا بها اليهود المنافقين من اله الحق و قدس القديسين قايلين له انت سامرى و بك شيطان ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście nieliczne skreślenia, na marginesach glosy.

40 Burzyński 38

Kazanie o sprawiedliwości Bożej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×21,5. Kart 4. 27—29 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty złożone w dwie składki bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o sprawiedliwości Bożej i konieczności prowadzenia bogobojnego trybu życia. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): بسم الاب و الابن و الروح القدس الاله الواحد امين لما سمع يوحنا و هو فى السجن باعمال المسيح ارسل اليه اثنين من تلاميذه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy.

41 Burzyński 39

Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. 1807 r. Papier niebieski. Cm 24,4×19. Kart 2. 26—27 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zgięte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 12 dopo il* (sic!) *Pent[ecoste]*. Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 18): „Nauczycielu dobry, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?"

Początek (k. 1 r°): يا معلم مذا اصنع لارث الحياة الابدية انجيل المقدس هذا اليوم على طقس لاتيني يذكر انه واحد ناموس يعني معلم الناموس اتقدم المسيح و صار يسأله قايلا يا معلم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach dopiski oraz notatki wskazujące na pochodzenie cytatów; c) (k. 2 v°) — fragment listu w j. włoskim zawierający miejsce napisania oraz datę: *Cairo, 3 Agosto 1807*, co pozwala na przybliżoną lokalizację w czasie całego rękopisu.

42 **Burzyński 40**

Słowniczek arabsko-włoski

J. arabski i włoski. Początek XIX w. Papier. Cm 29×20. 27 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy

Bez tytułu. Na v° słowniczek wyrazów i zwrotów w j. arabskim i włoskim.

Początek (v°): *Timore* خوف الاضطراب

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) rękopis stanowił pierwotnie obwolutę względnie część listu skierowanego do O. Burzyńskiego, na co wskazuje na r° adres oraz ślad pieczęci: *Al Mto Redo Padre Pre Clmo Il P. Prospero di Cracovia Scop. Miss° Ap° ex Prefetto delle Missi S. Salvadore Gerusaleme.*

43 **Burzyński 41**

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 23×16,5. Kart 2. 22—25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *9 dopo la Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 41): „A gdy się przybliżył i ujrzał miasto, zapłakał nad nim...".

Początek (k. 1 r°): لما قرب يسوع و نظر اورشليم يبكى عليها . اورشليم يا ولادى المباركين تلك المدينة التى على قدر ما الله تعالى شرفها بمواهب والانعام الجزيله غير عديده هى دايما كانت عاصية الله ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

44 **Burzyński 42**

Kazanie na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×22. Kart 2. 35—38 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo p*[*er*] *la Dom*[*enica*] 8 *dopo la Pent*[*ecoste*]. Praw-

dopodobnie brudnopis kazania na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVI, 9): „...Czyńcie sobie przyjaciół z mamony niesprawiedliwości...”. Kazanie traktuje o obowiązku umiarkowanego używania dóbr doczesnych.

Początek (k. 1 r°): اتخذوا لكم اصدقا من مال الظلم لاى سبب مال هذا العالم المسيح الاهنا له المجد يسمى مال الظلم قايلا فى انجيل هذا اليوم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 2 v°) — 25 wierszy.

45 Burzyński 43

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×16,5. Kart 2. 22—31 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania na temat roli i znaczenia śmierci Chrystusa dla odkupienia ludzkości.

Początek (k. 1 r°): و نحتمل فى كل حين من كل جانب فى اجسادنا موتة يسوع لتظهر حياة يسوع فى اجسادنا . يا ولادى المباركين نحن فى الزمان و فى كل اوان يلزمنا ذكر الموت كما قال الله لابينا ادم فى الفردوس ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście skreślenia i poprawki;

c) brak marginesów;

d) (k. 1 r°) — przedzielona na dwie części poziomą linią — prawdopodobnie dla oddzielenia wstępu od następnych części;

e) (k. 2 v°) — ostatni wiersz wpisany pionowo po prawej stronie.

46 Burzyński 44

Kazanie na X niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 23,8×16,5. Kart 2. 24—28 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *10 dopo la Pent*[*ecoste*]. *La Superbia.* Prawdopodobnie brudnopis kazania na X niedzielę po Zielonych Świątkach traktującego o pysze i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 14): „Ktokolwiek się wywyższa będzie poniżony, a kto się poniża, będzie wywyższony”.

Początek (k. 1 r°): كل من يرفع نفسه يتضع و من يضع نفسه يرتفع مخلص العالم و محب البشر المسيح الاهنا لانه مايرغب شى آخر الا اخلاص نفوسنا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

47 — Burzyński 45

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30–32 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell 'Evangelio per la Domenica 9 post Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na ustępie Ewangelii św. Łukasza (XIX, 41—44) mówiącym o karach grożących Jerozolimie. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يستاهل الشر كلمن يرفض الخير و ما يسترضى به هذا هو الذى نقدر نتعلمه من انجيل مقدس هذا اليوم...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach uzupełnienia tekstu.

48 — Burzyński 46

Kazanie na XIV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 24,5×19,3. Kart 2. 27–30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *14 dopo la Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VI, 24): „Nikt nie może dwom panom służyć".

Początek (k. 1 r°): لايستطيع احد ان يعبد ربين من هم هذين ربين يا ولادى المباركين الذى يقول عليهم المسيح له المجد فى انجيل هذا اليوم انه ما احدًا يستطيع ان يعبدهم...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

49 — Burzyński 47

Kazanie na VII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 25,5×19. Kart 2. 24–27 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Dom*[*enica*] *7 post Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na VII niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 15): „Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczym, a wewnątrz są wilkami drapieżnymi".

Początek (k. 1 r°): احذروا من الانبيا الكذبا الذين ياتونكم بالباس الحملان و من داخلهم ذياب خاطفه . ياولادى المباركين المسيحيين الذين ما يبغضوا وما يكرهوا الا كلام الله...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach notatki wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 r°) — na marginesie pionowo wpisane uzupełnienia.

50 — Burzyński 48

Kazanie na I niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31×21,5. Kart 2. 35—42 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p[er] la Dom[enica] 1 de Avvente sopra Universale Giudizio.* Prawdopodobnie brudnopis kazania o sądzie ostatecznym przeznaczonego na I niedzielę Adwentu, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XXI, 27): „A wtedy ujrzą Syna Człowieczego przychodzącego w obłoku z mocą wielką...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): حينذ (sic!) ينظرون الانسان ا اتيا فى سحابه مع مجد عظيم. اذا التفت الى الناس الاشرار و ننظرهم من عمالهم الرديه يبان لنا انه المذكورين يظنون انهم ولا يموتوا ولا يندانوا ولا يتقصموا ابدًا و انه حق سبحانه و تعالى ليس هو الله قادر على كل شى...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach notatki wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 v°) — wpisane pionowo 3 wiersze uzupełnienia.

51 — Burzyński 49

Dwa kazania: na VI i VII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 32,3×22,2. Kart 2. 27—39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

1. Tytuł: *Spiegazione del Vangelio* (sic!) *per la Domenica* 6 *post Pentecosten* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania na VI niedzielę po Zielonych Świątkach, którego tematem jest przypowieść o rozmnożeniu na pustyni chleba przez Chrystusa.

Początek (k. 1 r°): ربنا و الهنا يسوع له المجد الذى قد صنع عجوبة عظيمة حينما طعم اربعة الاف من الناس فى البرية بسبعه خبزات و بسمك...

2. Tytuł: *L'esposizione del Vangelio* (sic!) *per la Domenica* 7 *post Pentecosten* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania na VII niedzielę po Zielonych Świątkach, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 17): „Wszelkie drzewo dobre owoce dobre rodzi, a złe drzewo owoce złe rodzi".

Początek (k. 1 v°): يا ولادى المباركين الشجرة جيدة مذكورة فى انجيل المقدس لاحد الحاضر هى الانسان المسيحى الصالح الشجرة جيدة تثمر ثمرًا جيده ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 v°) — 20 wierszy.

52 **Burzyński 50**

Kazanie na X niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22,5. Kart 2. 30—37 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo per la Domenica 10 post Pente*[*coste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania na X niedzielę po Zielonych Świątkach opartego na ewangelicznej opowieści o faryzeuszu i celniku (św. Łukasz XVIII, 10—14). Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): الفريسى المذكرر فى انجيل مقدس هذا اليوم دخل الى الهيكل ليصلّى لكن الله تعالى و لا قبله و قبل صلاته بخلاف ذلك العشار الذى دخل معه هو و صلاته صارت مقبولة ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 1 v°) — na marginesie pionowo wpisane 2 wiersze uzupełnienia.

53 **Burzyński 51**

Kazanie o Najświętszym Sercu Jezusa

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 23,5×17. Kart 2. 22—24 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso del S*[*antis*]*s*[*i*]*mo Cuore Gesù*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XI, 29): „Uczcie się ode mnie, żem jest cichy i pokornego serca".

Początek (k. 1 r°): تعلمو منى فانى وديع و متواضع القلب انظروا يا ايها المسيحيين هذا القلب ربكم والاهكم قلب يسوع مخلصكم القلب الذى قد حبكم قبلما تحبوه انتم القلب الذى حبكم بهذا المقدار انه من اجلكم و من اجل محبتكم نزل من السما على الارض ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

54

Kazanie na XV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 25×19,5. Kart 2. 26—32 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *15 dopo il* (sic!) *Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (VII, 13): „A gdy ją ujrzał Pan, ulitował się nad nią i rzekł jej: Nie płacz".

Początek (k. 1 r°): فلما رأها الرب تحنّن عليها و قال لها لا تبكى الرب يسوع له المجد نظر الى الامراة و هى تبكى على ابنها الواحيد المايت و تحنّن عليها و قال لها لاتبكى ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

55

Kazanie na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22,5. Kart 2. 35—37 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *La Spiegazione del Vangelo per la D*[*om*]*enica 21 dopo la Pentecoste*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłosierdziu Bożym, przeznaczonego na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVIII, 27): „A pan zlitowawszy się nad owym sługą, wypuścił go i dług mu darował".

Początek (k. 1 r°): فتحنن [...] سيد ذالك العبد و اطلقه و ترك له كلا اه عليه بذالك العبد الذى سيده تحنن عليه و ترك اه كلا كان له عليه اى شى يريد ان عاثل لنا النجيل (sic!) القدس هذا اليوم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie zawartych w tekście cytatów;
c) (k. 1 v°) — na marginesie wpisane pionowo 3 wiersze uzupełnienia.

56

Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22. Kart 2. 31—33 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica XII post Pentecosten* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłości Boga i bliźniego, przeznaczonego na XII niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św.

Łukasza (X, 27): „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca twego...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): تحب الرب الاهك من كل قلبك و من كل نفسك و من كل فكرك و قريبك مثل نفسك الله سبحانه و تعالى ان تاملناه بما هو فى ذاته و اما بما هو ناحونا نحن نلتزم اننا نقرّ انه يستحق المحبه غير متناهيه لهذا يستحق اننا نحبه من كل نفسنا من كل فكرنا ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

57

Burzyński 55

Kazanie na VI niedzielę po Trzech Królach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×22. Kart 2. 30—32 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *6 dopo Epip*[*hania*] (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania o potędze wiary i Kościoła oraz ich wpływie na kulturę i cywilizację, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 31): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej".

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل اخذها انسان وزرعها فى حقله سيدنا يسوع المسيح له المجد الامور التى هى تخص خلاص نفوسنا احيانًا يعلمنا ها بالكلام احيانا بالامثال لكى اذ كان من ضعف عقلنا و فهمنا كلامه ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy.

58

Burzyński 56

Kazanie o karze za nieposłuszeństwo Bogu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,2×15,4. Kart 2. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o karze za nieposłuszeństwo Bogu opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 45—46): „I wszedłszy do świątyni począł wyrzucać sprzedających w niej i kupujących mówiąc im: Napisane jest, że dom mój jest domem modlitwy, a wyście go uczynili jaskinią zbójców". W kazaniu brak zakończenia. Ciąg dalszy prawdopodobnie oddzielony i błędnie potraktowany jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°): و لما دخل الى الهيكل بدا يخرج الذين يبيعون و يشترون فيه فقال لهم مكتوب ان بيتى هو بيت الصلاة و انتم جعلتموه مغارة لصوص. يا ايها ربّنا و الاهنا يسوع المسيح له المجد لما دخل الى الهيكل و نظر اليهود انهم يفعلوا فيه يبيعواو يشتروا فيه غضب عليهم ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy.

59 **Burzyński 57**

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,2×15,4. Kart 2. 19—22 wierszy na stronę. Pismo ***nasḫī*****. Bez oprawy.**

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis dalszego ciągu kazania o wypędzeniu handlarzy ze swiątyni, znajdującego się w rękopisie nr 56.

Początek (k. 1 r°): [...] معكم فى الكنيسة و هذا الضرر انتم سببه و هو مطلوب منكم يحضروا الى الكنيسة لاجلما تخبروا بعضكم على ما بيعتوا على ما اشتريته على ما صار ما بينكم و ما بين رجالكم فى بيوتكم و عند اهلكم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) (k. 2 v°) — tylko 10 wierszy.

60 **Burzyński 58**

Kazanie o złym używaniu języka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 33—44 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra mal uso della Lingua*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o bałwochwalstwie i używaniu próżnych słów ściągających gniew Boży, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 14): „A gdy wyrzucił czarta, przemówił niemy...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): فلم خرج الشيطان تكلم الاخرس لوكان يحل لى و يليق لى يا يسوع يا الاهى انى افحص احكامك غير مدروكه كنت اسألك و اطلب اليك انك ما تحل و لاتفقّ رباط الردى السان الشرير بل تربطه و تجعله خرسًا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

61 **Burzyński 59**

Kazanie na II niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 24,2×17,9. 29 wierszy na stronę. Pismo ***nasḫī*****. Bez oprawy.**

Tytuł: ***Discorso p[er] la Dom[enica] 2 do[po] Avvento*****. Prawdopodobnie dwa brudnopisy kazania o znaczeniu przyjścia na świat Chrystusa, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XI, 3): „Tyś jest, który masz przyjść, czy też innego czekamy?”**

Początek (k. 1 r°): أنت هو الاتى ام نترجا اخر . هذا الذى ارسل تلاميذه اليه مار يوحنا المعمدانى انهم يسالوه انت هو الاتى ام نترجا اخر نحن يا ايها المسيحيين قد أمننا به يعنى امننا بان هذا ابن الله الوحيد الذى قد اتا الى هذا العلم (sic!) و نومن ايضاً بانه هو بذاته سياتى اخر ...

Początek (k. 1 v°): هذا الذى ارسل اليه تلاميذه مار يوحنا المعمدانى انهم يسالوه قايلين انت

هو الاتى ام نترجا اخر نحن يا ايها المسيحيين قد أمننا به يعنى قد أمننا بان هذا ابن الله الوحيد قد اتا الى هذه العلم كمخلص ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

62 **Burzyński 60**

Kazanie na XXIV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30–33 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 24 post Pente[coste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o końcu świata i sądzie ostatecznym, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXIV, 15): „Gdy tedy ujrzycie brzydotę spustoszenia, zalegającą miejsce święte, a przepowiedzianą przez Daniela Proroka...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): اذا رأيتم رذالت الخراب الذى قيل فى دانيال النبى . ... المسيح الاهنا له المجد يكون هومحب البشر و مشتاق الى خلاص الابدى انظرو اى شى ما يصنع اى وسايط ما يستعملها ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — 28 wierszy.

63 **Burzyński 61**

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×15,3. Kart 4. 21–26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o sposobach osiągnięcia zbawienia, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVII, 4): „A odpowiadając Piotr rzekł do Jezusa: Panie, dobrze nam tu być". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części. Brak zakończenia, które zostało prawdopodobnie potraktowane jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°): اجاب بطرس و قال ليسوع يارب جيدان ها هنا . يا اخوتى الاحبا مار بطرس الرسول حيثما نظر سورة المجد بغير انتها الذى يتنعموا به مختارين الله فى ملكوته ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

64 **Burzyński 62**

Kazanie na IV niedzielę po Wielkiejnocy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 29–37 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica 4 dopo la Pasqua.* Prawdopodobnie brudnopis kazania o grzechu, sprawiedliwości i sądzie Bożym, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (XVI, 5): „A teraz idę do Tego, który mię posłał...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): و الان فانى ماض الى من ارسلنى حيثما سمعوا تلاميذ يسوع ان مزمع انه يمضى من عندهم الى من ارسله و حزنوا حزناً عظيماً و لو ان ما كان يريد المسيح انه يتركهم بكلية لان و كان يريد ان يتركهم يبتعد عندهم بنسوته فقط فبكل ذلك كان حاضر معهم دايماً...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy;
c) (k. 2) — uszkodzona, przedarta, niewielki ubytek;
d) (k. 2 v°) — niepełna.

65 Burzyński 63

Kazania na XXIV i XX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×21. Kart 2. 26—37 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

1. Tytuł: *La Spiegazione dell Evangelio p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *24 post Pente*[*coste*] *5 post Ep*[*ifania*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania o sposobach usuwania zła na ziemi, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 24): „Podobne stało się Królestwo Niebieskie człowiekowi, który posiał dobre nasienie na roli swojej". W połowie k. 1 r° początek brudnopisu następnego kazania.

Początek (k. 1 r°): شبهت ملكوت السموات بانسان زرع زرعاً جيدًا فى حقله هذا المثل الذى سمعتم يا اولادى المباركين من النجيل المقدس هذا اليوم يعنى مثل الانسان الذى يزرع زرعاً جيدًا فى حقله...

2. Tytuł: *La Spiegazione dell Evangelio p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *25 dopo Pent*[*ecoste*] *o sia 6 dopo Epiph*[*ania*] (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania o potędze i powszechności wiary chrześcijańskiej i Kościoła katolickiego, opartego na wersecie z Ewagelii św. Mateusza (XIII, 31—32): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej. Acz najmniejsze ze wszystkiego nasienia, gdy jednak wzrośnie, jest większe od wszystkich krzewów".

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل انها اصغار الحبوب كلها فاذا طلعت صارت اكبر من جميع البقول . التعليم المسيح موجود فى انجيله ليس هو كله بالكلام فقط بل ايضا بالامثال هذا المرشد السماوى الحكما و الفهما كان يبين لهم الحقوق اهيه (sic?) الازلية...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 1 v°) — niepełna;
d) kolejność kart według systemu europejskiego.

66

Burzyński 64

Kazanie na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,7×21,7. Kart 2. 29—35 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica 8 post Pentec*[*oste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania o konieczności roztropnego używania dóbr Bożych. Kazanie składało się zapewne ze wstępu i kilku części. Zachowany wstęp i część pierwsza. Dalszy ciąg potraktowany prawdopodobnie jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°): الوكيل المذكور فى انجيل المقدس هذا اليوم بعد ما بذر مال سيده بعد ما سيده طلب منه حساب ما له الذى ضيعه اى شى صنع حضر الناس الذى كان عليهم مال سيده فشى من مال المذكور كاتبه عليهم و شى فاته لهم ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

67

Burzyński 65

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 16—38 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *9 dopo la Pent*[*ecoste*]. Prawdopodobnie brudnopis kazania traktującego o karze i nieszczęściach za grzech nieposłuszeństwa Bogu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 45—46): „I wszedłszy do świątyni począł wyrzucać sprzedających w niej i kupujących mówiąc im: Napisane jest, że dom mój jest domem modlitwy, a wyście go uczynili jaskinią zbójców".

Początek (k. 1 r°): لما دخل الى الهيكل بدا يخرج الذين يبيعون فيه ويشترون و قال لهم مكتوب هو ان بيتي بيت الصلوة و انتم جعلتموه مغارة اللصوص الله تعالى الذى هو رحوم فى الغاية هو ايضا اعدل غاية العدل برحمته هو يصبر على الخاطى حتى يتوب على خطاياه ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach i między wierszami glosy.

68

Burzyński 66

Kazanie na ostatnią niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×21,5. Kart 2. 30—39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom*[*enica*] *Ult*[*ima*] *dell Avvento del Gopti*[?]. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (III, 16): „Al-

bowiem tak Bóg umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego dał...". Kazanie traktuje o miłosierdziu Bożym i składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكذا احب الله العالم حتى بذل ابنه الوحيد محبه الله تعالى الى جنس البشر هى هكذا عظيمة و غير مسوفه (sic!) انه ما يوجد اللسان الذى يستطيم ان يفسرها...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy oraz odsyłacze do odpowiednich wersetów z Biblii;

c) (k. 1 v°) — niepełna.

d) strony są numerowane w kolejności: 1, 4, 2, 3.

69 Burzyński 67

Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30—33 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio per la Domenica 18 dopo la Pentecoste.* Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IX, 4): „Czemuż źle myślicie w sercach waszych?". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): لمذا تفكرون بالشرّ فى قلوبكم المسيح الاهنا باعماله كان يثبت العلم (sic!) كله انه اله حق وانسان حق بطبيعتين اعنى الالهيه و انسانيه...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy.

70 Burzyński 68

Kazanie na uroczystość Zielonych Świątek

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22. Kart 2. 30—39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio della Domenica di Pentecoste.* Prawdopodobnie brudnopis kazania o obowiązku posłuszeństwa Bogu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (XIV, 23): „Jeśli mnie kto miłuje, będzie strzegł słów moich".

Początek (k. 1 r°): المسيح الاهنا له المجد فى انجيل المقدس هذا اليوم يقول من يحبنى يحفظ كلمتى و من لايحبنى ليس يحفظ كلامى كل من كان يحب الله تعالى كل من كان محبته الله موجوده فى قلبه فهو يحفظ كلامه يحفظ ناموسه يحفظ شريعته...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy;

c) kazanie niedokończone.

71

Burzyński 69

Kazanie na IX niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 21,5×21. Kart 2. 41—45 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Ricaduta nel Peccato. Dome[nica] 9 nel* (sic!) *Quaresima.* Prawdopodobnie brudnopis kazania na IX niedzielę Wielkiego Postu, traktującego o grzechu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 26): „I stają się ostatnie rzeczy tego człowieka gorsze niźli pierwsze". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): تصير اواخر هذا الانسان اشر من اوايله الانجيل المقدس هذا الاحد يعلمنا بحال الخاطى الذى اخطا خطيه مميته و تاب عليها و رجع ثانيا الى خطيته قايلا انه اواخر هذا الانسان تصير اشر من اوايله ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach glosy.

72

Burzyński 70

Kazanie o grzechu i pokucie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieski. Cm 25×19. 29 wierszy. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Esordio del Discorso della ricaduta in Peccato.* Niedokończony brudnopis kazania o grzechu i pokucie opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 2): „... stało się słowo Pańskie do Jana, syna Zachariaszowego, na pustyni".

Początek (r°): صارت كلمة الله الى يوحنا وكان يكرز بعمودية التوبة لمغفرة الخطايا . ما يوجد الا طريقين الذين يستطيعوا ان يوتونا الى ملكوت اللة يعنى طريق التوبة الحقيقيه على الخطايا ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i uzupełnienia wpisane między wierszami, na marginesach glosy;
c) (v°) — niepełne;
d) rękopis splamiony.

73

Burzyński 71

Kazanie na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 36—39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del' Evangelo per la Dom[enica] 21 post Pente[coste].* Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłosierdziu, przeznaczonego na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVIII,

35): „Tak i Ojciec mój niebieski uczyni wam, jeśli nie odpuścicie każdy bratu swemu z serc waszych”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكذا ابى اسماوى (sic!) يفعل بكم ان لم يترك كل احد منكم لاخية سيانه من كل قلبه . الله تعالى الذى خصته انه يغفر ويرحم دايماً ما يحب الآ من يطيعه فى ذلك و ما يبغض الآ من يصنع خلاف ذلك ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach dopiski oraz notatki wskazujące na pochodzenie cytatów.

74 Burzyński 72

Kazanie na IV niedzielę Adwentu

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 35—48 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Domenica 4 di Avvento.* Prawdopodobnie brudnopis kazania na IV niedzielę Adwentu opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 2): „...stało się słowo Pańskie do Jana, syna Zachariaszowego, na pustymi...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): صارت كلمة الله الى يوحنا ابن زخريا فى البرية مار يوحنا المعمدان يا ... هو من اوّل شيوبيته (sic!) ترك العلم خرج منه و مطنى الى البرية ليلا يتنحس بنجاسه خطايا العالم ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) rękopis wskutek bardzo wielu skreśleń i uzupełnień, niestarannego pisma oraz wyblakłego atramentu miejscami nieczytelny;
c) na marginesach uzupełnienia i dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

75 Burzyński 73

Kazanie na XIX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×22. Kart 2. 32—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione di Evangelio p[er] la Domen[ica] IIX* (sic!) *post Pent[ecoste].* Prawdopodobnie brudnopis kazania o konieczności oczyszczenia się z grzechów, przeznaczonego na XIX niedzielę po Zielonych Świątkach i opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 12): „Przyjacielu, jakże tu wszedłeś nie mając szaty godowej?”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا صاحب كيف دخلت الى هاهنا و ليس عليك لبس العرس . من ما يخاف خوفاً عظيماً حينما يسمع ما نقرا فى انجيل مقدس هذا اليوم بعد ما الملك الذى اراد ان يصنع وليمه و عرس لابنه ارسل عبيده انهم يدعوا المدعيين ان ياتوا الى العرس ...

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

76 Burzyński 74

Kazanie na IV niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,7×21,8. Kart 2. 32—36 wierszy na stronę. Pismo *nas*_*h*_*ī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *4 di Avvento*. Prawdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na IV niedzielę Adwentu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 3): „I przyszedł Jan do całej krainy Jordanu głosząc chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): وجا يوحنا الى كل البلاد المحيطه بالاردن يكرز بعمودية التوبة لمغفرة الخطايا . ان الخاطى يا ولادى المباركين الذى قد سقط من حال نعمة الله بسبب الخطيه المميته التى هو قد فعلها و لو انه يستاهل ان لاجل هذا الله يغضب عليه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy.

77 Burzyński 75

Kazanie na III niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 33,8×23. Kart 2. 38—39 wierszy na stronę. Pismo *nas*_*h*_*ī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Mormorazione. Per la Dom*[*enica*] *3 di* (sic!) *Quaresima*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na III niedzielę Wielkiego Postu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 14): „I wyrzucał czarta, a ten był niemy"

Początek (k. 1 r°): كان يسوع يخرج شيطاناً و كان ذلك اخرساً . الشيطان احيانا هو يصيب روح اخرس و غير ناطق احياناً روح متكلم و فسيح (sic?) ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 2 v°) — 29 wierszy;
c) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

78 Burzyński 76

Kazanie na II niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 33,5×22,5. Kart 2. 34—46 wierszy na stronę. Pismo *nas*_*h*_*ī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la 2 Dom*[*enica*] *di Quaresima*. Kazanie na II niedzielę Wielkiego Postu, oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 1): „Wtedy Jezus zawiedziony był na pustynię przez Ducha, aby był kuszony od szatana". Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (k. 1 r°): اخرج يسوع الى البريه من الروح ليجرب من ابليس . من يصدق يا ايها المسيحيين انه جسارة الشيطان اللعين تقدر توصل الى هذا الحد انه يجرب ابن الله المجسد و هو فى البريه بكل ذلك يخبرنا عن هذا الانجيل المقدس ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

79 **Burzyński 77**

Kazanie o okazji do grzechu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×28,5. Kart 2. 38—42 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra l'Occasione del peccato p[er] la Domenica della Passione.* Prawdopodobnie brudnopis kazania o okazji do grzechu, przeznaczonego na niedzielę Męki Pańskiej i opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (VIII, 46): „Kto z was dowiedzie mi grzechu?”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من منكم يوبخنى على خطيه . من هو هذا الذى يستطيع ان يوبخك على خطيه يا ايها يسوع الصالح يا ايها يسوع الطاهر . بغاية الطهارة نعم انه هذه جروحاتك المقدسه التى انت مجروح بها فى كل جسدك ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach glosy i uzupełnienia.

80 **Burzyński 78**

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×21,5. Kart 2. 35—45 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra il Digiuno nella Dom[enica] I di* (sic!) *Quaresima.* Prawdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na I niedzielę Wielkiego Postu, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 2): „A gdy pościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): صام اربعين نهارًا و اربعين ليلة . من منكم ما يتعجب يا ولادى المباركين من هذه المحبة غير متناهيه من المحبه غير موسوفه التى صنعها المسيح الاهنا مع بنى البشر و التى يخبرنا عنها الانجيل المقدس هذا الاحد . المسيح صام فى البريه اربعين نهارا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

81

Burzyński 79

Kazanie na III niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31×21,5. Kart 2. 36–40 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom*[*enica*] 3 *di Avvento. La parola di Dio*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na III niedzielę Adwentu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (I, 23): „Jam jest głos wołającego na puszczy. Prostujcie drogę Pańską". Kazanie składa się ze wstępu oraz części pierwszej, co wskazuje, że rękopis stanowi tylko niedokończony fragment.

Początek (k. 1 r°): انا صوت صارخ فى البرية سهلوا طريق الربّ. الله تعالى ياولادى المباركين الذى هو راحوم وغافور من قبل الخطاه هو ايضا عجيب فى قديسيه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

82

Burzyński 80

Kazanie o dobrych uczynkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×21,5. Kart 2. 36–39 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la perseveranza nel' operar bene*. Kazanie o służbie Bogu i spełnianiu dobrych uczynków, składające się z dwóch części.

Początek (k. 1 r°): نخدمه ببرّ و عدل قدامه كل ايام حياتنا هذه هى غاية جميع الخلايق الناطقه التى من اجلها خلقهم الله تعالى و اجعلهم فى هذا العالم انهم يخدموه كل قلوبهم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

83

Burzyński 81

Kazanie na III niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×16. R° — 16 wierszy, v° — 9. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom*[*enica*] *3 di* (sic!) *Avvento, Discorso sopra l'Inferno*. Niedokończony fragment kazania o piekle, przeznaczonego na III niedzielę Adwentu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (I, 19): „...gdy Żydzi z Jeruzalem posłali do niego kapłanów i lewitów, aby go spytali: Ktoś ty jest?"

Początek (r°): ارسل اليهود من اروشليم الى يوحنا كهنه ولاوين ليسالوه انت من انت ما حكمه ما معرفه يعرف الامعرفه يعرف بها الانسان ذاته التى يعرف بها الانسان من هو و توبا لمن كان مالك هذه المعرفه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) na marginesach dopiski oraz cytaty.

84 Burzyński 82

Fragment kazania o pokucie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×16,5. R° — 20 wierszy, v° — 5. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Końcowy fragment jakiegoś kazania traktującego o pokucie za grzechy.

Początek (r°): يا ايها الخطاه اخوتى يا انتم الدين تركوا الطرايق المستقيمة و تسلكوا فى مناهج الظلمة ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia i poprawki.

85 Burzyński 83

Kazanie o piekle

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 29—41 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Predico sopra l'Inferno*. Kazanie o piekle i sądzie ostatecznym oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XXI, 25): „I będą znaki na słońcu, i na księżycu, i na gwiazdach, a na ziemi uciśnienie narodów...". Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يكون فى الأرض ضيق الامم . ربنا و الاهنا يسوع المسيح له المجد الذى يحب ان يخلص جميع الناس يحتنا ايحطنا ? = (sic! الى فعل الخير ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

86 Burzyński 84

Kazanie o raju

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 34—45 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra il Paradiso*. Kazanie o raju składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): سهلوا طريق الربّ . المسيح الاهنا هو يخبرنا انه فى هذه الحياة يوجد طريقين يا ولادى يتسلكوا فيهم الناس اعنى الطريق الواسع و طريق الضيق ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach glosy i uzupełnienia.

87

Burzyński 85

Fragment kazania

J. arabski. XVIII/IX w. Papier. Cm 22×16. R° — 24 wiersze, v° — 8. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Niedokończony fragment kazania o potrzebie wiary i dobrych uczynków dla osiągnięcia zbawienia.

Początek (k. 1 r°): توبى التى امنت انه يتم ما قيل لكم من قبل الرب . يا ايها المسيحيين انه الايمان واحد و معدوم الافعال الصالحه ليس هو كاف لوصول الى الخلاص الابدى و لدخول الى ملكوت الله ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

88

Burzyński 86

Kazanie na IV niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 32×19. Kart 2. 36—41 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom*[*enica*] *4 di* (sic!) *Quaresima*. Kazanie na IV niedzielę Wielkiego Postu traktujące o sposobach osiągnięcia zbawienia. Kazanie składa się ze wstępu i jednej części zatytułowanej „Część pierwsza". Części drugiej brak.

Początek (k. 1 r°): من امن . و اعتمد خلص . يا اخوتى اجتهدوا جدًا ان تجعلوا . متبته (?) دعوتكم و اختياركم بالاعمال الصالحة فضيله الايمان هى فضيله عظيمة جدًا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy; c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

89

Burzyński 87

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 32×19. Kart 2. 34—42 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p*[*er*] *la Dom*[*enica*] *I di* (sic!) *Quares*[*ima*]. Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu traktujące o sakramencie pokuty i jego roli w życiu katolika.

Początek (k. 1 r°): توبوا الى بكل قلوبكم بالصوم والبكاء و النوح . الخاطى الذى قد سقط من حال نعمة الله بسبب الخطايا المميتة التى قد فعلها ولولا انه حاله هكذا ردى و هكذا شنيع انه مستحق انه الله تعالى يبغضه يتركه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy i uzupełnienia.

90

Burzyński 88

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 19×12. Kart 4. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: الاحد الأولى الكبير Kazanie przeznaczone na niedzielę Wielkiego Postu i traktujące o zachowaniu się i postępowaniu w czasie postu. Kazanie składa się z dwóch części, wstępu i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): اكنزوا لكم كنوز فى السماء . الصيام الكبير الذى قد بديتوا (sic!) تصوموا يا مسيحيين يكون الصيام المبارك يكون مقبول عند المسيح الاهنا لكى ينفعكم فى النفس و فى الجسد ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) w prawym rogu u góry notatka: ١٧٨٨ فى نقادى = w Naqādī, 1788; w lewym rogu u góry notatka: فى جرجا ١٧٨٣ على الطقس القبطى = w Girgā 1784 wg obrządku koptyjskiego.

91

Burzyński 89

Kazanie o pokusie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso delle Tentazioni*. Kazanie traktujące o konieczności wystrzegania się pokus i składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): اخرج يسوع من الروح البريه يجرب من الشيطان . لما الشيطان ال لاعين (sic!) قد تجاسرعلى يسوع ابن الله الحى بذاته بتجاربه مثلما نقرا انجيل هذا اليوم فماذا سيكون معنا نحن المساكين خصوصاً الكتوليكيين ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach skąpe glosy.

92

Burzyński 90

Kazanie o piekle i karze za grzechy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 22×16. Kart 4. 18—30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o okropnościach piekła i karze za grzechy składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): قد مات الغانى فقير فى الجهنم . قد مات الغانى يقول الانجيل المقدس الذى كان متنعم من الله فى وجه العالم بالانعام غير عديدة ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego; b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

93 Burzyński 91

Kazanie o życiu wiecznym i zbawieniu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×16. Kart 4. 21—24 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie traktujące o życiu wiecznym i zbawieniu duszy składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): مذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله و خصر (sic!) نفسه . نفس النطقه (sic!) الانسان هى تلك الكرمة التى يذكرها الانجيل المقدس و التى الانسان ملزوم انه يفلحها ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście nieliczne skreślenia, na marginesach glosy;

c) do rękopisu dołączona kartka (XIX w.) o wymiarach 20×12 cm z notatką: *Scripta arabica Missionarii Aegyptiani Prosperi Burzyński Provinciae Nostrae Reformatae Minoris Poloniae nunc vero Epps. Sandomiriensis.*

IV

BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA W KRAKOWIE

1 Sygn. 3341

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVII/XVIII w. Papier kremowy błyszczący. Cm 10,5×7,5. Kart: 228+1 ochr. 8 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i tytuły czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Bez tytułu. Zdekompletowany modlitewnik zawierający fragmenty Koranu, zbiór modlitw w j. arabskim i tureckim oraz kazania piątkowe.

Początek (k. 13 r°): [...] الحق و أهله و قاسم الارزاق بعدله ينظر علمه السفيه لعله يرتدع عن جهله :...

B i b l i o g r a f i a: Wisłocki, cz. II, s. 731.

U w a g i: a) rękopis posiada foliację europejską od końca (1—228);

b) (k. 2—11) — papier biały, młodszy, ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie);

c) (k. 2 r° — 10 v°) — fragment Koranu inną, późniejszą ręką;

d) (k. 1 r°, 11, 12) — nie zapisane.

2 Sygn. 3776

Anonimowy komentarz do *al-'Aqā'id* an-Nasafī'ego

J. arabski. 1476/7 r. Papier orientalny kremowy. Cm 17,5×13,5. Kart: 1 ochr. + 62. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Niektóre słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa orientalna skórzana z *lisān*'em.

Bez tytułu. Anonimowy komentarz do traktatu teologicznego *al-'Aqā'id* Nağm al-milla wa‿d-dīn 'Umar b. Muḥammad an-Nasafī'ego (zm. 1142 r.). Por. GAL I, 427.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين الحمد الله المتوحد بجلال ذاته و كمال صفاته ... بعد فان مبنى علم الشرايع والاحكام و اساس قواعد الاسلام هو علم التوحيد و الصفات الموسوم بالكلام المنجى من غياهب الشكوك و ظلمات الاوهام وان المختصر المسمى بالعقايد للامام الهمام قدوة علماء الاسلام نجم الله و الدين عمر النسفى اعلى الله درجته فى دار السلام يشتمل من هذا الفنّ على غرر الفوايد و درر الفوايد ... فحولت ان اشرحه شرحًا يفصل مجملاته ويبين مفصلاته و ينشر مطوياته ويظهر مكنوناته ...

Bibliografia: Wisłocki, cz. II, s. 807.

Uwagi: a) glosy marginalne i interlinearne;

b) brzegi wielu kart pocięte i pozaginane;

c) na wewnętrznej stronie tylnej okładki naklejka z napisem: *Commentarius in Omari Nesefi opus dogmaticum vocatum Elakoïd Cod. transcript. ann. Heg. 881*;

d) (k. 62 r°) — na marginesie data ukończenia kopii 881 h. = 1476/7 r. n.e.;

e) (k. 62 v°) — glosy.

3 Sygn. 4983

al-Maqāmāt al-Ḥarīrī'ego

J. arabski. 1741 r. Papier. Cm 32,5×22,5. Kart 144. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i glosy czerwone. Oprawa orientalna tekturowa.

Tytuł: *al-Maqāmāt*. Autor: Abū l-Qāsim Ibn 'Alī Ibn Muḥammad al-Ḥarīrī (zm. 1122 r.). Por. GAL I, 276.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انا نحمدك على ما علّمت من البيانات والهمت من التبيان كما نحمدك على ما اسبقت من العطاء ...

Uwagi: a) (k. 1 r°) — notatka: *1890 a. 406* oraz trzy pieczęcie z nieczytelnymi napisami arabskimi, niżej doklejony zadrukowany pasek z napisem: *Les Makames du Hariri, manuscrit arabe d'une élégance parfaite*;

b) (k. 144 v°) — skrót daty powstania kopii ن٥ ٥٤, a więc prawdopodobnie wg hipotezy prof. T. Kowalskiego 5 *ramaḍān* [11] 54 h. = 14 listopada 1741 r. n.e.;

c) rękopis pochodzi z darów J. Schindlera z r. 1890;

d) do rękopisu dołączona luźna kartka z opisem dokonanym przez prof. T. Kowalskiego, który rozwiązał także skrót daty.

4

Sygn. 4984

Fragment Koranu

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×13,5. Kart: 1 ochr. + 153 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Koran. Fragment obejmujący sury 1—18.

Uwagi: a) na wyklejce przedniej okładki notatka: *Schletter'sche Buchhdlg (E. Franck) Antiquariat Breslau, Schweidnitzerstr. No 16—18*;

b) (r° k. ochr. przedniej oraz k. 153 v°) — napis w j. arabskim *waqf al-ḥāğğ Muṣṭafā*.

5

Sygn. 5666

Institutiones linguae arabicae

J. łaciński i arabski. XIX w. Papier gruby szaroniebieski. Cm 24×19,5. Kart: 3 ochr. + 8 + 3 ochr. 36—40 wierszy na stronę. Oprawa współczesna (z 1942 r.) tekturowa, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Institutiones linguae arabicae*. Zwięzły zbiór zasadniczych reguł gramatycznych j. arabskiego porównywanych często z j. hebrajskim. Prawdopodobnie są to notatki z wykładów.

Początek (k. 1 r°): *Institutiones linguae arabicae. Vetustissimum scripturae genus de quo tradunt historici...*

Uwagi: a) (k. 8 v°) — nie zapisana;

b) rękopis pochodzi ze spuścizny po Żegocie Paulim i stanowi prawdopodobnie notatki z wykładów na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Por. *Inwentarz Rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej*, nr 5666;

c) na wyklejce przedniej okładki data oprawy rękopisu: 1942 r.

6

Sygn. 6088

Koran

J. arabski. 1788 r. Papier. Cm 10,7×7,5. Kart 196. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Tytuły rozdziałów czerwone ze złoceniami, interpunkcja złota. Oprawa skórzana zdobna w barwne kwiaty wykonane z pewnego rodzaju laki. Futerał skórzany ze złoceniami.

Koran.

Uwagi: a) karty początkowe (1 v° i 2 r°) bogato zdobione: wielobarwne ornamenty ze złoceniami, wielokrotne i wielobarwne ramki;

b) (k. 1 r°, 196 v°) — nie zapisane;

c) (k. 196 r°) — w kolofonie data ukończenia rękopisu: *ramaḍān* 1202 h. = lipiec 1788 r. n. e.;

d) na futerale napis: *1902 A. 282, dono dedit Mathias Bersohn*;

c) (k. 1 r°) — napis inną ręką: *Ma*[...]*lietti* oraz فرانز ماريا فيدل واختر ق . ق . قوستوس

7 Sygn. 6089

Koran

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi. Cm 14×10. Kart 338 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z *lisān*'em i złoceniami.

Koran.

U w a g i: a) początkowe karty rękopisu (2 v°, 3 r°) bogato zdobione: wielobarwne ornamenty ze złoceniami, kropki między wersetami złote, ramki czerwone;

b) v° k. ochr. tylnej zdobne w barwne motywy orientalne;

c) na marginesach numery sur (począwszy od trzeciej) dopisane czerwonym atramentem;

d) na grzbiecie *lisān*'u nieczytelny napis;

e) k. (1 r° — 2 r°, 337 v° — 338 v°) — nie zapisane;

f) na wewnętrznej stronie oprawy ex libris: *Zbiory Mathiasa Bersohna w Warszawie. Księgozbiór. Dział rękopisów wschodnich N. 65*;

g) (k. 1 v°) — napis: فرازز مال واحتر, u dołu: *Wachter*; (k. 2 v°)—również u dołu podpis: *Wachter.*

8 Sygn. 7563

Modlitewnik

J. arabski. XVII w. Papier. Cm 17,5×11. Kart 118. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* wokalizowane. Ramki złocone. Oprawa tekturowa orientalna z wytłaczanym i pozłacanym ornamentem oraz *lisān*'em.

Modlitewnik obejmujący następujące sury Koranu: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93, 94, 109—114 i 1, imiona i epitety Allāha, imiona i epitety Muḥammada oraz modlitwy.

Początek (k. 2 v°): سورة الانعام بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى خلق السموات والارض و جعل الظلمات والنور ...

U w a g i: a) (k. 48 r°) — w ozdobnych kwadratach *al-asmā' al-ḥusnā* Allāha; (k. 49 v°) — również w ozdobnych kwadratach imiona i epitety Muḥammada;

b) (k. 89 r°) — w tekście wstawione słowo tureckie: *bazar ertesi gün* „poniedziałek"; (k. 92 r°) — *saly gün* „wtorek", co świadczy o tureckim pochodzeniu rękopisu;

c) (k. 114 r°) — nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Muḥammad at-Ṭirbizūnī;

d) (k. 114 v°, 115 r°) — glosy;

e) (k. 115 v° — 118 v°) — nie zapisane;

f) rękopis mylnie paginowany późniejszą ręką europejską 1—119;

g) (k. 1 v°) — u góry ołówkiem notatka *D[ono] D[edit] Norbertus Fiedorowicz 9/12 1867*;

h) do rękopisu doklejona kartka (XIX w.) zawierająca spis (niekompletny) sur wraz z wyjaśnieniami dotyczącymi ich przeznaczenia.

V

BIBLIOTEKA PAN W KRAKOWIE

1

Sygn. I 1245

Koran

J. arabski. 1853 r. Papier prążkowany ze znakami wodnymi. Cm 32,5×22. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów, poszczególne słowa oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i z *lisān*'em.

Koran.

Uwagi: a) (k. 1 r° — v°, 2 v° — 4 r°) — nie zapisane;

b) (k. 4 r° — v°) — zdobione wielobarwnymi ornamentami, tekst obwiedziony potrójną niebieską ramką;

c) (k. 213 v°) z notatki wynika, że rękopis został ukończony w *ǧumādā al-āḫir* 1270 h. = marzec 1853 r. n.e.

2

Sygn. 1348(b)

Modlitewnik

J. arabski. XIX w. Papier europejski. Cm 18×11. Kart: 1 ochr. + 5 + 4 ochr. 4—9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający następujące sury Koranu: 1, 108, 110, 112—114 oraz 3 modlitwy.

Początek (k. 1 v°): انى وجهت وجهى للذى فطر السموات و الأرض حنيفا مسلماً و ما انا من المشركين...

Uwagi: a) (k. ochr., k. 5 v°) — nie zapisane;

b) rękopis łącznie z rękopisem 1348(a) znajduje się we współczesnej teczce tekturowej.

3

Sygn. 1610

Muḫtaṣar gunyat al-mutamallī al-Ḥalabī'ego

J. arabski. 1631 r. Papier. Cm 21×11. Kart: 1 ochr. + 163 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *ta'līq*. Cytaty z dzieła komentowanego oraz nagłówki podkreślone czerwonym atramentem, ramki czerwone. Oprawa orientalna tekturowa z klapą, grzbiet skórzany.

Tytuł: *Šarḥ munyat al-musallī*, a właściwie *Muḫtaṣar ġunyat al-mutamallī*. Autorski skrót komentarza zatytułowanego *Ġunyat al-mutamallī* do teologiczno-dogmatycznego dzieła *Kitāb munyat al-muṣallī wa ġunyat al-mubtadi'* Sadid ad-Dīn al-Kāšġarī'ego (XIX w.?). Autor: Burhān ad-Dīn b. Ibrahīm b. Muḥammad b. Ibrahīm al-Ḥalabī (zm. 1549 r. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 5 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين الحمد لله الذى جعل العبادة مفتح

السعادة ... وبعد فهذا المفتقر الى رحمة ربه الغنى ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبى قد كنت شرحت كتاب منية المصلى شرحاً و سميته بغنية المتملى ...

U w a g i: a) (v° k. ochr. przedniej oraz k. 1 v°, 2 v°, 5 r°) — nie zapisane;

b) (k. 2 r°, 3 r° oraz na marginesach) — glosy;

c) (k. 3 v° — 4 v°) — spis treści;

d) (r° k. ochr. przedniej) — notatka w j. francuskim: *L'auteur de cet ouvrage Ibrahim b. Moḥammad al-Ḥalebi mort en 1549. C'est l'abrégé de son grand Commentaire (Ghunyat al-mutamalli) sur l'ouvrage de Sadid ad Din al-Kašgari 7e siècle (?) intitulé Munyet el-muṣalli wa ghunyet al mubtadi (traité relatif à la prière). Galtier (?). Les mots surmontés d'une ligne rouge sont le texte d'el Kašgari, les autres sont le Commentaire d'al Halebi.* Niżej uwaga: *Nabyte w Kairze 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności T[adeusz] S[moleński]*;

e) (k. 162 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad Ibn Maḥmūd oraz data ukończenia kopii *Ramaḍān* 1040 h. = kwiecień 1631 r. n. e.

4

Sygn. II 1611

al-Maqṣad litalḫiṣ mā fī'l-muršid al-Anṣārī'ego

J. arabski. 1726 r. Papier. Cm 15,5×10,5. Kart 172. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, 2 ręce. Podwójne ramki, poszczególne wyrazy i niektóre partie tekstu czerwone. Oprawa orientalna skórzana z klapą. Wyklejki z żółtego papieru z ozdobnymi motywami geometrycznymi. Futerał orientalny skórzany z tekturowymi grzbietami, nieco zniszczony.

Tytuł: *al-Maqṣad litalḫīṣ mā fī' l-muršid fī'l-waqf wa 'l-ibtidā'*. Traktat o pauzach i początkach wersetów w Koranie oparty głównie na *al-Muršid fī l'-waqf wa l-ibtidā* al-Ḥasan b. ʻAlī b. Saʻd (Saʻīd) al-ʻAmmānī'ego (al-'Umānī'ego; żył przed 1270 r. n.e.) i uzupełniony na podstawie Abū ʻAmr ʻUtmān b. Saʻīd ad-Dānī'ego (zm. 1052 r. n.e.). Por. GAL II, 99 i S II, 117, gdzie tytuł dzieła brzmi: *al-Maqṣad li taḫlīs...* oraz Ahlwardt I, 213 nr 564. Autor: Zayn ad-Dīn a. Yahyā Zakariyyā b. Muḥammad b. al-Anṣārī as-Sumayki aš-Šafīʻī (zm. 1511 r. n. e.).

Początek (k. 3 v°): بسم الله الرحمن الرحيم قال سيدنا و مولانا قاضى القضاة شيخ مشايخ الاسلام ملك العلماء الاعلام عمدة المحققين زين الله و الدين ابو يحى زكريا الانصارى الشافعى متع الله بوجوده الانام ... و بعد فهذا مختصر المرشد فى الوقف والابتداء الذى الفه العلامة ابو محمد الحسن بن على ابن سعيد النعمان رحمه الله تعالى ...

U w a g i: a) rękopis posiada współczesną foliację europejską 1—172;

b) (k. 1 v° — 2 v°, 170 r° — 172 v°) — nie zapisane;

c) (k. 169 v°) — brak ramki;

d) (k. 169 v°) — pisana inną ręką;

e) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Zainaddin abou Yaḥya Zakariya b. Mohammed b. al-Anṣāri aš-Šafiʻi mort en 1520.* Niżej: *Titre: al-maqsad litakhlis ma fi'l muršid fil waqf wal ibtida. Traité indiquant les pauses à observer dans la lecture*

du Qoran. Pod tym ołówkiem: *Msc. de 1139 de l'hégire* oraz podpis *E. Galtier (?)*. U dołu uwaga w j. polskim: *Nabyte w Kairze w 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności, T[adeusz] S[moleński]*;

f) (k. 169 r°) — data ukończenia kopii *12 rabī' al-āḫar* 1139 h. = 7 grudzień 1726 r. n.e.

5

Sygn. 1612

Šarḥ aš-Šāṭibiyya al-Qāṣiḥa

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 20,5×15,5. Kart: 1 ochr. + 211 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, 2 ręce. Cytaty z komentowanego poematu atramentem czerwonym. Oprawa orientalna tekturowa z klapą, grzbiety skórzane.

Tytuł: *Kitāb šarḥ aš-Šāṭibiyya*. Komentarz do dydaktyczno-religijnego poematu *Ḥirz al-amānī wa wağh at-tahānī* (znanego pod skróconym tytułem *al-Qāṣida aš-Šāṭibiyya*) Abū l-Qāsim Muḥammad Ibn Firroh aš-Šāṭibī'ego (zm. 1194 r. n.e.). Autor: Nūr ad-Dīn Abū l-Baqā' 'Alī b. 'Utmān b. Muḥammad b. al-Qāṣiḥ al-'Udrī al-Baġdādī (zm. 1399 r.). Por. GAL I, 409; II, 165 i S I, 725; S II, 212, gdzie komentarz ten nosi tytuł: *Sirāğ al-qāri' al-mubtadi' wa tadkīr al-muqri' al-muntahī*.

Początek (k. 3 v°): بسم الله الرحمن الرحيم وبه المستعان اللهم صلى على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلم تسليما ابدًا قال مؤلفه الفقير الى الله تعالى على بن عثمان بن محمد بن احمد بن القاصح رحمه الله تعالى الحمد لله الذى علم القرا و زين الانسان بنطق اللسان...

Uwagi: a) (od k. 132) — tekst pisany inną ręką;

b) na większości kart zacieki od wilgoci;

c) rękopis ma foliację europejską;

d) (k. 1 v°, 2 r°—v°, 211 v°) — nie zapisane;

e) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Abou l Baqā 'Ali b. Oṯman b. Mohammed b. al-Qāsiḥ al-Udri al-Baghdadi mort en 1398. Commentaire explicatif en poème connu sous le nom de Šatibia dont l'auteur est as-Šatibi mort en 1194 et qui est relatif à la lecture du Qoran. Galtier*. Niżej uwaga: *Nabyte w Kairze 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności, T[adeusz] S[moleński]*.

VI

KATEDRA FILOLOGII ORIENTALNEJ UJ W KRAKOWIE

1

Sygn. Or. 2543/1

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 20×15. R° — 31 wierszy, v° — 24. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment traktatu magicznego bez początku i końca traktującego o sporządzaniu i znaczeniu kwadratów magicznych.

Początek (r°): [...] مجرب اردّ الضالة والآبق و الغائب [?] الذى انقطع خبره ...

U w a g i: a) karta przerwana w środku i zszyta nićmi;

b) brzegi rękopisu postrzępione;

c) na karcie zacieki od wilgoci;

d) początek rękopisu uszkodzony.

2 Sygn. Or. 2543/2

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 21,5×16. R° — 29 wierszy, v° — 25. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa i zdania czerwone. Bez oprawy.

Fragment jakiegoś traktatu magicznego bez końca i początku traktujący o magicznym znaczeniu imion Allāha.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم [...] قال عبد الرحمن ابن عوف رضى الله عنه قال هذه الاسم [...] الله على عيسى بن مريم عليه [السلام] ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) w połowie karty ślad złożenia we dwoje;

c) tekst w wielu miejscach uszkodzony, pismo wyblakłe.

3 Sygn. Or. 2543/3

Anonimowy poemat *Urǧūza fī tarḥīl aš-šams*

J. arabski. XIX w. Papier kremowy orientalny ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie). Cm 22×16. Kart 3. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Urǧūza fī tarḥīl aš-šams*. Anonimowy poemat w metrum *rağaz* o wędrówce słońca, zawierający nazwy znaków zodiaku oraz nazwy miesięcy.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على النبي الكريم الحمد الله الكريم المكور الليل على النهار و خلق الارض مع السماء ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — dopisano tą samą ręką w 16 wierszach: 1) nazwy miesięcy europejskich, 2) nazwy znaków zodiaku, 3) *al-manāzil* i 4) nazwy planet;

b) na lewym marginesie wszystkich kart ślady wilgoci;

c) (k. 3 v°) — dopisano inną ręką 10 wierszy zawierających modlitwę magiczną zapewniającą ochronę przed niesprawiedliwością ludzką. Początek: فائدة و من اراد ان لا يرى ظلمت (sic!) من بني آدم ...

4 Sygn. Or. 2543/4

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 5. 14 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-ʿAqīda Ṣiġar aṣ-ṣuġrā* (?). Anonimowy traktat teologiczny. Być może jest to komentarz, skrót względnie wyciąg z *ʿAqīdat ahl-at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā* Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1486 r.). Por. GAL I, 250.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و ازواجه و ذرياته و سلّم تسليما و المؤلف ايضا هذه العقيدة و هى تسمى صغر الصغرى ...

Uwagi: a) (k. 5 v°) — nie zapisana;

b) (k. 5 v°) — zacieki od wilgoci;

c) charakter pisma, papier oraz rodzaj atramentu wskazują, że kopista tego rękopisu kopiował również rękopis 2543/6; być może więc obydwa rękopisy są fragmentem większej całości. Gdyby tak było, zawarty w incipicie zwrot: و المؤلف ايضا هذه العقيدة mógłby odnosić się do autora traktatu teologicznego z nr 2543/6, a mianowicie do Abū Zayd ʿAbd ar-Raḥmān Muḥammad b. ʿĀmir al-Aḫḍarī'ego. Al-Aḫḍarī jest w istocie autorem komentarza do *ʿAqīdat ahl-at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā* as-Sanūsī'ego. Por. GAL I, 251; II, 13. Trudno jednak ustalić, czy niniejszy rękopis jest kopią komentarza al-Aḫḍarī'ego, czy też jego późniejszą przeróbką lub skrótem.

5 Sygn. Or. 2543/5

Fragment poematu moralizatorskiego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz 3 profilowane półksiężyce). Cm 21,5×16. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment anonimowego poematu moralizatorskiego zawierającego napomnienia dla władców. Brak zakończenia.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و اصحابه واذوجه (sic!) وزريته (sic!) وسلّم تسليما بسم الاله ابدأ النظاما فنه ارجو العون و الاتماما ...

Uwagi: a) na lewym marginesie zacieki od wilgoci;

b) liczne glosy marginalne i interlinearne.

6 Sygn. Or. 2543/6

Traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22×16. Kart 15. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Wokalizacja i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Traktat teologiczny rozpoczynający się od omówienia warunków po-

kuty. Autor: Abū Zayd ʻAbd ar-Raḥmān Muḥammad b. ʻĀmir al-Aḫḍarī (żył — ?). Prawdopodobnie autor tego traktatu jest identyczny z ʻAbd ar-Raḥmān al-Aḫḍarī'm, autorem komentarza do *ʻAqīdat ahl-at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā* Abu ʻAbd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1486 r.) Por. GAL I, 251; II, 13.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و اصحابه و ازواجه و ذريته و سلّم تسليما قال الشيخ الفقيه العلامة الفهامة التحرير الزاهد الورع ابو زيد عبد الرحمن بن محمد بن عامر الاخضرى ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione, lewy margines pociemniały od wilgoci;

b) (k. 1 r°, 15 v°) — glosy, częściowo o charakterze magicznym.

7

Sygn. Or. 2543/7

Traktat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie i 3 profilowane półksiężyce). Cm 23×16,5. Kart 12. 15—17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb taʻlīm al-mutaʻallim li ṭarīq at-taʻallum*. Niedokończony traktat dydaktyczny. Być może jest to komentarz lub przeróbka *Taʻlīm al-mutaʻallim li taʻallum ṭarīq al-ʻilm* Burhān ad-Dīn az-Zarnūǧī'ego (pocz. XIII w.). Por. GAL I, 462. Autor: al-Imām al-Ašʻarī al-Ḥanafī.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلّم تسليما هذا كتاب تعليم المتعلم لطريق التعلم الشيخ الامام المكاشف الاشعرى الحنفى ...

U w a g a (k. 1 r°) — dopisano tą samą ręką inny tekst, również o charakterze dydaktycznym, prawdopodobnie więc rękopis stanowi fragment jakiegoś zbioru traktatów; w tekście tym wzmianka o autorze nazwiskiem Burhān ad-Dīn, być może więc chodzi o az-Zarnūǧī'ego.

8

Sygn. Or. 2543/8

Anonimowy poemat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie oraz litery *BC*). Cm 22,5×16,5. Kart 2. 6—9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat dydaktyczny.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه . الكريم يقبل تائبا اتاه لا يخاف بخسا كل من رجاه ...

U w a g i: a) składka częściowo przerwana;

b) na marginesach i między wierszami glosy.

9 Sygn. Or. 2543/9

Fragment anonimowego traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. Kart 4. 28–31 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment anonimowego traktatu filozoficzno-teologicznego bez początku i końca. Fragment traktuje o przymiotach Boga.

Początek (k. 1 r°): ان الله واحد فى ذاته و صفاته و افعاله ...

U w a g i: a) na wszystkich kartach na lewym marginesie ślady wilgoci; b) (k. 4) — na lewym marginesie dziura.

10 Sygn. Or. 2543/10

Fragment traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. Kart 4. 27–28 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca fragment anonimowego traktatu teologiczno-filozoficznego.

Początek (k. 1 r°): [...] على الله تعلى (sic!) من الله تعلى (sic!) واذا المحال ان يوجب على الله غير الله وهو العقل ...

U w a g i: a) na lewym marginesie zacieki od wilgoci; b) brzegi rękopisu postrzępione.

11 Sygn. Or. 2543/11

Fragment *al-Badr al-munīr* aš-Šaʿrānī'ego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery *AC*). Cm 22×17. Kart 8. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *al-Badr al-munīr fī ġar (īb aḥādīṯ al-bašīr an-naḏīr)*. Początkowe fragmenty traktatu z dziedziny ḥadīṯu, stanowiącego wyciąg (jak wynika z wstępu) z *al-Ǧāmiʿal-kabīr* Abū'l-Faḍl ʿAbd ar-Raḥmān b. Abī Bakr b. Muḥammad b. Abī Bakr Ǧalāl ad-Dīn as-Suyūṭī'ego (zm. 1505 r. n.e.). Anonimowy wyciąg z tego traktatu pt. *al-Badr al-munīr* notuje GAL I, 148. Ten anonimowy wyciąg jest chyba w jakimś związku z *al-Badr al-munīr* aš-Šaʿrānī'ego. Autor: Abū l-mawāhib ʿAbd al-Wahhāb b. Aḥmad b. ʿAlī aš-Šaʿrānī (Šaʿrāwī) (zm. 1565 r.). Por. GAL I, 338, p. 27.

Początek (k. 2 v°): [...] الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم الحمد لله رب العالمين حمدًا يوافق نعمه ...

U w a g i: a) prawy brzeg rękopisu poplamiony od wilgoci;

b) górna część rękopisu spalona, tekst częściowo uszkodzony;
c) (k. 1 v°, 2 r°) — nie zapisane;
d) (k. 1 r°) — u góry notatka częściowo uszkodzona przez ogień, zawierająca tytuł dzieła i nazwisko autora: كتاب البدر المنير فى غر [...] محتويه على نحو الفين و [...] لفريد عصر الشيخ سيد [...] الشعرانى

12 — Sygn. Or. 2543/12

Traktat teologiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i profilowane półksiężyce). Cm 21,5×16. Kart 5. 16 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Traktat teologiczny traktujący o przepisach rytualnych podczas modlitwy. Autor: al-ʿAwfī (?).

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و اصحابه وازواجه وذرياته وسلّم تسليما قال الشيخ الفقيه الموفق رحمه الله تعالى ...

U w a g i: a) na wszystkich kartach silne zacieki od wilgoci;
b) (k. 1) — u dołu przerwana i zszyta bladoniebieskimi nićmi;
c) nieliczne glosy marginalne i interlinearne.

13 — Sygn. Or. 2543/13

Fragment anonimowego traktatu prawniczego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz na niektórych kartach profilowane półksiężyce). Cm 23,5×16,5. Kart 14. 10 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty złożone w składki po dwie, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment traktatu prawniczego omawiającego zasady kupna i sprzedaży.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلّم تسليما ينعقد بما البيع بما يدل على الرضى وان بمعاطاة ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;
b) (k. 1 v°, 2 v°, 6 r° — v°, 8 r° — 10 v°, 12 v°) — liczne glosy marginalne i interlinearne.

14 — Sygn. Or. 2543/14

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery *BC*). Cm 23×16,5. Kart 3. 18—20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone.

Bez tytułu. Anonimowy traktat teologiczny omawiający przymioty Allāha.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وآله واصحابه وازواجه و ذرياته و سلّم تسليما قوله و اذا سئلت اين صفات الربويه عدا الوحدانيه ...

U w a g a: rękopis poplamiony od wilgoci.

15 — Sygn. Or. 2543/15

Traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz 3 profilowane półksiężyce). Cm 21,5×15,5. Kart 6. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-ʿAqīda ṣuġrā ʾṣ-ṣuġrā*. Anonimowy traktat teologiczno-moralizatorski. O dziele oraz o ewentualnym autorze patrz *supra* rękopis nr 2543/4.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و سلّم تسليما و المؤلف ايضا هذه العقيدة و هى تسمى صغرى الصغرى ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 6 v°) — glosy;
b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci.

16 — Sygn. Or. 2543/16

Fragment modlitwy

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22×15,5. Kart 5. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Modlitwa do Allāha. Brak początku.

Początek (k. 1 r°): [...] و كيف اتوسل اليك بما حو محال ان يصل اليك ام كيف يشكو اليك حالى ...

U w a g i: a) liczne glosy marginalne i interlinearne pisane atramentem czarnym i brązowym;
b) na prawym marginesie zacieki od wilgoci.

17 — Sygn. Or. 2543/17

Poemat pochwalny ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 3. 24 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و سلّم تسليما خير الانام هو المقصود و السؤل بالحق للخلق مبعوث و مرسول ...

U w a g i: a) (k. 3 v°) — nie zapisana;

b) (k. 3 r°) — w kolofonie nazwisko autora poematu سعبان, co odpowiada prawdopodobnie شعبان, być może więc chodzi tu o autora wielu poematów pochwalnych ku czci Proroka, Zayn ad-Dīn Ǧār Allāh Abū Sa'īd Ša'bān b. Muḥammad al-Qurašī aš-Šāfi'ī al-Āṯārī'ego (zm. 1425 r. n.e.). Por. GAL II, 180;

c) na prawym marginesie zacieki od wilgoci.

18 Sygn. Or. 2543/18

Fragment traktatu gramatycznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery *CpINA*). Cm 23×16,5. Kart 2. 7 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły ustępów czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (początek) trudnego do bliższego zidentyfikowania traktatu gramatycznego. Autor: Ǧamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ǧayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Por. GAL I, 298.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و اصحابه و سلّم تسليما قال الشيخ الفقيه الاستاذ النحوى الطائ نسبا الجيانى منشا الدمشقى ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) brak zakończenia.

19 Sygn. Or. 2543/19

Fragment anonimowego traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. R° —22 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu teologicznego.

Początek (r°): [...] وقد تقدم ذالك كله و انف اختراع الغير بالافعال يعنى ان الوحدانيه تنفى ان يكون شئ فاعل غيره تعالى و ذالك نفى التعدّد ...

U w a g a: na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

20 Sygn. Or. 2543/20

Fragment traktatu religijno-dydaktycznego

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 10. 22 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) komentarza do nie zidentyfikowanego bliżej traktatu dydaktyczno-religijnego.

Początek (k. 1 r°): ... فخلاف و العزم احسن لقوله عليه الصلاة و السلام ... [...]

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) na niektórych kartach glosy marginalne;

c) prawie połowa tekstu każdej karty uszkodzona wskutek wilgoci.

21 Sygn. Or. 2543/21

Miscellanea

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (półksiężyce). Cm 23×16,5. R° — 36 wierszy, v° — 17. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°, wiersze 1—9) Kolofon jakiegoś traktatu.

Początek: [...] يجده من يطلبه الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على سيد المرسلين كمل الكتاب اللهم اغفر لى ذنوبى ...

2. (r°, wiersze 10—18) Fragment kasydy.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبى بعده فائدة الجور قال الشاعر فى مدحه نفاد فاق هذا الجور اشرف شجرة معلا على الاشجار اعظم قدرة ...

3. (r°, wiersze 19—36) Przepis rytualno-magiczny (?) stosowany w przypadkach niewłaściwego odprawienia modlitwy.

Początek: ... مسئلة السهو فى الصلاة و السلام

4. (v°) Krótkie poemata i dwuwiersze przypisywane, jak wynika z wiersza 8: هذه الايات تنسب الابن العربى والله تبارك و تعالى اعلم i 15: و هذه ايضا تنسب لابن العربى . الله تعالى اعلم Ibn al-ʻArabīʼemu. Pierwszy poemacik zawiera pochwałę kalifa ʻUṯmāna (?).

Początek: فروح و ريحان و عمر مهناه رجاه و عز سلوك الاكارم فبيتك يا عثمان بيت شماخة ...

U w a g a: fakt, że na r° znajduje się kolofon, świadczy, iż rękopis jest ostatnią kartą jakiegoś traktatu.

22 Sygn. Or. 2543/22

Fragment traktatu gramatycznego

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoegłe linie). Cm 23×16,5. Kart 18, 27 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, niektóre złożone w składki, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) nie zidentyfikowanego bliżej traktatu o charakterze gramatycznym.

Początek (k. 1 r°): ... و لهمزة كما بدل من واو و لهمزة ردّا بدل من يا

U w a g i: a) skąpe glosy marginalne;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

23 Sygn. Or. 2543/23

Fragment traktatu mistyczno-religijnego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz 3 półksiężyce). Cm 22,5×16. Kart 53. 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, częściowo złożone w składki po dwie, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu mistyczno-religijnego omawiającego m.in. mistyczne znaczenie liter alfabetu oraz ich zestawów (słów). Traktat ilustrowany jest przykładami z Koranu.

Początek (k. 1 r°): [...] الكامل [...] اى الرسالة و كسرتها الكمال الحسن الباطنى و هو من اجزاء الادمية و اما اليا المدية فان وقفها على النور ...

U w a g i: a) na marginesach glosy;

b) na prawym brzegu zacieki od wilgoci.

24 Sygn. Or. 2543/24

Fragment komentarza leksykograficznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (3 profilowane półksiężyce). Cm 23×17. Kart 8. 27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Atrament brązowy, niektóre łowa w tekście czerwone. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) komentarza leksykograficznego.

Początek (k. 1 r°): [...] التى هى شرط فى العاطفة ظاهرة فى البند وكذا فى المثال ...

U w a g i: a) nieliczne glosy marginalne;

b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci.

25 Sygn. Or. 2543/25

Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 6. 24 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu o charakterze religijno-dydaktycznym.

Początek (k. 1 r°): [...] بحكمته للمصاحبة اى صوره مصاحبا بحكمته و هو الاتقان و قيل العلم ...

U w a g a: na prawym brzegu rękopisu zacieki od wilgoci.

26 Sygn. Or. 2543/26

Zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (3 profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 99. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły dwuwierszy czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Pozbawiony końca anonimowy zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka. Być może dwuwiersze zaczerpnięte są z różnych utworów ku czci Muḥammada.

Początek (k. 1 v°): [...] الرحيم صلّى الله على من لا نبى بعده [...] بالمحصّب وانزلا ولا تبغيا عن خيفه متحولا ...

Uwagi: a) brzegi rękopisów postrzępione;

b) (k. 1 r°) — nie zapisana;

c) (k. 1) — brzegi oberwane, tekst (v°) — uszkodzony;

d) ostatnie litery tytułów każdego dwuwiersza ułożone są alfabetycznie, np. بيداه ، منباه ، مبواه etc.

27 Sygn. Or. 2543/27

Zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery *BC*). Cm 23×16. Kart 73. 12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły dwuwierszy czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego zbioru dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka. Być może dwuwiersze te zaczerpnięte są z różnych utworów ku czci Muḥammada.

Początek (k. 1 r°): [...] فاثر عليه بالسخآء و بالحيا و بالصبر يوم البأس ان كنت مثنيا ...

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (k. 70—73) — silnie zniszczone, częściowo wskutek wilgoci, tekst uszkodzony;

c) na górnej części wszystkich kart ślady wilgoci;

d) podobnie jak w rękopisie 2543/26 ostatnie litery tytułów każdego dwuwiersza ułożone są alfabetycznie, porównanie tekstu wskazuje, że treść obu tych rękopisów jest identyczna: k. 1 r° niniejszego rękopisu odpowiada k. 5 v° rękopisu 2543/26, koniec k. 73 v° odpowiada ostatniemu wierszowi k. 99 r° poprzedniego rękopisu.

28 Sygn. Or. 2543/28

Komentarz leksykograficzny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 23×16,5. R° — 26 wierszy, v° — 27. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, komentowane słowa i zdania czerwone. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego komentarza leksykograficznego do nie dającego się bliżej ustalić dzieła.

Początek (r°): ... [...] مع التذييل و هو ياصاحى قد اخلقت اسماءه ما كانت تمنيك من حسن و حال

Uwagi: a) na prawym marginesie zacieki od wilgoci;
b) skąpe glosy marginalne.

29 Sygn. Or. 2543/29

Fragment kasydy

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23×16,5. 13 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowej kasydy.

Początek (r°): ... [...] و عين كمرأة الصناع تدير ها لمحجرها النصيف المنقب

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane;
b) brzegi rękopisu postrzępione;
c) nieliczne glosy interlinearne i marginalne.

30 Sygn. Depozyt 1,1

Gunyat al-mutamallī al-Ḥalabī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23×17. Kart: 2 nlb.+ 301. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Ġunyat al-mutamallī*. Komentarz do traktatu o modlitwie *Kitāb munyat al-muṣallī wa ġunyat al-mubtadi'* Sadīd ad-Dīn al-Kāšgarī'ego (VII w. h. ?). Autor: Ibrāhīm b. Muḥammad al-Ḥalabī (zm. 1549 r. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 1 v°): هذا كتاب ابراهيم حلبى . بسم الله الرحمن الرحيم و به عون . الحمد لله الذى جعل العبادة مفتح السعاده و مطمح السيادة و ملمح الحسنى و الزيادة و جعل الصلوة عمود قيامها و زروة سنامها و عمدة احكامها ...

Uwagi: a) rękopis niekompletny, brak — jak się zdaje — jednej karty;
b) (r° k. 1 nlb.) — inną ręką dopisany tytuł dzieła كتاب غنية المتملى i nazwisko autora ابراهيم الحلبى ;
c) (k. nlb.) — spis rozdziałów;
d) nieliczne glosy interlinearne i marginalne.

31

Sygn. Depozyt 1,2

Fragment anonimowego ibadyckiego traktatu historyczno-biograficznego

J. arabski. XX w. Papier europejski kratkowany. Cm 27×21. Kart: 1 ochr. + 10. 26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński, ręka europejska. Początkowe wyrazy ustępów oraz niektóre słowa w tekście czerwone, poprawki i uzupełnienia fioletowe. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment bliżej nieokreślonego anonimowego traktatu ibadyckiego o treści historyczno-biograficznej, zawierający m.in. biografie *imām*'ów ibadyckich oraz wyciąg z dzieła Ibn aṣ-Ṣaġīra (początek X w. n.e.), traktującego o historii *imām*'ów ibadyckich Ṭāhertu z domu Rostem. Por. GAL I, 517.

Początek (k. 1 v°): [...] و مذعور المنبرى و من لانستطيع عددهم من الومنين و مما نقمنا عليه انه امر اخاه الوليد بن عقبه على الناس فكان يلعب بالسحرة و يصلى بالناس سكرانا فاسق فى دين الله و انما أمره لاجل قرابته ...

Uwagi: a) rękopis paginowany 270—288, na marginesach czerwonym atramentem paginacja dzieła stanowiącego podstawę obecnej kopii;

b) na dolnych marginesach uzupełnienia i poprawki w j. arabskim i rosyjskim pisane fioletowym atramentem.

32

Sygn. Depozyt 1,3

Anonimowy zbiór glos marginalnych do *Šarḥ manār al-anwār* Ibn Firišta

J. arabski. 1710 r. Papier orientalny. Cm 18,5×13. Kart: 1 ochr. + 128 + 1 ochr. 22—25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Ta'līqāt ǧama'tuhā fī hawāmiš šarḥ al-manār li'ibn Firišta*. Anonimowy zbiór glos marginalnych z nie znanego bliżej rękopisu *Šarḥ manār al-anwār* 'Izz ad-Dīn 'Abd al-Laṭīf b. al-Malak b. Firišta (zm. 1395 r. n.e.), będącego komentarzem do traktatu prawniczego z zakresu *fiqhu* ḥanifickiego *Manār al-anwār fī uṣūl al-Fiqh* Ḥāfiẓ ad-Dīn Abū'l-Barakāt 'Abd Allāh b. Aḥmad an-Nasafī'ego (zm. 1310 r. n.e.). Por. GAL II, 196.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم ربى يسر و لا تعسر ربى تمم و [...] بالخير و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلم تسليما . الحمد لمن جعل حكمه المشروع كشجرة اصلها ثابت و فرعها مرفوع الذى خفى لطفه و ظهر احسانه ... و بعد فهذه تعليقات جمعتها من هوامش شرح المنار لابن فرشته ...

Uwaga: (k. 128 v°) — data sporządzenia kopii 1121 h. = 1710 r. n.e.

33

Sygn. Depozyt 1,4

Ḥāšiyya ʿalā Šarḥ al-Ḫirši al-Mālikī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23×16,5. Kart: 483 + 1 ochr. 23—25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa europejska z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Ḥāšiyya ʿalā šarḫ al-Ḫiršī ʿala l-muḫtaṣar*. Komentarz do *Ǧawāhir ad-durar* Muḥammada al-Ḫarāšī (al-Ḫirši, zm. 1689), które to dzieło jest komentarzem do traktatu prawniczego *al-Muḫtaṣar fī furūʿ al-mālikiyya* Ḫalīla b. Isḥaq b. Mūsa Ġars (Ḍiyā) ad-Dīn a. ṣ-Ṣafā' al-Ǧundī al-Mālikī al-Miṣrī (zm. 1365 r. n.e.). Por. GAL II, 319; S II, 97. Jak wynika z notatki na k. 483 v°, jest to druga część komentarza. Autor: Abū l ḤasanʿAlī b. Aḥmad aṣ-Ṣaʿīdī al-ʿAdawī al-Mālikī (zm. 1775 r. n.e.).

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين باب‌الحج قوله و هو القياس لانه مصدر حج قياسه و لعل لاجل ذلك كان الكسر اكفز [?] سماعًا ...

Uwaga: (k. 1 r°, 484 r° — v°) — nie zapisane.

34

Sygn. Depozyt 1,5

Dyplom naukowy (*Iǧāza*)

J. arabski. 1783 r. Papier orientalny. Cm 23×16. R° — 21 wierszy, v° — 7. Pismo *nasḫī*. Bez oprawy.

Iǧāza, czyli dyplom naukowy wydany w 1198 h. = 1783/4 r. n.e. niejakiemu Muḥammadowi b. ʿAbd Allāh b. Wādfal al-Quṣanṭīnī (tj. z miejscowości Quṣanṭīna, dziś Constantine w Algierii) przez pewnego šajḫa z al-Azharu. Dokument wystawiony został w Kairze, gdzie wspomniany b. Muḥammad ʿAbd Allāh zatrzymał się w drodze z Mekki.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم ... اما بعد فاقول انه قد اجتمع على فى الجامع الازهر ... محمد بن وادفل القصنطينى المالكى فى عام توجهه الحجّ الشريف و هو عام سنة ١١٩٨ بعد رجوعه من الحجّ

Uwagi: a) rękopis jest sklejony z dwóch kart;
b) (v°) — zamiast podpisów dwie nieczytelne pieczęcie.

35

Sygn. Depozyt 1,6

Anonimowy zbiór *ḥadīṯ*'ów

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 24,5×17. Kart: 2 ochr. + 205. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone, żółte, niebieskie i zielone. Oprawa kartonowa orientalna z XIX w., z klapą, grzbiet skórzany.

Bez tytułu. Anonimowy zbiór *ḥadīṯ*'ów. Jedyną informacją o autorze (k. 1 r°)

jest wzmianka, że był on uczniem šayḫa Abū'l-Qāsim ʻAbd Allāh b. Ṭāhir Muḥammad at-Tamīmī'ego w Bagdadzie w 484 h. = 1091 r. n.e. w czasie pielgrzymki z Balḫu do Mekki.

Początek (k. 1 r°): [...] رحمه الله . قرأت على الشيخ الامام زين الائمه جمال الاسلام ابى القاسم عبد الله بن طاهر بن محمد التميمى فى شهر صفر من سنه اربع و ثمانين و اربع مائه بمدينه السلام قدمها حاجًا من بلخ . اخبركم الشيخ الفقيه الاديب ابو بكر محمد بن عبد الله بن الحسين المقرئ النيسابورى قراءة عليه بغزنه يوم الاثنين الثالث عشر من شهر رمضان سنه احدى و ستين و اربع مائه ...

U w a g i: a) rękopis niekompletny, brak początku i końca;

b) na marginesach glosy;

c) (k. 21—23, 193—205) z XX w. papier europejski, pismo *nasḫī*, typ magrebiński, 17—28 wierszy na stronę.

36 Sygn. Depozyt 1,7

Skrót *Kitāb al-intiṣāf min al-Kaššāf* al-Anṣārī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 24×16,5. Kart: 134 + 1 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Oprawa orientalna kartonowa, grzbiet skórzany.

Bez tytułu. Skrócona wersja *Kitāb al-intiṣāf min al-Kaššāf* Abū'l-ʻAbbās Nāṣir ad-Dīn Aḥmad b. Manṣūr b. Abī Bakr Manṣūr b. Abī'l-Qāsim Muḫtār Ibn al-Munayyir al-Iskandaranī al-Mālikī'ego (zm. 1284 r. n.e.). Autor: ʻAbd al-Karīm al-Anṣārī (?). Por. GAL I, 291, 416, gdzie brak jednak wzmianki o istnieniu skróconej wersji *Kitāb al-intiṣāf*.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم رب يسرّ لخير . قال الشيخ الامام العلامه علم المحققين السالك فى [...] الحق اليقين و ان كان مصايا محلى المتقدمين [...] بين المعقول و قضايا الشرع المنقول لمعرفة كتاب الله عز و جل الدى (sic!) هو اصل كل اصول و ما خرج عنه لاحاصل له و لامحصول علم الدين عبد الكريم بن على الانصارى الحمد لله رب العالمين و صلواته على سيدنا محمد خاتم النبيين و على آله و صحبه اجمين اختصرت فى هذا الكتاب من الانتصاف من الكشاف تصنيف الفقيه الامام العالم الفاضل ناصر الدين احمد المالكى ...

U w a g i: a) na marginesach glosy;

b) rękopis niekompletny, brak zakończenia;

c) wiele kart oraz oprawa uszkodzone przez korniki, rękopis rozpada się.

37 Sygn. Depozyt 1,8

Durar al-ḥukkām Mullā Ḫosrowa

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 26,7×16,2. Kart: 407 + 1 nlb. + 3 ochr. 25—27 wierszy na stronę. Pismo *nastaʻliq*. Początki rozdziałów i ramki czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Durar al-ḥukkām fī šarḥ ġurar al-aḥkām*. Traktat z zakresu *fiqhu* hanifickiego. Autor: Muḥammad b. Faramūz b. 'Alī Mullā Ḫosrow (zm. 1480 r. n.e.). Por. GAL II, 226.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى حكم احكام الشرع القويم بمحكم كتابه واعلى اعلام الدين المستقيم بمعظم خطابه و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و آله و اصحابه المتطهرين عن النقايص بتتميم مسح وجوههم بصعيد بابه اما بعد فان من المقدمات المقررة عند اولى الابصار و المسلمات المحررة لدى ذوى الاستبصار ان شرف الانسان فى الدارين ...

U w a g i: a) (k. nlb.) — spis rozdziałów pismem *nasḫī*;

b) rękopis paginowany 1—407;

c) na marginesach omissa pisane tą samą ręką;

d) na okładce naklejona kartka z napisem pismem magrebińskim następującej treści: غرر ال [...] فى غرر الاحكام فقه حنفى, co należy poprawić na درر الحكام فى غرر الاحكام ... ;

e) (k. 407 v°) — data 885 h. = 1480/81 r. n.e., prawdopodobnie jest to data śmierci autora.

38 Sygn. Depozyt 1,9

Tabṣirat al-ḥukkām Andalusī'ego

J. arabski. 1421 r. Papier orientalny. Cm 25,6×17,5. Kart: 171 + 2 ochr. 37 wierszy na stronę Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna współczesna (koniec XIX lub początek XX w.) — półskórek z wytłaczanymi ozdobami.

Tytuł: *Tabṣirat al-ḥukkām fī uṣūl al-'aqḍiya wa manāhiǧ al-aḥkām*. Traktat z dziedziny *fiqhu* malekickiego. Autor: Ibrāhīm b. 'Alī b. Muḥammad b. Farḥūn al-Mālikī al-Ya'marī al-Andalusī (zm. 1397 r.). Por. GAL II, 176; S II, 226.

Początek (k. 1 v°): [...] و تمهيد اصوله و بيان حقائقه فرأيت نظم مهماته فى سلك واحد ماتمس الحاجة اليه و لتم الفائده بالوقوف عليه و جردته عن كثير من ابواب الفقه ... و سميته تبصرة الحكام فى اصول الفقه و مناهج [الاحكام] و رتبته على ثلاثة اقسام ...

U w a g i: a) rękopis został na nowo oprawiony w końcu XIX lub na początku XX w., podczas oprawy obcięto równo krawędzie kart;

b) na marginesach glosy pochodzące od różnych rąk;

c) poprzez obcięte krawędzie kart dołu rękopisu biegnie napis pismem magrebińskim: تبصرة ابن فرحون;

d) (k. 171 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Ubayd Allāh Muḥammad b. Muḥammad b. al-Qāḍī Zamūrī Ḫazraǧī oraz data i miejsce sporządzenia kopii: Medyna 824 h. = 1421 r. n.e., jak również informacja, że kopia dokonana została z autografu autora;

e) na początku brak prawdopodobnie jednej karty, tekst rozpoczyna się w połowie zdania.

39 Sygn. Depozyt 1,10

Traktat prawniczy

J. arabski. 1543/4 r. Papier orientalny. Cm 22×16. Kart 222. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Komentowane partie tekstu czerwone. Oprawa półskórek z XIX w.

Bez tytułu. Traktat z dziedziny *fiqhu* malekickiego. Autor: Abu' l-Ḥasan 'Alī b. Nāṣir ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad b. Ḫalaf b. Gibrīl al-Manūfī al-Mālikī al-Miṣrī (zm. 1532 r. n.e.). Por. GAL II, 316, S II, 434.

Początek (k. 1 v°): [...] و هى روايتنا و الرواية الصحيحة عدم ثبوته و على ثبوتـه سـوا لان احد مما عبر عنه يقال و هو بعد ماضى يحكى به ما وقع ...

Uwagi: a) na marginesach glosy charakterem magrebińskim, różne ręce;

b) (k. 222) — glosy;

c) początkowej karty brak;

d) (k. 221 r°) — nazwisko autora oraz data napisania dzieła: 925 h. = 1519 r. n.e.;

e) (k. 221 v°) — nazwisko kopisty Muḥammad as-Sanūsī b. Muḥammad b. Abī l-Qāsim as-Suhaylī al-Mālikī oraz data sporządzenia kopii: 950 h. = 1543 r. n.e.

40 Sygn. Depozyt 1, 11

Kitāb al-muġrib fī ḥulā al-Maġrib al-Maġribī'ego

J. arabski. XIX w. Papier europejski. Cm 25×18. Kart: 161 + 1 ochr. 12—18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły ustępów czerwone. Karty zszyte w składki (17 składek) bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb al-muġrib fī ḥulā al-Maġrib.* Fragment dotyczący Hiszpanii i Sycylii. Autor: Abu' l-Ḥasan 'Alī b. Mūsa b. Muḥammad b. Sa'īd al-Maġribī (zm. 1286 lub 1274 r. n.e.). Por. GAL I, 337, S I, 576.

Początek (k. 1 r°): يفرح القاصد اذا جاه عن سببْ و الذى يعجبنى مَنْهُ (sic!) العجبْ اهتزاز هذا المدح للغنا من بعيد و لكن نوال اقتربْ ...

Uwagi: a) brak początkowych kart rękopisu, na co wskazuje paginacja 21—181;

b) (k. 22 r°, 28 r°, 31 r°, 57 r°, 68 r°, 71 r°, 76 r°, 94 r°, 97 r°, 109 r°, 113 r°, 128 r°, 130 r°, 133 r°, 136 r°, 148 r°, 150 r°, 157 r°, 159 r°, 163 r°, 167 r°, 169 r°, 171 r°, 180 r°) — nie zapisane;

c) kopia sporządzona z rękopisu autora;

d) składki numerowane przez kopistę od 3—18.

41 Sygn. Depozyt 1, 12

al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya al-Būṣīrī'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 17,5×11. Kart 16. 12—14 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Kilka stron tekstu oraz wokalizacja czerwone. Oprawa orientalna skórzana z XVII w. z klapą.

Tytuł: *al Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya* lub *Qaṣīdat al-burda*. Kasyda ku czci Proroka, naśladownictwo znanej kasydy Ka'b b. Zuhayra. Autor: Šaraf ad Dīn Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'īd ad Dūlāsī al-Būṣīrī as-Sanhağī (zm. 1294 r. n.e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و على آله قال الشيخ الفقيه العالم العلامه ابو عبد الله محمد بن سعيد البوصيرى

U w a g i: a) rękopis ma paginację europejską fioletowym ołówkiem 1—16;
b) (k. 16 v°) — glosy.
c) karty oderwane od oprawy, foliacja nieprawidłowa: k. 2 powinna następować po k. 15.

42 Depozyt 1, 13

Kitāb aṭ-ṭabaqāt ad-Darğīnī'ego

J. arabski. 1923 r. Papier europejski. Cm 25×18. Kart 160. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, yp magrebiński. Tytuły ustępów czerwone. 17 luźnych składek w okładce orientalnej kartonowej z grzbietem z czerwonej skóry.

Tytuł: *Kitāb aṭ-ṭabaqāt* (właściwie: *Kitāb ṭabaqāt al-mašā'iḫ*). Ibadycki traktat historyczno-biograficzny. Autor: Abū'l-'Abbās Aḥmad b. Sa'īd b. Sulaymān b. 'Alī b. Yaḫlaf (Iḫlaf) ad-Darğīnī (XIII w. n. e.). Por. EI I, 962; GAL I, 336, S I, 575.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله و سلم الحمد لله الذى خلق السموات والارض و جعل الظلمات و النور و يعلم ما تسرون و ما تعلنون و هو عليم بذات الصدور خلق الانسان و علمه البيان وكل شى عنه بمقدار ...

U w a g i: a) (k. 160 r°) — nazwisko kopisty Sa'īd b. Qāsim b. Bābā Ṣāliḥ b. Amḥammad z Ġārdāya oraz data sporządzenia kopii 1341 h.= 1923 r. n.e. Podstawą tej kopii był starszy odpis z 1180 h.= 1766 r. n.e., sporządzony przez Abū Bakr Ibrāhīm b. Amḥammada;
b) (k. 1 r°) — notatka w j. polskim stwierdzająca, że właścicielem tego rękopisu był qāḍī Muḥammad b. Ibrāhīm Bufāra z Ġārdāya, a właścicielem rękopisu stanowiącego podstawę obecnej kopii *bāš'adal* ibadycki z Ġārdāya, Ṭabbāḥ Bābā b. Ḥağğ Dāwud b. Ibrāhīm;
c) na marginesach glosy i uzupełnienia ręką magrebińską i europejską.

43 Depozyt 1, 14

Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma al-Warğlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 27. 26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuł dzieła i tytuły rozdziałów czerwone, ramki podwójne w kolorach niebieskim i czerwonym. 3 luźne kajety bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma*, część druga. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥya b. Abī Bakr al-Warğlānī (XI w. n. e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلم . الجزء الثانى من سير ابى زكريا . الحمد لله الذى خلق السموات ولارض و جعل الظلمات و النور ثم الذين كفروا بربهم يعدلون ...

U w a g i: a) na marginesach poprawki i uzupełnienia niebieskim atramentem ręką europejską;

b) (k. 27 r°) — tytuł i nazwisko autora: ... كتاب تأريخ ابى زكرياء يحى بن ابى بكر

44 Depozyt 1, 15

Kitāb as-siyar wa aḫbār al-a'imma al-Warğlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,9. Kart 89. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów oraz początkowe słowa cytatów amarantowe, względnie koloru cynobru. 9 oddzielnych kajetów bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar wa aḫbār al a'imma*, część pierwsza. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥya b. Abī Bakr al-Warğlānī (al-Warğalānī, XI w. n. e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم الجزء الاوّل من كتاب السير و اخبار الايمه تاليف الشيخ الفقيه الاجل السيد الفاضل الاعدل ابى زكرياء يحى ابن ابى بكر رحمه الله تعالى و رضى الله عنه و ارضاه . الحمد لله الذى له ما فى السموات و الارض و له الحمد فى الاخرة و هو الحكيم الخبير . اما بعد فانه لما رأينا ما انطمس من الاثار و ما اندرس من الاخبار انبعثت افكارنا الى تاليف اخبارنا من سلف من الاشياخ هذه الدعوة

U w a g i: a) na marginesach poprawki pismem magrebińskim ręką europejską;

b) (k. 1 r°) — notatka stwierdzająca, że rękopis był własnością Muḥammada b. Ibrāhīm Bufāra z miejscowości Ġardāya (Mzāb).

45 Depozyt 1, 16

Anonimowa historia Ibadytów w Magrebie

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×16. Kart 65. 25—28 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów, początki ustępów i cytaty czerwone. Bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb sīrat al-maḏhab wa l-a'imma wa 'ulamā'ihim* lub *Azhār ar-riyāḍ fī anbār ar-rabāḍ*. Traktat sekty Ibadytów w Magrebie oraz zbiór biografii *imām*'ów. Traktat anonimowy, prawdopodobnie z drugiej połowy XIII w., będący kompilacją traktatów historyczno-biograficznych Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warğlānī'ego i Abū l-'Abbās ad-Darğīnī'ego.

Początek (k. 2 v°) بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و اصحابه و سلّم الحمد لله الذى خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور ويعلم ما تسرون و ما تعلنون ...

U w a g i: a) rękopis stanowił pierwotnie część większej całości, o czym świadczy paginacja 19—84;

b) (k. 19 r° — v°, 83 v°, 84 v°) — nie zapisane;

c) (k. 19 r°) — notatka w j. polskim informująca, że oprawiony niegdyś z tym dziełem rękopis *Kitāb al-ǧawāhir* al-Barrādī'ego posiadał własną datę ukończenia 1192 h. = 1778 r. n.e.

d) (k. 1 v°) — notatka: هذا كتات سيرة المذهب و الائمه و علمائهم و الامامه تيهرت و من مشا كلهم على ذلك و يسمى ايضا بازهار الرياض فى انبار الرياض رضى الله عنهم اجمعين ...

46 — Depozyt 1, 17

Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma al-Warǧlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 114. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuł dzieła, tytuły rozdziałów i początki niektórych ustępów czerwone. 13 luźnych kajetów bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma*. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warǧlānī (al-Warǧalānī, XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم الجزء الاوّل من كتاب السيرة و اخبار الامه (sic!) تاليف الشيخ الاجل الفقيه السيد الفاضل الاعدل ابى زكريا يحى بن ابى بكر رضى الله عنه و نفعنا ببركته ما فيه آمين يا رب العالمين الحمد لله الذى له ما فى السموات و الارض وله الحمد فى الاخرة و هو الحكيم الخبير اما بعد فانه رأينا ما انطمس من الاثار و ما اندرس من الاخبار انبعثت افكارنا الى تأليف اخبار ما سلف مشائخ اهل الدعوة ...

U w a g i: a) do rękopisu dołączone dwie karty dodatkowe, również z papieru europejskiego, lecz innego gatunku, zawierające uzupełnienia i poprawki do k. 83 v° i 105 v°;

b) gdzieniegdzie na marginesach uzupełnienia i poprawki;

c) (k. 114 v°) — data ukończenia rękopisu *ṣafar* 1345 h. = sierpień 1926 r. n.e. Kopia została sporządzona z rękopisu z 1302 h. = 1884 r. n. e., którego kopistą był Ibrāhīm b. Sulaymān aš-Šammāḫī an-Nafūsī.

47 — Depozyt 1, 18

Miscellanea

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×18. Kart: 2 ochr. + 14 + 1 ochr. 28—30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 6 v°) Tytuł: *Aḫbār waqā'i' Ǧarba*. Anonimowy traktat z zakresu

historii wyspy Ğarba zawierający opis napadu chrześcijan na wyspę w 916 h.= 1510/11 r. n.e.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم تسليما اما بعد فهذا نقل ما وجد من اخبار و قائم جربه و غيرها من المدن فى اخر كتاب السير للشيخ ابى العباس احمد بن ابى عثمان سعيد بن عبد الواحد الشماخى ...

2. (k. 6 v° — 8 r°) Bez tytułu. Anonimowa kasyda o napadzie chrześcijan na Ğarbę. Jak wynika z k. 6 v°, kasyda ta została skopiowana z rękopisu pochodzącego z 1157 h.= 1744/45 r. n. e.

Początek (k. 6 v°): ثم يليه نقل اوراق وجدت ايضاً فى خزانة الحاج الهالك محمد بن سليما تحت يد ابنه الحاج احمد ... بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله سمعت خطاباً رمى فى الفؤاد شخيصا من النار ...

3. (k. 8 r° — 10 v°) Bez tytułu. Anonimowa kasyda ibadycka o treści geograficzno-historycznej, dotycząca Magrebu.

Początek (k. 8 r°): ثم يليه بسم الله الرحمن الرحيم ارقت بعالد نوم الوساد و امنع عين لـذيـذ الرقاد ...

4. (k. 10 v° — 11 r°) Bez tytułu. Anonimowy traktat o historii Wargli i sąsiedniego miasta Sedrāta.

Początek (k. 10 v°): [?] ثم يليه الحمد لله و [...] صلّى الله على سيدنا محمد حذه قصه من افران ... ورجلاه إلى جبل العباد الى عين البغل ...

5. (k. 11 r° — 14 v°) Bez tytułu. Anonimowy traktat z zakresu historii Mzābu.

Początek (k. 11 r°): ثم يليه بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و سلّم الحمد لله الذى قضى ... فى سابق علمه ثم قدرها مفصلة مبينة كما هى فى تدبيره و حكمته ...

48 Depozyt 1, 19

Opis zabytków ibadyckich Mzābu

J. arabski. 1925 r. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 6. 30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Początki ustępów czarne i zielone. Bez oprawy.

Tytuł: *Ḏikr baʿḍ buqāʿ fāḍila*. Anonimowy traktat zawierający wykaz oraz opis meczetów, cmentarzy i innych zabytków ibadyckich Mzābu.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و سلّم تسليما و بعد فهذا ذكر بعض بقاع فاضله لا يخفى على كل انسان ان بعض المواضع اشرف من غيرها كالمساجد و متعبد الصالحين و نحوها ...

Uwagi: a) rękopis paginowany 1—10; k. 1 r° i 6 v° nie zapisane i nie paginowane;

b) (k. 6 r° = s. 10) — data sporządzenia kopii *ğumādā I 1344 h.* = listopad 1925 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Muḥammad b. Ibrāhīm Bufāra, qāḍī z Ġardāya w Mzābie.

49

Depozyt 1, 20

Traktat o historii Mzābu

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 28×22. Kart 30. 26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów i początki niektórych ustępów czerwone. Oprawa papierowa europejska.

Tytuł: *Kitāb ʻaǧab al-aʻǧāb al-muntaḫab min aḥwāl Banī Mzāb*. Anonimowy traktat o historii, topografii i stosunkach etnicznych Mzābu.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله هذا كتاب عجب الاعجاب المنتخب من احوال بنى مزاب يتكلم على دنياتهم (sic!) و عوايدهم و نسبهم و حبهم و مضهم و وطاياهم و ما يتعلق من امور اوليائهم و مساجدهم و حبوسهم و الله عليم بذات الصدور ...

U w a g i: a) rękopis paginowany 1—60;

b) na okładce notatka w j. rosyjskim datowana Ġārdāya 1913, stwierdzająca, że autorem tego rękopisu jest: سيد جسمين مدبدحى.

50

Depozyt 1, 21

Kitāb as-siyar Abū ʻAmmār ʻAbd al-Kāfī al-Warǧlānī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie, dwa profilowane półksiężyce). Cm 24,5×18. Kart 6. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-dydaktyczny. Autor: Abū Ammār ʻAbd al-Kāfī al-Warǧlānī.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه هذا كتاب السير لابى عمار عبد الكافى الورجلانى رحمه الله و رضى عنه الحمد لله الذى هدانا لهذا و ما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله الاية الحمد لله الذى وفقنا لمذهب الاباضية ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — tytuł: هذه سير ابى عمار عبد الكافى الورجلانى رحمه الله و رضى عنه.;

b) (k. 6 v°) — nie zapisana.

51

Depozyt 1, 22

Kitāb šarḥ al-ǧahalāt at-Tināwatī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23,5×17. Kart 100. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Cytaty i początki rozdziałów czerwone, początki mniejszych ustępów żółte i zielone. Oprawa skórzana orientalna z wytłoczonymi ornamentami, luźna. Karty złożone w 10 składek.

Tytuł: *Kitāb šarḥ al-ǧahalāt*. Komentarz do anonimowego traktatu *Kitāb al-ǧahalāt*. Autor: Abū ʻAmmār ʻAbd al-Kāfī at-Tināwatī (XII w. n.e.). Por. A. de C. Motyliński, *Bibliographie du Mzab. Bulletin de correspondance africaine*, t. III, 1885, 43 (w. 6), 26, nr 65

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و سلّم تسليما كثيرا هذا كتاب شرح الجهلات للشيخ العالم العلامة ابى عمار عبد الكافى التناوتى رحمه الله تعالى اوّل الكتاب ان سأل السائل فقال [...] ليلك على انك مخلوق فاوّل ذالك ادب السؤال قال ادب السؤال ان يسلم السائل على المسؤول ثم يجلس بين فيستاذنه فى السؤال ...

U w a g i: a) tytuł dzieła różnokolorowy: czerwono-żółto-czarno-zielony;

b) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Bibliothèque abadhite. Commentaire du Djahalat par Abou Ammar Abd al-Kafi*;

c) (k. 100 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Sulaymān aš- Šammāḫī oraz data ukończenia kopii 1302 h. = 1884/85 r. n.e.

52 Depozyt 1, 23

Fragment pierwszej części *Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma* al-Warğlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 24,5×17,5. Kart 39 + 1 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Początki ustępów i tytuły rozdziałów czerwone. 4 luźne kajety bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma*. Końcowy fragment pierwszej części traktatu historyczno-biograficznego o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warğlānī (XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 r°): [...] ذلك وكان على قصطالية عمل من عمال ابى القاسم بن عبيد الله و هوالذى بنى مدينة المهدية و به سميت وكان يسمى المهدى و تسمى ايضا القاسمية باسم القاسم وكان عند المهدى علم بانه سيخرج عليه رجل من البربر بصفه كذا و كذا فصار يتوقع ذالك ...

U w a g i: a) rękopis posiada paginację 41—79;

b) na marginesach poprawki tą samą ręką;

c) (k. 38 v°) — nie zapisana.

53 Depozyt 1, 24

Kitāb as-siyar Abū 'Ammār 'Abd al-Kāfī al-Warğlānī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany europejski ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i trudny do zidentyfikowania herb lub monogram). Cm 25×18. Kart 10. 26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-dydaktyczny. Autor: Abū 'Ammār 'Abd al-Kāfī al-Warğlānī.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله هذه سيرة ابى عمار عبد الكافى الورجلانى رحمه الله الحمد لله الذى هدانا لهذا و كنا لنهتدى لولا ان هدنا الله الايه . الحمد لله الذى وفقنا بمذهب الاباضية الذين حكموا الطريق الاصوب ...

U w a g i: a) papier liniowany;
b) wokół tekstu późniejsze (?) ramki czarnym ołówkiem;
c) (k. 6 v° — 10 v°) — nie zapisane;
d) (k. 6 r°) — 6 wierszy.

54 Depozyt 1, 25

Modlitewnik

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 8,5×7. Kart 45. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły ustępów i wokalizacja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca fragment modlitewnika. Modlitwy o charakterze zbliżonym do litanii zawierają alfabetyczne wykazy towarzyszy Proroka.

Początek (k. 1 r°): [...] رسول الله صلّى الله عليه و سـلّم المهاجرىّ رضى الله عنه وسيدنـا أنيْس بن قتادة الاوسى رضى الله عنه و سيدنا اوس بن ثابت الخزرجىرضى الله عنه ...

U w a g a: (k. 44 v°, 45 r°) — nie zapisane.

55 Depozyt 1, 26

Miscellanea

J. arabski. Początek XX w. Papier europejski różnych gatunków: gładki kratkowany i prążkowany, wymiary różne: papier prążkowany cm 27,5×21, kratkowany 25×18. Stron 416. 20—38 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński, różne ręce, w tym ręka europejska. Atrament czarny, fioletowy i niebieski, tytuły i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne i złożone w składki bez trwałej oprawy. Obwolutę stanowią dwie karty z szarego papieru pakunkowego. Całość we współczesnej teczce z miękkiego kartonu.

1. (s. 1—189) Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczny. Autor: Abū r-Rabī' Sulaymān b. 'Abd as-Salām al-Wisyānī (zmarł w II poł. VI w. h.). Por. GAL S I, 575.

Początek (s. 1): بسم الله الرحمن الرحيم . صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سـلّم تسليما . قال الشيخ ابو الربيع سليمان بن عبد السلام بن حسان بن عبد الله الوسيانى رضى الله عنه و غفر له و جعل الجنة منزله و مثواه . الحمد لله الذى لا تتسابق اليه العلوم و تتفاضى الاشياء فى قدرته الذى خلق الخلق على ما علم و بالذى منهم علم يفعلون ...

2. (s. 190—344) Tytuł: *Siyar al-mašā'iḫ*. Anonimowy ibadycki traktat historyczny.

Początek (s. 190): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم تسليما . الحمد لله الذى بنعمته تتم الصالحات و بتوفيقه تنمو الكرامات و بالفوز بجنته تنحسم المد لهمات ...

3. (s. 344—416) Tytuł: *Kitāb as-sīra wa aḫbār al-a'imma*, część druga. Ibadycki traktat historyczno-biograficzny. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warğlānī (XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (s. 344): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم تسليما . الحمد الله الذى خلق السموات والارض و جعل الظلمات و النور ثم الذين كفروا بربهم يعدلون الذى ليس كمثله شئ و هو السميع البصير بذا [?] بذكر الله و الصلوة على نبيه احمد عليه السلام و نسئله التوفيق والتحقيق ...

U w a g i: a) (s. 1—22, 138—394, 415—416) — papier europejski kratkowany;

b) (s. 23—137, 395—414) — papier europejski prążkowany;

c) r° przedniej obwoluty — czerwonym atramentem tytuł: كتاب السير تأليف الوسيانى ;

d) (s. 190) — notatka ołówkiem: *Czy II-ga część Wisjānīego czy też inne dzieło? Prawdopodobnie Abū 'Amr 'Oṯmān b. Ḫalīfa aṣ-Ṣūfī... Tabl. XI = 500—550 H?*

VII

MUZEUM NARODOWE (ODDZIAŁ CZARTORYSKICH) W KRAKOWIE

1 Sygn. 2323

Komentarz do *Muḫtaṣar 'alā l-Alfiyya* al-Muṭarrizī'ego

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23,5×17. Kart: 1 ochr.+ 118 + 2 ochr. 26 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Cytaty czerwone, nagłówki brązowe i brązowoczerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Bez tytułu. Komentarz do anonimowego skrótu *Muḫtaṣar 'alā l-Alfiyya*, wierszowanego podręcznika gramatyki *Alfiyya* Muḥammada b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ğayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Autor: Abū Zayd 'Abd ar-Raḥmān b. 'Alī b. Ṣāliḥ al-Makkūdī al-Muṭarrizī (zm. 1405 r. n.e.). Por. GAL II, 25, S II, 336.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمٰن الرحيم صلّى الله على سيدنا و مولانا و على آله و صحبه و سلّم تسليما قال الشيخ الاستاذ الاعرف ابو زيد عبد الرحمٰن المكودى رحمه الله تعالى و رضى عنه الحمد لله رب العالمين وصلواته على سيدنا و مولانا خاتم النبيين وامام المرسلين ...

U w a g i: a) przednia okładka wraz z dwiema kartami prawie oderwana;

b) liczne glosy marginalne;

c) wewnętrzne strony okładek oraz karty ochronne całkowicie zapisane uwagami o treści religijnej i gramatycznej;

d) (k. 117 v°) — kolofon skreślony i zamazany;

e) na wewnętrznej stronie tylnej okładki doklejona kartka z napisem: *Manuskrypt arabski po Sulkowskim zamordowanym w Kairze;*

f) na klapie napis: *Ze zbioru Adolfa Cichowskiego.*

2 Sygn. 2397

Fragment Bajek z tysiąca i jednej nocy

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy gładki, sztywny. Cm 14×11,5. Kart 43. 11—12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Interpunkcja czerwona, ramki obrysowane czarnym ołówkiem. Oprawa europejska — półskórek.

Tytuł: *Min kitāb aḥādīṯ as-sulafā'*. Niedokończona opowieść ze zbioru bajek *Kitāb alf layla wa layla* traktująca o Nūr ad-Dīnie i jego niewolnicy Anīs al-Ǧalīsie. Niniejszy fragment różni się znacznie od znanych wydań Bajek (kalkuckiego, bulackiego i bejruckiego) stanowiących tzw. wersję Zotenberga.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمٰن الرحيم ... حكى و الله اعلم فى غيبة واحلم و الطف وأرحم فيما مضى و تقدم و سلف من احاديث الامم ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 31 r° — 43 v°) — nie zapisane;

b) (k. 1 v°) — u góry tytuł rękopisu: من كتاب احاديث السلفاء.

3 Sygn. 2398

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×10,5. Kart 76. 7 wierszy na stronę. Pismo kūfickie, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, wokalizacja czerwona, tytuły sur prymitywnie zdobione ornamentami w kolorach niebieskim i zielonym. Oprawa skórzana współczesna.

Bez tytułu. Prawdopodobnie część modlitewnika zawierająca sury: 2 (od połowy 4 wersetu), 3, 36, 67, 78—80, 104.

U w a g i: a) brak początku i końca;

b) początkowe i końcowe karty uszkodzone;

c) na wyklejce przedniej okładki notatka napisana atramentem: *Autore, Pedro Banos* (?) *(es) te manuscrito comprende una par[te] del Alcoran desde*[...] *la sura Ambra* (?) *ha[sta]* [...] *Zaragoza, 20 F[e]brero 1780. Ignazio de* [...].

4 Sygn. 2806

Kitāb ansāb al-ʿArab as-Suhārī'ego

J. arabski. 1837 r. Papier. Cm 31×21,5. Kart: 4 ochr.+ 242 + 2 ochr. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, 2 ręce (od k. 178 inna ręka). Tytuły rozdziałów, podkreślenia i ozdoby czerwone. Oprawa orientalna skórzana z *lisān*'em.

Tytuł: *Kitāb ansāb al-ʿArab*. Część pierwsza traktatu o genealogii plemion południowoarabskich, głównie z grupy *Kahlān*, poprzedzona opisem dziejów biblijnych. Autor: Salama Ibn Muslim al-ʿAwnī aṣ-Ṣuḥārī. Por. GAL S II, 929.

Początek (k. 1 v°): هذا كتاب انساب العرب تأليف الشيخ الفقيه سلمه بن مسلم العوتبى الصحارى مؤلف كتاب الضيار رحمه الله و هذه القطعة الاولى من تأليفه ...

Uwagi: a) (v° 3. k. ochr. przedniej) — notatka w j. francuskim: *Une partie du livre arabe très connu sur la génèalogie et l'origine des tribus arabes. On le cite sous le titre de Kitab al-Ansab. L'ouvrage est écrit en 1266 de l'hégire dans le Zanzibar à en juger par la forme des lettres. La copie n'est pas bien correcte et il y a des lacunes dans les titres de quelques chapitres.... Le manuscrit a été rapporté par l'admiral Guillain auteur d'un ouvrage sur l'Afrique Orientale (Le Madagascar etc.) et m'a été donné par lui. A.* [...];

b) na wewnętrznej stronie tylnej okładki podpis *S. Kuhlmann: Zanzibar 25 November 1851, pr. 20 S.*;

c) (k. 242 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty pierwszych 18 składek — Sa'īd b. Nāsib i pozostałych sześciu — Sulaymān b. Sa'īd b. Mubārak oraz data ukończenia kopii: 13 *ša'bān* 1253 h. = 12 listopad 1837 r. n.e.

5 Sygn. 3966

Ta'rīḫ al-ḫamīs fī aḥwāl anfas an-nafīs Diyārbakrī'ego

J. arabski. XVII w. Papier. Cm 30×20. Kart 433. 31 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i przytaczane nazwiska czerwone. Karty pomieszane, bez oprawy.

Tytuł: *Ta'rīḫ al-ḫamīs fī aḥwāl anfas an-nafīs*. Szczegółowa biografia Muḥammada w 11 częściach wraz z przeglądem historii kalifów. Autor: al-Ḥusayn b. Muḥammad b. al-Ḥasan ad-Diyārbakrī (zm. 1582 r. n.e.). Por. GAL S II, 514.

Początek (k. 1 r°): [...] و سميته [...] الخامس فى احوال انفس النفيس و رتبتها على مقدمته و ثلاثه اركان [...] اما المقدمة ففى الحوادث من اول خلق نور [...]

Uwagi: a) na marginesach dopiski wielu rąk;

b) rozdział 1 zdekompletowany, początek trudny do ustalenia, gdyż k. 1 r° u góry bardzo zniszczona;

c) brak zakończenia; ostatni rozdział traktuje o kalifacie kalifa al-Mustanǧid Billāh.

VIII

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE W KRAKOWIE

Sygn. Dzików 21803

Zbiór lekcji i ewangelii

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23,5×17,5. Kart 156. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, dwie ręce. Podtytuły rozdziałów, niektóre partie tekstu i ozdobne kropki czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanym ornamentem — oderwana.

Bez tytułu. Zbiór lekcji i ewangelii na wszystkie niedziele i święta wg obrządku rzymsko-katolickiego.

Początek (k. 7 v°): باسم الاب والابن والروح القدس الاله الواحد امين نبتدى بعون الله تعالى و حسن توفيقه بنسخ كافت (sic) الرسائل و الاناجيل ...

U w a g i: a) początkowych kart rękopisu brak;

b) (k. 2 r° — 7 r°) — nie zapisane;

c) rękopis w b. złym stanie, karty w większości zbutwiałe, rozsypujące się przy dotknięciu;

d) (k. 1 r° — v°) — inny, trudny do zidentyfikowania z powodu uszkodzenia, tekst zaczerpnięty z Ewangelii św. Mateusza;

e) (k. 154 v° — 156 v°) — nie zapisane;

f) (k. 155 v°) — u góry notatka: [...] *na cały rok po arabsku, używane od Prospera Burzyńskiego Polaka Reformata w Egipcie, gdzie* [...] *wał wiarę ś[więtą przez lat dwadzieścia. Towarzyszył J[enera]łowi [Zaj]ączkowi w jego wyprawie pod Napoleonem, został Biskupem sandomierskim, senatorem kr[óles]twa, umarł w wrześniu 1830-go roku. — Przyjaciel od dzieciństwa moiego, kollega w Senacie, wieczny odpoczynek racz mu dać Panie! — Tarnowski. Die 12go kwietnia 1831go roku.*

IX

ZBIORY PRYWATNE W KRAKOWIE

1

Zbiory prof. T. Kowalskiego
Bez sygn.

Fragment Koranu

J. arabski. XVII w. Papier orientalny, b. cienki. Cm 18,5×12,2. Kart 28. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki czerwone. Oprawa skórzana europejska.

Koran. Fragmenty obejmujące sury 1 i 78—114.

U w a g i: a) rękopis wchodził w skład jakiegoś zbioru europejskiego, jak wynika z nalepionej na wewnętrznej stronie tylnej okładki sygnatury;

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki napis w j. łacińskim: *Surata Alcorani 37 inde a 78 usque ad 114 sive finem totius libri* (sic!), co byłoby dowodem, że podczas oprawy rękopis uległ zdekompletowaniu.

2

Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1, 1

Zbiór krótkich traktatów z zakresu historii Sedrateń i Mzābu

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 23×17. Kart: 1 ochr. + 5 + 1 ochr. 20—24 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Bez tytułu. Zbiór krótkich traktatów dotyczących historii miejscowości Sedraten (Sedrāta koło Wargli) i Mzābu, obejmujący legendarną historię Sedrāty, genea-

logię i historię Awlād ʽAbd Allāh w miejscowościach Melika i el-ʽAṭef w Mzābie oraz krótką historię el-ʽAṭef doprowadzoną do 1224 h.= 1810 r. n.e., wraz z wykazem grup ludnościowych zamieszkujących tę miejscowość.

Początek (k. 2 v°): و امّا سدرتن هم خمسة بلدان بناحية ورفلت هم اباضية و قد صاروا تبعدوا [?] على العرب و يردوهم على مذهبهم الاباضى وكان سلطان القليمة اسمه محمد بن عبد الله القليمى سلطان فى الجريد و ايضا بقداد هى بلاد فى واد ريغ ...

Uwagi: a) karty zapisane tylko po jednej stronie;
b) (k. 1 r°) — notatka: هذا سبب سدرتن و عمارته العطف و نسب اولاد عبد الله .

3 Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1, 2

Egzegeza Koranu

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 8,5×7. Kart 86. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnofioletowy, tytuły rozdziałów i cytaty czerwone, czasem żółte, ramki czerwone. Bez oprawy.

Bez tytułu. Egzegeza Koranu. Autor: Šams ad-Dīn Abū l-Ḫayr Muḥammad b. Muḥammad al-Ǧazarī al-Qurašī ad-Dimašqī aš-Šīrāzī (zm. 1429 r. n.e.). Por. GAL II, 201, S II, 274.

Początek (k. 1 v°) بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد قال الشيخ الامام ابو الخير محمد بن محمد الجزرى الدمشقى الشافعى رحمه الله تعالى ورثى عنده ...

Uwagi: a) stan zachowania rękopisu bardzo zły, pismo wyblakłe;
b) między k. 85—86 brak jednej karty;
c) (k. 2 v°) — ozdobny kwadrat magiczny w kolorze czerwonym i złotym.

4 Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1, 3

Kitāb as-siyar aš-Šammāḫī'ego

J. arabski. 1707/8 r. Papier orientalny. Cm 22×16. Kart 187. 21 i 23 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny zbliżony do sepii, początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-biograficzny, wyciąg i uzupełnienie traktatów: *Kitāb as-siyar* Abū Zakariyyā al-Warğlānī'ego (por. GAL I, 336) i *Ṭabaqāt* ad-Darğīnī'ego oraz *Kitāb al-ğawāhir* ad-Dammārī'ego. Autor: Abū l-ʽAbbās Aḥmad b. Abī ʽUṯmān Saʽīd b. ʽAbd al-Wāḥid aš-Šammāḫī. Por. A. de C. Motyliński, *Bibliographie du Mzāb. Bulletin de Correspondance Africaine III* (1885), s. 47—71. Porównanie z kairskim wydaniem *Kitāb as-siyar* (1884 r.; por. A. Motyliński, *l. c.*) wykazuje brak początku rękopisu (około 64 kart) oraz znaczne luki wewnątrz.

Początek (k. 1 r°): [...] و صلّى الله على النبى عليه السلام و رغب فى الجهاد و أمر بالاستعداد
فلما خرج من باب المسجد سل سيفه و كسر غمده غضبا لله و ترغيبا الجهاد ...

U w a g i: a) (k. 187 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Abū Bakr ʻUmar b. Aḥmad b. Abī Bakr oraz data ukończenia kopii 1119 h.= 1707/8 r. n.e.;

b) na marginesach glosy i uzupełnienia czerwonym atramentem przez różne ręce.

X

BIBLIOTEKA UNIWERSYTETU POZNAŃSKIEGO

Bez sygn.

1

Dwa traktaty o logice

J. arabski. 1803 r. Papier żółty prążkowany (w cz. 1) i biały w cz. 2. Cm 20,5×15. Kart. 71. 17 wierszy na stronę w cz. 1., 13 wierszy na stronę w cz. 2. Pismo *nastaʻlīq* niestaranne. Tytuły rozdziałów i podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa oklejona po brzegach skórą.

1. (k. 1 r° — 20 v°) Tytuł: *ar-Risāla al-Aṯīriyya fil-mīzān*. Traktat o logice. Autor: Aṯīr ad-Dīn al-Mufaḍḍal b. ʻUmar al-Abharī (zm. 1265 r. n.e.). Por. GAL S I, 839.

Początek (k. 4 v°): باسم الله الرحمن الرحيم و به العون حمدًا الك اللهم على مـا لخصت لى من عوارف الافاضل و خلصتنى من محن

2. (k. 21 r° — 71 v°) Tytuł: *Kitāb Qul Aḥmad li ʻilm al-manṭiq*. Komentarz do traktatu o logice *al-Risāla al-Aṯīriyya fil-mīzān* al-Abharī'ego (por. *supra* p. 1). Autor: Qul Aḥmad (?).

Początek (k. 22 r°): مشملة على مـالا يخلوا من الغموض و الاغلاق مع هـذا اخـوان الزمـان راغبون فيها ...

U w a g i: a) (k. 1 r° — 4 r°, 21 r°, v°) — nie zapisane;

b) liczne glosy marginalne;

c) na karcie tytułowej napis: *Hāḏa Kitābu Fanārī* i dalej *al-Manṭiq* (logika). Jest to mylna informacja, chociaż Fanārī jest istotnie autorem traktatu logicznego zatytułowanego *Kitāb al-Manṭiq* (por. GAL II, 303), gdyż, jak wynika z tekstu, jest to kopia traktatu al-Abharī'ego;

d) (k. 69 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty ʻUṯmān Ibn Rağab Ibn ʻUmar oraz data ukończenia kopii 1219 h.= 1803 r. n.e.

Sygn. 2026/3

2

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 30×21. Kart 2. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły sur wyblakłym czerwonym atramentem, interpunkcja brązowa. Karty sklejone w składkę bez oprawy.

Koran. Fragmenty obejmujące sury 35, 44—56, 20 i 39, 9—29.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — u dołu niebieskim ołówkiem foliacja 146; (k. 2 r°) — u dołu — 155;

b) na marginesach glosy i prymitywne rozety;

c) brzegi rękopisu postrzępione;

d) (k. 2 v°) — w lewym rogu u góry ołówkiem sygnatura *2026/3*.

3 — Sygn. 2026/4

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 33×23. Kart 6. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Wokalizacja czerwona. Karty luźne bez oprawy.

Fragment Koranu (?).

Uwagi: a) na marginesach prymitywne ozdoby (wzory geometryczne) w kolorach czerwonym i brunatnym;

b) rękopis silnie uszkodzony wskutek wilgoci, u góry od lewego marginesu część tekstu zupełnie zniszczona.

XI

PUBLICZNA BIBLIOTEKA MIEJSKA W POZNANIU

1 — Sygn. Rękopis 318

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny gruby. Cm 17,5×14,5. Kart 296. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* wokalizowane. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana europejska.

Koran.

Bibliografia: *Katalog Biblioteki Raczyńskich*, t. I, s. CCXCIX, nr 318.

Uwagi: a) na grzbiecie oprawy wytłoczony złotem tytuł: *Alcoranus*;

b) (k. 1 v°) — uwaga ręką europejską: *Alcoranus sive Digestum Islamiticum Mohammedis Pseudonomothetae*;

c) (k. 1 v°) — dedykacja ofiarodawcy: *D[omin]um Ludovicum... Abbatem Infulatum Ducal[em] S.O.C. Coenob[ii] Lubens[is] Eccles[iae] ad. S. Johann[em] Lignitii Praepos[itum] hoc venerari studet D. Johann Ehrenfrid Thebes[ino]... Medic[us] aulicus et Ducal[is] Coenob[ii] Lub[ensis] Protophysicus. Anno 1708 d. 25 Augusti*;

d) (k. 1 r°) — nie zapisana;

e) rękopis pochodzi z Biblioteki Raczyńskich.

2

Koran

J. arabski. XVII w. Papier błyszczący ze znakami wodnymi. Cm 14,5×9,5. Kart: 306 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone, czasami złote. Oprawa skórzana z medalionem wytłaczanym złotem. Klapa oderwana.

Koran.

Bibliografia: *Katalog Biblioteki Raczyńskich*, t. I, s. CCXCIX, nr 319.

Uwagi: a) (k. 1 r° — 2 r°) — nie zapisane;

b) brzegi kart złocone (przy oprawie);

c) (k. 2 v°) — tekst w złotej ramce;

d) na dwóch ostatnich stronach spis rozdziałów;

e) rękopis pochodzi z Biblioteki Raczyńskich:

f) na doklejonej do oprawy karcie formułki religijne zawierające błogosławieństwo dla czytelnika.

XII

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE W POZNANIU

1 — Bez sygn.

Koran

J. arabski. 26.II.1776 r. Papier orientalny. Cm 17×12. Kart: 1 ochr. + 242 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki złote. Oprawa skórzana wytłaczana złotem i powleczona zielonym płótnem.

Koran.

Uwagi: a) (k. 1 r°, 242 v°) — nie zapisane;

b) (k. 242 r°) — jak wynika z kolofonu zredagowanego częściowo w j. tureckim:

قد تشرف باتمام هذا المصحف الشريف بعون الله الملك الوهاب المذنب العاى شيخ سليمان حسبى من تلامذ (sic!) الشيخ احمد ناطق رحمة الله و اولدين (sic!) لسنة بيك يوز طقسان ماه محرم الحرام التنجى كونى سهوني هر كيم تصحيح ائتمش اولور دائما هر كون اكا رحمت اولور .

rękopis sporządzony został przez Šayḫa Sulaymān al-Ḥasebī, ucznia Šayḫa Aḥmada Nāṭiq, w dniu 6 *muḥarram* 1190 h. = 26.II.1776 r. n.e. (Osmański słownik biograficzny *Qāmūs al-ʿālam* wspomina tylko o poecie osmańskim nazwiskiem Ḥasebī (X w. h.) oraz o trzech poetach perskich nazwiskiem Nāṭiq);

c) do rękopisu doklejony jest odpis listu akademika Fraehna (1782—1851), bez daty, określający rękopis jako Koran datowany rzekomo 14 Febr. n.St. 1776: „*Es enthält den vollständigen Koran, und ist eine sehr schöne Handschrift...*". W liście tym zwraca Fraehn uwagę na błędy kopisty w kolofonie. Na liście pieczątka okrągła z napisem: *Ex Biblioth. Sco. Liter. Curon.*, rękopis jest więc pochodzenia kurlandzkiego (*curonensis*). Poprzedni właściciel prawdopodobnie z Inflant (Estonia).

2

Bez sygn.

Muḫtār aṣ-ṣaḥāḥ ar-Rāzī'ego

J. arabski. 1564 r. Papier orientalny. Cm 27×18. Kart: 171 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Niektóre słowa w tekście oraz podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Muḫtār aṣ-ṣaḥāḥ*. Wyciąg z alfabetycznie ułożonego wg końcowych liter pierwiastków słownika *Kitāb aṣ-ṣaḥāḥ fī l-luġa* Abū Naṣr Ismā'īl b. Ḥammād al-Ǧawharī'ego (zm. 1002 r. n.e.) Autor: Muḥammad b. a. Bakr b. 'Abd al-Qādir ar-Rāzī. Por. GAL I, 128.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله بجميع المحامد على جميع النعم و الصلوة و السلام على خير خلقه محمد المبعوث على خير الامم و على آله و صحبه مفاتيح الحكم و مصابيح الظلم قال الشيخ العالم العلامه استاذ العالم زين الله و الدين حجه الاسلام و المسلمين محمد بن ابى بكر بن عبد القادر الرازى متع المسلمين بطول بقائه و عموم فوائده هذا مختصر فى علم اللغة جمعته من كتاب الصحاح للامام العلامة ابى نصر اسماعيل بن حماد الجوهرى ...

Uwagi: a) (k. 1 r°) — nazwisko właściciela: مصطفى بن محمد المدعو برسول زادة Muṣṭafā b. Muḥammad Rasūl Zāde;

b) (k. 171 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Abd ar-Raḥmān b. Muḥammad al-Brūsawī oraz data sporządzenia kopii 972 h.= 1564 r. n.e.;

c) na wewnętrznej stronie okładki tylnej ex libris z herbem i napisem: *Nescit Occasum Zur Dago-Grossenhoff'schen Bibliothek gehörig.*

XIII

BIBLIOTEKA GŁÓWNA UNIWERSYTETU IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

1

Sygn. 62

Kitāb ḥayāt al-ḥayawān ad-Damīrī'ego

J. arabski. 1589 r. Papier kremowy prążkowany. Cm 30,5×20. Kart: 1 ochr.+ 247. 31 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Niektóre słowa w tekście i tytuły ustępów czerwone. Bez oprawy, część składek luźna, część zszyta. Luźna współczesna okładka z szarego kartonu.

Tytuł: *Kitāb Ḥayāt al-ḥayawān*. Alfabetycznie ułożony traktat dotyczący etymologii nazw zwierząt występujących w Koranie, tradycji i poezji oraz omawiający znaczenie tych zwierząt dla medycyny i magii. Traktat ten poprzedzony jest wstępem o autorze oraz wykazem źródeł, z których korzystał. Wykaz źródeł obejmuje 284 traktaty, jeśli wierzyć notatce umieszczonej na jego końcu. Autor: Muḥammad b. Mūsā b. 'Isā ad-Damīrī Kamāl ad-Dīn aš-Šāfi'ī (zm. 1405 r. n.e.). Por. GAL II, 138, S II, 171.

Początek (k. 2 v°): بسم الله الرحمن الرحيم ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم و صلى

الله على سيدنا و آله و صحبه و سلّم . الحمد لله الذى شرف نوع الانسان بالاصغرين القلب و اللسان و فضله على ساير الحيوان بنعمتى النطق و البيان ورجّحه بالعقل الذى وزن به قضيا القياس فى احسن ميزان و اقام على و حدانيته البرهان احمده حمدًا يمدنا بمواد الاحسان و اشهد ان لا اله الّا الله وحده لا شريك له ...

U w a g i: a) rękopis foliowany 1—257; między k. 18—29 brak 10 kart;
b) (k. 1 r°) — nie zapisana;
c) (k. 1 v° — 2 v°) — wstęp oraz wykaz źródeł;
d) (k. 257 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii 998 h. = 1589 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Naṣūḥ b. Yūsuf.

2 Sygn. 211

Multaqā al-abḥur al-Ḥalabī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny błyszczący. Cm 19×11,5. Kart: 1 ochr. + 238 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *ta'līq*. Tytuły ustępów czerwone. Ramki złote. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Multaqā al-abḥur*. Traktat o hanafickich *furū'*. Autor: Burhān ad-Dīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-Ḥalabī (zm. 1549 r. n.e.).

Początek (k. 11 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى وفقنا التفقه فى الدين الذى هو حبله المتين و فضله المبين و ميراث الانبياء و المرسلين و حجته الدامغة على الخلق اجمعين ... و بعد فيقول المفتقر الى رحمة ربه الغنى ابراهيم بن محمد الحلبى قد سألنى بعض طالبى الاستفاده ان اجمع له كتابًا يشتمل على مسائل الفتاوى و المختار و الكنز و الوقاية بعبارة سهله غير مغلقة ...

U w a g i: a) (k. 11 v°, 12 r°) — początek tekstu ozdobiony szeroką złotą ramką oraz na marginesach dość prymitywnymi złotymi ornamentami o wzorach roślinnych;

b) (k. 1—10) — inny papier koloru kremowego; prawdopodobnie zostały doklejone później w trakcie oprawy;

c) (k. 6 v° — 8 v°) — dopisany inną ręką tekst o charakterze prawniczym zatytułowany: فى ترجيح البينات *fī tarğīḥ al-bayyināt*. Tekst ten ma być może jakiś związek z *Malğā al-quḍāt* lub *Tarğīḥ al-bayyināt*, traktatem zawierającym wskazówki dla sędziów w sprawach spornych, którego autorem jest Abū Muḥammad Ġiyāṯ ad-Dīn Ġānim b. Muḥammad al-Baġdādī al-Ḥanafī (zm. 1620 r. n.e.). Por. GAL II, 375, S II, 502. Autor cytuje jakiś traktat prawniczy pt. (*Kitāb*) *'umdat al-fatāwā*; być może chodzi tu o traktat prawniczy pod tym właśnie tytułem Ḥusām ad-Dīn 'Umar b. 'Abd al-'Azīz b. Māza aṣ-Ṣadr aš-Šahīd al-Buḥārī'ego (zm. 1141 r. n.e.). Por. GAL I, 374.

Początek tekstu: ... (sic!) فى ترجيح البينات بينة مدّعى الوفات اولى من بينة الباء
d) (k. 1 r° — 6 r°, 9, 10 r°, 236 v° — 238 v°) — nie zapisane;
e) rękopis foliowany współcześnie 1—238;

f) (k. 2 r°) — napisana ołówkiem notatka: *120 Piaster*, niżej: *Bibl. Nr 3574. Muḥammad b. Ibrahim al-Ḥalabi* (gest. 1549) *Titel*: *Multaqa al-abhur*;

g) (k. 1 r°) — dopisano ołówkiem ręką europejską (?) tytuł: ملتقى الابحر.

XIV

ZBIORY PRYWATNE W TORUNIU

Zbiory prof. E. Słuszkiewicza
Bez sygn.

Koran

J. arabski. 1872 r. Papier żółtawy. Cm 20×14. Kart 302. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi* typ turecki. Ramki podwójne: złote i czerwone, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa skórzana z wytłoczonym medalionem i klapą.

Koran.

Uwagi: a) rękopis uszkodzony: brak pierwszej karty, tekst rozpoczyna się od drugiej sury;

b) (k. 1 r°, 301 r°) → zdobione na marginesach szerokim złotym szlakiem z zielonymi listkami w rogach;

c) na marginesach drobne ozdoby w postaci rozetek, na niektórych kartach napisy *Allāh Akbar*;

d) (k. 301 v° — 302 r°) — nie zapisane;

e) (k. 301 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty as-Sayyid Muṣṭafā al-Hāšimī, ucznia Muḥammada an-Niyāzī, oraz data ukończenia kopii 1289 h. = 1872 r. n.e,

XV

BIBLIOTEKA NARODOWA W WARSZAWIE

1 Sygn. BOZ 172

Risālat ġarā'ib al-hay'a Muḥammada al-Ālī

J. arabski. 1434 r. (?) Papier orientalny kremowy i europejski biały prążkowany. Cm 15×9. Kart: 10 ochr. + 110 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Niektóre słowa w tekście oraz rysunki atramentem czerwonym. Oprawa skórzana europejska (XVIII w.?) z wytłoczonym na grzbiecie złotym tytułem *Astron. Arabe*.

Tytuł: *Risālat ġarā'ib al-hay'a*. Traktat o cudach astronomii. Autor: Muḥammad al-Ālī (?)

Początek (k. 2 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى قدّر فى السماء سبعة سيارة و صور فوقها ثوابتا دوارة و الصلوة على من نزل فيه حديث لولاك و بطلوع و جوده طلعت الافلاك و على آله و اصحابه ... امابعد فيقول الفقير الى الله الوالى محمد الآلى احسن الله مآله ... هذه رسالة مشتملة على غرائب دقيقه و [...] عميقه و غجائب رشيقه و لطائف انيقه جمعت فيها فى شدّة الغربه ما له الغرابة ... و سميتها غرائب الهيئة ...

U w a g i: a) podczas oprawy włączono do rękopisu następujące karty: 1, 3—4, 6, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 99, 101, 103, 105, 107 i 109 oraz przednie i tylne k. ochr. (k. 1 v°, 3 r°—6 v°— zapisane);

b) na kartach włączonych podczas oprawy (k. 3 r°—6 v°) przekład francuski rozpoczynający się od słów: *Au nom de Dieu Clément et miséricordieux, Loüanges (soient rendües) au Dieu qui a disposé dans le Ciel sept (Etoiles) planètes mobiles...*; pozostałe karty włączone nie zapisane;

c) (k. 1 v°) — notatka w j. francuskim: *En langue Arabe, Traité des merveilles d'Astronomie par Mehemet Alāly. Ce manuscrit arabe très curieux a été acheté à Paris à une vente en 1803, au terme du Consulat de Buonaparte.*;

d) (k. 2 r°) — notatka *Ms de Mr De Lacroix*, niżej رسالة غرايب الهيئة لمحمد الآلى, a pod tym: *François grudé* (?) *[Mon]sieur de La Croix du Maine, en latin Crucimanus naquit en* 1552, *au Mans. Laborieux Bibliographe, employa 10.000 francs en achat de livres et manuscripts som[m]e prodigieuse à une époque où la marc d'argent ne valait que 16 francs. Soupçonné de professer en secret les principes de la reforme il fut assassiné à Tours en 1592, âgé de 40 ans. Il a laissé le premier volume de la Bibliothèque Française, ou catalogue des écrivains français depuis cinq siècles*;

e) (k. 110 r°) — kolofon تم كتابة غرايب الهيئة على يد مؤلفه الفقير الى الوالى محمد الآلى فى بلدة فاخرة خوارزم فى ثامن شعبان المعظم سنة ثمان و ثلثين و ثمانمائة ...
z którego wynika, że rękopis jest oryginałem autora i został ukończony w 838 h.= 1434 r. n.e. w Ḫwārizmie;

f) (k. 110 v°) — glosy w j. perskim oraz pieczątka z herbem i napisem *Bibliotheca C: O: Zamoyski.*

2 Sygn. 5064

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier prążkowany błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 9,5×6,5. Kart: 2 ochr.+ 97 + 3 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ turecki. Tytuły na niektórych kartach, także ramki i podkreślenia — czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanymi złotymi ramkami, medalionami oraz klapą.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający modlitwy w j. arabskim oraz wyjaśnienia w j. tureckim, rozpoczynający się od początkowego rozdziału Koranu (*fātiḥa*).

Początek (k. 1 v°): يا الله اعوذ بالله من الشيطان الرجيم سورة الفاتحة الكتاب بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ملك يوم الدين ...

U w a g i: a) na grzbiecie okładki oraz na wewnętrznej stronie przedniej okładki naklejka z sygnaturą *S 50*;

b) (k. 1 r°) — prymitywny ornament farbami wodnymi w kształcie zachodzących na siebie kół z epitetami Allāha i imieniem Muḥammad w środku;

c) (v° k. 3 ochr. tylnej) — glosy.

3 — Sygn. 5066

Wybór z Koranu, modlitewnik oraz fragment zbioru przepisów magicznych

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie, na niektórych kartach podłużne równoległe linie i profilowane półksiężyce), od k. 69 nieco innego gatunku. Cm 17,5×11,5. Kart: 5 ochr. + 93 + 3 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Do k. 68r° ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z wytłaczanym medalionem, na brzegach rękopisu oraz wokół medalionów złote ramki.

1. (k. 1 v° — 37 v°) Wybór z Koranu obejmujący następujące sury: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 97, 110, 112—114.

2. (k. 37 v° — 68 r°) Zbiór modlitw i tekstów religijnych na przemian w j. arabskim i tureckim.

Początek (k. 37 v°): ... اللهم يا سريع الحساب ياشديد العقاب ياخالق كل شئ

3. (k. 69 r° — 93 r°) Tekst mieszany w j. arabskim i tureckim (bez początku) zawierający szereg przepisów o charakterze magicznym przeciw chorobom i boleściom.

Początek (k. 69 r°): [...] و هوان هذا (sic!) السورة المباركة تبرئ من الاسقام وآلام
و تتعجل بها العافيه اذا تلاها المريض او تليت الى جنبه ...

Uwagi: a) (k. 68 v°) — przepis magiczny chroniący przed pożarem domu, kradzieżą nieruchomości i zatonięciem statku. W tekście imiona Siedmiu Braci Śpiących.

Początek: [...] قال رسول الله صلى الله عليه و سلم علمو اولادكم اسماء اصحاب الكهف فانها او
كتبت على دار لم تحرق و على متاع لم تسرق و على مركب لم تغرق ...

b) (r° k. ochr. przedniej) — glosy arabskie (aforyzmy).

4 — Sygn. 5067

Koran

J. arabski. 1669 r. Papier orientalny błyszczący. Cm 22,5×15,5. Kart 406. 12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Ramki potrójne w kolorach złotym i niebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa orientalna skórzana z klapą, na okładkach i na klapie piękne, wytłaczane złotem ornamenty, wyklejki z czerwonej skóry z wytłoczonymi złotem ornamentami.

Koran.

Uwagi: a) wyjątkowo piękny egzemplarz Koranu: na marginesach zaznaczony podział na części w ozdobnych wielobarwnych medalionach;

b) (k. 1, 2, 3 r°, 404 v°, 405, 406) — nie zapisane;

c) (k. 3 v°, 4 r°) — bogato zdobione, tekst obramowany b. misternie wykonanym ornamentem roślinnym w kolorach złotym, niebieskim i różowym;

d) (k. 404 r°) — w kolofonie data: 1080 h. = 1669 r. n.e.;

e) (k. 2 r°) — notatka: *Ein vollständiger Korán von Schreiber im Jahre 1669 der Hedschira, oder 1669 nach Chr. Geb. beendigt. Warmbrunn* (Cieplice) *11 May 1813. Otto Klaproth.*

f) (k. 1 r°) — nieco zatarta owalna pieczątka: *Freistandesherrliche* [...] *Bibliothek zu Warmbrunn.*;

g) na wyklejce przedniej okładki ex libris z herbem i napisem *Schaff-Gotsche.*

5 Sygn. 5069

Fragment Koranu

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny prążkowany błyszczący. Cm 26×17. Kart: 1 ochr. +2+1 ochr. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki złote, interpunkcja złota i czerwona, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana luźna z wytłaczanym medalionem i klapą, obramowana złotymi podwójnymi ramkami.

Koran. Fragment obejmujący sury 37, 119—38, 2.

Uwagi: a) (v° k. ochr. przedniej) — notatka w j. niemieckim: *Unvollständige Ssura aus dem Korán arabisch. Der Anfang und der Ende fehlen. Warmbrunn* (Cieplice) *d. 11 May 1813. Otto Klaproth*;

b) na żółtej wyklejce tylnej okładki ex libris z herbem, niżej naklejona sygnatura *S. 18*;

c) rękopis pochodzi ze zbioru Schaffgotschów z Cieplic (przejęty przez Bibliotekę Narodową w 1949 r.).

6 Sygn. 5439

Miscellanaea

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 18,5×15. Kart: 6 ochr.+ 40 + 4 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły, ramki, wokalizacja niektórych słów i niektóre słowa w tekście — czerwone. Trzecia ramka niebieska. Oprawa orientalna skórzana z klapą zdobiona wytłaczanym ornamentem i medalionami wypełnionymi laką.

1. (k. 1 v° — 32 r°) Tytuł: *al-Ǧumāna fī izālat ar-raṭāna*. Traktat o błędach kolokwialnych. Autor: Abū ʻAbd Allāh b. al-Imām at-Tūnisī (?)

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه قال الشيخ الامام النحوى اللغوى الاديب المشارك ابى عبد الله بن الامام التونسى رحمه الله الحمد لله الـذى انطق الانسان بلغات مختلفات و جعل لغة العرب من بينها بمنزلة الدرة ...

2. (k. 33 v° — 35 v°) Kasyda o walce z chrześcijanami w Hiszpanii. Autor: Abū aṭ-Ṭaybān (?) Šarīf... (?)

Początek (k. 33 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه والاديب العلامة خاتمه ادباء الاندلس أبى الطيبان شريف ...

3. (k. 35 v° — 40 r°) Anonimowa kasyda.

Początek (k. 35 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و لبعض اه يآمالقة سلام كريم متجرد اخص به مولاى خير الائمة سلام على مولاى سلطان مكه و سلطان دار المصطفى خير بقعة ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 32 v°, 33 r°, 40 v°) — nie zapisane;
b) (k. 32 r°) — 1 wiersz, (k. 40 r°) — 6 wierszy;
c) na wyklejce tylnej okładki naklejka: *Ex libris Francisci de Dombay*;
d) (k. 33 v°) — tytuł napisany atramentem niebieskim, wokalizacja — czerwonym;
c) skąpe glosy interlinearne i marginalne.

7 Sygn. 7157

Koran

J. arabski. 1804 r. Papier kremowy prążkowany błyszczący ze znakiem wodnym (trudna do ustalenia figura zwierzęca). Cm 21,5 × 13. Kart: 2 ochr. + 344 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanym złotem ornamentem. Klapa oderwana.

Koran.

U w a g i: a) wyklejki obydwu okładek skórzane (czerwona skórka) z wytłaczanymi złotem ornamentami o charakterze geometrycznym;
b) (k. 1 r°) — zatarte glosy w j. tureckim;
c) (k. 1 v° i 2 r°) — początek tekstu bogato zdobiony: ornamenty w kolorach złotym, niebieskim, czerwonym i różowym;
d) złocone miejsca na tytuły sur, samych tytułów brak;
e) (k. 444 v°) — nie zapisana;
f) (k. 443 r° — 444 r°) — modlitwa;
g) na marginesach niektórych kart wielobarwne medaliony (wzory roślinne i geometryczne) oraz dopisany inną ręką czerwonym atramentem podział na części;
h) (k. 2 ochr. tylna) — pieczątka okrągła: *Biblioteka Wojskowa, Rembertów*;
i) (k. 442 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty ʿAlī b. Ḥusayn oraz data ukończenia kopii 1219 h. = 1804 r. n.e.

XVI

BIBLIOTEKA PUBLICZNA W WARSZAWIE

1 Sygn. 5343

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21×15. Kart: 19 + 2 ochr. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa z wzorzystego miękkiego kartonu.

Koran. Fragment obejmujący sury 51, 31—57.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — pieczątka: *Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Dar Hr. J. Potockiego.* Obok olowkiem dopisana sygnatura *5343.* Także pieczątka na r° k. 1 ochr.;

b) (v° k. 1 ochr.) — pieczątka: *Bibliot. Ossol.* i niebieskim ołówkiem napis: *Rkp. 43 Alkoran*;

c) (r° k. 1 ochr.) — czarnym atramentem ozdobnym pismem ex libris: *Steffannus Debrissene* (?), a niżej notatka w j. niemieckim ostrzegająca przed kradzieżą rękopisu.

2 Sygn. 5366

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny błyszczący. Cm 16×10,5. Kart 424. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym złotem ornamentem i klapą, podniszczona.

Koran. Fragment obejmujący sury 1—79, 26.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — początek tekstu prymitywnie zdobiony szerokimi zielonkawymi ramkami;

c) na wyklejce przedniej okładki ex libris z herbem i napisem: *Zbiór Książek Ignacego Hrabi Łosia Radcy Ces. Król. Sądów Szlach. Lwowskich 1841*; pod ex librisem notatka: *Ten rękopis nabyl 19 maja 1831 w Lwowie Ignacy Hrabia Łoś Radca C.K. Sądów Szlacheckich Lwowskich. Alkoran czyli Koran w arabskim języku. Zaplacilem* 2 *Kor.*;

d) (k. 424 v°) — glosy oraz pieczątka: *Bibliot. Publiczna M. St. Warszawy. Dar Hr. J. Potockiego,* obok ołówkiem sygn. *5366* (także pieczątka i sygn. na k. 1 r°), niżej owalna pieczątka: *Ossolineum wyłączono*;

e) na tylnej okładce nalepka z napisem: *Manuscripta Instituti Ossoliniani I 5561*;

f) (k. 424 r°) — modlitwy w j. tureckim;

g) rękopis paginowany ołówkiem po europejsku (co 2. strona) 1—852, między s. 2—7 brak 2 kart (s. 3—5), co dowodzi, że już w chwili paginowania rękopis był zdekompletowany.

3 Sygn. Nr inwentarza 724

Koran

J. arabski. 1790 r. Papier kremowy orientalny. Cm 28×17,5. Kart: 6 ochr.+ 487 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Poczwórne ramki w kolorach czerwonym, ciemnoniebieskim i jasnoniebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym i ornamentami. Klapa oderwana.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — zatarty prawie w zupełności napis zawierający prawdo-

podobnie dokładne dane dotyczące daty powstania rękopisu, o czym zdaje się świadczyć zachowana przy końcu wiersza data 1205 h. = 1790 r. n.e.;

b) (k. 487 v°) — bezpośrednio po ostatnim wersecie Koranu rozpoczyna się modlitwa, której dokończenie dopisane inną ręką znajduje się na r° k. 1 ochr. tylnej; jak się wydaje, rękopis miał więc jeszcze jedną kartę, która uległa zniszczeniu, być może w czasie oprawy;

c) (v° k. 2 ochr. przedniej) — okrągła pieczątka: *Ungarische Institut, Turkologisches Abteilung. Bibliothek A. von Le Coq*;

d) (k. 3—6 ochr. przednie) — glosy, częściowo w j. perskim;

e) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst ozdobiony wyblakłym ornamentem w kolorach złotym i niebieskim;

f) na wyklejce przedniej okładki nalepka: *Ex libris Albert von Le Coq*.

XVII

BIBLIOTEKA UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

1 Sygn. Nr inw. nabytków 114

Traktaty o składni arabskiej

J. arabski i turecki. 1575/76 r. Papier orientalny błyszczący koloru oliwkowego, w cz. 2 i 3 także niebieskiego. Cm 18×11. Kart 151. 9—11 wierszy na stronę. Pismo w cz. 1 *nasḫī*, w cz. 2 i 3 *nastaʿlīq*. W cz. 2 i 3 ramki oraz tytuły rozdziałów złote. Oprawa półskórek, brak jednej okładki.

1. (k. 9—75) Tytuł: *al-Kāfiya*. Traktat o składni arabskiej. Autor: Ǧamāl ad-Dīn a. ʿAmr ʿUṯmān b. ʿUmar b. a. Bakr al-Ḥāǧib (zm. 1249 r. n.e.). Por. GAL I, 303, S I, 531.

Początek (k. 9 v°): الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد و هى اسم و فعل و حرف ...

2. (k. 87 r° — 132 v°) Tytuł: *Kitāb al-miṣbāh fī n-naḥw*. Traktat o składni opracowany na podstawie *Kitāb al-ʿawāmil al-mi'a* al-Ǧurǧānī'ego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Abūl-Fatḥ Nāṣir ad-Dīn b. ʿAbd as-Sayyid al-Muṭarrizī (zm. 1213 r. n.e.). Por. GAL I, 394.

Początek (k. 87 v°): امّا بعد حمد الله ذى الانعام جاعل النحو فى الكلام كالملح فى الطعام ...

3. (k. 134—148) Tytuł: *Kitāb al-ʿawāmil al-mi'a* (lub *Mi'at ʿāmil*). Bardzo popularny traktat o składni arabskiej. Autor: Abū Bakr ʿAbd al-Qāhir b. ʿAbd ar-Raḥmān al-Ǧurǧānī (zm. 1078 r. n.e.). Por. GAL I, 287, S I, 503.

Początek (k. 134 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله اجمعين فان العوامل فى النحو على ما الّفه الشيخ الامام عبد القاهر بن عبد الرحمان الجرجانى ...

Uwagi: a) (k. 1 r° — 9 r°, 81 r° — 87 r°, 138 v° — 134 r°) — glosy;

b) (k. 75—80) — uzupełnienie do *al-Kāfiya*;

c) (k. 81 v°) — na marginesie skrócony tytuł dzieła *Matn al-miṣbāḥ*;

d) (k. 149—150) — tekst turecki napisany inną ręką, zawierający uwagi dotyczące powyższych traktatów.

2

Sygn. Nr inw. nabytków 116

Zbiór tekstów prawno-religijnych

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier żółtawy prążkowany. Cm 17,5×11,5. Kart: 121 + 4 doklejone mniejszego formatu. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów, podkreślenia i ramki – czerwone. Oprawa kartonowa szara z wzorami koloru pomarańczowego, jednej okładki brak.

Bez tytułu. Zbiór cytatów z Koranu, tradycji oraz wypowiedzi przedstawicieli różnych szkół prawniczych w kwestiach przepisów prawnych i rytualnych.

Początek (k. 1 v°): في بيان فضائل الصداقه ايضا قال الله تعالى لن تنالوا البر اين تبلغوا حقيقة البر ...

U w a g i: a) na marginesach glosy;

b) fakt, że pierwszy rozdział rękopisu rozpoczyna się od tytułu: *Fī bayān faḍā'il aṣ-ṣadāqa ayḍan*, wskazuje, że początek zaginął;

c) (k. 118 r° — 119 v°) — glosy w j. tureckim (krótkie wierszyki — *qiṭ'a*);

d) (k. 120 r° — 121 v°) — nie zapisane.

3

Sygn. Nr Kat. 260

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII/XIX w. Papier żółtawy prążkowany. Cm 10×7. Kart 154. Przeciętnie 6 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i ozdoby czerwone. Oprawa pergaminowa żółta z wytłaczanymi ornamentami.

Bez tytułu. Modlitewnik-talizman (rodzaj *ḥamail*'u), najprawdopodobniej litewskiego pochodzenia, zawierający modlitwy w j. arabskim i tureckim przeznaczone do odmawiania w czasie podróży.

Początek (k. 12 v°): ... بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين

U w a g i: a) (k. 3 v°) — sumaryczny opis rękopisu: *Książeczka do nabożeństwa po arabsku zawierająca modlitwy przygodne* (*w chorobie*, *podróży*), *niektóre komentarzem tureckim zaopatrzone*, *w środku jest i powiastka jedna. Rękopis zszyty z różnych kawałków z których najnowsze, jak talizman z przymiotami Boga ułożony, pisane w r.* 1221 *ery machometańskiej* (sic!) *co przypada na rok 1805 ery chrześcijańskiej. Pisał Tatar Litewski* (Józef Przyborowski, Bibliotekarz Biblioteki Głównej w latach 1863—1870);

b) (k. 39 r°) — sześcioramienna rozeta w kole pokryta błyszczącym (złotym ?) pyłem, zawierająca epitety Allāha;

c) (k. 108 v°) — data (?): 1221 (hidżry) = 1806 r. n.e.;

d) (k. 9 v°, 151 v°) — pieczęć z napisem: *Biblioteka Główna w Warszawie*;

e) (k. 152 v°) — notatka w j. łacińskim: *Hunc librum manuscriptum ad Bibliothecam Collegii Maioris Universitatis Cracoviae: obtulit R. D. Gregorius Joannes*

Zdziewoysky a Łasko Phiae Doctor Parochus Wilanowiensis Anno Dmno 1642, a niżej dopisek Tatara Litewskiego (por. a): *Pewnie tylko okładka i przyległa żółta kartka z tego okresu, bo na talismanie jest rok mach.* (sic!) *1221—1805 chrześcijańskiemu.*

4 Sygn. Nr inw. nabytków 1027

Podręcznik kaligrafii

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 20,5×16. Kart 18. 6—7 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki złote. Oprawa kartonowa. Zewnętrzna strona kartonu zdobiona wytłaczanymi wzorami o charakterze roślinnym — motywy roślinne koloru różowego na złotym tle, kolory wyblakłe.

Bez tytułu. Podręcznik kaligrafii pismem *nasḫī* zawierający: 1. (k. 1 v° — 2 r°) — poszczególne litery alfabetu, 2. (k. 2 v°) — litery alfabetu wraz ze znakami samogłoskowymi, 3. (k. 3 r° — 16 r°) — połączenie liter, 4. (k. 16 v°, wiersze 1—2) — formułę mnemotechniczną liczbowej wartości liter alfabetu, 5. (k. 16 v°, wiersze 3—18) — teksty o charakterze religijnym (modlitwy) przeznaczone do ćwiczenia w czytaniu.

Początek podręcznika kaligrafii (k. 1 v°): ... رب يسر ولاتعسر رب تمم بالخير اب ت ث ج

Początek tekstów religijnych (k. 16 v°, wiersz 3): احسن الخالقين سبحانك اللهم و بحمدك و تبارك اسمك و تعالى جدك وجل ثناءك ...

U w a g i: a) rękopis foliowany ołówkiem (całkiem współcześnie) 1—19 z zaliczeniem okładki przedniej;

b) (k. 1 r°, 18 v°) — nie zapisane;

c) (k. 1 v° — 2 r°) — bogato, lecz prymitywnie zdobione: ramki i wzory w kolorach złotym, czarnym, żółtym, niebieskim, pomarańczowym;

d) (k. 1 v° — 16 r°) — podręcznik kaligrafii, w prostokątach (6×5) pól, ramki prostokątów oraz linie oddzielające pola — złote;

e) na wewnętrznej stronie okładek w poprzek — kalendarz astrologiczny.

5 Sygn. Nr inw. nabytków 1028

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 29,5×17,5. Kart 222. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły sur oraz interpunkcja, jak również podział na części na marginesach — czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami, b. zniszczona przez wilgoć i korniki.

Koran.

U w a g i: a) na początkowych kartach tekstu koranicznego (k. 2 v° i 3 r°) prymitywny ornament w kolorze pomarańczowym, wyblakłym;

b) (k. 1 v° — 2 r°) — inną ręką tekst o charakterze religijnym rozpoczynający się od słów: بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين صدق العظيم العليم و بلغ رسوله الكريم و نحن على ما قال ربنا و خالقنا فرازقنا و حافظنا و مولينا من الشاهدين ...

d) niektóre karty na marginesach oklejone innym, młodszym papierem;

c) (k. 221 v°) — modlitwa oraz próby pisma, całość zamazana;

e) (k. 1 r°, 222 r°—v°) — nie zapisane;

f) (k. 222 v°) — owalna pieczątka: *Majorats-Bibliothek zu Carolatti*; prawdopodobnie z tego zbioru pochodzi doklejony u góry wyklejki tylnej okładki pasek papieru zawierający sygnaturę (?) *XXI. 131. Z. 8.*

XVIII

KATEDRA SEMITYSTYKI UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Bez sygn.

I część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier gruby prążkowany. Cm 27×19. Kart: 1 ochr. + 60 + 1 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą, oklejona wzorzystym chińskim jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

I część Koranu obejmująca sury 1—2, 141.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 58 v°, 59 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;

c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej naklejka skórzana zawierająca kilka znaków chińskich;

d) na środku okładki przedniej skórzana naklejka z napisem: اوّل.

e) (k. 1, 59 v°—60) — nie zapisane;

f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;

g) rękopis ten, wraz z dwoma następnymi (XIX, 1, 2), stanowi część jednego Koranu.

XIX

KATEDRA TURKOLOGII UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

1

Nr inwentarza 724

Koran

J. arabski. 1790 r. Papier kremowy orientalny. Cm 28×17,5. Kart: 6 ochr. + 487 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Poczwórne ramki w kolorach czerwonym, ciemnoniebieskim i jasnoniebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami. Klapa oderwana.

Koran.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — zatarty prawie w zupełności napis zawierający prawdo-

podobnie dokładne dane dotyczące daty powstania rękopisu, o czym zdaje się świadczyć zachowana przy końcu wiersza data 1205 h.= 1790 r. n.e.;

b) (k. 487 v°) — bezpośrednio po ostatnim wersecie Koranu rozpoczyna się modlitwa, której dokończenie dopisane inną ręką znajduje się na r° k. 1 ochr. tylnej; jak się wydaje, rękopis posiadał więc jeszcze jedną kartę, która uległa zniszczeniu, być może w czasie oprawy;

c) (v° k. 2 ochr. przedniej) — okrągła pieczątka: *Ungarische Institut, Turkologisches Abteilung. Bibliothek A. von Le Coq*;

d) (k. 3, 4, 5, 6 ochr. przednie) — glosy, częściowo w j. perskim;

e) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst ozdobiony wyblakłym ornamentem w kolorach złotym i niebieskim;

f) na wyklejce przedniej okładki nalepka: *Ex libris Albert von Le Coq*.

2 — Bez sygn.

XXIII część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 27×19. Kart: 2 ochr. + 58 + 2 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą oklejona wzorzystym chińskim (?) jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

XXIII część Koranu obejmująca sury 36—39, 31.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym, w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 57 v°, 58 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;

c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej s. naklejka zawierająca kilka znaków chińskich;

d) na środku okładki przedniej naklejka z napisem: وما انزلنا zaczerpniętym z wersetu 27 sury 36.

e) (k. 58 v°) — nie zapisana;

f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;

g) rękopis ten, wraz z poprzednim (XVIII, 1) i następnym (XIX, 2), stanowi część jednego Koranu.

3 — Bez sygn.

XXVI część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 27×19. Kart: 2 ochr. + 58 + 2 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą, oklejona wzorzystym chińskim (?) jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

XXVI część Koranu obejmująca sury 46—51, 30.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym, w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 57 v°, 58 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;

c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej nalepiona naklejka zawierająca kilka znaków chińskich;

d) na środku okładki przedniej naklejka z napisem: حم، zaczerpniętym z pierwszego wersetu sury 46;

e) (k. 58 v°) — nie zapisana;

f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;

g) rękopis ten, wraz z dwoma poprzednimi (XVIII, 1; XIX, 2), stanowi część jednego Koranu.

XX

MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE

Sygn. Wil. 444

Miscellanea

J. arabski. 1770 r. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21,5×14. Kart: 3 ochr. + 21 + 4 ochr. 28 wierszy na stronę, przeważnie w dwóch kolumnach. Pismo *nasḫī*. Niektóre słowa w tekście czerwone, ramki złote i zielone, tytuły wielobarwne na złotym tle w różnokolorowych ramkach. Oprawa europejska kartonowa.

1. (k. 1 v° — 16 v°) Tytuł: *Ṣaḥābat al-badriyyīn*. Alfabetyczny spis towarzyszy Proroka, którzy brali udział w bitwie pod Badr (624 r. n.e.). Spis poprzedzony jest wstępem autora, który pisze, że za radą szejka nazwiskiem Madrānī oparł się na traktacie *al-Iṣābā fī tamyīz aṣ-ṣaḥāba* Abū l-Faḍl A. b. ʻAlī b. Muḥammad Ḥağar Šihāb ad-Dīn al-ʻAsqālānī al-Kinānī aš-Šāfiʻī'ego (zm. 1449 r. n.e.). Por. GAL II, 67, S II, 72. Autor uzupełnił spis na podstawie traktatu *al-Istiʻāb fī maʻrifat al-aṣḥāb* Abū ʻUmar Yūsuf b. M. b. ʻAbd al-Barr an-Namarī al-Qurtūbī'ego (zm. 1071 r. n.e.). Por. GAL I, 367, S I, 628. Jak wynika z wstępu, spis towarzyszy Proroka przeznaczony jest do celów modlitewnych.

Początek (k. 1 v°): صحابة البدرين باسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله و كفى و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد ...

2. (k. 16 v° — 18 v°) Tytuł: *Manẓūmat al-munağāt*. Poemat religijny. Autor: Zayn al-ʻĀbidīn (?)

Początek (k. 16 v°): زين العابدينك منظومه مناجاتيدر عباد الله رجال الله اعينونا بعون الله ...

3. (k. 18 v° — 21 v°) Kasyda o imionach Allāha (*al-asmā' al-ḥusnā*), jak wynika z treści, jest to *Manẓūmat asmā' Allāh al-ḥusnā*. Autor: ʻAbd al-Ġanī an-Nābulsī.

Początek (k. 18 v°): هذه القصيدة للشيخ عبد الغنى النابلسى باسمآء رب العالمين ابتدينا و بالحمد لايحصى و بالشكر وفيا ...

Uwagi: a) (k. 21 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1183 h. = 1770 r. n.e.

b) do rękopisu dołączony i wklejony w czasie oprawy list prof. Sękowskiego do Herbutta, kanonika Łuckiego, zawierający opis rękopisu.

c) jak wynika z początku do części 2 (k. 16 v°), rękopis jest pochodzenia tureckiego.

XXI

POLSKIE TOWARZYSTWO ORIENTALISTYCZNE W WARSZAWIE

1* Sygn. 1

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×12,5. 17 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna przeciw wrogom.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبى بعده صلاة الخصماء اربع ركعات و يقرا فى الاولى بفاتحة و الاخلاص ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, przybrudzone i poplamione;
b) ślady złożenia na cztery części.

2 Sygn. 2

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11,5×8,6. 8 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Amulet zawierający słowa magiczne. U góry ... و بسم الله الرحمن الرحيم niżej 7 wierszy liter i znaków magicznych pisanych łącznie.

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, przez papier przebijają litery;
b) brzegi rękopisu postrzępione.

3 Sygn. 3

Amulet

J. arabski. XX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 14 wierszy, v° — 17. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—9) Przepis magiczny na zdobycie majątku.

Początek (r°): فائدة طلب الرزق الحمد لله رب العالين ...

---

* Przy cytowaniu początku tekstów magicznych ze zbiorów PTO przyjęta została zasada nie poprawiania błędów i nie sygnalizowania ich przez wzmiankę „sic!" ze względu na bardzo dużą liczbę usterek językowych różnego rodzaju. Błędy te zdają się wskazywać, że amulety pisane były przez osoby, których językiem ojczystym nie był język arabski.

2. (v°, wiersze 10—18). Przepis magiczny na pomyślną hodowlę bydła.

Początek: ... فائدة طلب الرزق البقر تكتب و تمسح في البقر ...

Uwaga: (v°) — przepis na pomyślną hodowlę bydła (?) w poprzek strony.

Początek: ... باب فال [?] البقر ...

4

Sygn. 4

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11,2×8. Kart 2. 8—10 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Modlitwa magiczna o uzyskanie majątku.

Początek (k. 1 r°): ... باب طلب رزق المال تكتب يوم الخميس او يوم الجمعة ...

U w a g i: a) (k. 2 v°) — nie zapisana;

b) brzegi kart pociemniałe od wilgoci.

5

Sygn. 5

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 14 wierszy, v° — 8. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czerwony i czarny. Bez oprawy.

Wyjaśnienie korzyści płynących z inwokacji do Allāha przy użyciu słów: يا قيوم يا حيّ

Początek (r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة لا تترك ياحيّ ياقيوم فاذكرها ليلة الجمعة ...

U w a g i: a) na marginesach dopiski;

b) rękopis przeżarty przez korniki;

c) (v°) — kwadrat magiczny (3×3 pola).

6

Sygn. 6

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 11,2×8. Kart 2. 11—12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Modlitwa magiczna o zdobycie majątku oraz szczęścia po śmierci.

Początek (k. 1 r°): فائدة رزق المال الدنيا و الآخرة

U w a g i: a) (k. 1 r°) — na marginesie z lewej strony dopisek związany z treścią amuletu;

b) brzeg rękopisu oraz k. 2 v° pociemniałe.

7

Sygn. 7

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16,5×10. R° — 16 wierszy, v° — 2. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny na zdobycie majątku, na ochronę przed złodziejami i nieszczęściami oraz wejście do raju.

Początek: ... فائدة الخاتم القرآن مربع من شرب الخاتم القرآن ستين حزباً ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola).

U w a g i: a) rękopis sklejony z dwóch kawałków papieru różnej wielkości; b) ślady zgięcia we dwoje.

8

Sygn. 8

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (4 podłużne równoległe linie). Cm 17×11,8. R° — 15 wierszy, v° — 3. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Przepis magiczny chroniący przed złodziejami i nieszczęściami, umożliwiający zdobycie majątku oraz zapewniający raj.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الخاتم القرآن مربع من شرب الخاتم القرآن ستين حزّبا يدخل الجنة ...

U w a g i: a) (v°) — kwadrat magiczny (4×4 pola), pod nim znaki magiczne;

b) brzegi rękopisu postrzępione, rozdarcie z lewej strony zszyte nićmi, w środku wydarte dwie dziury;

c) rękopis sklejony z dwóch kawałków papieru.

9

Sygn. 9

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15,5×11. 16 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca trwałość majątku.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة تثبيت المال تكتب يوم الاحد و تغسل به يديك يثبت المال ...

U w a g i: a) rękopis uszkodzony, dwie podłużne dziury na lewym marginesie;

b) w połowie ślad złożenia;

c) (v°) — nie zapisane;

d) (v°) — rozgnieciony i przylepiony owad.

10 — Sygn. 10

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 16×11. 6 wierszy. Pismo *kūfī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Kwadrat magiczny (3×3 pola). U góry napis: يا محمد بسم الله الرحمن الرحيم U dołu (3 razy) مكاتكا oraz تعب

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

11 — Sygn. 11

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie). Cm 11×8. R° — 4 wiersze, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) i przepis magiczny zapewniający zwycięstwo w wojnie świętej.

Początek: ... باب النصر فى الجهاد

2. (v°) Przepis magiczny i kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zwycięstwo wojska w walce.

Początek: ... باب النصر فى الجيش

U w a g i: a) rękopis uszkodzony, dwie podłużne dziury u góry karty;
b) na marginesie ślady wilgoci.

12 — Sygn. 12

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 11 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—3) Przepis magiczny zapewniający ochronę zasiewów.

Początek (r°): فائدة حرز الزرع و الحوت و الطير و الجراد

2. (v°, wiersze 4—5). Kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zwycięstwo.

Początek: باب النصر لعمرك

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

13 — Sygn. 13

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 10 wierszy, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający zdobywanie bydła.

Początek (r°): فائدة جلب البقر جدّا مجرب صحيح ...
2. (v°, wiersze 6—8) Kwadrat magiczny (4×4 pola) i przepis magiczny w poprzek strony zapewniający zdobycie majątku.
Początek: فائدة خاتم لا اله الا الله المربع ...
Uwagi: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

14 — Sygn. 14

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 11 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) Modlitwa.
Początek (r°): واما قراءة [...] اللهم صل و سلّم على سيدنا محمد ...
2. (v°, wiersze 6—7) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) leczące każdą chorobę.
Początek: فائدة دواء لكل شئ ...
Uwagi: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na prawym marginesie ślady wilgoci.

15 — Sygn. 15

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17,5×11,5. 8 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Modlitwa i prostokąt magiczny (7×6 pól) chroniący kobiety przed ukazywaniem się im we śnie demonów.
Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حرز الطير والجن والشيطان الذى يأتى المراة فى نومها على صورة ابن أدم ...
Uwaga: (v°) — nie zapisane.

16 — Sygn. 16

Amulet

J. arabski. XX w. Papier z b. drobnymi prążkami. Cm 16×11. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Uwagi: a) (r°) — słowa magiczne w różnych kierunkach;
b) (v°) — figura magiczna.

17 Sygn. 17

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 16,5×11,5. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacja modlitewna z Koranu (sura 112).

Początek: (r°): بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

18 Sygn. 18

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 16,5×11,5. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacja modlitewna z Koranu (sura 112).

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

19 Sygn. 19

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 12×5,5. 13 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (r°): بسم الله الرحمٰن الرحيم محمد معين مبين يا عليم يا خبير يا مبين ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) z prawej strony u góry znak wodny, prawdopodobnie fragment półksiężyca.

20 Sygn. 20

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 17,5×11. R° — 3 wiersze, v° — 5. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły. Bez oprawy.

1. (r°) Recepta magiczna.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة داو = [دواء ?] ...

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz znaki magiczne.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم و من اراد ان يخرج القاطا [?] ...

21

Sygn. 21

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier brunatny prążkowany ze znakiem wodnym (półksiężyc). R° — 2 wiersze, v° — 9. Cm 10,2×7,8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny zapewniający miłość między mężczyzną i kobietą oraz między niewolnikami i władcą.

Początek: ... باب المحبه المرة و الرجل كلهم اجمعين

2. (v°) Przepis magiczny zapewniający leczenie impotencji seksualnej (?).

Początek: ... فائدة دواء عجز الذكر

Uwagi: a) ślad złożenia we dwoje;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

22

Sygn 22

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 33,5×23. V° — 29 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Figura magiczna w kształcie gwiazdy 12-ramiennej z wpisanymi imionami Allāha i znakami magicznymi.

2. (v°) Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacją modlitewną z Koranu (sura 112).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد

3. (v°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم وبه تسبعين ياطرفيائل يا كرطيائل

4. (v°) Przepis magiczny na zdobycie majątku od ludzi (?).

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طلب المال الناس تكتب و غسل وجهه عشى المال يعطيك طوعا و كرها ...

Uwagi: a) rękopis złożony na 8 części, w miejscach złożenia przerwany prawie w zupełności;

b) (v°) — tekst w poprzek strony;

c) na brzegach zacieki od wilgoci.

23

Sygn. 23

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy bezdrzewny. Cm 16,5×12,5. 3 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Niedokończony przepis magiczny zapewniający zdobycie majątku i wejście do raju.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الخاتم القرآن مربع و من شرب الخاتم القرآن ستين حزبا يدخل الجنة ...

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane;
b) (r°) — lekko poplamione atramentem.

24 Sygn. 24

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy bezdrzewny. Cm 16,5×10,5. 8 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Przepis magiczny na wywoływanie przestrachu u ludzi.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الرعب بحوف [= يخوف] الناس ...

Uwaga: (v°) — nie zapisane.

25 Sygn. 25

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 12×8,5. Kart 2. 15—17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Karty złożone w składkę, bez oprawy.

1. (k. 1 r°) Modlitwa magiczna.

Początek: فائدة الله لا الاه الا هو الحي القيوم ...

2. (k. 1 v° — 2 v°, wiersze 1—4) Przepis magiczny i modlitwa magiczna zapewniające ochronę przed białą bronią.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده الكريم فائدة الدواء الحديد ...

3. (k. 2 v°, wiersze 5—16) Przepis magiczny na leczenie trądu.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة دواء البرص ...

26 Sygn. 26

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 11 wierszy, v° — 13. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający odzyskanie zbiegłego (niewolnika).

Początek: فائدة من اراد يرجع الآبق ...

2. (v°, wiersze 1—8) Przepis magiczny zapewniający zwycięstwo nad wojskiem.

Początek: فائدة لهزم الجيش تكتب لاحول و لا قوة الا بالله العلى العظيم ...

3. (v°, wiersze 9—13). Prostokąt magiczny (6×5 pól) i przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży.

Początek: ... باب طلب الثوب و من كتب سورة الفاتحة في يوم الاربع مع الاسماء

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) (v°) — 5 wierszy w poprzek strony.

27 Sygn. 27

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8. Kart 5. 7—9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament na k. 1 r° czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Przepis magiczny zapewniający pozyskanie szacunku u ludzi.

Początek (k. 1 r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة و من اراد الهيبة عظيمة

U w a g a: (k. 1 r°, 5 v°) — przybrudzone.

28 Sygn. 28

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 20 wierszy, v° — 13. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Przepisy magiczne zapewniające potencję seksualną.

Początek: ... باب قوة الذكر

2. (v°) Przepisy magiczne i kwadrat (3×3 pola) zapewniające odzyskanie zbiegłego niewolnika.

Początek: ... فائدة و من اراد ان يرجع الآبق

U w a g i: a) (r°) — inną ręką czarnym atramentem dopisano w poprzek strony przepis magiczny zapewniający potencję seksualną;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

29 Sygn. 29

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (znak w kształcie grzyba i równoległe poprzeczne linie). Cm 11×8. Kart 2. K. 2 r° — 6 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 r°): ... يارب يا عزيز يارب يا لطيف

U w a g i: a) (k. 1 r°) — dwa kwadraty magiczne (5×5 i 3×3 pola);

b) (k. 1 v°) — dwa kwadraty magiczne (9×9 i 3×3 pola) oraz figura magiczna;

c) (k. 2 v°) — kwadrat magiczny (4×4 pola);

d) (k. 2 v°) — 4 kwadraty magiczne (3×3, 3×3, 4×4 i 4×4 pola).

30

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie proste). Cm 11×8. Kart 2. K. – 10 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Przepisy magiczne oraz modlitwa zapewniające bezpieczeństwo posiadaczowi amuletu.

Początek (k. 2 v°): ... يالله يا حافظ حفظ حامل كتابى هذ[ا] الحق و هذا الحرز الشريف ...

U w a g a: (k. 1 r° — 2 r°) — kwadraty magiczne.

31

Sygn. 31

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Cm 11×8. 5 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa i słowa magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek (r°): ... اذا عسعس [?] والصبح اذا تنفس ...

U w a g a: (v°) — 2 kwadraty magiczne (4×4 pola).

32

Sygn. 32

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie) Cm 11×8,5. Kart 4. K. 1r° – v°, 2v° – 2 wiersze, k. 3r° – 7 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty w 2 składkach bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 4 v°) Kwadraty magiczne.
2. (k. 2 v° — 3 r°) Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 v°): ... يا عزيز تعززه بالعزة والعزة فى عزة عزة عزة عزتك ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 1 v°) — 2 wiersze słów magicznych; (k. 2 v°) — 1 wiersz słów magicznych;

b) (k. 4 v°) — wokół kwadratu magicznego imiona archaniołów.

33

Sygn. 33

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. Kart 2. K. 1v° – 9 wierszy, k. 2r° – 8, k. 2v° – 14. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa i kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): ... يا رب يا مولانا يارب يا بصير يا رب ياكفيل يا رب يا واحد

U w a g i: a) (k. 1 r°) — kwadrat magiczny (4×4 pola) i prostokąt ze znakami magicznymi;

b) brak zakończenia.

34 Sygn. 34

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Kart 2. K. 1r° — 7 wierszy, k. 1v° — 3, k. 2r° — 5, k. 2v° — 4. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa i kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): ... و الله من و رابهم (sic!) محيط بل هو قرآن مجيد فى اوح محفوظ

U w a g i: a) (k. 1 r°) — 2 kwadraty (3×3 pola);

b (k. 1 v°) — 2 kwadraty (3×3 pola, 4×4 pola) i prostokąt magiczny (6×5 pól);

c) (k. 2 r°) — kwadrat (6×6 pól);

d) (k. 2 v°) — 3 kwadraty (4×4, 4×4 i 3×3 pola).

35 Sygn. 35

Amulet

J. arabski. XX w. Papier biały prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Cm 11×8. Kart 2. K. 2r° — 11 wierszy, k. 2v° — 6. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 r°): ... يا عطيلا (sic!) نور نوثا (sic!) ثور جسم القمر

U w a g i: a) (k. 1 r°) — 4 kwadraty magiczne (4×4, 4×4, 3×3, 3×3 pola);

b) (k. 1 v°) — 5 kwadratów magicznych (5×5, 4×4, 3×3 pola);

c) (k. 2 v°) — kwadrat magiczny (3×3 pola).

36 Sygn. 36

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R°, v° — 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Niektóre słowa pociągnięte dodatkowo czerwonym atramentem. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie majątku, pomyślny handel i zwycięstwo w wojnie świętej.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسليما كثيرا الباب مفتاح الوجه و طالب الرزق العظيم

U w a g a: na marginesach ślady wilgoci.

37

Sygn. 37

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 6 wierszy, v° — 11. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis i kwadrat magiczny (4×4 pola) na zdobycie majątku w postaci bydła.
Początek: فائدة هذه الاية كلهم البقر لطلب المال البقر ...

2. (v°) Fragment modlitwy (brak początku i końca).
Początek: [...] فتنوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا لهم عذاب جهنم و لهم عذاب الحريق ...

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na brzegach zacieki od wilgoci.

38

Sygn. 38

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11,5×8,5. R°, v° — 12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Czterokrotnie powtórzona ta sama modlitwa.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم و يسبح الرعد بحمده والملئكة من خيفته و يرسل الصواعق فيصيب بها من يشاء ...

U w a g i: a) dolny brzeg rękopisu postrzępiony;
b) atrament wyblakły.

39

Sygn. 39

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie). Cm 11×8. R° — 6 wierszy, v° — 3. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat i przepis magiczny zapewniający powrót i przywiązanie niewolnika.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم و هذه ايضا تحيرة و حبس العبد الامة ...

2. (v°) Przepis i kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniający poważanie u ludzi.
Początek: فائدة من اراد فى الناس العزة ...

40

Sygn. 40

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 4 wiersze, v° — 14. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny i figura magiczna zapewniające powrót zbiegłego niewolnika.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم و تكتب فى قرطاس لا اختم هذا القرطاس

2. (v°) Fragment listu (?).

Początek: ... يا اخى القاضى انت اعلم انى لا اعلم انت اديب عالم انا جاهل ذميم

Uwagi: a) (v°) — na lewym marginesie dopisek;

b) na marginesach ślady wilgoci.

41 — Amulet

Sygn. 41

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 10,5×8. R° — 12 wierszy, v° — 8. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brunatny i czarny. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) 85 sura Koranu (*Sūrat al-burūğ*).

2. (v°, wiersze 6—8.) Niedokończony prostokąt magiczny (7×5 pól) oraz przepis magiczny zapewniający zdrowie i chroniący przed więzieniem.

Początek: ... فائدة حرز عظيم مبارك

Uwaga: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

42 — Amulet

Sygn. 42

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15×11,5. R° — 11 wierszy, v° — 3. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brunatny. Bez oprawy.

Modlitwa.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسليما
يا قدوس يا طاهر من كل عيب فالعدل امره و الصدق وعده ...

Uwagi: a) rękopis przeżarty przez korniki i poplamiony;

b) rękopis złożony we dwoje.

43 — Amulet

Sygn. 43

J. arabski. XVIII w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. Kart 3. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Niektóre słowa czerwone, interpunkcja i podkreślenia złote. Karty luźne bez oprawy.

Traktat magiczny o ilości imion Allāha.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد و آله و اصحابه
و ازواجه وذريته و سلم تسليما كثيرا الفائدة عظيمه قوله اسماء الله كلها اربعة الف ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 3 v°) — wielobarwny ornament geometryczny;
b) ślady wilgoci.

44

Sygn. 44

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany. Cm 17×11. R° — 13 wierszy, v° — 4. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Przepis magiczny na zdobycie władzy, pożywienia i powodzenia w miłości.

Początek (r°): ... فائدة الحديد محبة السلطان

U w a g i: a) ślad złożenia we dwoje;
b) (r°) — wiersze pisane w różnych kierunkach;
c) (v°) — glosy o charakterze magicznym.

45

Sygn. 45

Amulet

J. arabski. XVIII w. (?) Papier prążkowany ze znakami wodnymi (3 półksiężyce, podłużne, równoległe linie oraz litery *BNeT* w kursywie romańskiej). Cm 46×35. 2 szpalty po 55 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca ochronę zdrowia (?).

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله واصحابه و سلّم تسليما فائدة الحجاب العافية ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;
b) rękopis podzielony czerwonymi liniami na 10 części. W każdej z nich modlitwa powtórzona 10—11 razy.
c) rękopis złożony na 8 części.

46

Sygn. 46

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 17×11. R° — 14 wierszy v° — 18. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) odbierające mowę.
Początek: باب حبس الكلام لا يتكلم الّا يوم القيامة تكتب يوم الجمعة و تكتم مع اسمهم لا يتكلام ابدًا ...

2. (v°) Modlitwa magiczna.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه وذريته و سلّم تسليما محبون و تضحكون لا تبقون وانتم سعدون ...

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (półksiężyce). Cm 23×17,5. 1 wiersz. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Figury magiczne w kształcie prostokątów ze słowami magicznymi oraz imionami archaniołów.

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane;
b) brzegi rękopisu postrzępione.

48 Sygn. 48

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 9×7,5. R° — 4 wiersze, v° — 3. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Słowa magiczne.

Uwaga: brzegi rękopisu postrzępione, zacieki od wilgoci.

49 Sygn. 49

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie). Cm 12,5×11. 2 wiersze. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Fragment modlitwy magicznej (?).

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم ذلك تقدير العزيز العليم ...

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane;
b) brzegi rękopisu postrzępione.

50 Sygn. 50

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy gładki. Cm 7,5×7. 3 wiersze. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Słowa magiczne (?).

Uwagi: a) (v°) — nie zapisane;
b) rękopis lekko przybrudzony niebieskim atramentem;
c) ślady zgięcia.

51 Sygn. 51

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 14×11. R° — 3 wiersze, v° — 8. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (6×6 pól) i formuły magiczne.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة المسائل [?] السدس الخاتم ...
2. (v°) Słowa magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

U w a g i: a) na brzegach zacieki od wilgoci;
b) w wielu miejscach ślady zmięcia.

52 Sygn. 52

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółty prążkowany. Cm 8,5×8. R° — 8 wierszy, v° — 4. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وآله و سلم تسليما ...
2. (v°) Słowa magiczne.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) ślady wilgoci.

53 Sygn. 53

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 10×10. R° — 9 wierszy, v° — 1. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انى اسألك بجلال وجهك ...
2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola), wokół kwadratu napis.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) liczne ślady załamań.

54 Sygn. 54

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 7 wierszy, v° — 6. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny, brązowy i czerwony. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فكم قد هدى اعمى وارشد ...

2. (v°) Recepta magiczna (?).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة دواء

Uwagi: a) ślad złożenia we dwoje;
b) (k. 1 r°) — tekst w ramkach pisany w poprzek strony.

55

Sygn. 55

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier żółty prążkowany. Cm 17×11. 13 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający trwałość odzieży.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده فائدة طلب الثوب لا يقطع في جسده ...

2. (v°) Prostokąt magiczny (11×6 pól).

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione, prawdopodobnie oderwana 1 karta;
b) rękopis poplamiony.

56

Sygn. 56

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11,5×8,5. Kart 2. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Przepisy magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające otrzymanie we śnie wiadomości o osobie nieobecnej.

Początek (k. 1 r°): فائدة اذا كان الشخص غائبا و لم يعرف احد خبره يقرا هذا الاسم غيبة ذلك الشخص خمسة مرات و يصلى ركعتين ...

Uwagi: a) (k. 2 r°) — 7 wierszy, (k. 2 v°) — 3 wiersze;
b) rękopis poplamiony.

57*

Sygn. 57/1

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie i półksiężyc). Cm 16,5×12. Kart 4. 9–12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (k. 1 r° — 3 v°) Wierszowana modlitwa magiczna.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على النبي الكريم بدأت بسم الله و الحمد اولا على نعم لم تعمن فيها تنزلا ...

---

* Rękopisy 57–147 (sygn. 57/1–57/91) posiadają wspólną luźną okładkę (dwa kawałki słabo wyprawionej skóry, na której zachowały się pokaźne ślady sierści). Mieszczą się one w skórzanej torbie, która ma w szczątkowej postaci pasek nośny. Brakująca część paska została zastąpiona (chyba niedawno) kawałkiem materiału oderwanego od „wsypy" na pierzynę czy poduszkę.

2. (k. 4 v°, wiersze 1—3). *Šuhūr al 'ağam*. Wykaz chrześcijańskich nazw miesięcy.

3. (k. 4 v°, wiersze 4—10) *Manāzil*.

4. (k. 4 v°, wiersze 10—12) *al-Burūğ*. Wykaz nazw znaków zodiaku.

U w a g i: a) karty w dwóch składkach;

b) brzegi rękopisu postrzępione i poczerniałe.

58 Sygn. 57/2

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie). Cm 11,5×10,5. R° — 12 wierszy, v° — 2. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament jasnobrązowy wyblakły.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca bogactwo w bydle.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الفال البقر

2. (v°) Kwadrat magiczny (5×5 pól).

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

59 Sygn. 57/3

Anonimowy traktat religijny

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy. Cm 15×10,5. Kart 2. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament jasnobrązowy.

Bez tytułu. Krótki traktat religijny dotyczący siedmiu zaleceń, które przekazał muzułmanom przez swego syna Šayḫ al-Muğaddid Nūr az-Zamān 'Uṯmān b. Fūdī w dniu świąt *'īd al-fiṭr* i *'īd al-aḍḥā*. O 'Uṯmān b. Fūdī (Usmanu bi Foduye), por. Wstęp, s. 13.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبي بعده فهذه سبعة اموركان الشيخ المجدّد نور الزمان عثمان بن فودى يرسل بها ابنه النجيب محمد ...

U w a g i: a) (k. 2 v°) — inną ręką czarnym atramentem dopisana modlitwa;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

60 Sygn. 57/4

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie). Cm 12,5×8,5. Kart 2. 17—20 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę.

1. (k. 1 r°) Recepta magiczna.

2. (k. 1 v° — 2 v°) Recepta magiczna na leczenie apopleksji.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (k. 2 v°) — 1 wiersz.

61

Sygn. 57/5

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 17×12. 3 wiersze. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola).

Początek (r°): ... باب طاب الثوب

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

62

Sygn. 57/6

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 12×11,5. R° — 9 wierszy, v° — 5. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

Modlitwa Zachariasza o potomstwo.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على النبى الكريم فائدة هنالك دعا زكريا ...

U w a g i: a) rękopis nieco poplamiony.

(b) (v°) — nie zapisane.

63

Sygn. 57/7

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 15 wierszy, v° — 6. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniająca — jak wynika z notatki na końcu — potencję seksualną. W tekście znaki magiczne.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على النبى الكريم مسئلة جبل الدنيا ...

2. (v°) Przepis magiczny chroniący przed białą bronią.

Początek بسم الله الرحمٰن الرحيم فائدة الحديد و من اراد لا يدخل الحديد فى جسده ...

U w a g i: a) (v°) — pod tekstem przepisu magicznego prostokąt zawierający imiona archaniołów, z lewej strony prostokąta i u dołu również imiona archaniołów;

b) papier poczerniały, rogi pozaginane.

64 Sygn. 57/8

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 25 wierszy, v° — 4. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw demonowi powodującemu chorobę i śmierć dzieci *'Umm aṣ-ṣubyān*.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبى بعده فائدة ام الصبيان وروى عن رسول الله صلّى الله عليه و سلّم ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (8×8 pól) oraz modlitwa magiczna, być może przeciwko wrogom. Identyczny tekst modlitwy w rękopisie nr 57/16.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله علن من لا نبى بعده الم تر الى الذين خرجوا من ديرهم ...

U w a g i: a) ślady złożenia;

b) brzegi postrzępione;

c) (v°) — u dołu z lewej strony plama z atramentu.

65 Sygn. 57/9

Alfabetyczny zbiór aforyzmów

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny. Cm 16×11. Kart 2. 16 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Bez tytułu. Zbiór aforyzmów, których pierwsze litery składają się na pełny alfabet.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على النبى الكريم حرف الالف الكريم يقبل تائبا أتاه ...

U w a g a: (k. 2 v°) — glosy marginalne.

66 Sygn. 57/10

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy. Cm 15,5×11. R° — 19 wierszy, v° — 1. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca potencję seksualną.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة قوة الذكر شديدة حتى يطلب اربعة امرة فى الليل و نهار ...

2. (v°) Przepis magiczny zapewniający potencję seksualną, jak również słowa i litery magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... القوة ذكر و يغسل بماء العسل ...

U w a g a: brzegi rękopisu poczerniałe.

67

Sygn. 57/11

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 12 wierszy, v° — 14 + 6 wierszy w poprzek. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna chroniąca przed chorobami bydła.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب دواء المريض البقر لا يموت في يده البقر ...

2. (v°, wiersze 1—3) Przepis magiczny zapewniający potomstwo płci męskiej.
Początek: باب يجد الولد تكتب و تشرب بلبن الغنم تجد الولد ...

3. (v°, wiersze 3—7) Przepis magiczny zapewniający zdobycie niewolników i bydła. Pod tekstem kwadrat magiczny (5×5 pól).
Początek: فائدة و من اراد يجد العبد و الفرس و البقر ...

4. (v°, wiersze 8—9) Modlitwa magiczna.
Początek: فائدة المرأة ياتي سريعا ...

5. (v°, wiersze 10—14) Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży. Pod tekstem kwadrat magiczny (4×4 pola).

6. (v°, w poprzek strony) Modlitwa magiczna.
Początek: فائدة دفع الكلام لا ياكل مالك ...

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (v°) — w tekście 5 wierszy znaków magicznych.

68

Sygn. 57/12

Amulet

J. arabski. XIX w. Papiei kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie oraz litery *BNC*). Cm 12,5×10,5. 9 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający dobre kupno i dobrą sprzedaż.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة بيع و الشراء ...

2. (r°, wiersze 5—9) Modlitwa magiczna przeciw bezpłodności i o potomstwo płci męskiej.
Początek: باب دواء المرأة يحمل الذكر ...

Uwaga: (v°) — nie zapisane.

69

Sygn. 57/13

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowy. Cm 12×10,5. Kart 2. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, wokalizacja czerwona.

Modlitwa magiczna zapewniająca bezpieczeństwo osobiste, bezpieczeństwo rodziny oraz zachowanie majątku.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد و آله و سلم تسليما واذا اردت حفظ نفسك و مالك و عيالك فعليك ان تقرا هذا الدعاء ...

Uwaga: (k. 2 v°) — inną ręką dopisano czarnym atramentem krótkie modlitwy magiczne, tekst na marginesach obcięty i uszkodzony.

70 Sygn. 57/14

Modlitwa

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 24×9,5. R° — 35 wierszy, v° — 34. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

Modlitwa.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد بين الفجر و الصبح ايضا سبحن الله و حمده و سبحن الله العظيم ...

Uwaga: karta złożona w poprzek na dwoje.

71 Sygn. 57/15

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie oraz litera *C*). Cm 10×9. R°, v° — 2 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniający zdobycie pożywienia.

Początek: فائدة الطعام ...

2. (v°) Kwadrat magiczny zapewniający miłość rodziców.

Początek: فائدة طلب المحبة ابوه و أمه ...

Uwaga: (v°) — poplamione na niebiesko.

72 Sygn. 57/16

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie). Cm 11,5×9,5. R° — 11 wierszy, v° — 13 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw wrogom.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب العدو و تكتب بدم الفارة مع اسم العدو فى جلد الفارة ...

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca zawarcie małżeństwa. Niżej kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: فائدة نكاح يا الله يا ودود يا جميل ...

Uwaga: rękopis poplamiony i pomięty.

73
Sygn. 57/17

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (poziome równoległe linie). Cm 11×9. 11 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—6) Recepta magiczna.

2. (r°, wiersze 6—11) Przepis magiczny zapewniający ochronę przed białą bronią.

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) format bezkształtny;

c) (v°) — nie zapisane.

74
Sygn. 57/18

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakiem wodnym (litera *B*). Cm 12×8,5. R° — 9 wierszy, v° — 10. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

Amulet.

Uwaga: rękopis pomięty i poplamiony.

75
Sygn. 57/19

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 15 wierszy, v° — 3. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

Modlitwa magiczna zapewniająca ochronę pól i zbiorów przed złodziejami, zniszczeniem, ptakami i dzikimi zwierzętami.

Początek (r°): و به نستعين باب حرز الحرث و الزرع و من كل مفسد من طيور و سارق و وحش ...

Uwagi: (v°) — *ḫātim* z napisem u góry: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و سلّم تسليما, u dołu: صلّى الله على سيدنا محمد و آله و سلّم تسليمًا

b) brzegi rękopisu postrzępione.

76
Sygn. 57/20

Manẓūma fī ādāb al-ǧimāʿ at-Tadġī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×10,5. Kart 5. 23—30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

Tytuł: *Manẓūma fī ādāb al-ǧimāʿ*. Traktat o sztuce spółkowania.

Autor: Šajḫ Aḥmad b. Ṣāliḥ at-Ṯadġī (?).

Początek (k. 1 r°:) بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم
تسليمًا منظومة فى آداب الجماع و الوفاء للشيخ العلامة احمد ابن صالح الثدغى ..

U w a g i: a) na niektórych kartach glosy marginalne;

b) brzegi rękopisu postrzępione i poczerniałe.

77 Sygn. 57/21

al-Maqṣūra al-Kubrā al-Azdī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier orientalny. Cm 16×11. Kart 4. 10—12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

Tytuł: *al-Maqṣūra al-Kubrā* (lub *Kitāb al-maqṣūr wa l-mamdūd naẓman*). Kasyda. Autor: Abū Bakr Muḥammad b. al-Ḥasan b. Durayd al-Azdī (zm. 934 r. n.e.). Por. GAL I, 111, S I, 172.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمٰن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم
تسليما قال الشيخ ابو بكر محمد بن الحسين بن دريدالازدى لا تركن الى الهوى واحذر مفارقة الهواء ..

U w a g i: a) (k. 1 r°, 4 v°) — nie zapisane;

b) liczne glosy interlinearne i marginalne;

c) brzegi rękopisu postrzępione.

78 Sygn. 57/22

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny. Cm 16,5×11. Kart 2. K. 1r° — 10 wierszy, k. 1v° — 6, k. 2r° — 13, k. 2v° — 1. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

1. (k. 1 r°, wiersze 1—6) Przepis magiczny uniemożliwiający spółkowanie obcego mężczyzny z żoną posiadacza amuletu.

Początek: ... بسم الله الرحمٰن الرحيم فائدة عقدة الذكر فى فرج المرأة يموت ذكره كله الا حلاله

2. (k. 1 r°, wiersze 7 — 10) Przepis magiczny oraz *ḫātim* zapewniające miłość kobiety.

Początek: ... باب للمحبة المرأة تكتب مع الخواتم على سكين

3. (k. 1 v°) Przepis magiczny oraz *ḫātim* zapewniające ochronę przed kradzieżą.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة السارق فى المال و البيت و الزرع

4. (k. 2 r°) Modlitwa oraz 3 kwadraty magiczne (3×3 pola) o pomyślność na ziemi i szczęście po śmierci.

Początek: ... بسم الله الرحمٰن الرحيم اللهم انى اسألك بسر الفاتحة و بجاه الفاتحة و فضل الفاتحة

U w a g i: a) karty złożone w składkę;

b) (k. 2 v°) — *ḫātim*.

79

Sygn. 57/23

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11. R° — 9 wierszy, v° — 15. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

1. (r°) Modlitwa i kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające miłość kobiety.
Początek: فائدة المحبة المرأة ...

2. (v°) Przepisy magiczne oraz *ḫawātim* zapewniające miłość kobiety.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب المحبة المرأة ...

Uwaga: brzegi rękopisu postrzępione, tekst u góry uszkodzony.

80

Sygn. 57/24

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16×11. R° — 18 wierszy, v° — 11. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—13) Modlitwa magiczna zapewniająca zaspokojenie wszystkich potrzeb na ziemi oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola).
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم ادركني بلطفك الخفى يا خفى اللطف يا لطيف ...

2. (r°, wiersze 14—18) Przepis magiczny zapewniający przyjemne sny.
Początek: باب و كتب و جعل تحت رأسه فى النوم إن كان خيراً يراه ...

3. (v°, wiersze 1—8) Modlitwa magiczna zapewniająca cudowne widzenia.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الغيلان [?] تكتب يوم الاثنين و تعلق فى يدك اليمنى و تغسل يدك تر عجبا ...

4. (v°, wiersze 9—11) Modlitwa magiczna i kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: وبه نستعين باب ومن اراد طالب الثوب تكتب و تشرب و غسل يجد الثوب ...

81

Sygn. 57/25

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 15×11. R° — 3 wiersze, v° — 14. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa i kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب و من اراد يجد ثوب ...

2. (v°, wiersze 1—6) Przepis magiczny zapewniający kobiecie przywiązanie mężczyzny. W tekście 2 wiersze znaków magicznych.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب المرأة تكتب فى قرطاس و جعل تدخل فى الطعام و ياكل الكلب مع الرجل ...

3. (v°, wiersze 7—14) Modlitwa magiczna na odpędzenie czarów i zawistnego oka.

Początek: ... بسم الله باب ال[د] سحر و العين الحسد

U w a g i: a) (v°) — poplamione;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

82 Sygn. 57/26

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 12×11. R° — 3 wiersze, v° — 6. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz formuła magiczna mająca zapewnić szczęśliwe życie.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فهو فى عيشه راضية

2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola).

83 Sygn. 57/27

Amulet

J arabski. XIX w. Papier brunatny. Cm 11×10,5. R° — 5 wierszy, v° — 8. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy.

1. (r°) Przepis magiczny wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniający ochronę przed białą bronią.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الحديد و من كتبه و يشربه لا يدخل الحديد فى جسده

2. (v°) Modlitwa.

Początek: ... بسم الله الرحمن معين أمين اللهم يا حسيب كل حسيب و يا غياث كل مغيث

84 Sygn. 57/28

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 7×7. R° — 4 wiersze, v° — 5. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) o przeznaczeniu nieustalonym; wokół kwadratu napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم الله لا اله الا هو لا ريب فيه يجمعكم الى يوم القيامة

2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) o przeznaczeniu nieustalonym; wokół kwadratu napis: ... ربنا انك جامع الناس ليوم لا ريب فيه

U w a g i: a) kształt rękopisu nieforemny, brzegi postrzępione;

b) rękopis poplamiony.

85

Sygn. 57/29

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 9×7,5. R° — 9 wierszy, v° — 13. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy.

1. (r°, wiersze 1—2) Amulet przeciw wrogom. Pod tekstem znaki magiczne. Początek: فائدة هلاك العدو

2. (r°, wiersze 3—9) Amulet wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniający miłość ludzi.

Początek: ... فائدة المحبة الناس كلهم تكتب فى اناء و تسقط فى البير الذى يسقيه الناس

3. (v°, wiersze 1—7) Amulet zapewniający realizację pragnień (?).
Początek: ... فائدة ما ترد [يريد ?] انسان

4. (v°, wiersze 7—13) Amulet wraz z przepisem magicznym zapewniający miłość między mężczyzną a kobietą. Niżej kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: فائدة محبة المرأة والرجل تكتب يوم الاثنين وقت الضحى و تغسل مع اسم المرأة وسط الخاتم ترى عجبا من المحبة ...

86

Sygn. 57/30

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier brązowawy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 3. 15—18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja czerwona. Karty luźne.

Anonimowa modlitwa o charakterze bardzo zbliżonym do litanii. Autor prosi Allāha o szereg łask w imieniu Proroka, jego rodziny, wymienia również proroków przedmuzułmańskich.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما حمدًا لمن منّ بنجح السول ثم صلاته على الرسول ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (k. 3 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad.

87

Sygn. 57/31

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy. Cm 11×11. R°, v° — 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Modlitwa magiczna mająca zapewnić majątek i błogosławieństwo Allāha.
Początek (r°): ... بسم الرحمن الله الرحيم فائدة طلب الرزق و البركة و المال

U w a g i: a) ślady zmięcia;
b) brzegi rękopisu postrzępione.

88 Sygn. 57/32

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 11,5×11. R° — 11 wierszy, v° — 3. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Amulet przeciw rdzewieniu żelaza (?). W tekście 9 wierszy znaków magicznych pisanych bustrofedonem.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حفظ الحديد

2. (v°) Amulet wraz z kwadratem magicznym (4×4 pola) zapewniający zdobycie środków do życia.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم ياتيها رزقها وغدا من كل مكان

Uwaga: brzegi rękopisu postrzępione.

89 Sygn. 57/33

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 12,5×9. R° — 17 wierszy, v° — 12. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brązowy i czarny.

1. (r°, wiersze 1—7) Amulet zapewniający zdjęcie czarów rzuconych na krowy lub inne bydło.

Początek: ... بسم الله باب ردّ السحر من البقر و غير ذلك

2. (r°, wiersze 8—12) Amulet zapewniający właściwe pokrycie bydła.

Początek: ... باب طلب نكاح البقر

3. (r°, wiersze 12—17) Amulet zapewniający odpędzenie lub oddalenie wroga.

Początek: ... باب نفى ام بعد رجل العد و

4. (v°) Przepis magiczny oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola) zapewniający zniszczenie wroga.

Początek: ... باب هلك العدو تكتب هذين الخاتمين

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) lewy dolny róg oderwany.

90 Sygn. 57/34

Traktat religijno-magiczny oraz amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×12. Kart 2. 17—18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły. Karty złożone w składkę.

1. (k. 1 r° — 2 v°) Anonimowy traktat religijno-magiczny dotyczący dziesięciu ustępów w *al-Qur'ān*, zapewniający dobrobyt, potencję seksualną i obronę przed złodziejami.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد وآله و سلّم تسليما هذه فضيلة ان الذين آمنوا و علموا الصلات و هو مستجابه الرزق فى الليل و النهار و اليمين و الشمال و هى عشر مواضع فى القرآن العزيز و من كتبها ...

2. (k. 2 v°) Przepis i kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zdobycie soli lub mięsa.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طلب لحم و ملح ...

91 Sygn. 57/35

Modlitwa i amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (fragment półksiężyca). Cm 16×11. R° — 13 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa zawierająca epitety Allāha i prośbę o wybaczenie grzechów.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما اللهم يا ستار يا ستار يا ستار ...

2. (v°) Amulet wraz z dwoma kwadratami magicznymi na sprowadzenie szaleństwa na wroga.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة و من اراد ان يدخل الجنون على عدوه ...

Uwagi: a) ślady zmięcia;

b) rękopis lekko przybrudzony niebieskim atramentem.

92 Sygn. 57/36

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy. Cm 16×11. Kart 2. K. 1r° — 24 wiersze, k. 1 v°, k. 2r° — 23, k. 2v° — 16. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (k. 1 r° — 1 v°, wiersze 1—11) Modlitwa magiczna przeciwko wrogom.

Początek (k. 1 r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و صحبه و سلّم تسليما يا رب سألتك الاعداء تدميرا و امطر عليهم سحاب الذل تقطيرا ...

2. (k. 1 v°, wiersze 12—16) Przepis magiczny zapewniający zniszczenie wroga.

Początek: ... باب هلاك العدو

3. (k. 1 v°, wiersze 17—23) Przepis magiczny wraz z kwadratem magicznym (4×4 pola) zapewniający ochronę przed białą bronią.

Początek: ... فائدة الحديد

4. (k. 2 r° — 2 v°, wiersze 1—3) Modlitwa magiczna oraz 4 kwadraty magiczne (4×4 pola) na k. 2 r° i 2 kwadraty (3×3 pola) na k. 2 v°.

5. (k. 2 v°, wiersze 4—16) Modlitwa magiczna i 2 kwadraty magiczne zapewniające zdobycie majątku.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم باب جلب المال

93

Sygn. 57/37

Amulet i początek listu (?)

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×14. R° — 15 wierszy, v° — 9. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament czarny i na v° brązowy.

1. (r°, wiersze 1—5) Słowa magiczne (?).

2. (r°, wiersze 6—15) Formuły i przepisy magiczne zapewniające zniszczenie wroga.
Początek: ... باب تهلك العدو و تكتب و تدفن فى جدر مع الاسم العدو

3. (v°) Początek listu (?).
Początek: بسم الله الحمد لله و كفى [بالله وكيلا] و سلام على المصطفى من عبد الله الى اخيه و صاحبه و صحبه ...

94

Sygn. 57/38

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 15×11,5. R°, v° — 1 wiersz na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola). U góry napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم

2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola). U góry napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم

Uwagi: a) rękopis przybrudzony niebieskim atramentem;
b) ślady zmięcia.

95

Sygn. 57/39

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13,5×11. R°, v° — 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. R° — atrament brązowy, wokalizacja czerwona; v° — atrament czarny.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw zarazie i nieszczęściom.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على النبى الكريم ؛ اشدة الوباء والبلاء اللهم انى اعوذ بك ...

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie środków do życia.
Początek: باب طلب الرزق

Uwaga: na dolnym brzegu rękopisu zacieki od wilgoci.

96

Sygn. 57/40

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8,5. R° — 12 wierszy, v° — 2. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament czarny.

1. (r°, wiersze 1—5) Modlitwa magiczna oraz przepis magiczny zapewniające pomyślną sprzedaż niewolników, krów, kóz etc.

Początek: ... فائدة البيع العبد او بقر او معز

2. (r°, wiersze 6—12) Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie środków do życia.
Początek: ... فائدة رزق البيت

3. (v°) Prostokąt magiczny (7×4 pól) zapewniający uwolnienie się od nieprzychylnych ludzi i wrogów.
Początek: ... باب فراغ الناس والعدو

97

Sygn. 57/41

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8. R° — 13 wierszy, v° — 5. Pismo *nashi*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca wypędzenie władcy.
Początek: ... باب و من كتب ابليس مع الخاتم خرج السلطان فى ملكه

2. (v°) Amulet zapewniający wypędzenie wroga.
Początek: ... فائدة يخرج العدو

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) atrament wyblakły od wilgoci.

98

Sygn. 57/42

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe inie oraz litera *B*). Cm 12,5×10. R° — 8 wierszy, v° — 4. Pismo *nashi*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—3) Słowa magiczne (?).

2. (r°, wiersze 3—4) Przepis magiczny zapewniający miłość władcy.
Początek: ... (sic!) باب محبه السلطن

3. (r°, wiersze 5—8) Słowa magiczne (?).

4. (v°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży.
Początek: ... باب يجد الثوب

99

Sygn. 57/43

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 18×14. R° — 23 wiersze. v° — 20. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

Zbiór modlitw i formuł magicznych zapewniających miłość kobiety. Na r° kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek (r°): ... باب المحبة تكتب بين المغرب والعشاء تكتب اسم المراة و الرجال

Uwaga: lewy dolny róg rękopisu uszkodzony.

100

Sygn. 57/44

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 11,5×11,5. 9 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حفظ [...] الله لا اله الا هو ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól).

U w a g a: lewy brzeg rękopisu uszkodzony.

101

Sygn. 57/45

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 11,5×10. 4 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Formuły magiczne oraz figura magiczna w kształcie prostokąta (4×3 pola) utworzonego ze słowa جهم i wpisanych w pola słów إبليس.

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, poplamione;

b) rękopis uszkodzony w miejscach złożenia.

102

Sygn. 57/46

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×5,5. R° — 11 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna chroniąca przed złem (być może przeciw złemu oku).

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده راو (sic!) [= دواء ?] العين ...

2. (v°) Przepis magiczny uniemożliwiający przeciwnikowi występowanie wbrew woli posiadacza amuletu. Niżej kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek: باب سُبُّر (sic!) اذا تكلم الشخص لا يخالفك ابدًا ...

103

Sygn. 57/47

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 23,5×13,5. R° — 39 wierszy, v° — 37. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

1. (r° — v°, wiersze 1—9) Modlitwy i formuły magiczne zapewniające uciemiężonemu zniszczenie wrogów, ciemiężycieli i obłudników.

Początek: فائدة دعاء المظلوم على من ظلمه اذا اردت ان يهلك الله عدوك او الظالم او المنافق ...

2. (v°, wiersze 10—14) Formuły i modlitwy magiczne zapewniające szybkie zdobycie majątku. Niżej kwadrat magiczny (5×5 pól).

Początek: ... فائدة قال بعض الفضلا اذا ارد ت ان تأخذ المال سريعًا من اردت فاكتب مخمس

3. (v°, wiersze 14—27) Przepis magiczny zapewniający usunięcie namiestnika (*al-wālī*) z jego stanowiska.

Początek: ... فائدة عزل الوالى من ولايته

4. (v°, wiersze 27—30) Przepis magiczny zapewniający miłość kobiety.

Początek: فائدة لام ح ب ة ال م راة = لمحبة المراة

5. (v°, wiersze 30—32) Recepta magiczna przeciw jadowi żmii.

Początek: ... باب الحية ان تعرز و تنفث فى لدغه

6. (v°, wiersze 33—37) Formuły magiczne zapewniające wyleczenie bydła z choroby zwanej *al-ḥamrā'*.

Początek: ... باب دواء البقر من الحمرا = [الحمرة ?]

U w a g a: rękopis złożony w połowie w poprzek i w miejscu złożenia prawie zupełnie przerwany.

104 Sygn. 57/48

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×11. R° — 19 wierszy, v° — 7. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

Amulet.

U w a g i: a) (v°) — 4 wiersze znaków magicznych oraz kwadrat magiczny (4×4 pola).

b) ślady złożenia.

105 Sygn. 57/49

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 12×3. 19 wierszy. Pismo *nasḫi*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający odnalezienie rzeczy zgubionej.

Początek: ... باب ردّ خسران

2. (r°, wiersze 6—14) Przepis magiczny na zdobycie majątku.

Początek: ... باب مجرب المال

3. (r°, wiersze 14—19) Przepis magiczny zapewniający odnalezienie rzeczy zgubionej.

Początek: ... باب رد خسران

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) (r°) — lekko przybrudzone niebieskim atramentem.

106

Sygn. 57/50

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 17×11,5. R°, v° — 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna o środki do życia i ochronę przed wrogami.

Początek (r°): بسم الله ارحمٰن الرحيم صلى الله على من لا نبى بعده اللهم ارزقنى رزقا بلا كدّ ...

U w a g a: brzegi rękopisu pociemniałe od wilgoci.

107

Sygn. 57/51

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16,5×11,5. R° — 6 wierszy, v° — 11. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Trzy ręce.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie pożywienia. W tekście kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائده طالب الطعام و تكتب هذا الخاتم و تعلق على باب البيتك (sic!) ...

2. (v°, wiersze 1—3) Słowa magiczne.

3. (v°, wiersze 4—11) Modlitwa magiczna.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم أفمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه ...

U w a g i: (r°) — ramki z dwóch czarnych linii;

b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci;

c) (v°) — modlitwa magiczna zapisana po odwróceniu karty na dół.

108

Sygn. 57/52

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 15,5×8,5. R°, v° — 4 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie środków do życia. W tekście kwadrat magiczny (8×8 pól).

Początek: بسم الله الرحمٰن الرحيم فائدة طلب المعيشة ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (5×5 pól). Pod nim przepis magiczny zapewniający dobrą sprzedaż towarów.

Początek: بسم الله الرحمٰن الرحيم باب بيع ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) góra i dół poplamione od wilgoci.

109

Sygn. 57/53

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie). Cm 13×11. R° — 15 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz formuły magiczne zapewniające miłość kobiety.
Początek: ... فائدة المحبة المرأة

2. (v°) Formuły magiczne oraz prostokąty magiczne z wpisanymi słowami:
محمد ؛ رسول ؛ أسرافيل

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) atrament wyblakły.

110

Sygn. 57/54

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy błyszczący. Cm 12,5×11,5. R° — 8 wierszy, v° — 12. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający pomyślną hodowlę bydła. W tekście kwadrat magiczny (5×5 pól).
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة و مما جربت البقرات ان يكتب بصير فى حال الوسط المخمس هذا الاسم عدده يساوى اسم البقر ...

2. (v°, wiersze 1—9) Przepisy magiczne zapewniające ochronę bydła.
Początek: ... باب حفظ البقر

3. (v°, wiersze 10—12) Przepis magiczny zapewniający wzrost pogłowia bydła.
Początek: ... فائدة كثرة البقر

Uwaga: (v°) — tekst bardzo wyblakły.

111

Sygn. 57/55

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×7. R°, v° — 8 wierszy na stronę Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°, wiersze 1—2) Przepis magiczny zapewniający sen. Niżej kwadrat magiczny (4×4 pola).
Początek: ... باب دواء النوم

2. (r°, wiersze 3—8) Przepis magiczny zapewniający zajście w ciążę. W tekście kwadrat magiczny (3×3 pola).
Początek: ... فائدة المرأة تكتب اذا السماء انشقت الخ

3. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).
Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم اللهم صلى على محمد و على آل محمد و سلم

112

Sygn. 57/56

List i amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11,5. R° — 8 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brązowy (r°) i czarny (v°).

1. (r°) Fragment listu (?)

Początek: ... بسم الله و كفى فن محمد ابن ابوبكر الى الكريم الاعظم الذى اختاره الله برتبة ابيه

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca poniżenie władców i ludzi pysznych. W tekście kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... (sic!) باب مسألة السلطان و السلاطين و من حاله و عزه و عز عليه فصار ذليلا خقيرا

113

Sygn 57/57

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 20×15,5. R° — 6 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdjęcie czarów z bydła.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة لرد السحر البقر

2. (v°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdjęcie czarów z bydła.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبى بعده ردالسحران البقر

Uwagi: a) rękopis złożony w poprzek w połowie;
b) brzegi rękopisu postrzępione i pomięte.

114

Sygn. 57/58

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 16,5×11. R° — 1 wiersz, v° — 24 wiersze pisane w różnych kierunkach. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (2×2 pola).

2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz różne formuły magiczne.

Początek: ... يا ر مائه يا سلام مائه

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (v°) — tekst uszkodzony.

115

Sygn. 57/59

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 16 wierszy, v° — 32. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Trzy ręce. Atrament czarny (r°) i brązowy (v°).

1. (r°, wiersze 1—12) Modlitwa magiczna zawierająca imiona proroków.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فآدم ادريس و نوح و صالح

2. (r°, wiersze 13—14) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: ... فائدة يجد الثوب

3. (r°, wiersze 14—16) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: ... باب الثوب تكتب يوم الخميس تمسح جسدك يجد الثوب

4. (v°) Modlitwy i przepisy magiczne zapewniające zniszczenie wroga i ciemiężyciela.
Początek: و هذا سر عجيب لتدمير الظالم

Uwaga: brzegi rękopisu postrzępione z zaciekami od wilgoci.

116

Sygn. 57/60

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany. Cm 15×11. R° — 7 wierszy, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament ciemnobrązowy (r°) i czarny (v°).

1. (r°) Modlitwa magiczna (początek z *sūrat ar-rūm*, sura 30) oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على خير الانام الم غلبت الروم فى ادنى الارض ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól). U góry napis: بسم الله الرحمن الرحيم. Niżej kwadratu w poprzek strony wskazówka, ile razy należy kwadrat przepisać (?):
بقلم اثنا و ثمانون و ثلاث مائة و الف مرة ...

117

Sygn. 57/61

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 14,5×11. Kart 2. K. 1r° — 11 wierszy, k. 1v° — 10, k. 2r° — 9, k. 2v° — 17. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Różne ręce. Atrament brązowy i czarny. Karty złożone w składkę.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdobycie środków do życia.
Początek: ... باب طلب رزق المعظم

2. (k. 1v°—2r°) Modlitwa magiczna zapewniająca rozwiązanie czarów.
Początek: ... و به نستعين فائدة ردّ السحر

3. (v°) Fragment o niejasnej treści. Wykaz ruchomości (?).
Początek: ... و امّا ملك [...] و الأبل ثلاث و عشرون والغنم مائه

Uwagi: a) (k. 1v°, 2r°) — tekst pisany w poprzek strony;

b) (k. 2 v°) — glosy marginalne i interlinearne;
c) składka przerwana do połowy w miejscu złożenia.

118

Sygn. 57/62

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×11. R° — 5 wierszy, v° — 10. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca nagrodę doczesną i wieczną oraz kwadrat magiczny (4×4 pola). Niżej nie wypełniony schemat kwadratu magicznego (4×4 pola).
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم و [...] عا صبروا جنة ...

2. (v°, wiersze 1—7) Formuła mnemotechniczna wartości liczbowej liter alfabetu.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم ابجد هوز حطى ...

3. (v°, wiersze 8—10) Modlitwa magiczna.
Początek. بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طالب اللهم ...

Uwagi: a) w połowie rękopisu ślady złożenia;
b) rękopis poplamiony od wilgoci.

119

Sygn. 57/63

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. Kart 4. 16—20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Spis sur Koranu.

Uwagi: a) (k. 4 v°) — 2 wiersze;
b) na wszystkich kartach ślady zmięcia;
c) papier lekko przybrudzony niebieskim atramentem.

120

Sygn. 57/64

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16×11. Kart 6. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja i tytuły sur czerwone. Karty luźne.

Koran. Fragment obejmujący sury 71, 18—76, 18.

Uwagi: a) karty postrzępione, atrament w wielu miejscach bardzo wyblakły;
b) (k. 2 v°) — 5 wierszy tekstu koranicznego, niżej inną ręką, czarnym atramentem glosy o charakterze magicznym oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

121

Sygn. 57/65

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16×10,5. Kart 15. Przeciętnie 12 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brązowy wyblakły, wokalizacja i tytuły sur czerwone. Karty luźne.

Koran. Fragment obejmujący sury 77, 10—104, 8.

U w a g i: a) (k. 6, 8—15) — silnie uszkodzone, część tekstu oderwana; b) (k. 10) — zszyta w połowie czarnymi nićmi.

122

Sygn. 57/66

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy żeberkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 7. 12—18 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Anonimowy traktat teologiczny.

Początek (k. 1r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبي بعده الله سبحان خالقنا سبحان الرزقنا (sic!)

U w a g i: a) (k. 1 r° — 4 r°) — wokalizacja i interpunkcja czerwone; b) (k. 7 v°) — atrament bardzo wyblakły, tekst prawie nieczytelny; c) brzegi rękopisu postrzępione.

123

Sygn. 57/67

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 16,5×9. Kart 2. 19—21 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne.

Pozbawiony zakończenia fragment jakiegoś traktatu omawiającego magiczne znaczenie formuł religijnych. W tekście kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما هذا تخصيص يامحي الرفات ...

U w a g a: na brzegach zacieki od wilgoci.

124

Sygn. 57/68

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja czerwona. Karty luźne.

1. (k. 1 r° — 4 r°) Słowa magiczne (?)

Początek (k. 1 r°): ... بانكل جركل فى حكل جرتت

2. (k. 4 v°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... حسبنا الله و نعم الوكيل ماتين (sic!) استغفر الله العظيم ماتين (sic!) لا اله الا الله ماته ...

U w a g a: na brzegach zacieki od wilgoci.

125 Sygn. 57/69

Fragment Koranu (?)

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 13 wierszy, v° — 18. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca tekst o charakterze religijnym, stylem zbliżony do Koranu.

Początek (r°): [...] انا لمبعوثون او اباؤنا الاولون قل ان الاو لين ولا اخرين لمجموعون ...

U w a g i: a) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci;

b) u góry karty tekst częściowo uszkodzony (oderwany).

126 Sygn. 57/70

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 17 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Wokalizacja i interpunkcja brązowe.

Koran. Fragment obejmujący sury 76, 14—77, 9.

127 Sygn. 57/71

Modlitwa

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i profilowane półksiężyce). Cm 17×12. Kart 4. 21—24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Modlitwa składająca się z wybranych wersetów koranicznych.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبى بعده الحمد الله رب العلمين (sic!) الرحمن الرحيم ملك يوم الدين

U w a g i: a) na dolnym brzegu zacieki od wilgoci;

b) (k. 4) — u góry z lewej strony oderwany kawałek tekstu.

128 Sygn. 57/72

Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie i profilowane półksiężyce). Cm 16,5×11. Kart 6. 25—28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego podającego w oparciu o przykłady z życia świątobliwych szejków zasady postępowania w życiu. Fragment bez początku i końca.

Początek (k. 1 r°): وكان يحكى عن شيخ الاسلام الاستيجانى انه و قع زمن تحصيله و تعليمه ايام الفترة اثنتى عشرة سنة ...

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

129

Sygn. 57/73

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie i profilowane półksiężyce). Cm 17,5×11,5. R° — 22 wiersze, v° — 9. Pismo *nas̱hi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Pozbawiony początku fragment zbioru przepisów magicznych rozpoczynający się od przepisów zabezpieczających przed zdradą żony.

Początek (k. 1 r°): ... [...] وان جامعها غير زوجها لايخرج ذكره ان شاء الله

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

130

Sygn. 57/74

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11,5. R° — 22 wiersze, v° — 23. Pismo *nas̱hi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

Słowa magiczne (?)

Początek (r°): ... دع تكسفوم مسفتاك ولا مسقتوم

U w a g i: a) ślady zmięcia;

b) na marginesach zacieki od wilgoci.

131

Sygn. 57/75

Fragment traktatu religijnego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15,5×11. R° — 25 wierszy, v° — 18. Pismo *nas̱hi*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Pozbawiony początku i końca fragment jakiegoś tekstu o charakterze religijnym.

Początek (r°): [...] بام القران فقط و يجلس على المشهور لانها اخرة

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

132 Sygn. 57/76

Fragment anonimowego traktatu magicznego

J. arabski, XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. Kart 13. Przeciętnie 29 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, niektóre złożone w składki po dwie.

Pozbawiony początku fragment anonimowego traktatu magicznego zatytułowanego, jak wynika z notatki na k. 13 r°, *Kitāb at-tiryāq*. Fragment traktuje o znaczeniu i sporządzaniu kwadratów magicznych.

Początek (k. 1 r°): ... يا حصفائل يا طفيايل و عزرائل عبد الجبار لما وجدنا عددها فى الاول

Uwagi: a) (k. 13 r°) — 2 kwadraty magiczne (5×5 i 6×6 pól), 4 wiersze znaków magicznych oraz uwaga: كمل كتاب الترياق.

b) (k. 13 v°) — 2 kwadraty magiczne (3×3 i 4×4 pola) oraz 4 wiersze znaków magicznych;

c) na brzegach zacieki od wilgoci;

d) treściowo niniejszy rękopis odpowiada rękopisowi następnemu (nr 57/77).

133 Sygn. 57/77

Anonimowy traktat magiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 16,5×11. Kart 6. 16—30 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne.

Tytuł: *Kitāb ad-durr wa t-tiryāq fī 'ilm al-awfāq wa l-awdā'*. Anonimowy traktat magiczny omawiający znaczenie i sporządzanie kwadratów magicznych.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلّم تسليما كتاب الدر و الترياق فى علم الاوفاق و الاوضاع ...

Uwagi: a) na brzegach zacieki od wilgoci;

b) (k. 1 v°, 6 r°) — 3 wiersze na stronę;

c) (k. 6 v°) — czarnym atramentem inną ręką modlitwa.

134 Sygn. 57/78

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 3. 28 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne.

Bez tytułu. Niedokończony fragment anonimowego traktatu magicznego zawierającego różne przepisy magiczne. W tekście kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلم لعمر [?] الشعر تكتب و تعلق فيه ...

135

Sygn. 57/79

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 12,5×11,5. 12 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna o ochronę bydła.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حفظ المواشى لا اله الا هو الحى القيوم ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól).

Uwaga: lewy margines zmięty.

136

Sygn. 57/80

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11,5×11,5. 9 wierszy. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające posiadanie męskiego potomka.

Początek: باب طلب الولد يجد الولد ...

2. (v°) Dwa kwadraty magiczne.

Uwaga: brzegi rękopisu postrzępione.

137

Sygn. 57/81

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 10,5×10,5. R° — 11 wierszy, v° — 9. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم اذا وقعة (sic!) الواقعة مرّة ياتيها رزقها رغدًا ...

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (5×5 pól).

Początek: بسم الله فائدة ان كان لك طلب المرأة بغير المال فانقل هذا الاسم ...

138

Sygn. 57/82

Modlitwa

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16,5×11. R° — 15 wierszy, v° — 18. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

Modlitwa. Jak wynika z zakończenia, jest to tzw. *Du'ā al-iḫlās*, stanowiąca parafrazę i rozwinięcie 112 sury Koranu (*sūrat al-iḫlāṣ*).

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما قل هو الله احد اللهم انت الواحد ...

U w a g i: a) ślady zgięć w wielu miejscach;
b) brzegi rękopisu postrzępione;
c) (r°) — pierwsze 4 wiersze pisane inną ręką, atramentem brązowym, zawierają krótką modlitwę do Allāha.

139

Sygn. 57/83

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11,5×7,5. R° — 15 wierszy, v° — 16. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna zapewniająca miłość kobiety.

Początek (r°): ... باب لمحبة المراة تكتب مع اسمها و اسم امها

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione, u dołu 1 wiersz tekstu uszkodzony.

140

Sygn. 57/84

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×11. R° — 4 wie sze, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zaspokojenie wszystkich potrzeb.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طلب حاجة

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdobycie pożywienia.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب الطعام صلى الله على من لا نبي بعده

U w a g a: ślady zmięcia.

141

Sygn. 57/85

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. R° — 5 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny zapewniające ochronę przed złodziejami.

Początek: ... و به نستعين باب دواء السارق

2. (v°) Przepis magiczny oraz prostokąty magiczne z imionami archaniołów zapewniające zdobycie odzieży.

Początek: ... و به نستعين باب دواء الثوب تكتب يوم الجمعة بعد صلات العصر

U w a g i: a) w wielu miejscach ślady zmięcia;
b) brzegi postrzępione.

142

Sygn. 57/86

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 2 wiersze, v° — 14. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (9×9 pól) zapewniające zdobycie środków do życia oraz otrzymanie błogosławieństwa bożego.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده فائدة لجلب الرزق والبركة ...

Uwagi: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (v°) — na prawym marginesie oraz pod tekstem w poprzek strony glosy o charakterze magicznym.

143

Sygn. 57/87

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 9,5×5. R° — 15 wierszy, v° — 10. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna.

Początek (r°): ... فائدة تكتب و تشربه و تغسل اسمه جاريه

Uwagi: a) ślady zmięcia.

b) (r°) — przybrudzone niebieskim atramentem.

144

Sygn. 57/88

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11,5. Kart 2. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Rozdział XI (bez zakończenia) jakiegoś traktatu magicznego omawiający tzw. *da'wat aš-šams* (wezwanie do słońca, modlitwa słoneczna).

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم الباب الحادى عشر فى تعريف دعوة الشمس اعلم يا من وقف على كتبي ...

145

Sygn. 57/89

Wzory listów (?)

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz trzy profilowane półksiężyce). Cm 21×15. R°, v° — 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone.

Bez tytułu. Fragment bez zakończenia, prawdopodobnie część jakiegoś zbioru zawierającego wzory listów.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبى بعده الحمد لله الذى ابكى عيون اسحاب بدموع [...] باب التر سيل فن الفقير المحتاج ...

U w a g i: a) rękopis złożony we dwoje w poprzek;
b) brzegi postrzępione.

146 Sygn. 57/90

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11. R° — 20 wierszy, v° — 5. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz modlitwy magiczne w różnych kierunkach.

Początek: ... تكتب فى [...] و دفن فى [...] يوم لاربع اخر شهر

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz dwa kwadraty magiczne.

Początek: ... و يا مقسط [...] على القسط نبتى و يا جامع

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (r°) — wiersze biegną w różnych kierunkach, tekst wyblakły, miejscami prawie zupełnie nieczytelny.

147 Sygn. 57/91

Modlitwa

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 15×11,5. Kart 2. 15—16 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Modlitwa.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحيم صلّى الله على من لا نبى بعده الحمد لله الذى علا بعزته فوق البريات ...

U w a g i: a) karty poprzerywane w wielu miejscach, brzegi rękopisu uszkodzone;
b) brak zakończenia.

148 Sygn. 58

Zbiór kasyd Zuhayr al-Muzanī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany gruby ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21,5×16. Kart 16. 10 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Zdekompletowany (braki kart w środku oraz zakończenia) zbiór kasyd. Autor: Zuhayr b. Abī Sulmā Rabī'a al-Muzanī. Por. GAL I, 23.

Początek (k. 1 v°): ... أمن ام اوفى دمنة لم تكلم

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy wyblakłym atramentem;
b) w tekście glosy interlinearne i marginalne.

149 Sygn. 59

Anonimowy traktat z dziedziny *hadīt*: *Durr al-kalām fī masā'il ʿAbd Allāh b. Salām*

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×16. Kart 15. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Durr al-kalām fī masā'il ʿAbd Allāh b. Salām*. Apokryficzny traktat z dziedziny *hadīt* zawierający zbiór pytań, z jakimi miał zwracać się do Proroka ʿAbd Allāh b. Salām b. Ḥārit al-Ḫazraǧī (zm. 663/4 r. n.e.). Traktat ten oparty jest bez wątpienia na jakimś starszym, trudnym do ustalenia źródle. Por. *Mašāhīr ʿulamā' al-amṣār*, 16 nr 52; EI I, 32.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه وسلّم تسليما هذا كتاب در الكلام فى مسائل عبد الله ابن السلام لنبينا محمد عليه افضل الصلاة و السلام ...

U w a g i: a) brzegi kart pociemniałe od wilgoci, karty postrzępione;
b) nieliczne glosy marginalne;
c) (k. 15 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad b. Abū (sic!) Bakr.

150 Sygn. 60

Madīh an-nabī Šams ad-Dīn al-Badamāṣī'ego

J. arabski. XIX w. Papier brązowawy prążkowany ze znakami wodnymi (pionowe profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre wiersze czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Madīḥ an-nabī*. Kasyda pochwalna ku czci Proroka stanowiąca być może przeróbkę jakiejś starszej kasydy. Autor: Abū ʿAbd Allāh Šams ad-Dīn Muḥammad al-Badamāṣī, autor *taḫmīs* kasydy Kaʿb b. Zuhayra *Bānat Suʿād*. Por. GAL I, 39, S I, 68.

P o c z ą t e k (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلم تسليما هذه مديح النبى صلّى الله عليه وسلم الشيخ الامام القدوة العارف بالله ابى عبد الله شمس الدين محمد البدماصى ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu poplamione od wilgoci i pociemniałe;
b) nieliczne glosy interlinearne.

151 Sygn. 61

al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya al-Būṣīrī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowawy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 10. 9—13 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Tytuły ustępów i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḫayr al-bariyya*. Poemat pochwalny na cześć Proroka wzorowany na kasydzie Ka'b b. Zuhayra, podzielony na 10 części (*faṣl*). Autor: Šaraf ad-Dīn a. 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'īd ad-Dūlāsī al-Būṣīrī (zm. 1294 r. n.e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده الكواكب الدرية في مدح خير البريه سبحان خالقنا سبحان رازقنا ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy zawierające listę sześciu darów udzielanych przez Allāha ludziom kochającym go i nie kochającym oraz sześciu darów przeznaczonych wyłącznie dla ludzi kochających go;

b) (k. 10 v°) — modlitwa magiczna zapewniająca długie życie i zwycięstwo nad wrogiem;

c) glosy interlinearne i marginalne;

d) brzegi kart pociemniałe od wilgoci.

152 Sygn. 62

Anonimowy *taḫmīs* ṣūfickiej kasydy al-Ǧīlānī'ego

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 6. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy *taḫmīs* trudnej do bliższego zidentyfikowania ṣūfickiej kasydy Muḥyī ad-Dīn 'Abd al-Qādir b. a. Ṣāliḥ 'Abd Allāh b. Mūsā b. Ǧendikōst al-Ǧīlānī'ego al-Ḥanbalī'ego (zm. 1167 r. n.e.). Kasyda poprzedzona jest wstępem zawierającym domniemaną genealogię al-Ǧīlānī'ego wyprowadzaną od 'Alī'ego. Por. GAL I, 435, S I, 777.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على النبي الكريم تخميس قصيدة الشيخ الامام العالم القطب الغوث الشريف الرباني محي الدين ابي محمد سيد عبد القادر الجيلاني بن يحيى الزاهد بن محمد بن داود ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — u góry wierszowana maksyma zaczynająca się od słów: قال الشاعر اذا بعد الديار عن الديار و لم تبعد قلوب عن القلوب, niżej krótki poemat zawierający pochwałę wiedzy i rozpoczynający się od słów: ... قال الشاعر تعلم العلم مهما عشت تطلبه

b) liczne glosy marginalne i interlinearne.

153 Sygn. 63

Anonimowy traktat zawierający opis *al-isrā'*

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 22,3×16. Kart 6. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy traktat oparty prawdopodobnie na jakimś starszym,

trudnym do ustalenia źródle, a zawierający opis nocnej podróży Muḥammada (*al-isrā'*). O *al-isrā'* por. EI, III, 591.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده وروى عن رسول الله صلى الله عليه و سلم بينما انا ذات ليلة نائم بين الصفى و المروة اذ انزل على جبريل عليه السلام ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 6 v°) — nie zapisane;
b) na marginesach *omissa* i skąpe glosy.

154 Sygn. 64

Anonimowy traktat o ablucji rytualnej

J. arabski. 1885 r. Papier brązowawy prążkowany. Cm 22,3×17. Kart 7. 21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament szaroniebieski, niektóre słowa, zdania, początki ustępów i wokalizacja jasnobrązowe. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy, pozbawiony początku traktat zawierający przepisy ablucji rytualnej.

Początek (k. 1 r°): [...] المتاد الى منتهى الذقن فيغسله ...

U w a g i: a) rękopis niekompletny; brak początkowych kart;
b) (k. 7 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1304 h.= 1885 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Ibrāhīm al-Barwālī (?).

155 Sygn. 65

Lāmiyyat al-'Arab Šanfarā

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 4. 12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Tytuł: *Lāmiyyat al-'Arab*. Autor: Šanfarā. Por. GAL I, 25.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلم تسليما انشدت هذه الوثيقه القصيدة الامية (sic!) المعروفة بلامية العرب (sic!) ...

U w a g a: (k. 4 v°) — glosy. Liczne glosy na innych kartach.

156 Sygn. 66

Kasyda Muḥammada Ibn al-Warda (?)

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22×16,5. Kart 5. 12 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Qilādat ad-durr al-manšūr wa ḏikr al-ba'ṯ wa n-nušūr*. Kasyda zaczerpnięta jest, jak wynika z wstępu, z traktatu zatytułowanego *Ḫarīdat al-'aǧā'ib*, którego autor nosi nazwisko Muḥammad Ibn al-Ward. Chodzi tu prawdopodobnie o traktat kosmograficzny *Ḫarīdat al-'aǧā'ib wa farīdat al-ġarā'ib* Sirāǧ ad-Dīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. al-Wardī'ego (ok. 1446 r. n.e.) Por. GAL II, 131.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلّم تسليما هذه قصيدة جامعة لغالب ما تقدم من الهوال يوم القيامة اسمها قلادة الدر المنثور و ذكر البعث و النشور مأخوذة من كتاب خريدة العجائب تأليف الشيخ الامام العلامة محمد ابن الورد ...

Uwagi: a) (k. 4 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty al-Muṣṭafā Ibn Malla (?) Muḥammad Ġānim;

b) glosy interlinearne.

157

Sygn. 67

Anonimowa kasyda

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 2. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowa kasyda.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبي بعده غزانا عابد الجبار جهراً بجند لا يقابل بالجنود ...

Uwagi: a) liczne glosy interlinearne;

b) (k. 1 r°) — nieczytelny wyblakły tekst.

158

Sygn. 68

Kasyda

J. arabski. 1900 r. [?]. Papier brunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 21,5×16. Kart 2. 16 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Wokalizacja czerwona. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Kasyda zawierająca napomnienia dla mieszkańców wioski Aġdas (?). Autor: Aḥmad al-Qāḍi Maġribī b. Aḥmad b. Aḥmad.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على النبي الكريم هذه قصيدة النصيحة لاحمد الشهير بالقاضي مغربي بن العالم القاضي احمد بن الشيخ العالم المتقن احمد اكيك (sic!) بن الحسين بن احمد رحمه الله السلف و باركه في الخلف نشاها لاخوانه الساكنين في محروسه قرية اغدس ...

Uwaga: (k. 2 v°) — kolofon: انتهت القصيدة المباركه للشيخ القاضي مغربي يوم خمسه و عشرين من ينير وكانت الشمس في منزلة سعد ... عام الفين و تسع مائه من هجرته صلى الله عليه و سلم ... datę należy chyba poprawić na 1900 r. n.e.

159

Sygn. 69

Fragment traktatu religijnego

J. arabski. XIX w. Papier brązowawy prążkowany, gruby. Cm 23,5×17,5. Kart 2. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowoczarny. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Ḫawāṣṣat libasmala*. Anonimowy traktat religijny wyjaśniający wartość formuły بسم الله الرحمن الرحيم, bez zakończenia.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على من لا نبي بعده الله حمده و صلواته
على خير البريه ... فهذه خواصة لبسملة فوائد الخير بها مشتملة ...

U w a g i: a) rękopis pisany pismem bardzo niewprawnym;
b) brzegi kart postrzępione, na kartach niebieskie i rude plamy;
c) (k. 2 r° — v°) — tekst częściowo uszkodzony przez wydarcie dziury.

160 Sygn. 70

Zbiór przepisów magicznych

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie i półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 3. 9—18 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brunatny i czerwony. 2 karty w składce, 1 luźna, bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy zbiór przepisów magicznych.

1. (k. 1 v°, wiersze 1—8) Przepis magiczny o przeznaczeniu nie ustalonym.
Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على نبي كريم و هذ[ا] باب و من اراد
ان ير ماكان من ... الدنيا و الاخيره [*s. p.*] ...

2. (k. 1 v°, wiersze 8—10) Przepis magiczny zapewniający realizację wszystkich potrzeb.
Początek (k. 1 v°, wiersz 8): باب اسم يا اللطيف و من ذكره عشرة الف و ستة الف ...

3. (k. 1 v°, wiersz 11; k. 2 r°, wiersz 3) Przepis magiczny zapewniający realizację wszystkich potrzeb.
Początek (k. 1 v°): باب اسم الله الرحمن الرحيم اللطيف ...

4. (k. 2 r°, wiersze 4—13). Przepis magiczny przeciw wrogom.
Początek (k. 2 r°): باب اللهم الله فائدة في فم الضفادع و يعشى بضفادع الى بلد العدو و يرميه
في باب بيت السلطان ...

5. (k. 2 r°, wiersze 14—18) Przepis magiczny o przeznaczeniu nie ustalonym.
Początek (k. 2 r°, wiersz 14): فائدة اذا اصاح الناس هربوا باذن الله تعلى (sic!) ...

6. (k. 2 v°) Modlitwa magiczna i przepis magiczny przeciw wrogom.
Początek: فائدة اذا اردت ان تضر عدوك ...

7. (k. 3 r°, wiersze 3—9) Przepis magiczny zapewniający zniszczenie (*ḫarb*) domu wroga. Wersja *ḫarb* (zniszczenie) jest bardziej przekonywająca składniowo niż *ḥarb* (wojna).
Początek (k. 3 r°): باب فائدة و من اراد حرب (sic!) ديار ام بيت عدوه ...

8. (k. 3 v°, wiersze 1—5) Modlitwa magiczna przeciw wrogom.
Początek (k. 3 v°, wiersz 1): فائدة اذا ارد (sic!) ان تقيد عدوك الا يستطيع لك من شئ ...

9. (k. 3 v°, wiersze 5—10) Przepis magiczny zapewniający pozbawienie wroga władzy (?) lub na zdobycie wiedzy.
Początek (k. 3 v°): اذا[ا]رد[ت] ان تطلب السلطنة اذا اردت ان يخرج عدوك من السلطنة...

10. (k. 3 v°, wiersze 11—19) Modlitwa i przepis magiczny zapewniające zwycięstwo nad wojskiem.

Początek (k. 3 v°): باب هزم الجيش يا جبار يا قهار يا مقتدر ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 2 v°, 3 r°) — pisane inną ręką.

161

Sygn 71

al-Qaṣīda as-sīniyya Ibn Bādīsa

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane pionowo półksiężyce). Cm 22,4×16. Kart 7. 8 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy. Niektóre słowa i zdania czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-Qaṣīda as-sīniyya* lub *an-Nafaḥāt al-Qudsiyya*. Lista *ṣūfī* pochowanych w Bagdadzie. Autor: al-Ḥasan b. Abī'l-Qāsim b. Bādīs (zm. 1385 r. n.e.). Por. GAL II 166, S II, 214.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما كثيرا طيبا مباركا العقيده السينية المسمات بالنفحات القدسية المنسوبه لابن باديس ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 7 v°) — glosy;

b) w tekście liczne glosy interlinearne i marginalne biegnące w różnych kierunkach;

c) (k. 1 v°) — 18 wierszy tekstu;

d) (k. 7 r°) — nazwisko kopisty, dość trudno jednak czytelne عمر ابن محمد [?] — ʿUmar b. Muḥammad.

e) początek (k. 1 v°) podaje „*al-ʿAqīda as-sīniyya*."

162

Sygn. 72

Poemat pochwalny ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równolegle linie i półksiężyce). Cm 23×16,5. Kart 3. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka (*madīḥa*).

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد حمدًا و شكرًا الاله الواحد الباعث الارسال ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy;

b) (k. 3 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm.

163

Sygn. 73

Fragment poematu pochwalnego ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22,5×16,5. 15—17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Niedokończony anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka (*madīḥa*).

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله عوجا بالصحب و نزلا و لا تبغيا عن خيفه متحولا ...

Uwagi: a) (k. 1 r°) — modlitwa do Muhammada;
b) liczne glosy interlinearne;
c) brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe od wilgoci.

164 Sygn. 74

Kitāb ma'rifat al-maḍāmir Muḥammad Ibn Mu'ṭama (?)

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowawy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 23×16,5. 8–13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły ustępów czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb ma 'rifat al-maḍāmir*. Krótkie kompendium gramatyczne zawierające wykaz zaimków sufigowanych, prepozycji i partykuł oraz elementarne wiadomości o formach koniugacyjnych czasownika. Autor: Muḥammad Ibn Mu' ṭam (?).

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى على من لا (نبي) بعده كتاب معرفة المضامر مختصر محمد ابن معطم ...

Uwagi: a) (k. 1 r°) — tekst gramatyczny wokalizowany czarnym tuszem;
b) brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe.

165 Sygn. 75

Zbiór aforyzmów

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 2. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Końcowy fragment anonimowego zbioru aforyzmów (?).

Początek (k. 1 r°): ... اذا خدرتكم من غير سرا ومن ايديكم (sic!) انئ مغرا ...

Uwagi: a) brzegi rękopisu u dołu postrzępione i pociemniałe od wilgoci;
b) (k. 2 v° oraz na marginesie k. 1 r°) — glosy.

166 Sygn. 76

Poemat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22×16,5. Kart 2. 18 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Poemat dydaktyczny traktujący o przypadkach, w których nie można tłumaczyć się nieświadomością. Autor: Fahr Umm (?).

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على النبي الكريم وذكر في توضيحة لها نظائر لا يعذرن بالجهل و نظمها العلامة فهر ام فقال رحمه الله ...

Uwaga: (k. 2 v°) — glosy.

167

Sygn. 77

Sennik

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie). Cm 23×17. Kart 12. 20 wierszy na stronę. Pismo *nas̱ḫi*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składki, po dwie, bez oprawy.

Tytuł: *Tafsīr ar-ru'yā*. Sennik składający się z 24 rozdziałów. Prawdopodobnie skrót względnie wyciąg z *Kitāb al-ǧawāmi'* lub *Muntaḫab al-kalām fī tafsīr al-aḥlām*. Autor: as-Šayḫ Muḥammad b. Aḥmad. b. 'Alī zwany Ibn Sīrīn (zm. 728 r. n.e.). Por. GAL I, S I, 102.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم تسليما الحمد لله رب العالمين و السلام على سيد المرسلين و على آله و صحبه اجمعين و بعد فهذا تفسير الرويا للشيخ الآمام العالم العلامة محمد بن احمن بن على المعروف بابن سيرين ...

168

Sygn. 78

Koran

J. arabski. 1840 r. Papier kremowy błyszczący ze znakami wodnymi (figury zwierzęce). Cm 15,5×10. Kart: 1 ochr.+ 305. 15 wierszy na stronę. Pismo *nas̱ḫi*. Ramki i interpunkcja złote, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa: półskórek z wytłaczanymi złoceniami i klapą.

Koran.

Uwagi: a) (k. 1 r°, 305 v°) — nie zapisane;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst wpisany w koła otoczone dość prymitywnym ornamentem roślinnym w kolorach czerwonym, niebieskim i różowym na tle złotego prostokąta;

c) (k. 305 r°) — w złotym prostokącie wypełnionym prymitywnymi ornamentami roślinnymi białe pole zawierające kolofon z nazwiskiem kopisty Sulaymān al-Waḥbī, uczeń 'Abd Allāh aṣ-Ṣadafī'ego, niżej, na białym prostokątnym polu, data ukończenia kopii — 1256 h.= 1840 r. n.e.

XXII

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI PAN W WARSZAWIE

Bez sygn.

Ḥāšiyya 'alā š-šarḥ al-muṭawwal al-Ǧurǧānī'ego

J. arabski. 1684 r. Papier orientalny. Cm 19×12,5. Kart: 2 ochr.+ 167 + 2 ochr. 18 wierszy na stronę. Pismo *nas̱ḫī*. Pierwsze słowa ustępów cytowanych, podkreślenia oraz niektóre glosy marginalne — czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłoczonym ornamentem.

Tytuł: *Ḥāšiyya 'alā š-šarḥ al-muṭawwal*. Glosy do *aš-Šarḥ al-muṭawwal* Sa'd ad-Dīn Mas'ūd b. 'Umar at-Taftāzānī'ego (zm. 1389 r. n.e., por. GAL II, 215) — komen-

tarza do *Talḫīṣ al-miftāḥ* Ǧamāl ad-Dīn Muḥammad b. ʻAbd ar-Raḥmān al-Qazwīnī'ego Ḫāṭib Dimašq (zm. 1338 r. n.e.), będącego ekscerptem z III części *Kitāb miftāḥ al-ʻulūm* zatytułowanej *ʻIlm al-maʻānī wa l-bayān* i traktującej o retoryce, autora Sirāǧ ad-Dīn Abū Yaʻqūb Yūsuf b. Abī Bakr b. Muḥammad b. ʻAlī as-Sakkākī'ego (zm. 1229 r. n.e.). Autor: as-Sayyid aš-Šarīf al-Ǧurǧānī (zm. 1413 r. n.e.). Por. GAL I, 295.

Początek (k. 2 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على سيد المرسلين محمد وآله اجمعين و بعد فهذه حواش على الشرح المشهور لتلخيص المفتاح ...

Uwagi: a) (k. 167 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1096 h. = 1684 r. n.e.

b) na marginesach uzupełnienia;

c) (k. 2 r°, 167 r° — v°) — glosy;

d) (k. 1 v°) — nie zapisana;

e) (k. 1 r°) — czerwonym atramentem notatka w j. arabskim: هذا تعليقات السيد الشريف الجرجاني على شرح المطول للعلامة التفتازاني اشتريتها ناقصا و تممتها بعون الله و حسن توفيقه ...

z której wynika, że właściciel skolacjonował rękopis zakupiony z innym, uzupełniając braki w tekście.

XXIII

ZBIORY PRYWATNE W WARSZAWIE

Zbiory inż. Z. Konopki
Bez sygn.

Skrót *Alfiyya* Ibn Mālika

J. arabski. XVI/XVII w. Papier pożółkły prążkowany. Cm 30×21. Kart: 20 + 2 mniejszego formatu. 30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Nagłówki i cytaty czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Muḫtaṣar ʻalā Alfiyya*. Anonimowy skrót wierszowanego traktatu gramatycznego *Alfiyya* Ibn Mālika (zm. ok. 1273 r. n.e.). Jak wskazuje porównanie z oryginałem *Alfiyya* i komentarzem Ibn ʻAqīla (por. *Alfiyyah Carmen didacticum grammaticum Auctore Ibn Malik et in Alfijjam Commentarius quem conscripsit Ibn Akil... edidit Fr. Dieterici, Lipsiae 1851*), rękopis zachował się w nielicznych fragmentach pozbawionych ciągłości.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و صلواته على سيدنا و مولانا محمد خاتم النبيين و امام المرسلين و الرضى عن آله و اصحابه الهادين والمهتدين اما بعد فهذا مختصر على الفية بن مالك مهذب المقاصد واضح المسالك تفهم به الفاظها ...

Uwagi: a) na marginesach glosy bardzo drobnym pismem;

b) okładki wyklejone są od wewnątrz kartami zapisanymi po arabsku pismem magrebińskim, na każdej z okładek naklejono około 10 kart.

XXIV

BIBLIOTEKA UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

1

Sygn. Ms. or. I 5 (IV Fol. 90)

Pięcioksiąg

J. arabski. 1291 r. (?). Papier orientalny. Cm 28,5×20. Kart 284. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana brązowa z wytłoczonym ornamentem.

Pięcioksiąg (*at-Tawrāt*), częściowo z komentarzem.

Początek (k. 1 v°): بسم الله القديم الأزل الكريم الرحمٰن الرحيم نبتدى بمعونة نكتب كتاب التورية و تفسيرها ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 2, nr 5.

U w a g i: a) rozdziały 1—6, 7 *Genezis* pisane późniejszą ręką;

b) k. 166 zamieniona z k. 175, a k. 236 — z k. 245;

c) (k. 284) — jak wynika z kolofonu: [...] كل التوراه المباركة و ما يتيسر من التفسير بمعونه الله سبحانه و كان الفراغ منها العشرين من شهر هتور (sic!) سنة الف و سبعة الشهدا الاطهار rękopis został sporządzony 20 *hātūr* 1007 r. „Ery męczenników" = 1291 r. n.e.

2

Sygn. Ms. or. I 6 (IV Fol. 91)

Koran

J. arabski. XVI/XVII w. Papier orientalny. Cm 28,5×18,5. Kart: 1 ochr. + 313 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 2, nr 6.

U w a g i: a) rękopis foliowany 1—312; po k. 88 jedna karta pominięta w foliacji;

b) (k. 11 r°, 21 r°, 32 r°, 43 r°, 78 r°, 88 r° — v°, 88a r°) — nie zapisane.

3

Sygn. Ms. or. I 7 (IV Fol. 92)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 26,5×16,5. Kart: 1 ochr. + 384 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły, ramki, interpunkcja — czerwone i złote. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 2, nr 7.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) początkowe strony rękopisu (k. 1 v°, 2 r°) ozdobione ornamentem w kolorach złotym, brązowym i czerwonym;

c) (k. 1, 2, 384) — obcięte do ramek i naklejone na biały papier.

4 Sygn. Ms. or. I 9 (IV oct. 15)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 14×9. Kart: 2 ochr.+ 362 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem i klapą.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 9.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — tytuły czerwone, wokalizacja zielona, ramki żółte;

c) (k. 2 v° — 17 v°) — po 15 wierszy na stronę.

5 Sygn. Ms. or. I 10 (IV oct. 16)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 16×11. Kart 358 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 10.

Uwagi: a) (k. 1 v°, 2 r°) — tytuły i ramki czerwone; (k. 2 v° — 39 r°) — ramki czarne;

b) (k. 1 r°) — glosy; częściowo na marginesach innych kart.

c) (k. 1 v°) — u góry notatka: *Ego Andreas Mende Can. Reg. Lat. ad D. Virginem in Arena Vratislaviae professus pro Bibliotheca Beatissimae Virginis in memoriam sempiternam obtuli. Regiminis Kniggensis Campestris Concionatorum*;

d) (k. 2 r°) — u góry notatka: *Librum hunc Turcicum qui de fide illorum tractat Ao. 1664 die 19 Juli dum conflictum cum Turcis haberemus et nostrum 4000 illorum 3000 in fugam miraculose ageremus*;

e) (k. 1 v°, 2 r°) — notatka: *Ex libris Bibliothecae Canoniae Arensis Ao. 1737.*

6 Sygn. Ms. or. I 11 (IV Dz 1)

Koran

J. arabski. 1551/2 r. Papier orientalny. Cm 11×7,5. Kart: 2 ochr.+ 579 + 3 ochr. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja złote, ramki złoto-niebieskie. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 11.

Uwagi: a) (k. 1 v°, 2 r°) — bogato zdobione: ornamenty w kolorach złotym, niebieskim i czerwonym, tekst pismem bardzo drobnym w prostokącie 3,1 ×2,1 cm;

b) (k. 1 r°) — nie zapisana;

c) (k. 579 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Fatḥ Allāh b. Šayḫ Muḥammad Ibn ʿAbd ar-Raḥmān as-Sammānī oraz data 959 h. = 1551/2 r. n.e.;

d) (k. 579 v°) — notatka: *Conventus S. Vincentii Wratislaviae*, na karcie wyklejkowej przedniej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Stiftes Sct. Vinzens zu Breslau.*

7 Sygn. Ms. or. I 12 (IV Oct. 27[1])

Koran

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 16×10. Kart: 300 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły sur, ramki oraz interpunkcja złote. Oprawa skórzana z klapą wytłaczaną złotem.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 3, nr 12.

U w a g i: a) (k. 1 v°, 2 r°) — bogato zdobione: ornamenty w kolorach fioletowym, złotym i czerwonym;

b) (k. ochr. tylna) — modlitwa oraz zatarte glosy w j. tureckim, glosy tureckie także na k. 1 r°;

c) na karcie wyklejkowej okładki przedniej napis: وقف عائشه خاتون (*waqf ʿĀʾiša Ḫātūn*), napis وقف także na wielu górnych i bocznych marginesach.

8 Sygn. Ms. Or. I 13 (IV Qu 111)

Fragment Koranu

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 19×14. Kart: 2 ochr. + 162 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem. Futerał skórzany wytłaczany złotem.

Koran. Fragment obejmujący sury 3,121—68,45.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 4, nr 13.

U w a g a: na wewnętrznej stronie okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Kollegiatstiftes zu Glogau* (Głogów).

9 Sygn. Ms. or. I 14 (IV QU 112)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 360 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki, tytuły sur i interpunkcja złote. Oprawa skórzana wytłaczana złotem. Futerał skórzany bez górnej ścianki.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 4, nr 14.

Uwagi: a) (k. 1 v°) — dopisany późniejszą ręką tekst sury pierwszej;

b) w rękopisie luki: po k. 7 brak sur: 2, 69—79, po k. 180 brak sur: 18, 27—41;

c) początek drugiej sury (k. 2 r°) bogato zdobiony: ornament w kolorach białym, różowym i niebieskim na złotym tle;

d) na wewnętrznej stronie przedniej okładki wklejona kartka (XVII/XVIII w.) następującej treści: *Dieses ist der Türcken Bibel oder Alcoran; und zwar Einer von den Besten, weil er auf dem Bande und dessen Überschlage etliche Türckische Buchstaben hat, welche soviel bedeuten, dass kein Unreiner diesen Alcoran anrühren solle. Welche Buchstaben bey den Türcken ein wunderbahres Zeichen des Ansehens oder Auctorität und Veneration geben.* Wspomnianych w powyższej notatce znaków magicznych brak jednak na oprawie, być może znajdowały się one na oderwanej klapie;

e) (k. 1 r°) — nie zapisana;

f) na futerale wytłoczony chronogram: *Baro De GrUtsCHreIber hoC nobIs DeDIt* = 1708 r.

10 Sygn. Ms. or. I 15 (IV Oct. 18)

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 15×10. Kart 24. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Niektóre tytuły sur oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Koran. Fragmenty obejmujące sury: 78—105, 110—114,5.

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 15.

Uwaga: (k. 24 r° — v°) — dopisana późniejszą ręką *fātiḥa*.

11 Sygn. Ms. or. I 16 (IV oct. 19)

Fragment Koranu oraz modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart 112. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Tytuły, ramki oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

1. (k. 1 r° — 33 v°) Fragment Koranu obejmujący sury 48—114.
2. (k. 34 r° — 112 v°) Modlitwy w j. arabskim i tureckim oraz teksty magiczne.

Początek (k. 34 r°): ... هذا شرح دولت دعاء بودر

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 16.

Uwagi: (k. 112 r° — v°) — inną ręką;

b) (k. 97 v°, 98 r°, 108 v°, 109 r°, 112 r° — v°) — teksty i znaki magiczne;

c) na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Kollegiatstiftes zu Glogau* (Głogów).

12 Sygn. Ms. or. I 17 (IV oct. 20)

Fragment Koranu i modlitewnik

J. arabski i turecki. XVII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart 59. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Tytuły, ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

1. (k. 1 r° — 30 r°) Fragment Koranu obejmujący sury: 36, 57—114.

2. (k. 30 v° — 59 v°) Modlitwy w j. arabskim i tureckim rozpoczynające się od początkowego rozdziału Koranu (*Fātiḥa*), nie dokończone.

Początek (k. 30 v°): ربنا ربنا ربنا یا ربنا تقبل منا انك انت السميع العليم و تب (sic!) علينا انك انت تواب الر حيم ...

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 17.

13 Sygn. Ms. or. I 18 (IV Oct. 14)

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart: 1 ochr. + 203 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashi*. Tytuły sur złote i czerwone, ramki oraz interpunkcja złote i błękitne. Oprawa współczesna półskórek.

Koran. Fragment obejmujący sury: 2—25, 32.

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 18.

Uwagi: a) (k. 200 r°) — kilka początkowych wersetów sury 26 oraz jej tytuł;
b) (k. 1 r°) — ornament roślinny w kolorach różowym i błękitnym na złotym tle;
c) (k. 1—100) — plamy od wilgoci;
d) (k. 198 et passim) — dolny róg zniszczony i uzupełniony innym papierem.

14 Sygn. Ms. or. I 19 (IV Dz. 2)

Fragmenty Koranu

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 10×7,5. Kart 28. 6 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, dwie ręce. Nazwy sur, czasami interpunkcja, czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Koran. Fragment obejmujący sury: 36, 37, 56, 55.

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 19.

Uwagi: a) (k. 19 r° — 28 v°) — dopisane późniejszą ręką;
b) (k. tyt., 1 r° — v°, 28 r°) — prymitywnie zdobione: ramki i ornamenty brązowe;
c) (k. 28 v°) — przepisy modlitewne w j. tureckim;
d) na wewnętrznej stronie przedniej okładki naklejka z napisem: *Aus der Bibliothek der Augustiner Chorherren zu Sagan* (Żagań).

15 Sygn. Ms. or. I 20

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 35,5×27,5. Kart: 1 ochr.+ 4 + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* wokalizowane. Tytuły sur biało-złote na niebieskim tle, niektóre znaki wokaliczne czerwone. Oprawa pergaminowa współczesna.

Koran. Fragmenty obejmujące sury: 75—77,2 i 81—84,14.

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 5, nr 20.

U w a g i: a) na wewnętrznej stronie przedniej k. ochr. napis: *Koran, Fragment aus Bagdad, Geschenk von Dr. A. Yahuda, Breslau 10. VI. 1906*;

b) na odwrotnej stronie k. ochr. tylnej podpis: *Euting.*

16 Sygn. Ms. or. I 21 (IV Fol. 93a)

al-Kaššāf Zamaḫšarī'ego

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 27×17,5. Kart: 1 ochr.+ 136 + 1 ochr. 21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *al-Kaššāf 'an ḥaqā'iq at-tanzīl wa 'uyūn al-aqāwīl fī wuǧūh at-ta'wīl*. Komentarz do Koranu. Autor: Abū l-Qāsim Maḥmūd b. 'Umar az-Zamaḫšarī (zm. 1144 r. n.e.). Por. GAL I, 290, S I, 507. Rękopis niekompletny.

Początek (k. 1 v°): ... الحمد لله الذى انزل القرآن كلاما مؤلفا منظما

Koniec (k. 136 v°): [...] ولما نزلت الاية فى اليتامى و ما فى أمل احوالهم من

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 5, nr 21.

U w a g i: a) liczne glosy marginalne;

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Oelrichsiani legati pars sum vide ne aliorum usibus invideas morando negando maculando abutendo.*

17 Sygn. Ms. or. I 22 (IV oct. 27°)

Modlitewnik

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier orientalny. Cm 14×9. Kart: 2 ochr. + 93 + 32 niezapisane. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający sury: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93—114.

Początek (k. 1 v°): ... الحمد الله الذى خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور

B i b l i o g r a f i a: Richter, s, 5, nr 22.

U w a g i: a) do rękopisu dołączone: 1) luźna kartka o formacie 21×15,5 zawierająca koło magiczne oraz formuły magiczne w j. arabskim i tureckim, 2) luźna karta Koranu (XVII w.?) zawierająca sury 34, 20—31.

b) (r° 1 k. ochr.) — notatka: *Aus Stenzlers Nachlass*;

c) (r° 2 k. ochr.) — notatka: *Liber precationum turcicus continens: surata: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93—114, preces suratam preces traditionem de Ali turcice suratam traditionem turcicem preces officii matutini preces.*

18 Sygn. Ms. or. I 24 (IV oct. 21)

Munyat al-muṣallī Kašġarī'ego

J. arabski. 1555 r. Papier orientalny. Cm 15,5×8. Kart: 1 ochr. + 99 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'līq*. Tytuły i początki rozdziałów czerwone, ramki niebieskie. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Tytuł: *Kitāb munyat al-muṣallī wa ġunyat al-mubtadi'*. Traktat o modlitwie. Autor: Ṣadīd ad-Dīn al-Kašġarī (XIII w. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على رسوله محمد وآله اجمعين ...

U w a g i: a) liczne glosy marginalne;

b) (k. 1 v°) — tytuł białym atramentem na złoto-niebieskim ornamencie;

c) (k. 99 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty al-Ḥāǧǧ Aḥmad b. al-Hāǧǧ Muḥammad al-Wärdārī oraz data 20 *raǧab* 962 h. = 1555 r. n.e.;

d) na wewnętrznej stronie tylnej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek der Augustinerchorherren zu Sagan* (= Żagań);

e) (2 k. ochr. tylna) — modlitwa w j. arabskim oraz recepta w j. tureckim.

19 Sygn. Ms. or. I 25 (IV Qu 120[1])

al-Muqaddima fī ṣ-ṣalāt Samarqandī'ego

J. arabski. 1812 r. Papier orientalny. Cm 17,5×13. Kart: 2 ochr. + 84 + 3 ochr. 8 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Oprawa współczesna, półskórek z klapą.

Tytuł: *al-Muqaddima fī ṣ-ṣalāt*. Traktat o obowiązku modlitwy. Autor: Abū l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 1 v°): المقدمة ابو الليث تصنيف الشيخ الامام الفقيه اجل الزاهد ابو الليث نصر بن محمد بن ابراهيم السمرقندي ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 6, nr 25.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — tytułowa, zdobna w motywy orientalne, tytuł w ciemnozłotym medalionie na tle złoto-niebieskiego ornamentu;

b) (k. 84 r°) — w kolofonie data i miejsce sporządzenia kopii: Wrocław 1812 r.; kopia, jak podaje Richter (l. c.), sporządzona została przez M. Habichta i podarowana następnie Bibliotece Uniwersyteckiej.

20

Sygn. Ms. or. I 26 (IV Qu 115[e])

Tanbīh al-ġāfilīn Samarqandī'ego

J. arabski. 1648/9 r. Papier orientalny. Cm 20×14,5. Kart: 1 ochr. + 417 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *Tanbīh al-ġāfilīn*. Traktat o moralności i pobożności w 94 rozdziałach. Autor: Abū l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله الذى هدانا لكتابه و دعانا الى معرفة ثوابه و عقابه ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 26.

Uwagi: a) (k. ochr. przednia, k. 1 r° — v°) — spis rozdziałów;

b) rękopis zakupiony w 1925 r. przez dra Reschera w Konstantynopolu;

c) (k. 417 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ḫalīl b. Dāwūd Fayḍ Allāh oraz data sporządzenia kopii 1058 h. = 1648/9 r. n.e.

21

Sygn. Ms. or. I 27 (IV Qu 115[k])

Bustān al-ʿārifīn Samarqandī'ego

J. arabski. 1714 r. Papier orientalny. Cm 20,5×12. Kart: 4 ochr. + 6 nlb. + 130 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *riqʿa*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Bustān al-ʿārifīn*. Traktat dydaktyczno-rozrywkowy. Autor: Abū l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و العاقبه للمتقين و لا حول و لا قوة الآ بالله العلى العظيم ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 27.

Uwagi: a) (k. 1 v° — tytułowa) ozdobiona ornamentem w kolorach wiśniowym i ciemnobłękitnym;

b) na przednich kartach ochronnych glosy w j. arabskim;

c) (k. nlb 2—6 r°) — spis rozdziałów;

d) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad Darġam Yazīǧī Zāde oraz data ukończenia kopii 1126 h. = 1714 r. n.e.;

e) rękopis zakupiony w 1927 r. w Konstantynopolu przez dra Reschera.

22

Sygn. Ms. or. I 28 (IV Qu 120[k])

Qiṣaṣ al-anbiyā' Kisā'ī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier ze znakami wodnymi (litery G.F.A., orzeł jednogłowy, półksiężyc w ornamentalnym obramowaniu). Cm 22,5×16. Kart: 1 ochr. + 45 + 3 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Kitāb bad' [ḫalq] ad-dunyā wa qiṣaṣ al-anbiyā'*. Historia i legendy o prorokach. Rękopis niekompletny, obejmuje partię I, 5—67,7 wydania J. Eisenberga, Leiden 1922. Autor: Abū Bakr Muḥammad b. 'Abd Allāh al-Kisā' ī (pocz. XI w. n.e.). Por. GAL I, 350, S I, 591.

Początek (k. 1 v°): صلّى الله على سيدنا محمد و على آله اجمعين الحمد لله الذى انبت الخلق نباتاً و جعلهم احياء بعدما كانوا امواتاً ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 6, nr 28.

U w a g i: a) (v° k. ochr. przedniej): *Première Section des histoires des Prophètes*, niżej podpis *M. Habicht*;

b) (k. 1 r°) — tytuł arabski: الجزء الاول من قصص الانبياء;

c) (k. 40 v°) — w ostatnim fragmencie brak ustępu odpowiadającego ss. 58—61,3 wydania J. Eisenberga.

23 Sygn. Ms. or. I 29 (IV Qu 129[a]

Muḫtār aṣ-ṣiḥāḥ ar-Rāzī'ego

J. arabski. 1587 r. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 2 ochr. + 229 + 4 ochr. 27 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Tytuł: *Muḫtār aṣ-ṣiḥāḥ*. Ekscerpt ze słownika Abū Naṣr Ismā'īl b. Ḥammād al-Ǧawharī'ego (zm. 1002 r. n.e.) *Kitāb aṣ-ṣiḥāḥ fī l-luġa* (lub *Tāǧ al-luġa wa ṣiḥāḥ al-'arabiyya*). Autor: Muḥammad b. Abī Bakr b. 'Abd al-Qādir ar-Rāzī. Por. GAL I, 128, S I, 196.

Początek (k. 227 r°): الحمد لله. بجميع المحامد على جميع النعم و الصلوة و السلام على خير خلقه محمد المبعوث الى خير الامم ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 7, nr 29.

U w a g i: a) rękopis posiada foliację europejską (1—229);

b) (k. 229 r° — v°, 228 r° — v°, 227 v°, 1 r° — 4 v°) — nie zapisane;

c) początek rękopisu (k. 227 r°) bogato zdobiony: ornament w kolorach złotym, czerwonym i niebieskim; (k. 226 v°, 227 r°) — złote ramki;

d) (k. 5 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Bašīr Ibn Farhād oraz data 995 h. = 1587 r. n.e.;

e) na tylnej okładce nalepka: *Oelrichsiani Legati pars sum vide ne aliorum usibus invideas morando negando maculando lacerando abutendo.*

24 Sygn. Ms. or. I 30 (IV Qu 115)

Šarḥ mulḥat al-i'rāb al-Ḥarīrī'ego

J. arabski XIX w. Papier orientalny. Cm 25,5×20,5. Kart: 1 ochr. + 124 + 1 ochr. 16 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa pergaminowa.

Tytuł: *Šarḥ mulḥat al-i'rāb*. Wierszowany traktat gramatyczny z komentarzem.

Autor: Abū Muḥammad al-Qāsim b. ʻAlī b. Muḥammad al-Ḥarīrī (zm. 1122 r. n.e.). Por. GAL I, 277, S I, 488.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و صلّى الله على محمد عبده و رسوله و على آله و سلّم تسليما ...

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 30.

Uwagi: a) (k. ochr. przednia) — notatka prof. Sylvestre de Sacy z datą 19.V.1810 stwierdzająca, że kopia rękopisu została sporządzona w Paryżu;

b) na wewnętrznej stronie okładki przedniej nalepka: *Mme Lebruin, Marchande Papetière Rue Montmartre, N° 6 vis à vis les murs St. Eustache.*

25 Sygn. Ms. or. I 31 (IV Qu 114)

Ḍaw' al-miṣbāḥ al-Isfarā'īnī'ego

J. arabski. 1412/13 r. Papier orientalny. Cm 18×13. Kart: 1 ochr.+ 101 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki zdań czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Ḍaw' al-miṣbāḥ*. Komentarz do traktatu o składni *Kitāb al-miṣbāḥ fī n-naḥw* Burhān ad-Dīn Abū l-Fatḥ Nāṣir b. ʻAbd as-Sayyid b. ʻAlī al-Muṭarrizī al-Ḫwārizmī al-Ḥanafī'ego (zm. 1213 r. n.e.), będącego wyciągiem z *Kitāb al-ʻawāmil al-mi'a* Abū Bakr ʻAbd al-Qāhir b. ʻAbd ar-Raḥmān al-Ǧurǧānī'ego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Tāǧ ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad b. Sayf ad-Dīn al-Fāḍil al-Isfarā'īnī (zm. 1285 r. n.e.). Por. GAL I, 293, 296, S I, 503, 514, 520.

Początek (k. 1 v°): قوله اما بعد حمد الله ذى الانعام اما كلمة فيها معنى الشرط ...

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 31.

Uwagi: a) liczne glosy marginalne i interlinearne;

b) (k. 101 r°) — z kolofonu (częściowo bez punktów diakrytycznych): تم الكتاب بعون الملك الوهاب سنه خمس و عشر و ثمانمائه في يوم الثلاثاء في وقت الضحى في شهر جمادى الاولى wynika, że kopia została sporządzona w 815 h. = 1412/13 r. n.e (Richter, l. c., określa czas powstania rękopisu na XVI w.).

26 Sygn. Ms. or. I 32 (IV Qu 113)

Kitāb al-mufradāt fī ʻilm an-nabāt Ibn al-Bayṭāra

J. arabski. XVIII w. Papier. Cm 22×15. Kart: 2 ochr.+ 215 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa pergaminowa.

Tytuł: *Kitāb al-mufradāt fī ʻilm an-nabāt*. Traktat o środkach żywnościowych i leczniczych. (Wg GAL I, 492, S I, 897 traktat ten nosi tytuł: *Ǧāmiʻ mufradāt al-adwiya wa l-aġḏiya*). Autor: Abū Muḥammad ʻAbd Allāh b. Aḥmad Ḍiyā ad-Dīn al-Māliqī (al-Malaqī) b. al-Bayṭār (zm. 1248 r. n.e.).

Początek (k. 1 v°): كتاب المفردات فى علم النبات حرف الالف السن دوا معروف بالشام لحشيشة اللحاة ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 7, nr 32.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — tytuł dzieła: كتاب المفردات فى علم النبات للشيخ ابن البيطار و البعض من كتاب المنهاج فيما يختص باوصاف النبات والادويه (wspomniany w tytule *Kitāb al-Minhāğ* należy być może identyfikować jako *Minhāğ ad-dukkān*, podręcznik farmacji Abū l-Munā b. Abī Naṣr b. Haffāẓ al-Kōhēn b. al-'Aṭṭār al-Isrā'īlī al-Harūnī'ego, por. GAL I, 492);
b) (k. 2 ochr.) — wstęp kopisty.

27 Sygn. Ms. or. I 33 (IV oct. 20a)

Ḥadīṯ o czterech pierwszych kalifach

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×13,5. Kart 2. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i linie między wierszami zielone. Oprawa papierowa.

Bez tytułu. Anonimowa tradycja dotycząca czterech pierwszych kalifów. Na każdej karcie środkowa część tekstu obramowana zielonym kołem zawiera opis wyglądu zewnętrznego jednego z czterech kalifów (Abū Bakr, 'Umar, 'Uṯmān i 'Alī), niżej i wyżej odpowiednie fragmenty *ḥadīṯ*'u.

Początek (k. 1 r°): قال النبى صلى الله تعالى عليه و سلم اول من آمن بى ابوبكر ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 7, nr 33.

U w a g a: na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Oelrichsiani Legati pars sum vide. ne aliorum. usibus. invideas. morando. negando. maculando, lacerendo, abutendo.*

28 Sygn. Ms. or. I 34

Šarḥ Lāmiyyat al-'ağam aṭ-Ṭabarī'ego

J. arabski. 1305 r. Papier orientalny ciemny. Cm 17×12. Kart 64. 13 wierszy na stronę, pismo *nasḫī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa papierowa, grzbiet pergaminowy.

Tytuł: *Ḥall al-mubham wal-mu' ğam fī šarḥ lāmiyyat al-'ağam*. Komentarz do elegii *Lāmiyyat al-'ağam* al Ḥusayn b. 'Alī Ṭuġrā'īego (z 1111 r. n.e.). Autor: 'Alī b. al-Qāsim aṭ-Ṭabarī. Por. GAL I, 247, S I, 439.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى شرف العربية بالقرآن العظيم ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 7, nr 34.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — powyżej tytułu notatka w j. łacińskim: *Carmen Abu Ismaelis Togra' isi Dictus, Lamiacum persicum editu... ibd. nr. 8° opera Edvardi Pocockius hebr. et arab. profess.*;
b) (k. 1 r°) — data powstania rękopisu 704 h. = 1305 r. n.e.

29 Sygn. Ms. or. I 35 (IV Qu 120[1])

Manifest rządu austriackiego przeciw Napoleonowi

J. arabski. 1814 r. Papier. Cm 22×15,5. Kart: 1 ochr. + 39 stron + 1 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Interpunkcja czerwona. Oprawa tekturowa.

Bez tytułu. Manifest rządu austriackiego przeciw Napoleonowi z r. 1813, przekład z j. włoskiego dokonany przez Mordeḫā'ī an-Naǧǧār z Tunisu.

Początek (s. 2): ان مملكة النمسا لاجل وضعها الطبيعى فى الارض و لاجل كثرة مخالطتها مع غيرها من الملوك ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 8, nr 35.

U w a g i: a) (s. 1) — notatka هذا ايضاح عذر الجناب المهاب حضرة قيصر اقليم اوستريه و ملك هونكريه و هى المجار و ملك بوهميه مما المعروف بالنمسا فى محاربته ناپوليون قيصر الفرنساويه سنه ١٨١٣

b) (s. 39) — w kolofonie nazwisko tłumacza Mordeḫā'ī an-Naǧǧār oraz data dokonania przekładu: Triest 1814 r.;

c) rękopis pochodzi ze zbiorów Maksymiliana Habichta.

30 Sygn. Ms. or. I 57

Rūḥ aš-šurūḥ Bālī Ḫalīfa aṣ-Ṣūfiyyāwī'ego

J. arabski. 1776 r. Papier orientalny. Cm 21,5×15. Kart: 1 ochr. + 161 + 1 ochr. 31 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* zbliżone do *nasta'līq*. Tekst dzieła podstawowego podkreślony czerwono. Oprawa tekturowa współczesna, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do *Fuṣūṣ al-ḥikam* Muḥyī ad-Dīn a. 'Abd Allāh b. 'Alī b. al-'Arabī al-Ḥātimī aṭ-Ṭā'ī aš-Šayḫ al-Akbar (zm. 1240 r. n.e.), dzieła traktującego o istocie i znaczeniu 27 proroków. Autor: Bālī Ḫalīfa aṣ-Ṣūfiyyāwī (zm. 1522 r. n.e.). Por. GAL I, 444, S I, 790.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله على دين الاسلام و على توفيق الايمان و الصلوة والسلام على محمد عليه السلام و على آله العظام ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 15, nr 57.

U w a g i: a) na marginesach glosy, wyjątki z *Šarḥ Fuṣūṣ al-Ḥikam* Dā'ūd b. Maḥmūd ar-Rūmī al-Qayṣarī'ego (zm. 1350 r. n.e.). Por. GAL II, 205, 231, S II, 323 oraz innych komentatorów;

b) (k. 161 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii: 27 *muḥarram* 1190 h. = 18 marca 1776 oraz nazwisko kopisty Muḥammad Amīn b. al-Hāǧǧ Aḥmad b. Ibrāhīm b. at-Turūnǧī (?) aṭ-Ṭartawī;

c) (k. 1 r°) — notatka: شرح الفصوص الشيخ البالى

d) (k. 2 r°) — u góry: شرح الفصوص الشيخ البالى قدس سره العالى oraz powtórzone nazwisko kopisty;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu przez dra Reschera.

31

Šarḥ as-sanūsiyya Sanūsī'ego

J. arabski. 1679 r. Papier orientalny. Cm 20×14,5. Kart: 1 ochr. + 36 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i tytuły rozdziałów czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Šarḥ as-sanūsiyya al-musammā bi'umm al-barāhīn fī 'ilm at-tawḥīd*. Komentarz autora do własnego dzieła teologicznego *'Umm al-barāhīn* lub *'Aqīdat ahl at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā*. Por. GAL II, 250, S II, 353, gdzie komentarz ten nosi tytuł: *Tawḥīd ahl al-'irfān wa ma'rifat allāh wa rasūlihi wa l-burhān*. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī (zm. 1490 r. n.e.).

Początek (k. 2 v°): قال الشيخ الفقيه الولى الصالح ابو عبد الله بن يوسف السنوسى الحسنى عفى الله عنه ...

Bibliografia: Richter, s. 15, nr 58.

Uwagi: a) na marginesach glosy późniejszą ręką;

b) (k. 1 r° — v°) — nie zapisane;

c) (k. 2 r°) — glosy oraz tytuł: هذا كتاب شرح السنوسية المسمّى بام البراهين

d) (k. 35 v°) — w kolofonie data napisania kopii: 23 *ṣafar* 1090 h. = 6 kwiecień 1679 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Ṣan' Allāh b. al-Qāḍī Aḥmad al-Mālikī;

e) rękopis ma inne zakończenie niż berliński 2008/9, por. Ahlwardt II, 421.

32

Šarḥ 'alā 'aqīdat as-Sanūsī Mallālī'ego

J. arabski. 1668 r. Papier orientalny. Cm 20×15. Kart: 2 ochr. + 20 + 2 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły i wiersze końcowe czerwone. Oprawa skórzana wytłaczana złotem. Wyklejka barwna.

Tytuł: *Šarḥ 'alā 'aqīdat as-Sanūsī*. Komentarz do traktatu teologicznego *'Aqīdat ahl-at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā* (lub *'Umm al-barāhīn*) Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1490 r. n.e.). Autor: Muḥammad b. 'Umar b. Ibrāhīm at-Tilimsānī al-Mallālī (zm. 1591 r. n.e.). Por. GAL II, 251, S II, 354, gdzie komentarz ten nosi tytuł *Fatḥ al-mubīn*.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلم يقول عبيد الله تعالى محمد بن عمر بن ابراهيم اللالى التلمسانى غفر الله له و لوالديه ...

Bibliografia: Richter, s. 15, nr 59.

Uwagi: a) (k. 20 v°) — data sporządzenia kopii: 29 *rağab* 1078 h. = 14 stycznia 1668 r. n.e. oraz nazwisko kopisty 'Ali b. [...] al-Manfalūṭī al-Mālikī;

b) (k. 1 r°) — tytuł dzieła: *hāḏā šarḥ aš-šayḫ 'Umar b. Ibrāhīm al-Mallālī 'alā 'Aqīdat Abī 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf as-Sanūsī*, alfabetem arabskim, atramentem czerwonym;

c) (v° k. 2 ochr.) — notatka alfabetem arabskim: *'Aqīda Sanūsiyya*;

d) (k. 1 r°) — poniżej tytułu wstęp kopisty (?) poprzedzający właściwy początek komentarza;

e) G. Vajda, *Index général des manuscrits arabes musulmans de la Bibliothèque Nationale de Paris*, Paris 1953, s. 183 i 266; nazwisko komentatora: Muḥammad b. ʿUmar al-Malālī.

33 Sygn. Ms. or. I 60 (IV Qu 115ʳ)

Miscellanaea

J. arabski. 1858 r. Papier orientalny. Cm 21×17. Kart: 2 ochr.+ 1 nlb.+ 193. Ilość wierszy na stronę różna, przeważnie 14. Pismo *nasḫī*. Litery często zdobione innym atramentem (kolory: żółty, zielony, czerwony), podkreślenia czerwone i zielone, tytuły rozdziałów i glosy marginalne czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

1. (k. 1—115 r°) Tytuł: *Ḏikr al-mawt*. Dziesiąta księga IV tomu *Rubʿ al-munǧiyyāt*, wielkiego dzieła teologicznego *Iḥyāʾ ʿulūm ad-dīn*. Księga ta traktuje o śmierci. Autor: Abū Ḥamīd Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad al-Ġazālī aṭ-Ṭūsī (zm. 1111 r. n.e.). Por. GAL I, 422, S I, 748.

Początek (v° k. nlb.): ... الحمد لله الذى قصم بالموت رقاب الجبابرة و كسر به ظهور الاكاسرة

2. (k. 118 r° — 142 v°) Tytułu brak. Komentarz do poematu eschatologicznego *at-Taṯbīt fī ʿilm at-tabyīt* Abū l-Faḍl ʿAbd ar-Raḥmān b. Abī Bakr Ǧalāl ad-Dīn as-Suyūṭī'ego (zm. 1505 r. n.e.). Autor: Ḥasan al-Kadālī (Richter podaje Kadalī, infra, l. c.). Por. GAL II, 151, S II, 187.

Początek (k. 118 r°): ... الحمد لله على افضاله و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و آله و صحبه

3. (k. 144 v° — 193 r°) Tytuł: *al-Alfiyya al-laṭīfa fī siyar ar-rasūl*. Poemat (metrum *raǧaz*) o życiu Proroka oparty na *Kitāb aqṣā l-'amal waš-šawq fī ʿulūm ḥadīṯ ar-rasūl* Taqī ad-Dīn Abū ʿAmr ʿUṯmān b. Ṣalāḥ ad-Dīn Abī l-Qāsim ʿAbd ar-Raḥmān b. ʿUṯmān b. Mūsā b. 'Abī Naṣr b. aṣ-Salāḥ aš-Šahrāzūrī (zm. 1243 r. n.e.). Autor: ʿAbd ar-Raḥīm al-ʿIrāqī (zm. 1403 r. n.e.). Por. GAL I, 359, S I, 612.

Początek (k. 144 r°): يقول راجى من اليه المهرب عبد الرحيم بن الحسين المذنب احمد ربى بأتم الحمد فالصلوة و السلام اهدى الى نبيه ...

Biografia: Richter, s. 15, nr 60.

Uwagi: a) (k. 115 v° — 117 v°, 143 r° — 144 r°) — nie zapisane;

b) w cz. 1: między wierszami i na marginesach oraz na małych dołączonych karteczkach liczne glosy;

c) (k. 118 r°) — dedykacja Imāma Šamūʾilā swoim dzieciom z datą 1270 h. = 1853/4 r. n.e.

d) kolofony: 1) (k. 115 r°) — nazwisko kopisty: ʿIsā b. Aḥmad al-Kibdani (?) oraz data ukończenia kopii 1274 h. = 1859 r. n.e. ze wskazówką, że została ona wykonana dla 'amir al-mu' minīn Samu'īl (Šamīla); 2) (k. 142 v°) — kolofon uszkodzony do tego stopnia, że nie można ustalić ani daty, ani nazwiska kopisty; 3) (k. 193 r°) — nazwisko kopisty ʿAbd as-Salām oraz data 1266 h. = 1851/2 r. n.e.

34 Sygn. Ms. or. I 61 (IV Qu 115[1])

Kitāb al-waṣiyya Abū Ḥanīfa

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 22×13. Kart: 1 ochr.+ 5. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Oprawa tekturowa.

Tytuł: *Kitāb al-waṣiyya*. Testament dogmatyczny założyciela szkoły (*maḏhab*) hanafickiej, przeznaczony dla uczniów. Autor: Abū Hanīfa an-Nu'mān b. Ṯābit b. Ẓūṭa lub wg. innych źródeł 'Ātik b. Zauṭara (zm. 767 r. n.e.). Por. GAL I, 171, S I, 287.

Początek (k. 1 v°): هذا كتاب الوصية من الامام الاعظم ابو حنيفه رحمة الله عليه و لاصحابه على مذهب اهل السنة و الجماعة رضى الله عنهم ...

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 61.

Uwaga: początek rękopisu jest prawie identyczny z rękopisem berlińskim nr 3971, por. Ahlwardt, III, 449, jedynym cytowanym przez GAL, l.c.

35 Sygn. Ms. or. I 62 (IV Qu 115[1])

Qaṣīdat al-burda Būṣīrī'ego oraz *Ḥizb al-baḥr* Šāḏalī'ego

J. arabski i turecki. XIX w. Papier orientalny. Cm 21×17. 1 karta ochr.+ 23 strony + 1 karta ochr. 18 i 22 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī*, tytuły pismem *dīwānī*. Interlinearny przekład turecki w cz. 1. (ss. 2—21) czerwonym atramentem. Oprawa płócienna wytłaczana złotem.

1. (ss. 2—21,3) Tytuł: *Qaṣīdat al-burda* lub *al-Kawākib ad-durriya fī madḥ ḫayr al-bariyya*. Poemat pochwalny ku czci Proroka naśladujący kasydę Ka'b b. Zuhayra. Autor: Šaraf ad-Dīn Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'īd ad-Dūlāsī al-Būṣīrī (zm. 1294 r. n e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (s. 2): الحمد لله منشئ الخلق من عدم ثم الصلوة على النبى المختار فى القدم مولاى صل و سلم دا ئما ابدًا على حبيبك خير الخلق كلهم ...

2. (ss. 21,4—23) Tytuł: *Ḥizb al-Baḥr*. Modlitwa, którą autor miał rzekomo otrzymać od samego Proroka. Autor: Abū l-Ḥasan 'Alī b. 'Abd Allāh b. 'Abd al-Ǧabbār al-Ḥasanī al-Idrīsī al-Mi'marī aš-Šaḏalī (zm. 1258 r. n. e.). Por. GAL I, 449, S I, 805.

Początek (s. 21): ... يا على يا عظيم يا حكيم يا عليم انت ربى و علمك حسبى ...

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 62.

Uwaga: w cz. 1. interlinearny przekład turecki.

36 Sygn. Ms. or. I 63 (IV Qu 115[n])

Rawḍ al-aḫyār Ibn al-Ḫaṭība

J. arabski. 1573/4 r. Papier orientalny. Cm 26×16. Kart 238. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki czerwone, tytuły rozdziałów czerwone i błękitne. Oprawa skórzana obłożona w papier.

Tytuł: *Rawḍ al-aḫyār*. Antologia rozrywkowa oparta głównie na Rabī' al-Abrār

Abū l-Qāsim Maḥmūd b. ʻUmar az-Zamaḫšarī'ego (zm. 1143 r. n.e.), por. GAL I, 290. Rękopis rozpoczyna się mniej więcej w połowie 1. *rawḍa*. Autor: Muḥyi ad-Dīn Muḥammad b. al-Ḫaṭīb Qāsim b. Yaʻqūb (zm. 1533 r. n.e.), por. GAL II, 429, S II, 638.

Początek (k. 7 r°): ... فسأل فيما يختصمان فقيل فى درهم فدفع درهمه اليهما

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 63.

Uwagi: a) liczne glosy na marginesach, także w j. perskim;

b) (k. 237 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad b. ʻAlī al-Lāmī; data sporządzenia kopii zaklejona (chyba ostatnio?), Richter, l.c., podaje 981 h. = 1573/4 r. n.e.;

c) (k. 1—14, 234—238) — foliacja europejska, na pozostałych kartach orientalna;

d) (k. 1—6) — nie zapisane;

e) (k. 238 r°) — niekompletny spis rozdziałów;

f) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1925 r. przez dra Reschera.

37 Sygn. Ms. or. I 64 (IV QU 115°)

Część piąta *Sīrat ʻAntar Ibn Šaddād*

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×14,5. Kart: 2 ochr.+ 109 + 1 ochr. Pismo *nasḫī*. Oprawa płócienna z klapą.

Tytuł: *al-Ǧuz' al-ḫāmis min sīrat ʻAntar Ibn Šaddād*. Epos ludowy, część piąta z niepełnym zakończeniem. Por. GAL II, 62, S II, 64.

Początek (k. 1 r°): ... واما ما كان من الربيع ابن زياد فانه لما ارسل اخوه كان قد قسم الفوارس

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 64.

Uwagi: a) (k. 89—105) — o wymiarach 20,5×14,5, papier grubszy, pismo bardzo niestaranne;

b) (k. 2 ochr. przednia) — tytuł: الجزء الخامس من سيرة عنتر ابن شداد

c) (k. 109 v°) — ostatni wiersz obcięty;

d) na końcowych kartach ilość wierszy na stronę różna;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

38 Sygn. Ms. or. I 65 (IV Qu 116)

at-Tawḍīḥ fī ḥall ġawāmiḍ at-tanqīḥ Maḥbūbī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 20,5×12,5. Kart: 1 ochr.+ 211 + 3 ochr. 21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *at-Tawḍīḥ fī ḥall ġawāmiḍ at-tanqīḥ*. Hanaficki traktat prawny, komentarz autora do własnego dzieła *Tanqīḥ al-uṣūl*. Autor: ʻUbayd Allāh b. Masʻūd

b. Tāğ aš-Šarī'a Maḥmūd b. Ṣadr aš-Šarī'a Aḥmad b. Ğamāl ad-Dīn b. 'Ubayd Allāh b. Ibrāhīm b. Aḥmad al-Maḥbūbī al-Buḫārī al-Ḥanafī (zm. 1346 r. n.e.). Por. GAL II, 214, S II, 300.

Początek (k. 1 v°): حامدًا لله اولاً و ثانيا ... و بعد فان العبد المتوسل الى الله تعالى باقوى الذريعة عبيد الله بن مسعود بن تاج الشريعة ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 17, nr 65.

U w a g i: a) (między k. 1—2) — brak około 5 kart;

b) (k. 1 r°) — glosy, nieliczne glosy także na marginesach;

c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

39 Sygn. Ms. or. I 66 (IV Qu 116')

Miscellanea

J. arabski. 1826 r. Papier orientalny. Cm 22×17. Kart 344 + 3 ochr. 16—18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ kaukaski. W tekście wielobarwne ozdoby, podkreślenia czerwone, na marginesach glosy czerwone i zielone. Oprawa skórzana z klapą.

1. (k. 11 v°—226 r°) Tytuł: *Fatḥ al-wahhāb*. Szaficki traktat prawny, niekompletny, kończący się tytułem *Kitāb al-bay'*. Jest to komentarz autora do *Manhağ aṭ-ṭullāb* stanowiącego wyciąg z *Minhāğ aṭ-ṭālibīn* Abū Zakariyya Yaḥya b. Šaraf b. Mira b. Ḥasan b. Ḥusayn b. Ğum'a b. Ḥizām al-Ḥizāmī al-Ḥawrānī Muḥyi ad-Dīn an-Nawāwī'ego (zm. 1278 r. n.e.). Autor: Zakariyya al-Anṣārī (zm. 1520 r. n.e.). Por. GAL I, 395, s I, 682.

Początek (k. 11 v°): صلّى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه و سلّم قال سيدنا و مولانا شيخ مشائخ الاسلام ملك العلماء الاعلام ...

2. (k. 230 v° — 278 v°) Bez tytułu. Anonimowe dzieło z zakresu prawa rozpoczynające się od rozdziału zatytułowanego *Kitāb aṭ-ṭahāra* i obejmujące jeszcze następujące rozdziały: (k. 236 v°, wiersz 9—257 r°, wiersz 5) *Kitāb aṣ-ṣalāt*, (k. 257 r°, wiersz 5 — 261 r°) *Kitāb al-ğanā'iz*, (k. 261 v° — 278 v°, wiersz 3) *Kitāb azzakāt*, (k. 278 v°, wiersz 4) *Kitāb al-hāğğ*, który urywa się po pierwszym zdaniu.

Początek (k. 230 v°): منك العون يا معين كتاب الطهارة اجمع العلماء على وجوب الطهارة بالماء ...

3. (k. 280 v°—344 r°) Tytuł: *Kitāb al-i'lām fi qawāti' al-islām*. Traktat o wyrażeniach heretyckich. Autor: Aḥmad b. Muḥammad b. 'Alī b. Ḥağar al-Haytamī (al-Hayṯamī) (zm. 1565 r. n.e.). Por. GAL II, 388, S II, 527.

Początek (k. 280 v°): نحمدك اللهم اذ اطلعت لعلم الفتوى فى سماء لتحقيق شموسًا و بدورًا ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 17, nr 66.

U w a g i: a) (k. 1—10, 226 v° — 230 r°, 278 v° — 280 r°) — nie zapisane;

b) oprawa zniszczona przez robaki;

c) (k. 1 r°) — notatka w j. arabskim: من كتب دانيال سلطان فتح منهج الطلاب
niżej częściowo nieczytelna wzmianka zawierająca nazwisko nowego właściciela oraz datę: قد زال ملكه يوم آم من كتب امام [...] ١٢٨٩ غازى محمد افندى

d) (k. 344 r°) — w kolofonie do cz. 3. nazwisko kopisty Muḥammad ʻAlī al-ʻAkaḥī, data sporządzenia kopii 1241 h. = 1826 r. n.e. oraz informacja o sporządzeniu kopii dla Imāma Dāniyāla;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1925 r.

40 Sygn. Ms. or. I 67 (IV Qu 116ʳ)

Šarḥ al-farā'iḍ as-Sirāǧiyya al-Gurǧānī'ego as-Sayyid aš-Šarīf

J. arabski. 1829 r. Papier orientalny. Cm 20,5×15. Kart 100 + 2 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *riqʻa* bardzo drobne i niedbałe. Ważniejsze słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa półskórek z klapą.

Tytuł: *Šarḥ al-farā'iḍ as-Sirāǧiyya*. Traktat o hanafickim prawie spadkowym, komentarz do *Kitāb al-farā'iḍ as-Sirāǧiyya* Sirāǧ ad-Dīn Abū Ṭāhir Muḥammad b. Muḥammad b. ʻAbd ar-Rašīd as-Saǧāwandī'ego (koniec VI w. h. = XII/XIII w. n.e.). Autor: ʻAlī b. Muḥammad al-Ǧurǧānī as-Sayyid aš-Šarīf (zm. 1413 r. n.e.). Por. GAL I, 379, S I, 650 oraz GAL II, 217, S II, 305, gdzie komentarz al-Ǧurǧānī'ego nosi tytuł *al-Farā'iḍ aš-Šarīfiyya*.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه محمد وآله اجمعين قال الشيخ الامام سراج الله محمد بن عبد الرشيد السجاوندى نور الله مرقده بعد ماتيمن بالبسمله الحمد لله رب العالمين حمد الشاكرين و الصلوة على خير البريه محمد وآله الطيبين الطاهرين ...

Bibliografia: Richter, s. 17, nr 67.

Uwagi: a) na początku rękopisu liczne glosy marginalne, później rzadsze; b) (k. 1 r°) — arabskie zaklęcie z tureckim tytułem przeciw epilepsji; c) (k. 100 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ismāʻīl b. Sulaymān as-Sāǧī oraz data ukończenia kopii 9 *raǧab* 1244 h. = 15 stycznia 1829 r. n.e.

41 Sygn. Ms. or. I 68

Miscellanea

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 1 ochr. + 69 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki, tytuły i słowa czerwone. Oprawa skórzana z klapą. Okładki oklejone barwnym orientalnym papierem.

1. (k. 1 v° — 8 v°) Bez tytułu. Anonimowa rozprawa o dialektyce.

Początek (k. 1 v°): يقول العبد الفقير الى رب العباد القدير لما كان متون علم الاداب لم تشتمل على تفصيل مسألة البحث لجميع الابواب إذ بهذا التفصيل ينقش كيفية المناظرة ...

2. (k. 9 v° — 13 v°) Tytuł: *Kitāb al-īsāġūǧī fī l-manṭiq*. Przeróbka (*Εἰσαγωγή*) *Isagogé* Porfiriusza. Autor: Aṯīr ad-Dīn Mufaḍḍal b. ʻUmar al-Abharī (zm. 1264 r. n.e.). Por. GAL I, 464, S I, 839.

Początek (k. 9 v°): قال الشيخ الامام العلامة افضل العلماء المتأخرين قدوة الحكماء الراسخين اثير الدين الابهرى طيب الله ثراه و جعل الجنة مثواه نحمد الله على توفيقه و نسئله هداية طريقه و نصلى على محمد ...

3. (k. 15 v° — 38 v°) Tytuł: *al-Kāfiya*. Krótki podręcznik gramatyki. Autor: Ğamāl ad-Dīn Abū ʻAmr ʻUtmān b. ʻUmar b. Abī Bakr b. al-Ḥāğib (zm. 1248 r. n.e.). Por: GAL I, 303, S I, 531 oraz Ahlwardt VI, 57, nr 6557, gdzie pełny tytuł tego traktatu brzmi *Kitāb al-muqaddima al-kāfiya fī n-naḥw*.

Początek (k. 15 v°): الكلمة لفظ و ضع لمعنى مفرد و هى اسم و فعل و حرف لانها اما ان تدل على معنى فى نفسها اولا الثانى الحرف و الاوّل امّا ان يقترن باحد الازمنة الثلاثه اوّلا الثانى الاسم والاوّل الفعل و قد علم بذلك حدّ ...

4. (k. 39 v° — 63 v°) Tytuł: *Iẓhār al-asrār*. Traktat o częściach mowy i ich funkcji gramatycznej. Autor: Muḥammad b. Pīr ʻAlī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 656.

Początek (k. 39 v°): هذا كتاب الاظهار بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله اجمعين و بعد فهذه رسالة فيما يحتاج اليه كل معرب اشدّ الاحتياج و هو ثلثة اشياء العامل والمعمول والعمل اىّ الاعراب ...

5. (k. 64 v° — 69 r°) Tytuł: *al-ʻAwāmil al-ğadīda*. Traktat gramatyczny. Autor: Muḥammad b. Pīr ʻAlī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 656.

Początek (k. 64 v°): الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد و آله اجمعين و بعد فاعلم انه لابدّ لكل طالب معرفة الاعراب من معرفة مائة شئ ستون منها تسمّى عملاً و ثلثون منها تسمى معمولاً و عشرة منها تسمى عملاً و اعرابًا فابين لك بأذن الله تعالى هذه الثلثه على طريق الايجاز فى ثلثة ابواب ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 18, nr 68.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 9 r°, 14 r° — v°, 15 r°, 39 r°, 64 r° — v°) — nie zapisane;
b) w cz. 4. (k. 39 v° — 63 v°) — glosy marginalne;
c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

42 Sygn. Ms. or. I 69

Komentarz Mawlānāzāde al-Herewī'ego do *Hidāyat al-ḥikma* al-Abharī'ego

J. arabski. 1403 r. Papier orientalny, niektóre karty ciemniejsze. Cm 17,5×12. Kart 129 + 1 ochr. Pismo *nasḫī* zbliżone do *nastaʻlīq*. 15 wierszy na stronę. Ramki złote, początki ustępów czasami czerwone lub niebieskie. Oprawa skórzana.

Bez tytułu. Komentarz do cz. 2 (*Fī ṭ-ṭabīʻīyyāt*) i do cz. 3 (*fī l-Ilāhiyyāt*) dzieła filozoficznego *Hidāyat al-ḥikma* Āṭir ad-Dīn Mufaḍḍal b. ʻUmar al-Abharī'ego (zm. 1264 r. n.e.). Autor: Mawlānāzāde Aḥmad b. Maḥmud al-Herewī al-Ḥarziyānī. Por. GAL I, 464, S I, 840.

Początek (k. 2 v°): باسمك اللهم يا اهل الحمد و الثناء و يا ذا العظمة والكبرياء و يا منشئ الاجسام المختلفة الطباع و مظهر الجواهر العقيلة من افق الابداع ... وبعد فهذه جملة مشتملة على شرح ما سوى المنطق من [المختصر] الموسوم بالهداية للامام المحقق و الفيلسوف المدقق [قدوة] الفضلاء المتأخرين و اسوة العلماء المتبحرين وحيد عصره و فريد دهره اثير الحق والدين الابهري ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 69.

Uwagi: a) tytuły i pierwsze strony tekstu bogato zdobione;

b) (k. 1 r° — v°, 2 r° oraz na marginesach) — glosy;

c) rękopis zniszczony, liczne plamy od wilgoci;

d) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko autora Mawlānāzāde, data sporządzenia kopii 1 *ğumāda* 806 h. = 16 stycznia 1403 r. n.e. oraz nieczytelne nazwisko kopisty;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

43 — Sygn. Ms. or. I 70

Komentarz Qūš Aṭāsī'ego do *Kifāyat al-mubtadi'* Birkawī'ego oraz anonimowy traktat o fleksji arabskiej

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 20,5×12. Kart 139 + 1 ochr. 29 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, na okładkach naklejony barwny papier.

1. (k. 2 v° — 122 r°) Bez tytułu. Komentarz do podręcznika gramatyki *Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf* Muḥammada b. Pīr 'Alī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Aḥmad Qūš Aṭāsī. Por. GAL II, 441, S II, 657, gdzie nazwisko autora komentarza brzmi Qūš Aṭalī, a sam komentarz nosi tytuł *'Ināyat al-mubtaġī*.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله الذي صرف قلوب العلماء الاعلام نحو العلوم الموصلة الى دار السلام والصلوة و السلام على خير الانام وافضل الرسل الكرام في الماضي والاستقبال بلا كلام ... اما بعد فيقول العبد الضعيف الشيخ احمد المفتقر الى القوى الصمد الساكن بمدينه قوش اطاسى عفى عنه ربه بلطفه ...

2. (k. 122 v° — 138 v°) Bez tytułu. Anonimowa rozprawa o fleksji arabskiej, którą autor porównuje z fleksją turecką (np. na k. 137 v°). Na marginesie k. 123 odsyłacz do *aš-Šarīf fī šarḥ al-miftāḥ* as-Sayyid aš-Šarīf al-Ğurğānī'ego (zm. 1413 r. n.e., a nie — jak podaje mylnie Richter — 1078 r.), czyli komentarza do *Kitāb miftāḥ al-'ulūm* as-Sakkākī'ego. Por. GAL I, 294.

Początek (k. 122 v°): الحمد لله ذي النعم الكثيرة العظام والصلوة على حبيبه محمد افضل الانام وعلى آله البررة وصحبه الكرام وعلى متبعه باحسان الى يوم القيام ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 70.

Uwagi: a) liczne glosy marginalne w obydwu częściach;

b) (k. 1 v°, 139 r° — v°) — nie zapisane;

c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Miscellannea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21×15. Kart 64 + 3 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą. Okładki oklejone barwnym papierem.

1. (k. 1 v° — 32 r°) Tytuł: *Šarḥ al-maqṣūd* lub *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do anonimowego traktatu o fleksji *al-Maqṣūd fī 't-taṣrīf* przypisywanego Abū Ḥanīfa b. Nu'mān b. Ṯābit b. Zūṭā (zm. 767 r. n.e.). Richter (infra, l.c.) podaje nazwisko autora *al-Maqṣūd* Nu'mān Abū Ḫayfa w oparciu o niezbyt wyraźną grafię w tekście (k. 1 v°) ابى خيفه, którą należy poprawić na ابى حنيفه. Ta ostatnia forma zaświadczona jest choćby w innej kopii tegoż rękopisu znajdującej się w BUWR pod sygn. M 1546. Por. GAL S I, 287, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد الله المتعالى عن الند و المثال و المقدس عن النقص و التغيير والانتقال والصلوة على رسوله محمد خاتم من صرف الشرك والضلال ودعى الى صحيح الاقوال والافعال و على آله واتباعه بلا اعتلال فى الزمان الماضى والحال و الاستقبال وبعد فلما شرع اخ اعز مودود فى دراسة كتاب المقصود المنسوب الى قدوة الشريعة نعمان المكنى بابى خيفه [حَنيفة] ... تصديت لان اشرحه بما يليق بتعليم الاخوان و تفهيم الخلان و سميته بروح الشروح ...

2. (k. 35 v° — 51 r°) Tytuł: *Šarḥ binā' al-af'āl*. Komentarz do anonimowego traktatu gramatycznego *Binā' al-af'āl*. Autor: Muḥammad al-Kaffawī b. al-Ḥāǧǧ Ḥumayd (XVII/XVIII w. n.e.). Por. Ahlwardt IV, 544 nr 5334.

Początek (k. 35 v°): الحمد لله الذى صرف مصادر افعالنا نحو رضائه و وجه مراد عرفانها الى جانب قدسه وتلقائه ... فيقول افقر الورى و اضعف العبيد السيد محمد الكفوى ابن الحاج حميد ... كتبت شيئا من الصور و الاشباح يصدر كشرح للرسالة الموسومة بالبناء اعلى الله درجة مؤلفها فى دار البقاء ...

3. (k. 52 v° — 64 r°) Tytuł: *Šarḥ al-amṯila*. Komentarz do zbioru paradygmatów *al-Amṯila al-muḫtalifa*, których autorem jest Ḫalīfa 'Alī, por. Ahlwardt VI, 185, nr 6820. Autor: Muḥammad b. Ḥumayd al-Kaffawī.

Początek (k. 52 v°): الحمد لله الذى خلق الانسان علم البيان و فضله بالعقل على سائر الحيوان جلت اسماءه عن ان يعرضها التصريف و الافعال و علت افعاله عن ان يعتورها الاختلال و الاعتلال ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 18, nr 71.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 32 v° — 35 r°, 51 v°, 52 r°, 64 v°) — nie zapisane; b) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1924 r.

45 Sygn. Ms. or. I 74

Taġyīr at-tanqīḥ Ibn Kamāl Pāšā

J. arabski. 1543 r. Papier orientalny. Cm 17,5×13. Kart: 2 ochr. + 228 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Podkreślenia czerwone. Bez oprawy.

Tytuł: *Taġyīr at-tanqīḥ*. Traktat prawny, przeróbka *at-Tawḍīḥ šarḥ at-tanqīḥ* 'Alī'ego b. Muḥammad al-Ǧurǧānī as-Sayyid aš-Šarīf (zm. 1413 r.n.e.), komentarza do

Tanqīḥ al-uṣūl ʻUbayd Allāh b. Masʻūd b. Tāğ aš-Šarīʻa Maḥmūd b. Ṣadr aš-Šarīʻa Aḥmad b. Ğamāl ad-Dīn b. ʻUbayd Allāh b. Ibrāhīm b. Aḥmad al-Maḥbūbī al-Buḫārī al-Ḥanafī'ego (zm. 1346 r. n.e.). Autor: Šams ad-Dīn Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 214, 216, 449, S II, 300, 668.

Początek (k. 1 v°): اصول الفقه اى هذا اصول الفقه لما اراد تعريفها باعتبار المعنى الاضافى الى تعريف المضاف اليه فقال الاصل يعنى فى اللغة مايبتنى عليه غيره حسياً كان كابتناء السقف على الجدار او عقليا كابتناء الحكم على الدليل ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 19, nr 74.

U w a g i: a) rękopis foliowany na sposób orientalny;

b) liczne glosy marginalne;

c) dwie pierwsze strony tekstu w złotym obramowaniu, na k. 1 v° barwny ornament;

d) (k. 228 v°) — nie zapisana;

e) (k. 228 r°) — w kolofonie data sporządzenia kopii 950 h. = 1543 r. n.e.;

f) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1928 r.

46

Sygn. Ms. or. I 75

Ṣurrat al-fatāwī Sāqizī'ego oraz *Risāla fī tafṣīl mā qīl fī abaway ar-rasūl* Ibn Kamāl Pāšā

J. arabski. 1721 r. Papier orientalny. Cm 23×15,5. Kart: 7 ochr. + 405 + 1 ochr. Pismo *nastaʻlīq* i na k. 405 r°—v° *šikasta*. 25 wierszy na stronę. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem i klapą.

1. (s. XIV — k. 403 v°) Tytuł: *Ṣurrat al-fatāwī*. Zbiór decyzji prawnych. Autor: Muḥammad Ṣādiq ʻAlī as-Sāqizī (zm. 1688 r. n.e.). Por. GAL II, 436, S II, 648.

Początek (s. XIV): الحمد لله الذى جعل الفقهاء خيار العباد كما قال رسوله الشفيع ... و بعد قال العبد الفقير الى ربه صادق محمد بن على الساقزى لما اشتغلت فى عنفوان شبابى بالفقه الشريف و جمعت مسائله المفتى بها الواقعه فى المحاكم غالباً اردت ان ارتبها على منوال الكتب تسهيلا للحكام ... و سميتها صرة الفتاوى ...

2. (k. 405 r° — v°) Tytuł: *Risāla fī tafṣīl mā qīl fī abaway ar-rasūl*. Traktat teologiczny dotyczący problemu, czy rodzice Muḥammada zmarli w niewierze. Autor: Šams ad-Dīn Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 450, S II, 669.

Początek (k. 405 r°): الحمد لله الذى كرم آدم عليه الصلوة والسلام و فضل نسله بعض احسانه ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 19, nr 75.

U w a g i: a) k. ochr. przednie z rzymską paginacją stron (I—XIV); paginacja arabska (k. 1—403); europejska (k. 404—405);

b) (s. I, III, V oraz na marginesach) — glosy;

c) (s. II, IV, XII, XIII) — nie zapisane;

d) (s. VII—XI) — spis rozdziałów wpisany w prostokątne ramki;

e) na pierwszej stronie tekstu (s. XIV) barwny ornament oraz złote ramki; (k. 1 r°) — złote ramki;

f) (k. 403 v°) — w kolofonie data sporządzenia kopii: 23 *rabī' al-awwal* 1133 h. = 1721 r. n.e.

47 — Sygn. Ms. or. I 76

Muhimmāt al-muftī Ibn Kamāla Pāšā

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×13. Kart: 4 ochr. + 223 + 3 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Główne słowa atramentem czerwonym. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *Muhimmāt al-muftī*. Traktat prawny. Autor: Šams ad-Dīn Muḥammad b. Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 451, S II, 670.

Początek (k. 1 v°): ... كتاب الطهارة الطهارة فى اللغه النظافة و فى الشريعه النظافه عن النجاسات

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 76.

Uwagi: a) (k. 2. ochr. przednia r° — 3 ochr. przednia v°) — glosy tureckie i arabskie, w tekście nieliczne glosy marginalne;

b) (k. 4 ochr. przednia) — spis treści;

c) (k. 1 r°) — pieczęć właściciela Sayyid Muḥammad Nāfi', niżej podpis bez punktów diakrytycznych: الحاج سلمان سحى المسسدى al-hāğğ Sulaymān [...] an-Naqšabandī;

d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1928 r.

48 — Sygn. Ms. or. I 77

al-Fawā'id aḍ-Ḍiyā'iyya Ǧāmī'ego

J. arabski. 1646 r. Papier orientalny. Cm 20,5×11,5. Kart: 5 ochr. + 169 + 6 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, na okładkach wytłoczone złote ramki.

Tytuł: *al-Fawā'id aḍ-Ḍiyā'iyya*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-Kāfiya* Ǧamāl ad-Dīn A. 'Amr 'Uṯmān b. 'Umar b. Abī Bakr b. al-Ḥāǧiba (zm. 1248 r. n.e.), przeznaczony przez autora dla jego syna Ḍiyā' ad-Dīna. Autor: 'Abd ar-Raḥmān b. Aḥmad al-Ǧāmī (zm. 1492 r. n.e.). Por. GAL I, 304, S I, 533, gdzie tytuł komentarza brzmi *al-Farā'id aḍ-Ḍiyā'iya* oraz *al-Fawā'id al-wāfiya biḥall muškilat al-Kāfiya*.

Początek (k. 1 v°): الحمد اوليه و الصلوة على نبيه و على آله واصحابه المتأدبين بآدابه فهذه فوائد وافيه لحل مشكلات الكافيه للعلامة المشتهر فى المشارق و المغارب الشيخ ابن الحاجب تغمده الله بغفرانه ... نظمتها فى سلك التقرير و سمط التحرير للولد العزيز ضياء الدين يوسف حفظه الله تعالى عن موجبات التلهف و التأسف و سميتها بالفوائد الضيائية ..!

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 77.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — glosy;

b) (k. 2 ochr. przednia) — data: 28 *ramaḍān* 947 h. = 1540 r. n.e.;
c) (k. 168 v°) — w kolofonie data sporządzenia kopii 1056 h. = 1646 r. n.e.;
d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

49 — Sygn. Ms. or. I 78

Kitāb qawā'id al-i'rāb Ibn Hišāma

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 17×11,5. Kart: 1 ochr. + 23 + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki, ważniejsze słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, oklejona brązowym papierem.

Tytuł: *Kitāb qawā'id al-i'rāb*. Traktat gramatyczny. Autor: 'Abd Allāh b. Yūsuf b. 'Abd Allāh b. Yūsuf b. Aḥmad b. 'Abd Allāh b. Hišām Ǧamāl ad-Dīn Abū Muḥammad (zm. 1360 r. n.e.). Por. GAL II, 24, S II, 18, gdzie dzieło nosi tytuł *al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb*.

Początek (k. 1 v°): كتاب قواعد الاعراب . بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ الامام العالم العامل جمال الدين بن هشام نفع الله المسلمين ببركته ميزه فوائد جليلة فى قواعد الاعراب تقتفى متأملها جادة الصواب و تطلعه فى الامد القصير على نكت كثيرة من الابواب ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 20, nr 78.

U w a g i: a) nieliczne glosy marginalne;
b) (k. 1 r°, 23 v°) — nie zapisane;
c) (k. ochr. r°) — notatka czerwonym atramentem: كتاب قواعد الاعراب
d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

50 — Sygn. Ms. or. I 79

Šarḥ ar-risāla al-ḥusayniyya Amāsī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 17×10. Kart: 2 ochr. + 31 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana, na okładkach naklejony lśniący papier.

Tytuł: *Šarḥ ar-risāla al-Ḥusayniyya fī ādāb al-baḥṯ*. Komentarz do traktatu o sztuce dyskutowania *Risāla fī ādāb al-baḥṯ* Šams ad-Dīn Muḥammad b. Ašraf al-Ḥusaynī al-Samarqandī'ego (II połowa XIII w. n.e.). Autor: Ḥusayn Šāh Čelebī al-Amāsī (zm. 1512 r. n.e.). Por. GAL S I, 850; H. H. VI, 124.

Początek (v° k. ochr. przedniej): يا من وفقنا لوظائف و كلمه يا مشتركه بين الاحوال الثلاثه فلا يحتاج الى توجيه العلامه و المراد بها غاية معناها ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 20, nr 79.

U w a g i: a) (s. 1 tekstu) — złoty ornament; (s. 2) — złote ramki;
b) (k. 31 v°) — nie zapisana;
c) (k. 1 v°) — liczne glosy bardzo drobnym pismem;

d) rękopis foliowany na sposób orientalny;

e) (k. 1 ochr. przednia) — notatka: ... شرح الرسالة الحسينية في آداب البحث

f) rękopis zakupiony przez dra Reschera w Konstantynopolu w 1924 r.

51 Sygn. Ms. or. I 80

Lāmiyyat al-af'āl Ibn Mālik al-Ǧayyani'ego

J. arabski. 1786 r. Papier orientalny. Cm 17,5×11,5. Kart: 6 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi* wokalizowane. Tytuły czerwonc. Oprawa papierowa.

Tytuł: *Lāmiyyat al-af'āl fī ṣ-ṣarf.* Wierszowany traktat gramatyczny. Autor: Ǧamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ǧayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Por. GAL I, 300, S I, 526.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله لا ابغي به بدلا حمدا يبلغ من رضوانه [...] ثم الصلوة على خير الورى وعلى ساداتنا آله وصحبه الفضلا ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 80.

Uwaga: (k. 6 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1200 h. = 1786 r. n.e.

52 Sygn. Ms. or. I 81

Komentarz Kātī'ego do *Kitāb al-Īsāġūǧī* Abharī'ego

J. arabski. 1588 r. Papier orientalny. Cm 17×11,5. Kart 39. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, niektóre słowa w tekście czerwone. Oprawa skórzana.

Bez tytułu. Komentarz do podręcznika logiki opartego na *Εἰσαγωγή Isagogé* Porfiriusza, a zatytułowanego *Kitāb al-Īsāġūǧī* lub *ar-Risāla al-Āṯīriyya fī l-manṭiq* Āṯīr ad-Dīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abharī'ego (zm. 1264 r. n.e.). Komentarz składa się z dwóch części: cz. 1.: k. 1 v° — 31 v°; cz. 2.: k. 32 v° — 39 r°. Autor: Ḥusām ad-Dīn al-Kātī (zm. 1359 r. n.e.). Por. GAL I, 464, S I, 841, gdzie komentarz ten nosi tytuł *Qāla Aqūlu*, oraz De Slane I, 242 nr 1267, który podaje nazwisko komentatora w nieco odmiennej postaci: Ḥusām ad-Dīn al-Kānī.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظيرة الممكن سواه و غيره الصادر باختياره شره و خيره ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 81.

Uwagi: a) (k. 32 r°) — nie zapisana;

b) (k. 31 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty: Muṣṭafā b. Muṣṭafā b. Yūsuf oraz data: „w początkach błogosławionego miesiąca *Ramaḍān* 996 h." = 1588 r. n.e.; kolofon ten powtórzony także w cz. 2. na k. 39 r°;

c) (k. 10 v° — 13 r°) — glosy w formie figur geometrycznych, m. in. w kształcie drzewa; w niektórych miejscach glosy interlinearne.

53 Sygn. Ms. or. I 82

Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf oraz *al-Amtila al-muḫtalifa* Birkawī'ego

J. arabski i turecki. 1727 r. Papier orientalny. Cm 20×12. Kart 28 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, powleczona barwnym papierem.

1. (k. 1 v° — 18 v°) Tytuł: *Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf*. Traktat gramatyczny zaopatrzony częściowo w interlinearny komentarz w j. tureckim. Autor: Muḥammad b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 v)°: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله اجمعين و بعد فان كل كلمة اشتقاقية ان تجرد ماضيه المفرد المذكر ...

2. (k. 19 v° — 28 v°) Tytuł: *al-Amtila al-muḫtalifa*. Zbiór paradygmatów. Autor: Muḥammad al-Birkawī (v. supra). Por. GAL, l.c.

Początek (k. 19 v°): الحمد لمن صرف نحو رضائه قلوب العارفين و الصلوة على من ارسله نورًا و رحمة للعالمين ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 81.

Uwagi: a) (k. 1 v°, 19 v°) — bogaty wielobarwny ornament;
b) (k. 18 v°) — w kolofonie do cz. 1. zatarty tytuł dzieła [كفاية] المبتدى [في الصرف];
(k. 28 r°) — w kolofonie do cz. 2. data ukończenia kopii 1139 h. = 1727 r. n.e.;
c) (k. 1 r°, 19 r°, 28 v°) — nie zapisane;

54 Sygn. Ms. or. I 83

Kitāb 'arūḍ al-Andalusī Abū l-Ǧayš al-Andalusī'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 18×12,5. Kart 8 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq* miejscami wokalizowane. Ramki, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa tekturowa, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Kitāb 'arūḍ al-Andalusī*. Traktat o metryce. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad Abū l-Ǧayš al-Andalusī al-Anṣārī al-Qiṣtī al-Maġribī (zm. 1229 r. n.e.). Por. GAL I, 310, S I, 544.

Początek (k. 1 v°): قال المفتقر الى الله عزّ و جل الغنى ابو عبد الله محمد والمعروف بابي الجيش الانصاري ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 83.

Uwagi: a) (k. 3 r° — 6 r°) — w dwóch kolumnach;
b) (k. 6 v°, 7 r°) — schematyczne przedstawienia w formie kół, służące do objaśnienia tekstu;
c) liczne glosy marginalne;
d) (k. 8 v°) — nie zapisana.

55

Sygn. Ms. or. I 85

Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego, ʻAbd Allāha Fikrī Pāšā

J. arabski. 1890 r. Papier europejski liniowany. Cm 16,5×11,5. Kart 6. 12 wierszy na stronę. Dwie kolumny. Pismo *nastaʻliq*. Ramki i tytuły czerwone. Oprawa papierowa.

Bez tytułu. Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego, z okazji otwarcia Kongresu Orientalistów w Sztokholmie w 1889 r. Autor: ʻAbd Allāh Fikrī Pāšā (1834—90). Por. GAL II, 474, S II, 721.

Początek (k. 1 v°): القصيدة الفريدة التى انشأها سعادة عبد الله فكرى باشا و انشدها فى حفلة افتتاح المجلس العلمى ...

Bibliografia: Richter, s. 22, nr 85.

Uwagi: (k. 6 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Aḥmad al-Faḥmāwī oraz data sporządzenia kopii 1307 h. = 1890 r. n.e.

56

Sygn. Ms. or. I 86

Uṣūl al-ḥikam fī niẓām al-ʻālam Āqḥiṣārī'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 19×12,5. Kart: 2 ochr. + 12. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki, tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa papierowa.

Tytuł: *Uṣūl al-ḥikam fī niẓām al-ʻālam*. Traktat o polityce. Autor: Kāfī Ḥasan Efendī al-Āqḥiṣārī (zm. 1616 r. n.e.). Rękopis nie posiada wstępu i parafrazy w j. tureckim, o których wspomina GAL II, 443, S II, 659.

Początek (k. 1 v°): حمدًا لك اللهم مالك الملك تؤتى الملك من تشاء و تنزع الملك من تشاء و صلوة على رسولك محمد سيد الانبياء ...

Bibliografia: Richter, s. 22, nr 86.

Uwagi: a) jak wynika z przytoczonego wyżej początku, dzieło zostało napisane w roku 1004 h. = 1595/6 r. n.e.;

b) (s. 1—23) — rękopis paginowany; s. 1 odpowiada k. 1 v°; (k. 1 r°) — niezapisana i bez paginacji.

57

Sygn. Ms. or. I 87

Ḥāšiyya ʻalā l-Mīr Abī l-Fatḥ Kaffawī'ego

J. arabski. 1736 r. Papier orientalny. Cm 21×15,5. Kart: 102 + 1 ochr. 21 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Tytuł: *Ḥāšiyya ʻalā l-Mīr Abī l-Fatḥ*. Traktat gramatyczny, prawdopodobnie superglosy do *Ādāb al-baḥṯ* ʻAḍud ad-Dīn ʻAbd ar-Raḥmān b. Aḥmad b. ʻAbd al-Ġaffār as-Siddīqī al-Qāḍī al-Iǧī aẓ-Ẓafarī as-Šīrāzī'ego (zm. 1355 r. n.e.), oparte

na glosach Mīr Abū l-Fatḥ Muḥammad Tāğ aš-Šaʼīdī al-Ardabilīʼego (zm. 1543 r. n.e.) do *ar-Risāla al-Ḥanafiyya* Muḥammada at-Tabrīzī al-Ḥanafī (zm. 1494 r. n.e.), a zatytułowane *Ḥāšiyya ʻalā šarḥ ar-risāla al-ʻaḍudiyya lil-Ḥanafī*. Autor Muḥammad al-Kaffawī. Por. Ahlwardt IV, 530 nr 5298 i GAL II, 208, S II, 287, gdzie jednakże niniejszy komentarz nie jest wspomniany.

Początek (k. 2 v°): ... الحمد لله الذى اذّبنا باداب المناظرة و فتح علينا ابواب البحث و المذاكرة ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 22, nr 87.

U w a g i: a) na marginesach glosy;
b) (k. 102 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1149 h. = 1736 r. n.e.

58

Sygn. Ms. or. I 93

Taqrīr al-qawānīn Sāčaqlīzādeʼgo

J. arabski. 1783 r. Papier orientalny. Cm 18,5×13,5. Kart: 2 ochr. + 65 + 3 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* zbliżone do *riqʻa*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Taqrīr al-qawānīn al-mutadāwila min ʻilm al-munāẓara*. Traktat o dialektyce. Autor: Muḥammad Sāčaqlī Zāde al-Marʻašī (zm. 1737 r. n.e.). Por. GAL II, 370, S II, 498.

Początek (k. 1 v°): يقول البائس الفقير محمد المرعشى المدعو بساچقلى زادة اكرمه الله سبحانه بالفوز و السعادة هذا تقرير القوانين ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 24, nr 93.

U w a g a: (k. 65 r°) — w kolofonie powtórzone nazwisko autora oraz data napisania dzieła 1117 h. = 1705 r. n.e., niżej nazwisko kopisty Muḥammad b. ʻAlī ad-Darāmawī oraz data ukończenia kopii 1197 h. = 1783 r. n.e.

59

Sygn. Ms. or. I 94

Ḍawʼ al-miṣbāḥ al-Isfarāʼinīʼego

J. arabski. 1586 r. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 1 ochr. + 182. 11 wierszy na stronę. Pismo *nastaʻlīq*, tekst podstawowy bardzo dużymi literami. Tytuły, ramki, podkreślenia i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *aḍ-Ḍawʼ* lub *Ḍawʼ al-miṣbāḥ*. Komentarz do traktatu o składni *Kitāb al-miṣbāḥ fī n-naḥw* Burhān ad-Dīn Abū l-Fatḥ Nāṣir b. ʻAbd as-Sayyid b. ʻAlī al-Muṭarrizī al-Ḫwārizmī al-Ḥanafīʼego (zm. 1213 r. n.e.), stanowiącego wyciąg z *Kitāb al-ʻawāmil al-miʼa* Abū Bakr ʻAbd al-Qāhir b. ʻAbd ar-Raḥmān al-Ğurğānīʼego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Tāğ ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad Aḥmad b. Sayf ad-Dīn al-Isfarāʼinī (zm. 1285 r. n.e.). Por. GAL I, 293, 296, S I, 503, 514, 520.

Początek (k. 1 v°): ان احق ما نتوشح نذكره صدور الكتب و الدفاتر و يتوفر بنشره السنة البادى و الحاضر ...

Bibliografia: Richter, s. 24, nr 94.

Uwagi: a) niniejsza kopia różni się od większości znanych swym wstępem. Podobny początek posiada rękopis paryski nr 4012, nieco późniejszy (1607/8 r.), por. De Slane II, 651;

b) (r° k. ochr. przedniej) — atramentem czerwonym, inną ręką napisany tytuł dzieła: ضوء الاسفرائني على مصباح المطرزى

c) (k. ochr.) — liczne glosy marginalne i interlinearne, cytat z Šihāb ad-Dīn as-Suhrawardī'ego (zm. 1144 r., por. GAL I, 440), wersety z Koranu oraz lokucje z *hadiṯ*.

60 — Sygn. Ms. or. I 95

Ādāb al-baḥṯ Īğī'ego

J. arabski i perski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×12. Kart 8. 17 wierszy na stronę. Pismo *nastaʿliq*. Ramki złote i czerwone, podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa.

Tytuł: *Ādāb al-baḥt*. Traktat o sztuce dyskutowania. Autor: ʿAdud ad-Dīn ʿAbd ar-Raḥmān b. Aḥmad b. ʿAbd al-Ġaffār aṣ-Ṣiddīqī al-Qāḍī al-Iğī aẓ-Ẓafarī aš-Šīrāzī (zm. 1355 r. n.e.). Na marginesie b. drobnym pismem komentarz Muḥammada at-Tabrīzī al-Ḥanafī'ego (zm. 1494 r. n.e), zatytułowany *ar-Risāla al-Ḥanafiyya*. Por. GAL II, 208, S II, 287.

Początek (k. 1 v°): لك الحمد والمنة وعلى نبيك الصلوة والتحية اذا ثلت بكلام ان كنت ناقلا فيطلب منك الصحة ...

Bibliografia: Richter, s. 24, nr 95.

Uwaga: (k. 8 v°) — w dwóch kolumnach perski przekład niewielkiego traktatu zatytułowanego *Ādāb*, niejakiego ʿIyās ad-Dīna.

61 — Sygn. Ms. or. I 98

Taʿlīq al-fawāḍil ʿalā iʿrāb al-ʿawāmil Zaynī Zādego

J. arabski. 1802 r. Papier orientalny. Cm 23×16,5. Kart 51 + 1 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasḫī* zbliżone do *riqʿa*. Podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa.

Tytuł: *Taʿlīq al-fawāḍil ʿalā iʿrāb al-ʿawāmil*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-ʿAwāmil al-ğadīda* Muḥammada b. Pīr ʿAlī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālīkasrī (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde (I poł. XVIII w. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذى رفع السموات بلا عماد وخفض الارض و ينصب الجبال المهاد

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 98.

Uwagi: a) (k. 51 v°) — nie zapisana;
b) rękopis poplamiony od wilgoci;
c) (k. 1 r°) — notatka: هذا الكتاب معرب عوامل ازيني زادة
d) (k. 51 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ḥasan b. Sayyid al-Hāǧǧ Ḫalīl oraz data ukończenia kopii 1217 h. = 1802 r. n.e.

62 — Sygn. Ms. or. I 99

Taʿlīq al-fawāḍil ʿalā iʿrāb al-ʿawāmil Zaynī Zādego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 22,5×15,5. Kart: 1 ochr.+ 61. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Początki ustępów, ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa b. zniszczona, grzbiet skórzany.

Tytuł: *Taʿlīq al-fawāḍil ʿalā iʿrāb al-ʿawāmil*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-ʿAwāmil al-ǧadīda* Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birkawī'ego (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde (I poł. XVIII w. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذى رفع السموات بلا عماد وخفض الارض و نصب الجبال ...

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 99.

Uwagi: a) (k. 1 v°) — złocone ramki;
b) (k. 60 v°, 61 r°) — glosy.

63 Sygn. Ms. or. I 100

Kulliyyāt (Dzieła zebrane) Uskudārī'ego

J. arabski. 1634/5 r. Papier orientalny. Cm 20×12,5. Kart: 1 ochr.+ 129 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nastaʿlīq* częściowo wokalizowane. Początki ustępów, podkreślenia i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

Tytuł: *Kulliyyāt*. Dzieła zebrane. Autor: Maḥmūd b. Muḥammad al-Uskudār (zm. 1628 r. n.e.). Por. GAL II, 444, S II, 661. Niniejszy rękopis powstał wkrótce po śmierci autora, nie obejmuje jednak wszystkich jego dzieł. Por. Ḥ. Ḫ. III. 163, 262, IV, 164.

1. (k. 1 v° — 56 v°) Tytuł: *Ǧāmiʿ al-faḍā'il wa qāmiʿ ar-raḍā'il*. Traktat etyczny, Por. GAL, l.c.; H. H. II, 564.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذى خلق الانسان فى احسن تقويم ورفع مراتب بقدر معرفتهم و فوق كل ذى علم عليم ...

2. (k. 58 v° — 90 v°) Tytuł: *Ḥayāt al-arwāḥ wa naǧāt al-ašbāḥ*. Traktat o śmierci i zmartwychwstaniu. Por. GAL, l.c.; Ḥ. Ḫ. III, 125.

Początek (k. 58 v°): الحمد لله الذى احى قلوب العارفين بالحيوة الابدية واصطفاهم بالسعادة العظمى ...

3. (k. 92 v° — 97 v°) Tytuł: *Kašf al-qināʿ ʿan waǧh is-samāʿ*. Rozprawa o tańcu mistycznym. Por. GAL, l. c.

Początek (k. 92 v°): الحمد لله الذى لا تأخذه غفلة و سند و الصلوة على سيدنا محمد فضل من نهى
عن السئيه ...

4. (k. 99 v° — 106 v°) Tytuł: *Fatḥ al-bāb wa raf' al-ḥiğāb.* Traktat o darach i przywilejach człowieka. Por. GAL, l.c.; Ḥ. Ḫ. IV, 371.

Początek (k. 99 v°): الحمد لمن له العظمى و الكبرياء و الصلوة على سيد الانبياء ومرشد الاولياء ...

5. (k. 108 v° — 119 r°) Tytuł: *Miftāḥ aṣ-ṣalāt wa mirqāt annağāt.* Traktat o modlitwie. Por. GAL, l.c., gdzie traktat ten nosi tytuł: *Miftāḥ aṣ-ṣalāḥ wa mirqāt al-falāḥ*, oraz H. H. VI, 14.

Początek (k. 108 v°): الحمد لله الذى أمر عباده بالمحافظة على الصلوات و الصلوة الوسطى
و الصلوة على من دنى فتدلى ...

6. (k. 120 v° — 129 v°) Tytuł: *Ḥabbat al-maḥabba.* Traktat mistyczny. Por. GAL, l.c.

Początek (k. 120 v°): الحمد لله الذى انبت حبة المحبة فى قلوب احب و اصطفى كزرع ...

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 100.

Uwagi: a) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Azīz Maḥmūd Efendī oraz data ukończenia kopii 1044 h. = 1634/35 r. n.e.;

b) (k. 1 r°) — spis treści, w którym wymieniono jeszcze następujące tytuły rozpraw obecnie w skład rękopisu nie wchodzących:

7. رسالة فى الجمع و التفريق سميها نجاة الفريق
8. تكرار رسالة كشف القناع عن وجه السماء
9. رسالة طريقت نامهٔ صوفية ...

c) (k. 57 r° — v°, 58 r°, 91 r° — v°, 92 r°, 98 r° — v°, 99 v°, 107 r° — v°, 108 r°, 119 v°, 120 r°) — nie zapisane;

d) rękopis zakupiony w 1928 r. w Konstantynopolu.

64 Sygn. Ms. or. I 157

Miscellanea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19×12. Kart: 1 ochr. + 86 + 1 ochr. Ilość wierszy na stronę różna. Pismo *nasta'liq.* Tytuły i początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana.

1. (k. 1 v° — 35 v°) Tytuł: *Marāḥ al-arwāḥ.* Szkolny podręcznik gramatyki. Autor: Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (żył w początkach XIV w. n.e.). Por. GAL II, 21, S II, 14.

Początek (k. 1 v°): قال المفتقر الى الله الودود احمد بن على بن مسعود غفر الله له ولوالديه ...

2. (k. 36 v° — 49 r°) Tytuł: *Kitāb taṣrīf az-Zanğānī (al-'Izzī).* Podręcznik gramatyki. Autor: 'Izz ad-Dīn Abū l-Faḍā'il 'Abd al-Wahhāb b. Ibrāhīm b. 'Abd al-Wahhāb b. Abī l-Ma'ālī al-Ḫazrağī az-Zanğānī (II poł. XIII w. n.e.). Por. GAL I, 283, S I, 497.

Początek (k. 36 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على خير خلقه محمد وآله و صحبه
اجمعين اعلم ان التصريف فى اللغه هوالتغيير ...

3. (k. 49 v° — 62 v°) Tytuł: *al-Maqṣūd fī t-taṣrīf*. Podręcznik gramatyki. Autor: prawdopodobnie Abū Ḥanīfa an-Nuʿ mān b. Ṯābit b. Zūṭā (zm. 761 r. n.e.). Por. H. Ḥ. VI, 91; GAL S I, 287 oraz De Slane II, 465 nr 2571, gdzie dzieło to nosi tytuł *al-Maqṣūd fī ṣ-ṣarf*.

Początek (k. 49 v°): الحمد لله الوهاب المؤمنين سبيل الصواب و الصلوة و السلام على نبيه الزاجر عن الاذناب ...

4. (k. 64 v° — 71 v°) Tytuł: *Binā' al-afʿāl*. Anonimowy traktat gramatyczny występujący również pod tytułami *Qirā'at aṣ-ṣubyān*, *Amṯilat al-binā'* oraz *Muqaddima fī ṣ-ṣarf*. Por. Ahlwardt VI, 186 nr 6825.

Początek (k. 64 v°): اعلم ان ابواب التصريف ثلاثون باباً ستة منها الثلاثي المجرد ...

5. (k. 72 r° — 86 r°) Tytuł: *al-Amṯila al-muḫtalifa*. Traktat gramatyczny zawierający paradygmaty verbum *naṣara* z wyjaśnieniami w j. arabskim i tureckim. Autor wg G. Richtera (infra, l. c.) anonimowy (por. także GAL II, 438), wg rękopisu berlińskiego nr 6820 (por. Ahlwardt VI, 185) autorem jest nieznany bliżej Ḫalīfa ʿAlī.

Początek (k. 73 v°): الامثلة المختلفة من الثلاثي المجرد و المعلوم المتعدي من باب الاول ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 39, nr 157.

U w a g i: a) glosy marginalne;

b) (k. 63 r°) — inną ręką pisane notatki w j. tureckim;

c) między kartami 35—36 oraz 48—49 ślady wydarcia kilku kart;

d) (k. 36 r°) — nie zapisana;

e) (k. 64 r°) — spis rozdziałów;

f) (k. 1 r°) — notatka w j. arabskim zawierająca nazwisko właściciela oraz datę: صاحب ومالك كابيولدلي حا فظ مصطفى 1259 h. = تسعة و تسعون و مائتين و الف ; notatka ta powtórzona także na okładce oraz na k. 86 v°.

65

Sygn. Ms. or. 1 166

Talḫīṣ al-miftāḥ Qazwīnī'ego

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20×15. Kart: 1 ochr. + 70 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Tytuły rozdziałów oraz interpunkcja czerwone lub niebieskie. Oprawa płócienna.

Tytuł: *Talḫīṣ al-miftāḥ*. Ekscerpt z 3. części *Kitāb miftāḥ al-ʿulūm* zatytułowanej *ʿIlm al-maʿānī wa l-bayān*, a traktującej o retoryce Sirāǧ ad-Dīn Abū Yaʿqūb Yūsuf b. Abī Bakr b. Muḥammad b. ʿAlī as-Sakkākī'ego (zm. 1229 r. n.e.). Autor: Ǧamāl ad-Dīn Muḥammad b. ʿAbd ar-Raḥmān al-Qazwīnī (zm. 1338 r. n.e.). Por. GAL I, 295, S I, 516.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله على ما نعم و علم من البيان مالم نعلم و الصلوة على سيدنا محمد خير من نطق بالصواب ...

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 41, nr 166.

U w a g a: (k. 70 v°) — w kolofonie imię kopisty Abū l-Faḍl as-Sunabāṭī.

66 Sygn. Ms. or. I 167

Zubdat al-iʿrāb ʿAbd Allāha b. Muḥammada

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21×15,5. Kart 104 + 7 nie zapisanych. 21 wierszy na stronę. Pismo *riqʿa*. Ramki złote, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa półskórek.

Tytuł: *Zubdat al-iʿrāb*. Traktat gramatyczny obejmujący morfologię i syntaksę, pozbawiony karty tytułowej, początku i nazwiska autora. Jak wynika z tytułu podanego na k. 1 r°, wiersz 3, oraz z zakończenia prawie identycznego z zakończeniem rękopisu berlińskiego nr 6785 (por. Ahlwardt VI, 172), jest to komentarz do gramatyki Muḥammada b. Pīr ʿAlī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālīkasrī (zm. 1573 r. n.e.) *Iẓhār al-asrār fī n-naḥw*. Autor: ʿAbd Allāh b. Muhammad. Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 r°): [...] الا ما كان نادرًا او شايعًا او ضعيفًا تنبهت عليه و لم اقصر بحيث يتحل المعنى و لم اطوّل بحيث يوجب الملالة وآخذت من مختارات المتأخرين زبدة الاعراب و لذا سميتها زبدة الاعراب ...

Koniec (k. 104 v°): ... ظريف صفة رجل حملًا على محله البعيد

B i b l i o g r a f i a: Richter, s. 41, nr 167.

U w a g i: a) tytuł *Zubdat al-iʿrāb* w rękopisie berlińskim nr 6785 występuje na s. 2,2, co wskäzywałoby, że w naszym rękopisie brak jednej karty na początku;

b) nieliczne glosy marginalne;

c) na wewnętrznej stronie okładki notatka: *Muʿrib al-iẓhār* stanowiąca mylną próbę identyfikacji rękopisu. *Muʿrib al-iẓhār* jest to również komentarz do *Iẓhār al-asrār*, jego autorem jest jednak Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde, por. Ahlwardt, l. c.;

d) rękopis zakupiony przez dra Reschera w Konstantynopolu;

e) poprzednie opracowanie Richtera (l. c.) nie identyfikuje rękopisu.

67 Sygn. M 1493

Anonimowy komentarz do Koranu

J. arabski. XIII w. Papier orientalny. Cm 26,5×17,5. Kart: 2 ochr. + 52 + 1 ochr. Pismo *nasḫī*. Tytuły i podkreślenia tekstu podstawowego czerwone. Oprawa półskórek.

Bez tytułu. Jest to końcowa część komentarza do Koranu obejmująca sury 78—111. Nazwiska autora brak, cytuje on jednak w tekście starszych uczonych, jak np. Ḥasan al- Baṣrī'ego, Saʿīd b. Ǧubayra, Qutāda, ʿIkrīma, al-Kalbī'ego oraz najmłodszego az-Zaǧǧāǧa (zm. 922 r. n.e. lub nieco później). Na tej podstawie, jak również na podstawie *isnād'u* ze s. 21: قال الفقيه حدثنا ابو جعفر قال حدثنا على بن احمد قال حدثنا محمد بن فضيل قال حدّثنا مؤمل بن اسمعيل ... wnioskuje Brockelmann, że autor komentarza był uczniem Abū Ǧaʿbāra, czyli Muḥammada b. Ǧarīr aṭ-Ṭabarī'ego

(zm. 922 r. n.e.) i znany jako prawnik. Kryteria te odnoszą się do szafiity Abū Bakr a. ʻAlī al-Qaffāl aš-Šāšī'ego (zm. 975 r. n.e.).

Początek (s. 1): ... سورة النباء ار بعون آيه مكيه بسم الله الرحمن الرحيم قول الله تبارك و تعالى ...

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 3, nr 5.

U w a g a: na wewnętrznej stronie przedniej okładki u góry nalepka: *Commentarius Arabicus in Alcoranum incipiens a surata sen? Capite de Prophetis*, a niżej nalepka: *Commentarius arabicus in postrema capita Alcorani nempe a 78 ad 111. Ultima tria capita desciunt.*

68 Sygn. M 1494

Słownik arabsko-perski oraz persko-turecki

J. arabski, perski i turecki. Koniec XV w. Papier orientalny. Cm 26,5×18. Kart: 1 ochr.+194. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście czerwone. Zachowana okładka przednia skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

1. (k. 8—157 v°) Bez tytułu. Słownik arabsko-perski. Autor: Luṭf Allāh b. Yūsuf Mōlla Čelebī. Por. GAL II, 223.

Początek (k. 8 r°): ... احيوش احيول احجوه احجيه

2. (k. 161 v° — 202) Bez tytułu. Słownik persko-turecki. Autor: Luṭf Allāh b. Yūsuf al-Ḥalīmī (zm. 1522 r. n.e.).

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 13, nr 6.

U w a g i: a) brak początku i końca, na co wskazuje foliacja 8—202; b) (k. 158 r° — 161 r°) — nie zapisane.

69 Sygn. M 1507

Fragmenty anonimowego traktatu prawnego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 29,5×20. Kart 26. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki, tytuły i podkreślenia czerwone. Karty zszyte w 3 składki: k. 1—8, k. 2—10, k. 3—8, bez oprawy, w futerale wspólczesnym.

Bez tytułu. Traktat prawny bez początku i bez końca składający się z trzech składek foliowanych 238—245, 247—256 i 258—265.

1. (k. 238 r° — 245 v°) Składka rozpoczyna się traktatem o obowiązkach kobiety, a następnie zawiera dwa rozdziały: (k. 243 v°) فصل فى سُنَن شَىْ i (k. 245 r°) فصل فى حقوق الوالدين و السنة فى اقامتها

Początek (k. 238 r°): اذا صلت المرأه خمسها و صامت شهرها و حفظت فرجها و اطاعت زوجها دخلت جنة ربها ...

Koniec (k. 245 v°): [...] فذهب موسى عليه السلام الى ذلك الدكان فوقف هناك الى وقت غروب الشمس فاخذ القصاب قطعة لحم [...]

2. (k. 247 r° — 256 v°) Składka rozpoczyna się, jak wynika z treści, dalszym ciągiem rozdziału zatytułowanego فصل فى حقوق الوالدين, a następnie zawiera 4 rozdziały: (k. 248 r°) فصل فى حقوق ذوى الارحام, (k. 250 r°) فصل فى حقوق المالك فصل فى حقوق سائر الاخلاق (k. 253 r°) والخدم وآداب المعاشرة oraz (k. 255 v°) فصل فى حقوق البهائم و الطيور

Początek (k. 247 r°): ... مثل ذلك قال فى منبع الآداب كل ما لا يأمن من الهلاك

Koniec (k. 256 v°): ... امّا الذى قيل انه شتم زهره و سهيلا يحتمل ان يكون شتما الذلك المنسوخ المسمى بهما ولا المسمى بهما [...]

3. (k. 258—265) Składka obejmuje 2 rozdziały, pierwszy bez tytułu i początku oraz drugi zatytułowany: فصل فى حقوق القضاء و الامارة والفتوى و غيرها

Początek (k. 258 r°): ... [...] عن الباقين كالجهاد فى سبيل الله و ان كان ندبًا فندب فهكذا

Koniec (k. 265 v°): [...] كان عليه السلام يقول للمعترف بالزنا لعلك اى اظنك مسستها من باب علم فى الاصح او قبلتها ابك خبل بفتح همزة الاستفهام و كسر الباء الجارة خبل بفتحتى الخاء المعجمة و الباء الموحده [...]

Bibliografia: Brockelmann, s. 14, nr 8.

Uwagi: a) (k. 265 v°) — notatka: *J. D. Raschke, Past. Mar. Magd. Bibliothecae Mar. Magd. Consecrat. d. 16 sept. 1749*;

b) na marginesach glosy.

70 Sygn. M 1520

Podręcznik gramatyki arabskiej używany w Turcji

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 2 ochr. + 161 stron + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* zbliżone do *riq'a*, charakter turecki. Oprawa kartonowa orientalna.

Bez tytułu. Jest to niegdyś bardzo rozpowszechniony w Turcji podręcznik gramatyki arabskiej składający się z 4 części.

1. (ss. 2—78) Tytuł: *Marāḥ al-arwāḥ*. Autor: Aḥmad b. ʿAlī b. Masʿūd (początek XIV w.). Por. GAL II, 21, S II, 14.

Początek (s. 2): قال المفتقر الى الله الودود احمد بن على بن مسعود غفر الله له و لوالديه و احسن اليهما و اليه اعلم ان الصرف ام العلوم و النحو ابوها ...

2. (ss. 80—110) Tytuł: *Kitāb taṣrīf az-Zanǧānī* (lub *al-ʿIzzī*). Podręcznik morfologii z 1257 r. Autor: ʿIzz ad-Dīn Abū l-Faḍā'il ʿAbd al-Wahhāb b. Ibrāhīm b. ʿAbd al-Wahhāb b. Abī ʿl-Maʿālī al-Ḫazraǧī az-Zanǧānī (poł. XIII w. n.e.). Por. GAL I, 283, S I, 497.

Początek (s. 80): الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين والصلوة و السلام على محمد وآله اجمعين اعلم ان التصريف فى اللغه التغيير و فى [...] تحويل الاصل الواحد الى امثله مختلفه بمعانٍ مقصودة ...

3. (ss. 112—114) Tytuł: *al-Maqṣūd fī l-binā'*. Anonimowy zarys morfologii.

Początek (s. 112): ... الحمد لله الوهّاب للمؤمنين سبيل الصواب و الصلوة والسلام على نبيه محمد و بعد فان العربيه وسيلة الى العلوم الشرعيه واحد اركانها التصريف

4. (ss. 146—161) Tytuł: *al-Binā'*. Paradygmaty.

Początek (s. 146): اعلم ان ابواب التصريف خمسة و ثلثون بابًا سته منها للثلاثى المجرد ...

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 9, nr 15.

U w a g i: a) (s. 1, 79, 111, 145) — nie zapisane;

b) liczne glosy marginalne i interlinearne;

c) na wewnętrznej stronie oprawy tytuł: *Achmedis filii Ali filii Mes-udi, Grammatica arabica.*

71

III część Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 1 ochr.+ 16. 9 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

III część Koranu obejmująca sury 2,253—3,91.

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 2, nr 5.

U w a g i: a) (k. 16 v°) — glosy w j. węgierskim oraz daty: 29 września 1594 i 16 lutego 1595;

b) na wewnętrznej stronie okładki napis: *Pars tertia Alcorani.*

72

IX część Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20×14. Kart: 1 ochr.+ 19 + 2 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

Tytuł: *al-Ǧuz' at-tāsi' min kalām Allāh ta'ālā*. IX część Koranu obejmująca sury 7,88—8,40.

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 2, nr 6.

U w a g i: a) na wewnętrznej stronie okładki notatka: *Pars nona Alcorani*;

b) dolna część kart w rękopisie zbutwiała;

c) (k. 1 r°) — nie zapisana;

d) (na marginesach k. 17 v°, 18 r°, 19 r° — v° oraz na k. 1 ochr. tylnej) — notatki w j. niemieckim i łacińskim pochodzące z 1694 r. z obozu wojskowego w Hatwan oraz nazwiska: *Sebaldt Sark, Cristoph und B. v. Langenau, v. Hillemdorf* etc

73

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 17,5×11,5. Kart: 2 ochr.+ 301. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki i interpunkcja złote, na marginesach podział na *ağzā'* atramentem czerwonym. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 1, nr 1.

U w a g i: a) brak sury, która dopisana została późniejszą ręką na v° k. 2 ochr. przedniej.

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki notatka: *Alcoranus*, niżej: *Nb. Caput primum deest*;

c) na karcie tytułowej notatka: *Ex Libris Stephani Zauner Tirnaviensis Hungari Spolium Budense 1868.*

74

Anonimowy traktat gramatyczny *Rūḥ aš-šurūḥ*

J. arabski. 1685/6 r. Papier orientalny. Cm 20,5×12,5. Kart: 1 ochr. + 72 + 2 ochr. Pismo *nasḫī*. Podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa, grzbiet uszkodzony.

Tytuł: *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do anonimowego traktatu gramatycznego *al-Maqṣūd fī t-taṣrīf*, przypisywanego Abū Ḥanīfa b. Nu'mān b. Ṯābit b. Zūṭā (zm. 767 r. n.e.), por. Ḥ. Ḫ. VI, 91 oraz infra (początek). Autor nazywa siebie „bratem" Muḥammada b. Pīr 'Alī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgilī) al-Bālikasrī'ego (zm. 1573 r. n.e.). Dzieło to zostało wydrukowane w Konstantynopolu w 1837 r. wraz z tekstem dzieła podstawowego oraz komentarzem samego Birkawī'ego zatytułowanym *Im'ān al-anẓār*. Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله المتعال عن الندّ والمثال والمقدس عن النقص والتغيير والانتقال والصلوة على رسوله محمد خاتم من صرف الشرك و الضلال و دعى الى صحيح الاقوال و على آله و اتباعه بلا اعتلال البال فى الزمان الماضى و الحال و الاستقبال فلم شرع اخ اعز مودود فى دراسة كتاب المقصود المنسوب الى قدوة ائمة الشريعه نعمان المكنى بابى حنيفه ... تصديت لان اشرحه ... وسميته بروح الشروح ...

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 9, nr 16.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — notatka: *Bibliothecae publicae Magdalenae Vratisl. D.D.D. d. 16 Sept. An. 1749 Johann David Raschke Ejusd. Aedis S. Pastor per XIII annos, aetatem LXXIV annorum agens*;

b) (k. 72 v°) — nazwisko kopisty 'Ali b. Muḥammad oraz data ukończenia kopii 1097 h. = 1685/6 r. n.e.

75

Miscellanea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 15×11,5. Kart: 90 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Oprawa półskórek.

1. (k. 2 v° — 47 v°) Bez tytułu. Komentarz do jakiegoś dzieła o logice, być może uzupełnienie komentarza Ḥusām ad-Dīn al-Kātī'ego (zm. 1359 r. n.e.) do przeróbki *Isagoges* Porfiriusza przez Abharī'ego. Por. GAL I, 464. Komentarz ten nie jest zgodny z żadnym komentarzem Ahlwardta.

Początek (k. 2 v°): قال الحمد لله اقول الحمد فى اللغة هو الثناء باللسان على الجميل الاختيارى قصداً مطلقاً ...

2. (k. 49 v°—50 r°) Tytuł: *Risāla fī ādāb al-baḥt*. Anonimowy traktat retoryczny.
Początek (k. 49 v°): ... رسالة فى آداب البحث

3. (k. 51 v° — 90 v°) Bez tytułu. Anonimowy traktat o logice. Prawdopodobnie (por. początek i treść rękopisu nr 52 tegoż zbioru, *supra*, s. 404) jest to *Qāla Aqūlu* lub jego przeróbka (słowa te występują w tekście), komentarz do *Kitāb al-Isāġūǧī* lub *ar-Risāla al-Āṯīriyya fī l-manṭiq* Āṯīr ad-Dīn al-Abharī'e o. Autor: Ḥusām ad-Dīn al-Kātī (zm. 1359 r. n.e.). Brockelman, *l.c.* nie daje identyfikacji. O *Qālā Aqūlū* por. GAL I, 464.

Początek (k. 51 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة على سيدنا و آله و صحبه اجمعين قال الحمد لله الواجب وجوده اقول افتتح كتابه بالحمد بعد ابتدائه بالتسميه لان الواجب من شكر نعمائه .

B i b l i o g r a f i a: Brockelmann, s. 9, nr 17.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 48 r° — v°, 49 r°) — nie zapisane.

76 Sygn. Akc. 1940 KN 1147

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 16,5×11. Kart 299. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Ramki czerwone, interpunkcja złota, na marginesach niektórych kart wielobarwne medaliony. Bez oprawy.

Koran.

U w a g i: a) rękopis w bardzo złym stanie;

b) początek drugiej sury bogato zdobiony: ornament w kolorach zielonym, niebieskim i czerwonym;

c) między k. 2—3 brak karty lub kilku kart;

d) brak pierwszej sury.

77 Sygn. Akc. 1949 KN 48

Koran

J. arabski. 1594/5 r. Papier orientalny. Cm 16×10. Kart: 2 ochr. + 303 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī*. Potrójne ramki w kolorach złotym, czerwonym i niebieskim, tytuły sur białe na złotym tle, interpunkcja złota. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

U w a g i: a) rękopis składa się z 2 części, starszej i młodszej, połączonych razem: część starsza obejmuje karty: 31—66, 70, 73—111, 113—262, 264—289, 291—303: w części młodszej papier zupełnie biały, ramki czerwone, obramowanie sur bardzo prymitywne (ornament w kolorach brązowym, czerwonym i niebieskim);

b) (k. 263 r° — v°) — nie zapisana;
c) (k. 291) — w połowie przerwana i uzupełniona doklejoną częścią karty nowej;
d) (k. 303 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad as-Sāwūǧī oraz data sporządzenia kopii 1003 h. = 1594/5 r. n.e.;
e) (k. 1 r°) — okrągła pieczęć: *Ex libris Gimnasii Reg. Cathol. Wratislaw.*;
f) (k. 303 v°) — modlitwa w j. arabskim.

78 Sygn. Akc. 1949 KN 329

Rasā'il Ḥamza wa siǧill al-Ḥākim al-Ḥākima

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×16. Kart 126. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi*. Niektóre słowa w tekście czerwone, tytuły rozdziałów czerwone i brązowe. Oprawa skórzana z klapą i z ornamentem wytłaczanym złotem. Karta wyklejkowa okładki wielobarwna.

Tytuł: *Min rasā'il Ḥamza wa siǧill al-Ḥākim*. Zbiór pism druzyjskich. Autor: Ḥamza b. Ḥākim b. 'Alī (XI w. n.e.). Por. GAL S I, 717.

Początek (k. 2 r°): نسخة السجل الذى وجد معلقا على المشاهد فى غيبة مولانا الحاكم بسم الله الرحمن الرحيم والعاقبه لمن تيقظ من الغافلين وانتقل عن الجهل الجاهلين و اخلص منه اليقين ...

Uwagi: a) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Quelques unes des plus fameuses épitres de Hamza et de Hakim même. C'est le livre le plus important de la religion de Drouzes*;
b) (k. 1 v°) — glosy;
c) (k. 126 v°) — pieczątka: *Grafyorck Klein-Oels Majoratsbibliothek.*

XXV

BIBLIOTEKA ZAKŁADU NARODOWEGO IM. OSSOLIŃSKICH WE WROCŁAWIU

1 Sygn. I 124/53

Dalā'il al-ḫayrāt Ǧazūlī'ego

J. arabski. XVI w. Papier europejski satynowany. Cm 21,5×16,5. Kart: 6 ochr. + 164 + 5 ochr. 10 wierszy na stronę. Pismo *nasḫi* wokalizowane, typ magrebiński. Początkowe słowa niebieskie, złote i czerwone, ramki czerwone lub niebieskie, interpunkcja czerwona. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Tytuł: *Dalā'il al-ḫayrāt wa šawāriq al-anwār fī ḏikr aṣ-ṣalāt 'alā n-nabī al-muḫtār* — modlitwy ku czci proroka Muḥammada. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sulaymān b. a. Bakr al-Ǧazūlī aś-Simlālī (zm. 1456 r. n.e.). Por. GAL II, 252, S II 359.

Początek (k. 1 v°): صلى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه قال الشيخ الامام الشريف القطب العارف بالله سيدنا محمد بن سليمان الجزولى رحمه الله تعالى ...

U w a g i: a) (k. 1 v°) — ornament w kolorach czerwonym, złotym i błękitnym;
b) (k. 13 v°, 14 r°, 58 v°, 86 r°, 122 v°) — barwne ornamenty;
c) (k. 1 r°) — nie zapisana;
d) rękopis rozpada się, klapa bardzo zniszczona;
e) rękopis pochodzi z Biblioteki Branickich w Suchej.

2

Sygn. I 1212

Zbiór aforyzmów i podręcznik kaligrafii

J. arabski. XVII w. Papier orientalny satynowany. Cm 23,5×14. Stron 48. Ilość wierszy na stronę różna. Pismo *nashī* i *tulut* wokalizowane, w różnych kierunkach. Ramki złote i błękitne, interpunkcja złota. Rękopis złożony w formie harmonii, karty naklejone na kartonie, na zgięciach płótno, marginesy zaklejone papierem kolorowym o wzorze marmurkowym. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem roślinnym.

Bez tytułu i nazwiska autora.

1. (s. 2—19) Trudne do bliższego zidentyfikowania i nie stanowiące zwartej całości zbiory aforyzmów i lokucji z *ḥadīt*.

2. (s. 20—48) Podręcznik kaligrafii w piśmie *tulut*, na co wskazuje napis na s. 25.

B i b l i o g r a f i a: Kętrzyński, t. III, s. 424; Renata Kohnowa, *Zbiory rękopisów wschodnich*, „Przegląd Orientalistyczny , 1954, 3(11), s. 290.

U w a g i: a) (ss. 2 et passim) — występuje nazwisko kopisty, które brzmi ʻUmar, ʻUmar b. Naṣūḥ, a na s. 13. w pełnej postaci Mīr ʻUmar b. an-Naṣūḥ al-Wazīr. Być może chodzi tu więc o jednego z synów osmańskiego wezyra Naṣūḥ Pāšā (był wielkim wezyrem w latach 1611—14);
b) rękopis został znaleziony w namiocie Kārā Muṣṭafā Pāšā podczas oblężenia Wiednia w 1683 r.;
c) (ss. 36—38, 46 — aforyzmy o treści moralno-religijnej;
d) poprzednie opracowania (Kętrzyński, l. c. oraz R. Kohnowa, l. c.) identyfikują rękopis jako modlitewnik.

3

Sygn. I 11550

Koran

J. arabski. 1714/15 r. Papier kremowy orientalny. Cm 14,2×9,3. Kart: 2 ochr.+ 319 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki, podkreślenia i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z klapą i z ornamentami wytłaczanymi złotem.

Koran.

U w a g i: a) rękopis paginowany po europejsku od końca tekstu (1—638);
b) początek rękopisu (ss. 636, 637) zdobiony ornamentami roślinnymi na złotym tle;

c) początkowe strony każdego *ḥizbu* zdobione na marginesach medalionami na złotym tle;

d) (s. 638) — nie zapisana;

e) (s. 2) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Muḥammad uczeń Ismā'īl Efendī'ego oraz data ukończenia kopii 1126 h. = 1714/15 r. n.e.

f) rękopis pochodzi ze zbiorów Leona Pinińskiego.

4

Koran

J. arabski. 1807/8 r. Papier kremowy europejski. Cm 18,7×11,8. Kart: 1 ochr. + 305 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasḫī* wokalizowane. Ramki złote i czerwone, interpunkcja złota, tytuły i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Koran.

Uwagi: a) rękopis paginowany po europejsku od końca tekstu (1—612);

b) na marginesach niektórych kart złoty ornament;

c) (ss. 609, 608) — bogato zdobione: na złotym tle ornament roślinny w kolorach czerwonym, różowym i niebieskim;

d) (s. 5) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Uṯmān al-Halīmī uczeń Muṣṭafā Kutāmī'ego oraz data ukończenia rękopisu 1222 h. = 1807/8 r.n.e.;

e) (ss. 1, 2, 610, 611, 612) — nie zapisane.

A. INDEKS NAZW OSOBOWYCH I MIEJSCOWYCH*

---

* Układ indeksu tytułów i indeksu nazw osobowych oraz miejscowych opiera się na sekwencji liter alfabetu łacińskiego. Litery a., b., k., będące odpowiednio skrótami słów abū, ibn, kitāb oraz rodzajnik al- (l-, po wokalicznym wygłosie poprzedniego słowa) nie zostały w układzie alfabetycznym uwzględnione.

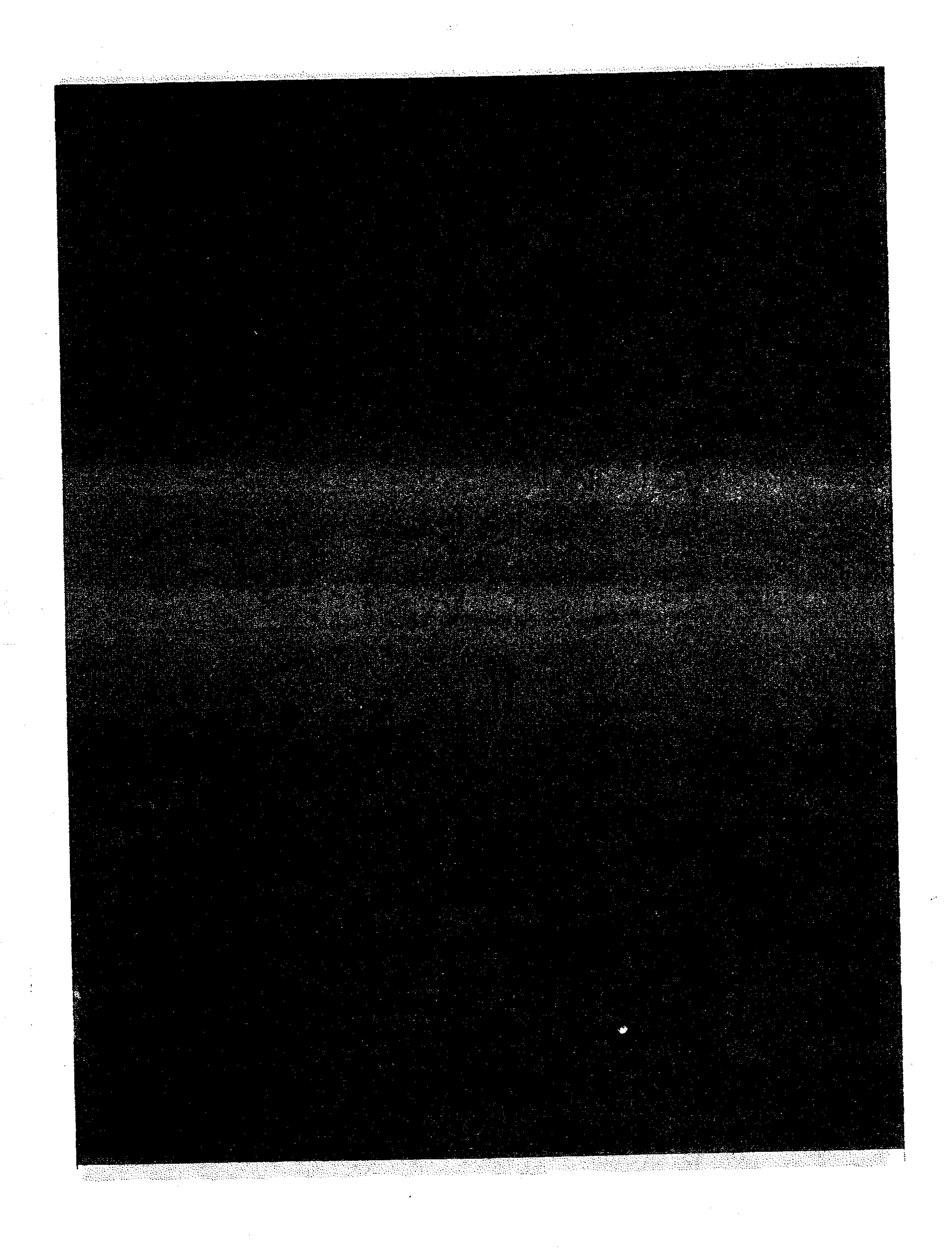
W indeksach zastosowano następujące skróty i znaki: A. — Aḥmad; a. — abū; adr. l. — adresat listu; ʿAl. — ʿAbd Allāh; ʿAr. — ʿAbd ar-Raḥmān; aut. — autor; aut. l. — autor listu; b. — ibn; k. — kitāb; kop. — kopista; M. — Muḥammad; p. — patrz; wł. — właściciel; * — nazwy miejscowe.

Cyfry rzymskie wskazują na numer zbioru, cyfry arabskie na kolejny numer rękopisu w obrębie zbioru.

W indeksie nazw osobowych i miejscowych tłustym drukiem wyróżnione są numery rękopisów zawierających utwory wymienionego autora, zaś czcionka jasna oznacza numery rękopisów, w których wymieniony autor jest tylko cytowany.

W indeksie tytułów (p. s. 209) tłustym drukiem wyróżnione są numery rękopisów zawierających wymienione utwory, drukiem jasnym zaś oznaczone są numery rękopisów, w których wymieniony utwór jest tylko cytowany.

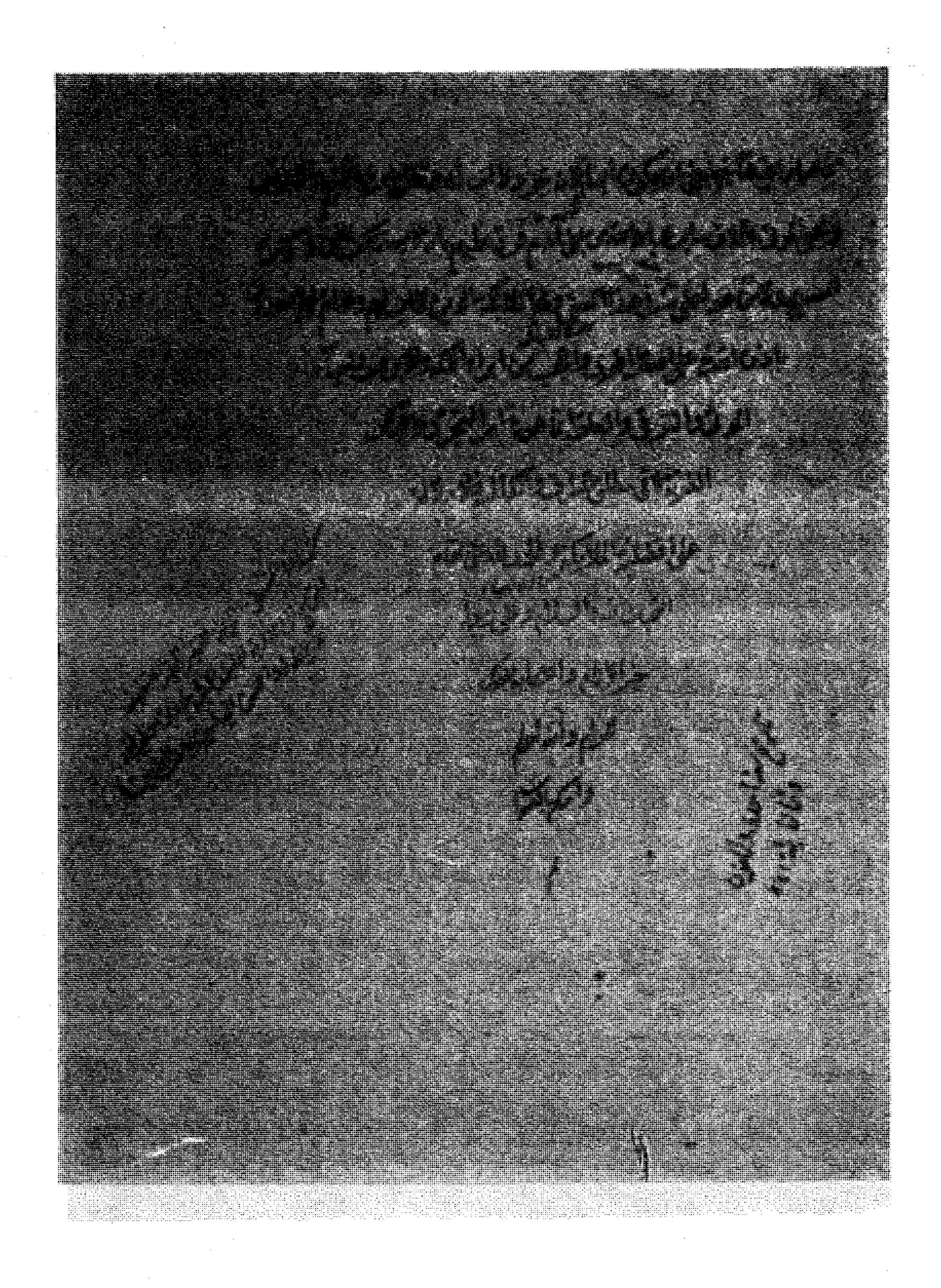
B. INDEKS TYTUŁÓW WRAZ Z INDEKSEM RZECZOWYM

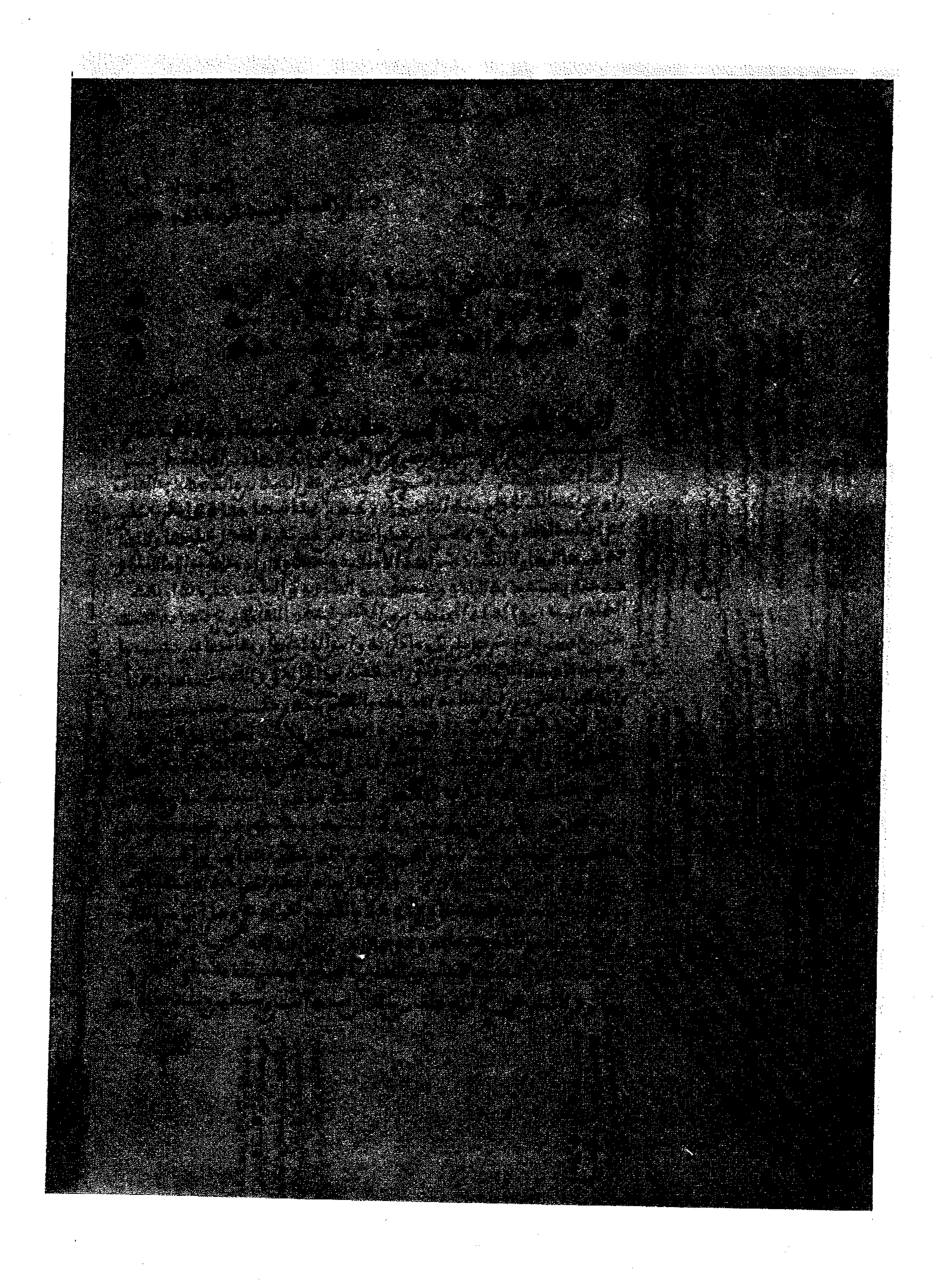
Magrebiński Koran. Biblioteka PAN w Gdańsku, 2342 (k. 11 r°)

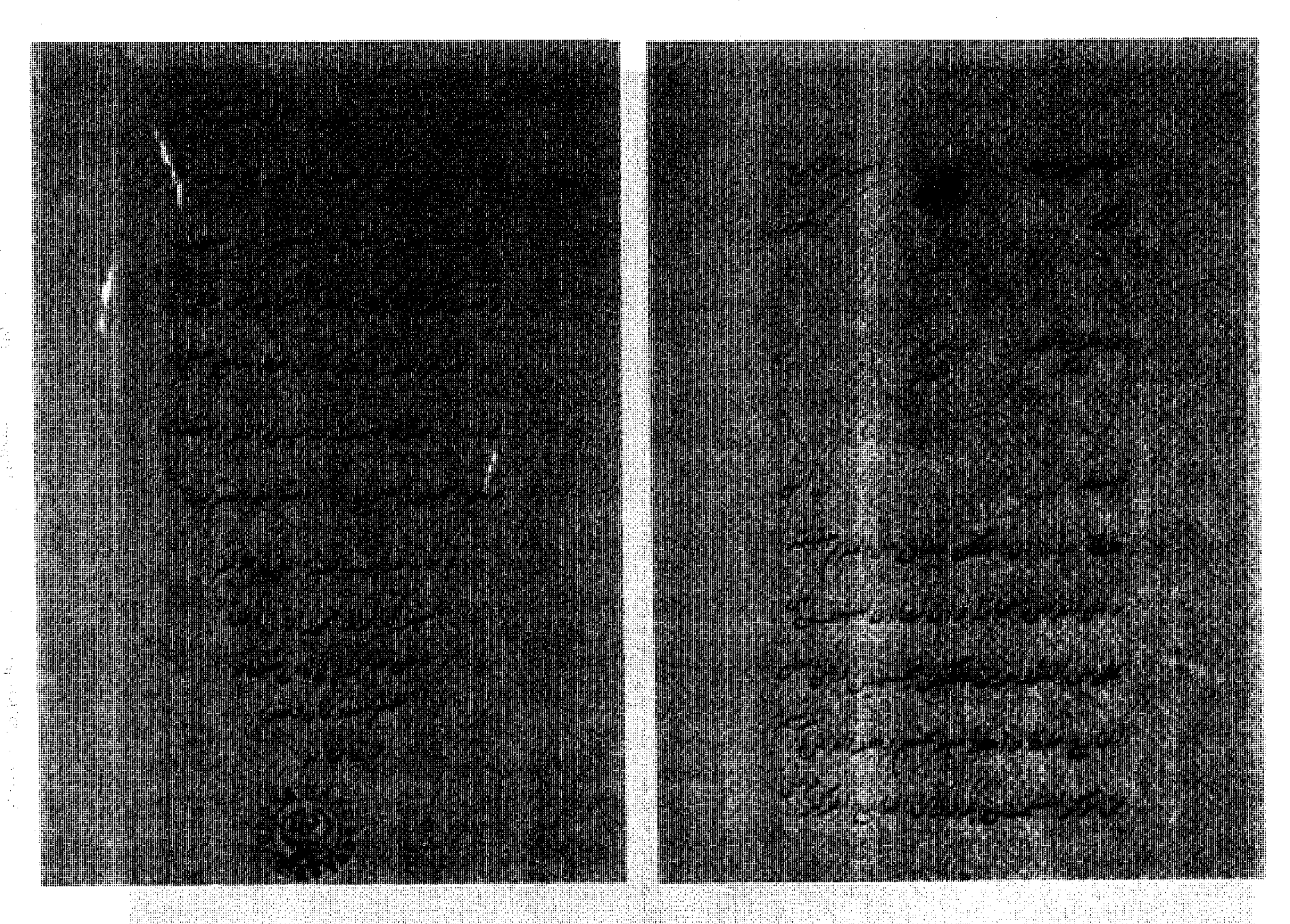
Anonimowy komentarz do *al-ʿAgāʾid* an-Nasafi'ego. Biblioteka Jagiellońska, 3776 (k. 1 v°)

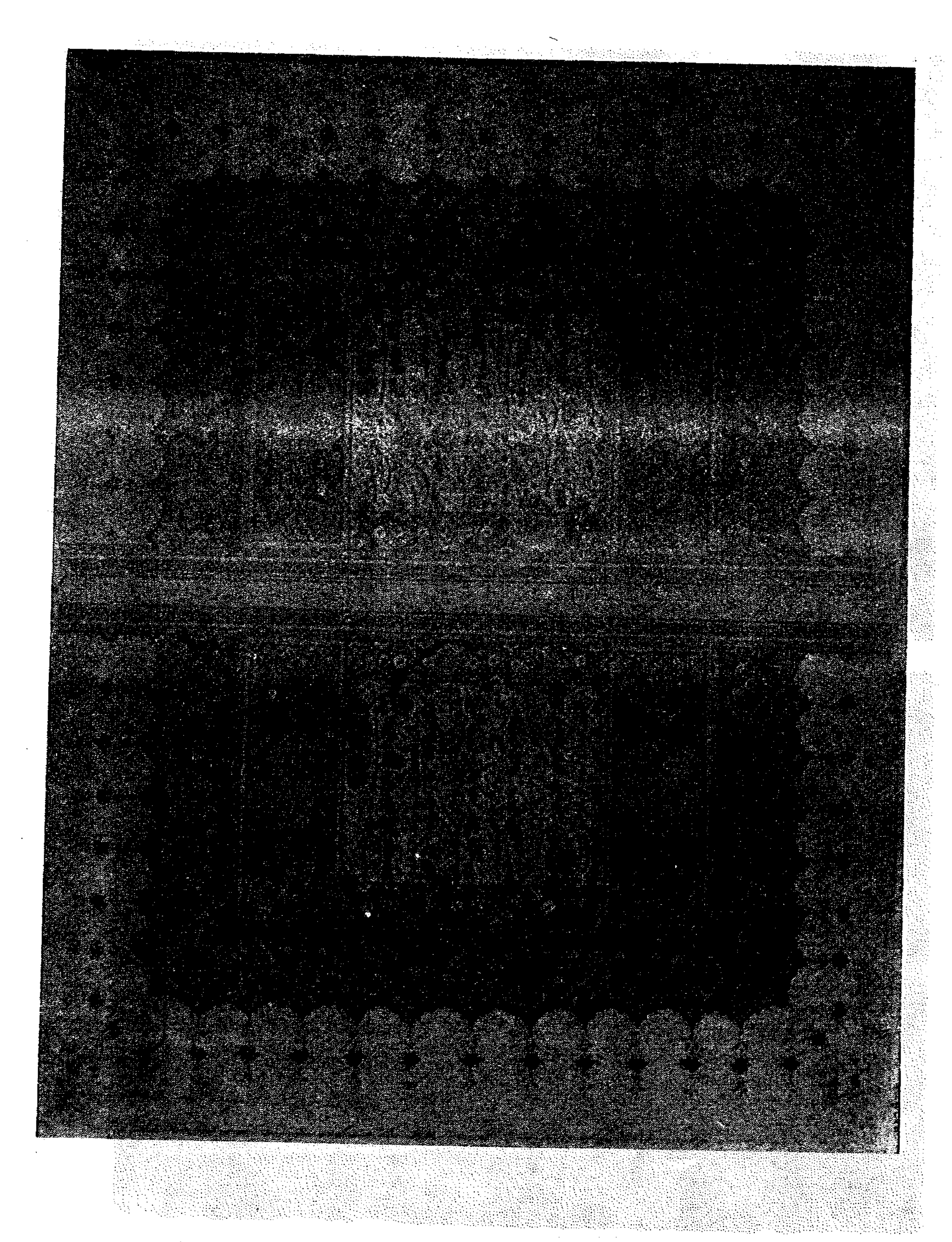
Anonimowy komentarz do *al-ʿAqāʾid* an-Nasafī'ego. Biblioteka Jagiellońska, 3776 (kolofon, k. 62 r°)

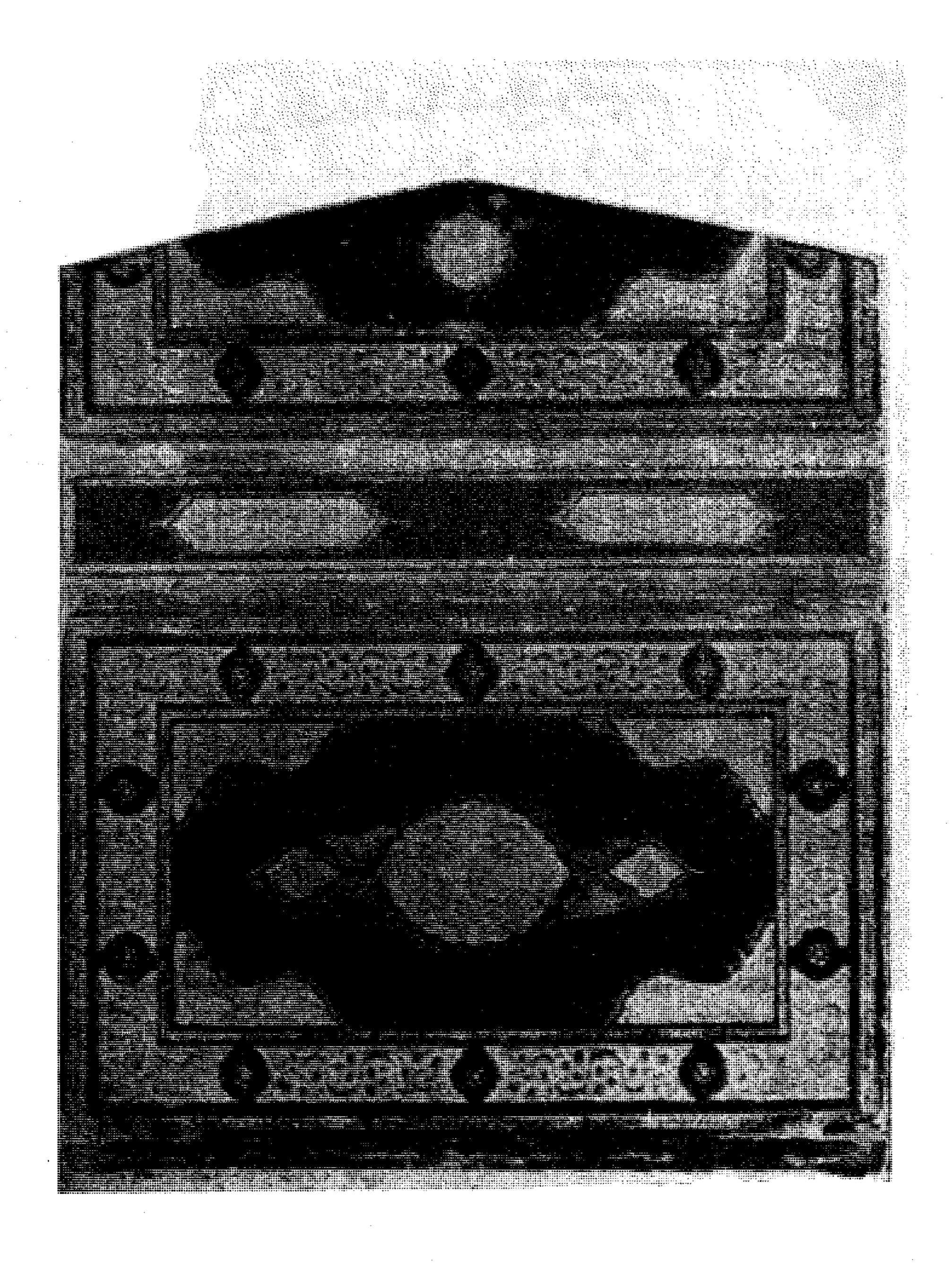
al-Muṭarrizī, Komentarz do *Muḫtaṣar ʿala l-Alfiyya*. Muzeum Narodowe (oddział im. Czartoryskich) w Krakowie, 2323 (k. 1 v°)

Muḥammad al-Ālī. Traktat kosmograficzny *Risālat ġarā'ib al-hay'a*. Biblioteka Narodowa w Warszawie. Boz 172. (Po lewej: k. 48 r°; po prawej: kolofon, k. 110 r°)

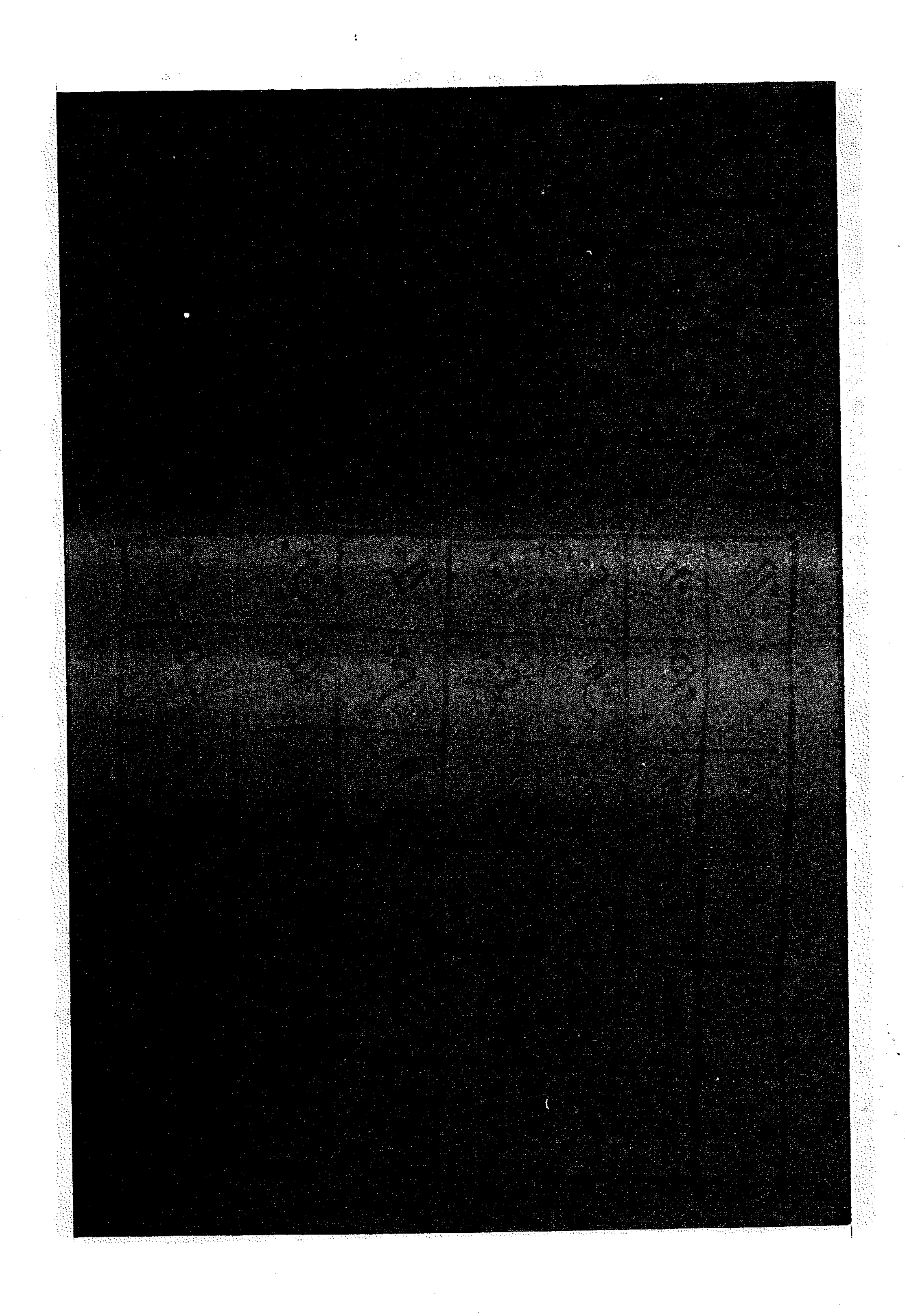
Koran. Biblioteka Narodowa w Warszawie, 5067 (k. 3 v°. 4 r°)

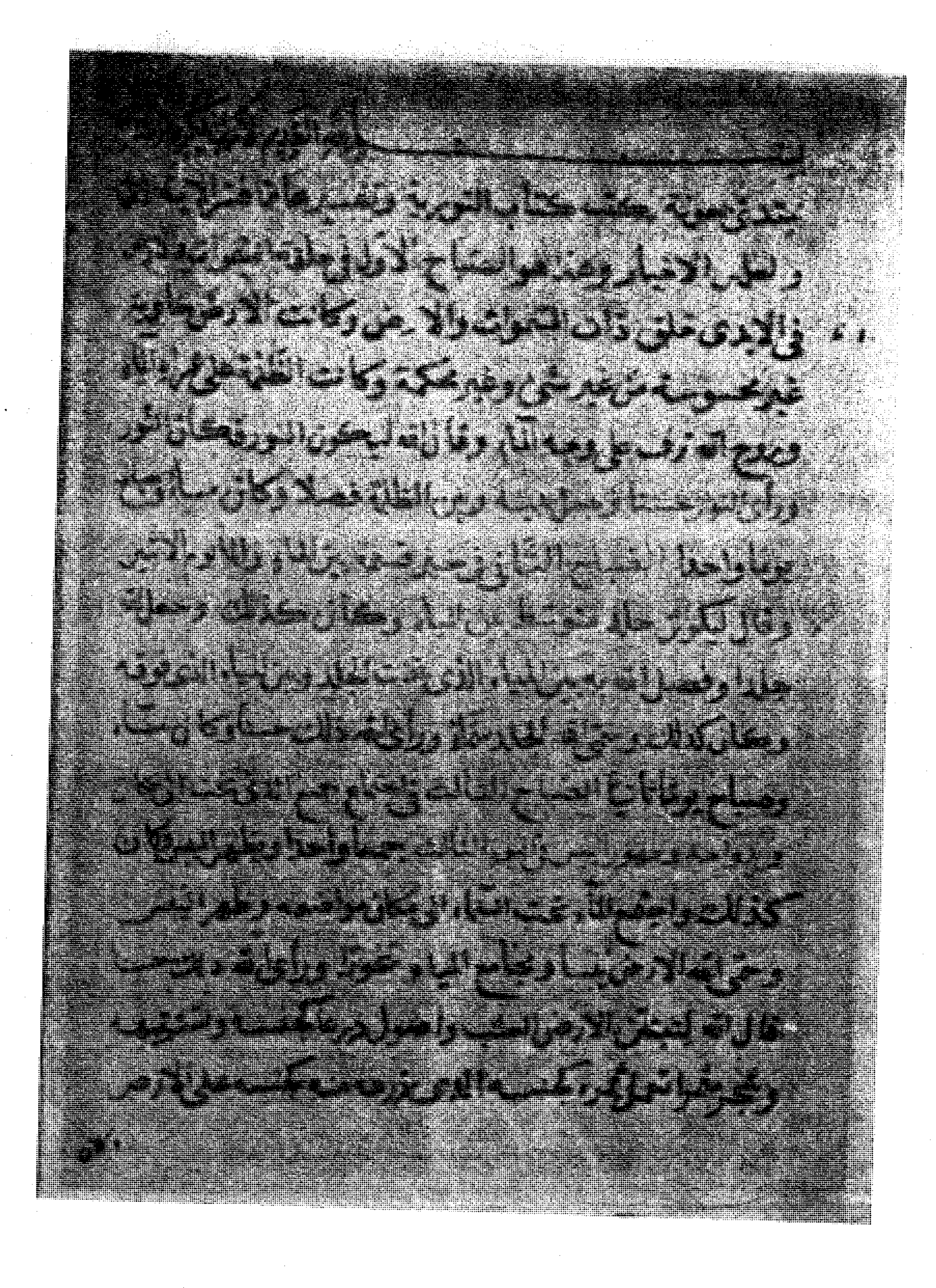
Fragment oprawy Koranu. Biblioteka Narodowa w Warszawie. 5067

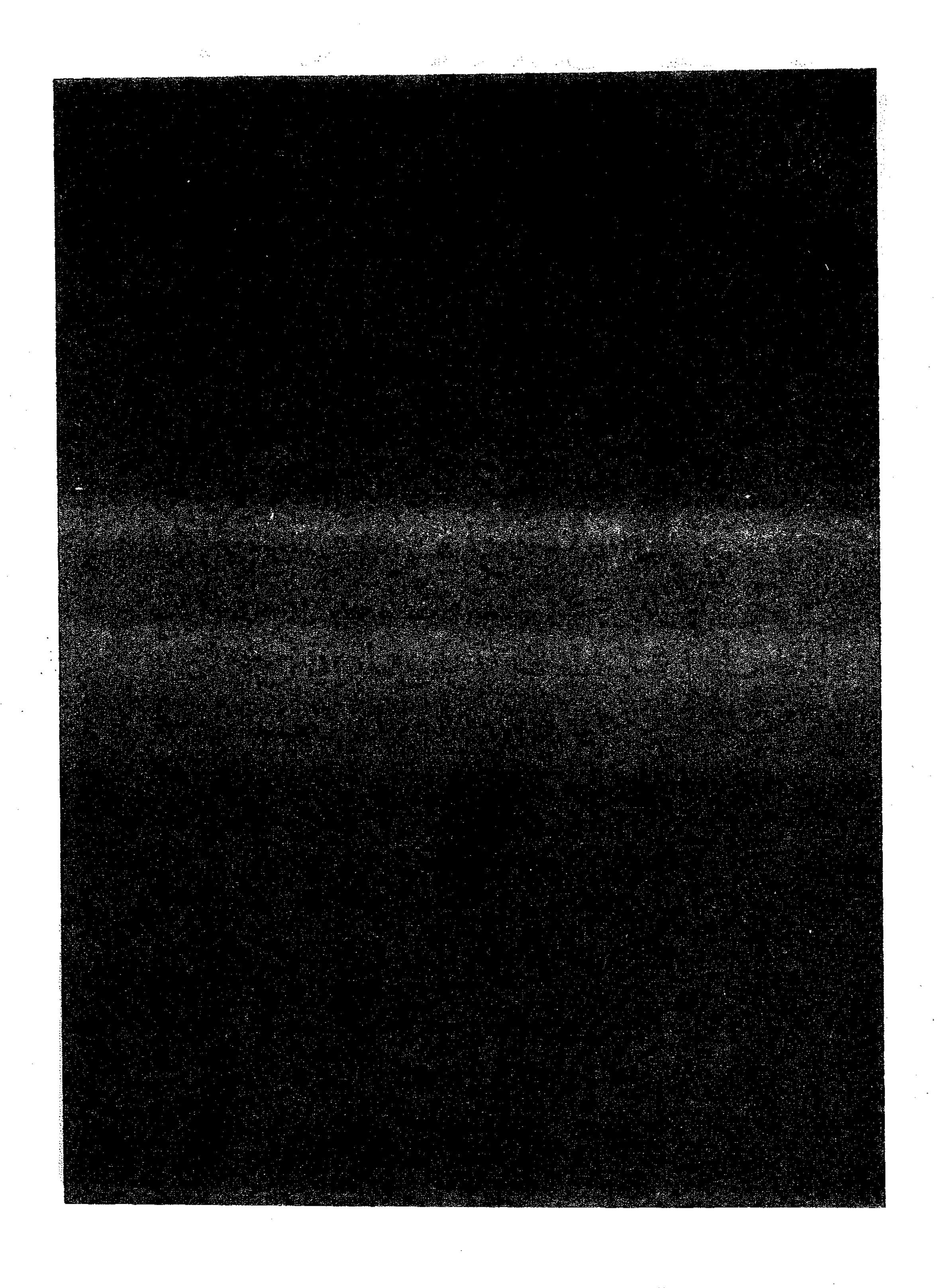
Amulet. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, 2

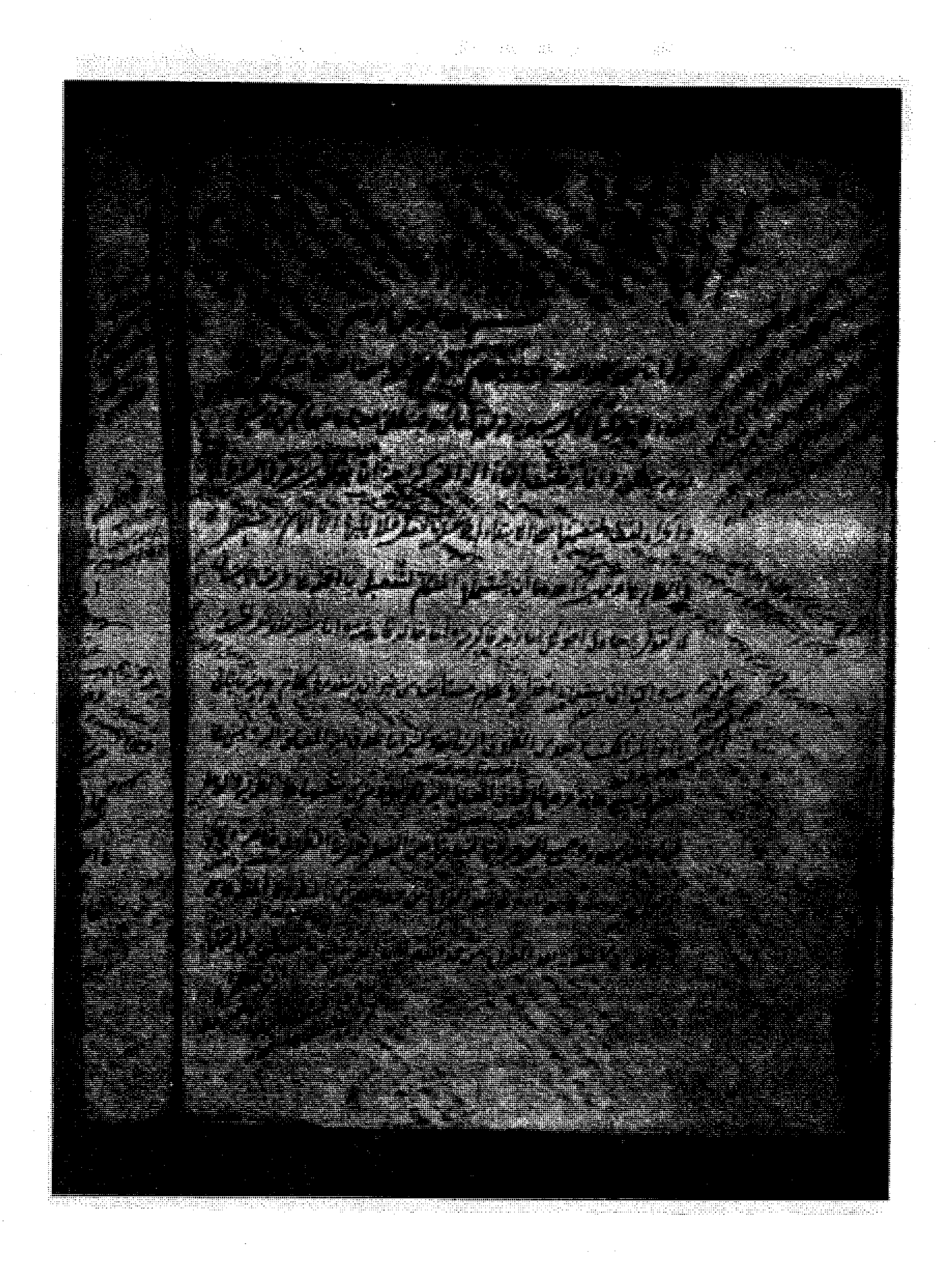
Przepis magiczny. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, 15

Pięcioksiąg. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 5 (k. 1 v°)

Pięcioksiąg. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 5 (kolofon, k. 284 r°)

al-Isfarā'inī, *Daw' al-miṣbāḥ*. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 31 (k. 1 v°)

at-Tabari. Komentarz do *lāmiyyat al-ʿAǧam*. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 34 (k. 1 v°, 2 r°)

ʿAbd Allāh Fikrī Pāšā, Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego

Zbiór aforyzmów i podręcznik kaligrafii. Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu. I 1212

Zbiór aforyzmów i podręcznik kaligrafii. Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu. I 1212 (str. 33)

